

Mateusi

Zezu Cristuhu wasu'uwē na

Mateusi te te ãma ūrob'ui'érézé

Íbaihâ wasu'uzé

Ze zusihi siré 're ūnomro mono norí siré hã aibâ hã te 're hâimana, Mateusi na ūisisi hã, Réwi na ūisisi hâiba amo hã. Ta hã ma tô ã Íbaihâ na hã dama rob'ui'éré, 'Re ūhâimana u'âsi mono te te tâma ūwaihu'uzéb zarina. Ze zusihi siré 're morí õ ré hã, rob'uiprazé hã ma tô te te dawi 're a'ubumro, danhib'apito ma. Ze zusihi ãma ma tô rob'ui'éré, 'Re ūhâimana u'âsi mono te te ūpisutu na Danho'reptui'wa da. Æne na rob'ui'éré 'rata 'wa norí hã te te ãma 're ūrob'ui'éré za'ra mono zéb zarina, sena na da te 're waihu'u za'ra mono da, ma tô ãma rob'ui'éré, Mateusi hã. Ma tô duré sima wẽ, te te dama waihu'u pese da, Ze zusi hã tô sena zudezu norí nhib'apito na hã, duré tô ūhõ zô si 're ūsimipari za'ra mono na hã.

Zezu Cristuhu hi'rata norí za'ratazé
Rucasi 3.23-38

¹ Æ hã rob'ui'éré hã Zezu Cristuhu hi'rata norí za'ratazé. Ta hã Dawihi nihudu, duré Abra'âhã nihudu. ² Abra'â hã Izatihi mama. Izati hã Zaco mama. Zaco hã Zuda norí mama, tisisänawã norí me. ³ Zuda hã Perezihî mama, duré Zeraha mama. Ína zahuré hã Tama na ūisisi hã. Duré Perezi hã Esirõhõ mama. Duré Esirõ hã Arâhã mama, ta hã. ⁴ Arâhã Aminadabehe mama. Duré Amiadabe hã Nasõhõ mama. Duré Nasõ hã Samohõ mama. ⁵ Samo hã Bu'azihi mama. Bu'azihi na hã

Ra'abi na ū̄isi hā. Duré Bu'azi hā Obedihi mama. Obedihi na nhisi hā, Ruti na ū̄isi hā. Duré Obedi hā Zéséhé mama. ⁶ Zésé hā Dawihi mama, dama ū̄pire mama. Dawi hā Saromahā mama. Uri'asi ū̄dā'ā mro wa, ma podo, Saroma hā. ⁷ Saroma hā Robu'āhā mama. Duré Robu'ā hā Abizaha mama. Duré Abiza hā Azaha mama. ⁸ Aza hā Zosapaha mama. Duré Zosapa hā Zorāhā mama. Zorā hā Uzi'asihi hi'rada. ⁹ Uzi'asi hā Zotāhā mama. Duré Zotā hā Acasihi mama. Duré Acasi hā Ezetizaha mama, ta hā. ¹⁰ Ezetiza hā Manaséhé mama. Duré Manasé hā Amosihi mama. Amosi hā Zozi'asihi mama, ta hā. ¹¹ Zozi'asi hā Zeconiza norī mama, tisisānawā norī me. Babironiza u Izarazéhé nnihudu norī, da te séme da, da te simroi mono ré, ma tô ta norī hā tipoto za'ra.

¹² Tawamhā Izarazéhé nnihudu norī, Babironiza u da te simroi mono za'u si, ma tô Zeconiza hā poto, Sarati'ē hā. Sarati'ē hā Zorobabéhé mama, ta hā. ¹³ Zorobabé hā Abi'udihi mama. Duré Abi'udi hā Eri'atihī mama. Duré Eri'atī hā Azoho mama. ¹⁴ Azo hā Sadotihī mama. Duré Sadotihī Atihī mama. Duré Atihī hā Eri'udihi mama. ¹⁵ Eri'udi hā Eri'azaha mama. Duré Eri'aza hā Matāhā mama. Duré Matā hā Zacocho mama, ta hā. ¹⁶ Zaco hā Zuzéhé mama. Zuzé hā Marizaha mro. Mariza hā, Zezusihi na, ta hā. Zezusi hā, ta hā Cristu, 'Re ū̄haimana u'āsi mono te te ū̄pisudu, Danho'reptui'wa da, da te 're ū̄isi za'ra mono.

¹⁷ Āne hā 14 na dahi'rata norī hāiba za'ra hā, Abra'āhā hawimhā, Dawihi u hā. Duré 14 na dahi'rata norī hāiba za'ra hā Dawihi hawimhā, Izarazéhé nnihudu norī, da te ū̄simroi mono zéb u hā, Babironiza u. Duré 14 na dahi'rata norī hāiba za'ra hā Izarazéhé nnihudu norī, da te ū̄simroi

mono zém hawimhā, Cristu ūpotozéb u hā.

*Zeju Cristuhu waptā'ūzé wasu'u
Rucasi 2.1-7*

¹⁸ Tawamhā ãne Zeju Cristuhu potozé hā: Mariza hā Zezusi, ãma ĩna da hā ma tō sima ropisutu zahuré Zuzéhé me, sina mro zahuré da. Tane nherē, sina mro zahuré õ ré, ma tō 'Re ĩhaimana u'âsi mono pē'ezani na tiwasā Mariza hā, te te sa'rese õ nherē. ¹⁹ Tawamhā aibâ hā Marizaha ãma ĩmro da hā 're mori wē di, Zuzé na ĩisisi hā. Ta hā marī ĩwē si te te 're 'manharī u'âsi. Taha wa, ma tō sima rosa'rata, ãma ĩmro da ropisudu hā pi'uriwi za te te siwi ĩpari na hā, duré danho'a ĩwasété na te te ãma hiri wa, da te dasiwi waihu'u za'ra tō da. ²⁰ ãne na te te sima rosa'rata wamhā, hâiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hā ma tō tâma sihâi're, sôtō 'rowi. ãne te tâma tinhā:

— Zuzé, Dawihi nhihudu, asina aihâtâ'â tō, Marizaha ãma aimro tō da hā. Ta hā ma tō tiwasā, 'Re ĩhaimana u'âsi mono pē'ezani na. ²¹ Í'ra hā 'watébrémi na te za tâma podo. Tawamhā Zezusi na te za ĩisisi. Danho'reptui'wa te wasu'u, ĩisisi hā. Taha si te za tinhib'a'uwe hā te te 're anho'reptu, ĩwasété hawi, duré 'Re ĩhaimana u'âsi mono te te 're ĩdahâ za'ra mono zém hawi.

²²⁻²³ ãne da hā ma tō pisutu, Zezusih ma, 'Re ĩhaimana u'âsi mono hā duréihā tizadawa wasu'u'rata 'wai ma, Iza'izaha ma, te te ĩwaihu'uzém na te te ãma uwaimrami da. ãne ma tō tâma waihu'u, duréihā:

“Pi'ði ubuni hā te za tiwasā. Duré Í'ra hā te za tâma waptârâ, aibâ na.

Taha nhisi hā za, Emanuwé na ĩisisi hā.”

('Re īhāimana u'âsi mono, wasiré 're īmorī u'â, te wasu'u, īisi hā.) Āne 'Re īhāimana u'âsi mono te te āma īrowaihu'uzé hā, duréhā.

²⁴ Tawamhā Zuzé hā utu wamhā, hāiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa te te tāma īwaihu'uzéb zarina, ma tō āma timro oto, Marizaha āma, awa'awi. ²⁵ Tane nherē, Zuzé hā te te sima āma rosa'rata õ di a'â Marizaha āma, ī'ra tāma waptā'ã õ ré. Taré te īré 'madâ. Tawamhā ī'ra tāma waptā'ã wamhā, Zuzé hā ma tō sisi, Zezusi na.

2

*Bâtâ pusizém hawi, aibâ norī īsi'aba'rezé wasu'u,
Zezusihi u*

¹ Tawamhā Zezusi hā ma tō podo, Berē na 'ri nho'ōmo nhisi āma, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma. Apito Erodi hā, Izarazéhē nhihudu norī te te 're 'madâ'â za'ra mono ré, ma waptārā. Waptā'ã parip si, ma tō wasi na romnhoré'wa norī hā aihutu Zeruzarē u, bâtâ pusizém hawi, rowaihu'u pese 'wa norī hā. ² Tawamhā te sô anharī za'ra, Zezusihi zô:

— E mahāta 'watébrémi, zudezu norī nhib'apito da, īpodo hā. Wa norī hā wa tō 'madâ'â za'ra ni, wasi hā, bâtâ pusizém niwîmhā, zudezu norī nhib'apito da, īpotozé te te īwasu'u hā. Taha wa, wa we ai'aba're ni, āma wawata za'ra da. — Āne ma tō sô anharī za'ra.

³ Tawamhā apito Erodi te te wapari wamhā, hâtâ'â uptabi di, uburé Zeruzarē āma 're īdasi'ubumroi mono norī zama. ⁴ Tawamhā apito Erodi hā ma tō 'râ'ōtō, 'Re īhāimana u'âsi mono ma, da'āma romhuri'wa īpire norī hā, duré īsimiroti na

rob'ui'éré 'rata na dama rowahutu'wa norī hā te te sadanharī za'ra da:

— E mame te za waptārā, 'Re īhāimana u'âsi mono te te īpisudu hā, Danho'reptui'wa da. — Āne te sadanharī za'ra. ⁵ Tawamhā ma ãma sada'âbā za'ra:

— Berē na 'ri nho'ōmo nhisi ãma te za waptārā, Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi ãma. Duréihā 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hā ma tō ãne na ãma rob'ui'éré siro, 'Re īhāimana u'âsi mono mreme na:

⁶ “A norī wa'wa hā Berē ãma 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī hā Zudaha nnihudu norī nhipti'ai ãma 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī hā dama aiwapu na 're aihāimana za'ra wa'aba mono newa, te za oto dama asisi za'ëtē na dama 're aihāimana u'âsi za'ra wa'aba mo. E marī wa. Tame danhib'apito da hā za poto wa, īnhib'a'uwē norī hā te te 're ab'madâ'â pese mono da, Izarazéhé nnihudu norī hā.”

Āne duréihā ma tō ãma rob'ui'éré siro, 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā.

⁷ Tawamhā Eodi hā ma tō sô tihârâ za'ra, bâtâ pusizém hawi īsihutu norī zô, pi'uriwi te te sadanharī za'ra da, ta norī hā:

— E mahāna ma tō wasi hā watobro. — Āne te sadanharī za'ra. ⁸ Te te sadanharī za'ra pari, ma tō tâma rob'ru za'ra, Berē u si'aba'rē da. Āne te duré tâma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'réi wa'aba, 'watébrémi zô asinharī pese za'ra wa'aba da. Sõpëtē za'ra wa'aba wamhā, ma'äpē apâ we asiwi īpo're pu'u aba za, te waihu'u da, ītëme īmorī da duré wa hā, ãma īwata

da, ūzama. — Āne ma tō tāma waihu'u za'ra, apito Erodi hā.

⁹ Tawamhā apito mreme te te wapari za'ra parimhā, robzabui'wa norī hā te oto ai'aba'rē, Berē u. Tawamhā bādādi na si'aba'rēi ré, ma tō wasi hā 'madâ'â za'ra, tō ū hā tirob āma ré te te ū'madâ'â za'ra hā. Te ūsōwa timorī za'ra. Tawamhā ma tō oto mazazā. 'Watébrémi ūsāmrazém nho'ōmoi baba, te oto za, wasi hā. ¹⁰ Tawamhā aibā norī hā wasi te te 'madâ'â za'ra wamhā, toi uptabi za'ra di. Taha wa, te 're to za'ra. ¹¹ Tawamhā 'ri para u ma tō asisi. Sisisi wamhā, ma tō sabu za'ra 'watébrémi hā, ūna ūré sāmra ré, Mariza hā. Tawamhā hi'rātitō ma tō asimro, āma wata za'ra da. Taha pari, ma tō 'ridawa za'ra, tinhimiro'wapézéb za'ra hā. Ma tō āma sawi za'ra, tinhoprub za'ra zém na; ūtē'ubuzi pré oru hā, duré wedewati ūsadaze hā, duré wedewati ūsadaze si'u'ēne hā. Taha na ma tō tāma tinhoprub za'ra.

¹² Tawamhā rosawērē na ma tō 'Re ūhaimana u'āsi mono hā tāma waihu'u za'ra, bātā pusizém hawi ūsihutu norī ma, apā si'aba'rētō da, Erodihi u. Taha wa, te bādādi amo na apā ai'aba'rē, tirob u.

Zuzé norī hā Ezitu u ūnebzé wasu'u

¹³ Tawamhā aibā norī si'aba'rē za'u si, ma tō hāiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hā Zuzéhē ma sihāi'rē, sōtō 'rowi. Āne te tāma rowasu'u:

— Apito Erodi hā ma tō dama rob'ru, ai'uté zō danhopré mono da, ūsadawa para da te wīrī da. Taha wa, te za oto ai'u. Ai'uté hā sa'ra na. Duré ūna zama ūré saprōni Ezitu u, tame a'â ūré aimasisi aba da, dawi. Tawamhā apā we ūane wa'aba zéb da hā,

wa hā te aimā īwaihu'uzéb zō si, te za asina asimipa.

— Āne ma tāma waihu'u, hāiwa āma romhuri'wa hā.

¹⁴ Tawamhā Zuzé hā ma tō udu. Utu wamhā, awa'awi ma tō ai'utére hā sa'ra. īna hā ma tō īré saprō barana, Ezitu u. ¹⁵ Tawamhā tame te oto īré aimasisi zahuré, apito Erodi hā īdā'âzéb u. Āne ma tō tiromhāiba, duréihā 'Re īhāimana u'âsi mono, tizadawa wasu'u 'rata 'wai ma, te te īwaihu'uzém na te te sina uwaimrami da. Āne ma tō tāma waihu'u siro: "Wa hā ī'ra, wa satō, Ezitu hawi morī da." Āne duréihā 'Re īhāimana u'âsi mono mreme hā, ti'ra āma hā.

Ai'uté, da te 're īsimroi mono zé wasu'u

¹⁶ Tawamhā apito Erodi hā aibā norī, bâtâ pusizém hawi we īsi'aba'rē norī hā pi'uriwi tiwi īsi'aba'rē na te te āma rowaihu'u za'ra wa, ma tō ab'rui pese. Sib'rui wa, tāma da'wapéi'wa norī hā ma tō satōrī za'ra Berē u, 'watébrémi zō si'aba'rē da, uburé te te dawi uprosi mono da, maparane āma īwahu mono õ hā, Berē āma 're īdahāimana za'ra mono norī 'ra hā, duré Berē 'rata 're īdahāimana za'ra mono norī 'ra zama. Aibā norī hā wasi te te ī'madâ'â za'ra zém na te te tāma īwaihu'u za'ra zéb zarina, ma tō apito Erodi hā āne 'manha. ¹⁷ Āne ma tō tiromhāiba, duréihā 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te īrowasu'uzéb zarina, Zeremiasi hā. Ma tō āne āma rob'ui'éré siro, 'Re īhāimana u'âsi mono mreme na:

¹⁸ "Rama na romnhisi āma hā dawawa hā ma tō wapari za'ra ni, dazadari rāihā hā.

Raté hā te aiwa'lō, ti'ra norī āma. Pē'ẽzé uptabi wa, te te sima wē õ di, da te īpē'etéte da hā, ī'ra norī hā uburé tiwi si'utōrī wa."

Āne ma tō Zeremiasi hā rowasu'u.

Ezitu hawi, Zuzé norī hā apâ te te sina ūsiri zahuré zé wasu'u

¹⁹ Tawamhā apito Erodi dâ'â parimhā, ma tō hāiwa ãma Wanhib'apito ma romhuri'wa hā Zuzéhé ma sihâi're, sôtō 'rowi, Ezitu ãma sãmra ré.

²⁰ Åne te tāma tinhā:

— Oto ai'utu. 'Watébrémi hā oto subzari aba. Ìna ïré saprõni, Izarazéhé nihudu norī nhipti'ai u. Aibâ norī hā 'watébrémi te te aré siwi wîrî da, sô ūsi'aba're norī hā ma tō tidâ'â za'ra. — Åne te tāma rowasu'u.

²¹ Tawamhā Zuzé hā utu wamhā, ma tō apâ saprõni zahuré 'watébrémi hā, ìna me, Izarazéhé nihudu norī nhipti'ai u. ²² Tane nherē, ma tō wapa Aterazu, apito Erodihi 'ra wasu'u hā, timama nhowa're're ūsébré na hā Zudeza ãma te te 're ūda'ab'madâ'â mono da hā. Taha wa, pahi di, tame ïré 're ïhâimana zahuré mono da hā. Tawamhā sôtō 'rowi ma tō tāma waihu'u na sahu, hâiwa ãma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hā, Zuzéhé ma, Zudeza u neb zahuré tō da, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u si neb da. Taha wa, ma tō tamomop si tineb zahuré, Zuzé norī hā. ²³ Tame te oto 're simasisi zahuré, Nazaré na 'ri wa'ötö nhisi ãma. Åne ïromhâimanazé hā, duréihā 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī nhimi'ui'éré hā te te ãma uwaimrami da. Åne duréihā ïwasu'u na rob'ui'éré 'rada hā: "Ta hā Nazaré ãma 're ūsãmra mono na te za oto da te 're sisi za'ra." Åne ma tō waihu'u sirõmo za'ra, za da te dasima 're ïwasu'u za'ra mono zéb da na hā.

3

Zuwă̄ Batita te te dama 're ïrowahutu mono zé

wasu'u

Marcusi 1.1-8; Rucasi 3.1-9, 15-17; Zuwā 1.19-28

¹ Tawamhā wahub ahâ na ãma wahu pari, ma tō Zuwā Batita hā mo a'ubuni u, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama ãma sâna'rata da.

² Äne te dama rowasu'u:

— Ma'ãpé, aiwasétē wi aipizari za'ra wa'aba. 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ïsib'a'uwē mono zéb u hā romhuture di oto. — Äne te dama rowahutu, Zuwā Batita hā.

³ Duréihā Iza'iza hā ma tō Zuwā Batitaha ãma rob'ui'éré siro, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hā. Äne ïsimi'ui'éré hā:

"Ni'wa hā te za te te dama 're rob'mahârâ, a'ubuni wi:

Bâdâdi hā asowi ropese aba, Wanhib'apito zô.

Ímana 'râmi bâdâdi hā sô sa'ra wa'aba, awa'awi da."

Äne ma tō Iza'iza hā ãma rob'ui'éré, romhâ ré.

⁴ Zuwā hā awaru ba'õmore zéré 'manharî na te 're si'usa. Duré romhâ 'manharî hâiwaré na te 're si'usisi. 'Riti na si te 're sa. Duré rom na ropñi na zama te 're sa. ⁵ Tawamhā Zeruzarë ãma 're ïdasí'ubumroi mono norñ hā, duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma daza'rui mono bâ 're ïdahâimana za'ra mono hā, duré Zodâ pa nhisi 'rata 're ïdahâimana za'ra mono norñ zama, ma tō ïtême 're dasito, daro mono bâ. ïsimirowasu'u hā da te 're wapari za'ra mono da, ma tō ïtême 're dasito. ⁶ Taha wa, dawasétē na ma tō 're dasiwé'õ za'ra 'râwi, sô'awi, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma. Dawasétē na 're dasiwé'õ za'ra mono sidâpâsi, ma tō Zuwā Batita hā â dawabzuri hā te te dama 're ab'manharî, Zodâ pa ãma.

⁷ Tawamhā Zuwā hā ma tō 'madâ'â za'ra, parisezu norī hā ahâ uptabi na, duré sadusezu norī hā. Te ïtēme ai'aba'rē, â dawabzuri te te dame 'manharī za'ra da. Tawamhā Zuwā hā te te 'madâ'â za'ra wamhā, te tāma nhari za'ra, parisezu norī ma:

— A norī wa'wa hā wahi ne te 're anomro aba mo. E 'wa simiroti zarina, te we ïtēme ai'aba'rēi wa'wa bétē, â dawabzuri si ï'manharī za'ra wa'aba zém na, 'Re ïhaimana u'âsi mono nhimihâzé wi, asisõ'reptu za'ra wa'aba da bâ, aiwasédé hā rëme za'ra wa'aba õ nherē. ⁸ Sena na aiwasédé hā ïrëme za'ra wa'aba zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, te za oto 're anomro wē wa'aba mo. ⁹ Duré Abra'âhā nnihudu wē te, asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ïhaimana u'âsi mono te te 're ï'aihâ za'ra wa'aba mono õ na hā. 'Re ïhaimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, ã étē norī ma, te te nhari da, tāma si'a'uwē za'ra da, Abra'âhā nnihudu oto 're haimana za'ra mono da, ëne hā. ¹⁰ Hâtâra hā te za oto ni'wa hā sarötô, wedepa nnihârizéb da hā. Uburé wede hā 're ï'râi pese za'ra mono õ hā te za te te ãma 're anhihâri. Tawamhā unhamu te za te te 're anhamra. — Åne te dama ãma simiré'é Zuwā hā, 'Re ïhaimana u'âsi mono nhimihâzém na hā.

¹¹ Te duré dama tinha:

— Wa hā wa tō â uptabi na si te 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, â dawabzuri hā te aima 're ab'manharī aba mono wamhā, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono zém na, da te oto ãma 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherē, ïza'u si te za ïma ïpire uptabi hā wei wi. Taha si te za oto 'Re ïhaimana u'âsi mono pë'ëzani na te te duré 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, unhamu ne na

zama, â na te aima 're ū'ab'manharī aba mono ne hā. Ta hā ūma pire uptabi wa, ūpara'uza hā te tāma mrami waihu'u õ di za, tāma ūwapure wa. ¹² Wei morīwapsi, te za da'āma aipo'o. Buru nho, da te 're upōrī za'ra mono parimhā, te za da te 're sa'wari za'ra, ūsa'warizéb 're. Tawamhā ūtomhā na te za da te āma 're ro'o za'ra. ūro hā sa'ētē nherē, da te wīrī waihu'u õ di za. Tane ūma ūpire hā wei morīwapsi, te za da'āma aipo'o, tridu upōrī za'wari ne, ūtomhā za'wari ne. — Āne ma tō dama rowasu'u, Zuwā Batita hā.

*Zezusi, â dawabzuri hā te te ūmanharizé wasu'u
Marcusi 1.9-11; Rucasi 3.21-22*

¹³ Tawamhā Zezusi hā ma tō mo, Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawi, Zodā pa u, tame Zuwā Batita, â dawabzuri hā te te tāma 'manharī da. ¹⁴ Tane nherē, ma tō pibu Zuwā Batita hā, ūsimirosa'rada hā te te tiwi āma saprī da, â dawabzuri te te tāma 'manharī tō da. Āne te tāma tinhā:

— E marī da, te ūma aipire uptabi nherē, ūma asi'ru, â dawabzuri hā te aima 'manharī da. A hā te are ūma ū'manha.

¹⁵ Tawamhā Zezusi hā asa te tāma tinhā:

— Tane tō. ūbā ma te asina ūma ūwaihu. Tane nherē, te za ūma ū'manha, 'Re ūhāimana u'āsi mono te te wama ūpisutuzéb zarina, wa te wasina uwaimrami da. — Āne ma tō tāma waihu'u Zezusi hā, Zuwā Batitaha ma. Taha wa, Zuwā hā ma tō āma saze. Ma tō â dawabzuri hā tāma 'manha, Zezusihī ma.

¹⁶ Tawamhā â dawabzuri te te tāma 'manharī pari, ma tō â hawi watobro, Zezusi hā. Watobro wi, ma tō hāiwa hā tāma si'ridawa. Tawamhā

Zezusi hā ma tō tisā, 'Re īhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā we ītēme īmorī hā hāiwa hawi, utu'u ne hā. Tawamhā ma tō āma za. ¹⁷ Tawamhā hāiwa hawi te we āma tinhā:

— Ā hā īra. īma sawi uptabi di. Tāma īto za'ētē uptabi di. — Āne te we tinhā, īmama hā.

4

*Zezusi hā, Wa'uburé te te īpibuzé wasu'u
Marcusi 1.12-13; Rucasi 4.1-13*

¹ Tawamhā 'Re īhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā ma tō Zezusi hā saprō a'ubuni u, tame Wa'uburé hā te te nasi pibu da. ² Tawamhā a'ubuni wi sāmra ré, ma tō bādā hā 40 na āma ai'utō, sai āna sāmra ré hā. 40 na ma duré āma timara. Tāma mrab uptabi di. ³ Tawamhā Wa'uburé ma tō ītēme wi. ītēme wisi wamhā, te tāma tinhā:

— Sena a hā 'Re īhāimana u'āsi mono 'ra wamhā, ma'āpē ētē ma nhari, ī'u'ētē wapu na aimas'i'manharī za'ra da.

⁴ Tawamhā Zezusi asa te tāma tinhā, āne:
— 'Re īhāimana u'āsi mono mreme na rob'ui'érē hā āne: "Dasa na si 're danhiptete za'ra mono ō di za. 'Re īhāimana u'āsi mono te te dama 're ī'awaihu'u mono zém na zama, te za 're danhiptete za'ra." — Āne te tāma tinhā, Zezusi hā.

⁵ Taha pari, Wa'uburé hā ma tō Zezusi hā saprō Zeruzarē u, 'ri nho'u īwē uptabi u, te te duré pibu da. 'Re īhāimana u'āsi mono āma 're īdawata za'ra mono zéb u, te saprō, 'ri nhisi u, sab da hāimo, 'ri 'rāihā uptabi nhisi. ⁶ Tawamhā āne te tāma tinhā, Wa'uburé hā:

— Sena a hā 'Re īhāimana u'āsi mono 'ra wamhā, ma'āpē atobro, ti'ai u. 'Re īhāimana u'āsi mono,

te za, u, hâiwa hawi we atême satôrî za'ra, tâma ūromhuri'wa norî hâ, te te ai'madâ'â za'ra da. Tinhib'rata na te za, u, siwi asapa, ëne hâ te te ai'u'a õ'umnhasite, aipara wi. Äne 'Re ūhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nhimi'ui'éré hâ, duréihâ, ūbaihâ na hâ.

⁷ Tawamhâ Zezusi hâ te asa tâma tinhâ:

— Mare di. "Asib'apito za'ra wa'wa hâ, 'Re ūhâimana u'âsi mono hâ marî hâ te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono õ nherê, 're pîbu za'ra wa'aba mono õ di za, ta hâ te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zô." Äne duré ūmreme na rob'ui'éré, ūbaihâ na hâ. — Äne te Zezusi hâ tâma tinhâ.

⁸ Taha pari, te duré Wa'uburé Zezusi hâ saprõ, ëtë 'râihâ u, danhib'apito norî nhipti'ai mono bâ te te rob'madâ'â mono da, uburé ro ūwë uptabi hâ te te ab'madâ'â mono da. ⁹ Tawamhâ Wa'uburé te äne tâma ropisutu, Zezusihî ma:

— Asib'apito na ū'âma aiwata da, te za aihi'râtítô ūma aime. Tawamhâ ä hâ uburé wa za aima tisõ, ate da.

¹⁰ Tawamhâ Zezusi te asa tâma tinhâ:

— Satanasi, mo oto aimorî, ūnhiti. 'Re ūhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tô äne rob'ui'éré: "Uburé Danhib'apito uptabi äma si, te za 're aiwata za'ra wa'aba mo, 'Re ūhâimana u'âsi mono äma si. Taha ma si te za 're ūromhuri za'ra wa'aba mo, Asib'apito za'ra wa'aba ma si." Äne ūmreme na rob'ui'éré, ūbaihâ na hâ. — Äne te rob'ui'éré 'rada hâ tâma 'râzarôtô Zezusi hâ, Satanasihi ma. ¹¹ Tawamhâ Wa'uburé ma tô ūhawi mo. Morî wamhâ, hâiwa äma romhuri'wa norî hâ ma tô we ūtême aihutu, te te siwi pawaptob da, Zezusi hâ.

*Zezusi hã, romhuri na te te ũsãna'ratazé wasu'u
Marcusi 1.14-15; Rucasi 4.14-15*

¹² Tawamhã Zezusi hã Zuwã da te ũsêrêzé wasu'u te te wapari wa, ma tô mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. ¹³ Tawamhã Nazaré ãma 're ũsãmra mono da hã, te te sima rowë õ di oto. Taha wa, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u si ma tô mo, tame oto 're sãmra mono da, Darireza ãma ũsõ'u zapoto'rata, Zeburõhõ nihudu norõ nhipti'a niwĩ, duré Naptarihi nihudu norõ nhipti'a niwĩ. ¹⁴ Ane ma tô Zezusi hã 'manha, duréihã Iza'iza hã te te ãma ūrob'ui'érézéb zarina te te sina uwaimrami da, 'Re ūhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Ane ūsimi'ui'éré hã 'Re ūhâimana u'âsi mono mreme na:

¹⁵⁻¹⁶ "Zeburõhõ nihudu norõ nhipti'ai ãma 're ūdahâimana za'ra mono, duré Naptarihi nihudu norõ nhipti'ai ãma zama, ũsõ'u tême bâdâdi wa, 're ūdahâimana za'ra mono hã, Zodã na pa nhisi zara niwĩ 're ūdahâimana za'ra mono hã, Darireza ãma zudezu'õ norõ hã dawazari 're ūhâimana za'ra mono norõ hã te uburé robra na 're dahâimana za'ra. Tane nherë, te za oto rowa'a za'ëne hã da te 're 'madâ'â za'ra, tame. Te za oto dama rowa'a, dapé'ë 're robra na 're ūdanomro mono norõ ma."

Ane Iza'izaha nhimi'ui'éré wasu'u hã, Zeburõhõ nihudu norõ 're ūhâimana za'ra mono norõ ãma hã, Naptarihi nihudu norõ ãma zama.

¹⁷ Tawamhã ta hawim haré ma oto romhuri na sãna'rata Zezusi hã, Timama zadawa wasu'u na. Ane ma tinhimirowasu'u na dama ãma sãna'rata:

— Aiwasétë wi te za oto 're aipizari za'ra wa'aba mo. Ähãna bâdâ hã ma tô oto ūwa waptärä, 'Re

ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're ũsib'a'uwe mono zéb da hã.

*Zezusi hã, tepe na romhuri'wa norižô ĩhârâ za'ra
zé wasu'u*

Marcusi 1.16-20; Rucasi 5.1-11

¹⁸ Tawamhã Zezusi hã Darireza na ũsõ'u nhisi zaihâi baba 're mori wamhã, ma tõ aibâ nori hã sãmri zahuré, tepe mrami na romhuri'wa nori hã, tisisãnawãi me: Sima na ũsisi hã, Pedru na ũsisi amo hã. Duré ño hã Adéré na ũsisi hã. ũsõ'ui wa, te nasi abazipara hã wabzuri zahuré, tepe zô.

¹⁹ Tawamhã Zezusi hã te sô tihârâ zahuré:

— We ane wa'aba, ũsiré 're ane wa'aba da oto, romhuri na aimi ũsisanho wa'aba da, ūma 're ūda'awaibui wa'aba mono zéb da hã. — Ane te sô tihârâ zahuré, Zezusi hã.

²⁰ Taha wa, ma te awa'awi tâma marëme zahuré abazipara ma, Zezusihî siré 're neb zahuré da oto.

²¹ Tawamhã syry na sina pahâ wi, ma duré 'madâ'â zahuré, Ti'adu nori hã Zuwâhã me. Ta nori hã Zebedehe 'ra zahuré. Timama siré te abazipara sisinari hã te te ãma a'râ'otõ zahuré apâ, uba're wa. Tawamhã te duré sô tihârâ zahuré.
²² Sô hârâ zahuré wamhã, awa'awi ma tõ tin-himiromhuri ma marëme zahuré. Timama zama ma rëme zahuré, Zezusihî siré 're neb zahuré da.

Zezusi hã da'ahâ na te te ūda'apsezezé wasu'u

Rucasi 6.17-19

²³ Tawamhã daza'rui mono bâ te 're mo Zezusi hã, Darireza na danhipti'a nho'omo nhisi ãma hã. Zudezu nori te, rowahutuzé mono bâ, ma tõ te te dama 're rowahutu. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ũsib'a'uwe mono zé wasu'u na te duré te te dama 're rowasu'u, ĩwasu'uwe na. Dahâzé mono bâ ma duré da'apseze. Hâzé u'âsi wa, sib'aware

na 're ĩnomro mono norĩ zama ma apese, Zezusi hã. ²⁴ Tawamhã Zezusi te te ĩda'apsezém na, ma tô rowasu'u hã te te ropé, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Taha wa, ma tô ĩtẽme da te 're 'wasari dahâzé mono bâ, uburé aimawi hã dahâzé da te 're ĩsepata za'ra mono norĩ hã, wa'uburé te te 're ĩwamnarĩ za'ra mono norĩ hã, duré da'rã siwamnarĩ wa, 're ĩdahâiba popo'o za'ra mono norĩ hã, duré ĩmorõ'õ norĩ hã. Uburé ma tô da'apse, Zezusi hã. ²⁵ Taha wa, ma tô da'ahâ uptabi na ĩsarina dasi're, Darireza hawi, duré Decapori hawimhã, duré Zeruzarẽ hawimhã, duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã. Duré Zodã pa zara niwĩ 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ zama ma tô ĩtẽme dasito.

5

Zezusi hã, ētẽ 'rãihâ ãma te te dama ĩrowahutuzé wasu'u

Rucasi 6.20-23

¹ Tawamhã Zezusi hã da'ahâ uptabi na te te da'madâ'â wamhã, ētẽ 'rãihâ na ma tô sai'u, tame a'â sãmra da. Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô 'râwi ĩtẽme ubumro. ² Tawamhã tame ma tô Zezusi hã tinhimirowahutu na tãma sãna'rata za'ra, ãne:

³ — Ni'wam norĩ hã umnhasi sina 'râwi 're ĩsipawapto waihu'u za'ra mono õ na 're siwaihu'u za'ra mono wamhã, duré 'Re ĩhaimana u'âsi mono si za ta norĩ hã ĩlupana te te 're ĩipawapto wẽ za'ra mono na te te sina 're waihu'u za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za rowẽ na 're haimana za'ra, ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono wa.

⁴ — Duré, ni'wam norĩ hã ti'ab ré dawasété u'âsi 're danomro mono wa, da'ãma 're ĩpẽ'ẽzé za'ra

mono norī hā ta norī ma si tāma 're rowē za'ëtē za'ra mono di za. Ta norī ma si te za 'Re īhāimana u'âsi mono hā te te tāma 're pisutu za'ra, toi u'âsi 're īhāimana za'ra mono zéb da hā.

⁵ — Duré, ni'wam norī hā tiwaihu'u pese na 'rāwi 're īsi'madâ'â ze za'ra mono ò norī hā, 'Re īhāimana u'âsi mono si te te sima 're ī'madâ'â za'ra mono norī hā, ta norī ma si, tāma 're rowē za'ëtē za'ra mono di za. Ta norī ma si te za 'Re īhāimana u'âsi mono hā īwē hā te te 're tāma anhomri, te te tāma 're īropisutu za'ra mono zéb zarina.

⁶ — Duré, ni'wam norī hā 'Re īhāimana u'âsi mono te te sima 're īwē za'ra mono zéb uwaibaba, uburé marī īwē hā te te tāma 're ī'manharī za'ra mono da si, te te sima 're wē za'ra mono wamhā, ta norī ma si, tāma 're rowē za'ëtē za'ra mono di za. Ta norī ma si, te za 'Re īhāimana u'âsi mono hā te te tāma āma 're a'uwaimrami, rowē te te tāma 're ī'apisutu mono zém na hā.

⁷ — Duré, ni'wam norī hā da'āma 're īpē'ēzé za'ra mono zéb zarina, da'āma 're īsina mono norī hā, ta norī ma si, tāma 're rowē za'ëtē za'ra mono di za. Ta norī āma si te za 'Re īhāimana u'âsi mono hā āma tipē'ēzé za'ra, za da'āma īsipo'ozéb āma hā.

⁸ — Duré, ni'wam norī hā marī wasété zō 're sipizari za'ra mono āna 'Re īhāimana u'âsi mono ma si, tāma 're īsihāiba nhomri u'âsi za'ra mono norī hā ta norī ma si, tāma 're rowē za'ëtē za'ra mono di za. Ta norī si te za titōmo na 'Re īhāimana u'âsi mono hā te te 're 'madâ'â za'ra, 'rāwi.

⁹ — Duré, rowē na dasiré 're dahāimana za'ra mono da, ni'wam norī hā tinhimiroti wē na te te 're dapawaptob u'âsi za'ra mono wamhā, ta norī ma si, tāma 're rowē za'ëtē za'ra mono di za. Ta norī si te za ti'ra na te te 're sisi za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono hā.

10 — Duré, ni'wam norī hā 'Re īhāimana u'âsi mono te te sima 're īwē za'ra mono zéb zarina, uburé marī īwē hā te te 're manharī za'ra mono da si, te te sima 're wē za'ra mono wa, da te tāma 're īrob'manharī wasétē za'ra mono norī ma si, tāma 're rowē uptabi za'ra mono di za. E marī wa. 'Re īhāimana u'âsi mono hā ta norī ãma 're sib'a'uwē za'ra mono wa. — Āne ma tō Zezusi hā tāma rowasu'u za'ra, tisiré 're īnomro mono norī ma.

11 Tawamhā ãne te duré tāma rowahutu za'ra:

— Īzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, da te ai'âma 're wasétē za'ra wa'aba mono nherē, duré da te aima 're rob'manharī wasétē za'ra wa'aba mono nherē, duré dazadawa nhipe se na taré da te dama 're aiwasu'u wasétē za'ra wa'aba mono nherē, īwi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wamhā, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za. **12** Taha wa, ma'ãpé atoi u'âsi, ãma 're anomro aba mono za. 'Re īhāimana u'âsi mono hā te za marī īwē hā sa'êtē na te te aima 're sômri za'ra wa'wa, hâiwa ãma asô 're īsimi'wara aba mono hā. Duréihā 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī ma, ma tō da te tāma 're rob'manharī u'âsi za'ra, da te aima 're īrob'manharī wasétē za'ra wa'aba mono ne. — Āne na ma tō Zezusi hā tāma waihu'u sirõmo za'ra romhâ ré, te te waihu'u zara da.

*Dasai warīrīzé wasu'u, rob'uiwēzé wasu'u me
Marcusi 9.50; Rucasi 14.34-35*

13 Tawamhā ãne te duré tāma rowasu'u za'ra, tisiré 're īnomro mono norī ma:

— Āne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. A norī wa'wa hā sa ne, te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Sa na hā dasa hā ãma se ti, dasai warīrīzé wa. Tane nherē, oto 're se

si'utōrī za'ra mono wamhā, niha da te 'manharī waihu'u õ di, apâ se da, dasa da te ãma 're īwarīrī za'ra mono da hā. Marī dai õ di oto, dama hā. Taré te za da te 're sa'wari za'ra rob u, marī dai õ wa oto. Taha wa, te za oto taré īsisiwi 're danomro, dapara na. Tane duré, a norī wa'wa hā īzadawa wasu'u na dama 're romhuri wē za'ra wa'aba mono nherē, oto romhuri hā 're sahāri za'ra wa'aba mono wamhā, marī dai õ di oto, 're aihāimana za'ra wa'aba mono zé hā za, īma hā.

¹⁴ — Āne wa za duré aimā ãma romnhimiré'ē za'ra wa'wa. A norī wa'wa hā rob'uiwēzém ne, te za dama 're aihāimana za'ra wa'aba mo. 'Re dasi-mani za'ra mono tō da, da te dasima 're īrob'uiwē za'ra mono ne, te za 're īdanhimroi wē wa'aba mo, 'Re īhāimana u'âsi mono u. 'Rinho'u hā sa'a nhisiwi, da te 're ī'ri za'ra mono hā dawi 're simani waihu'u za'ra mono õ di. 'Madā'â pese di, dama hā. Tane duré, a norī wa'wa hā dawi 're aimani waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Sō'awi te za dama 're īwasu'u wē u'âsi za'ra wa'aba mo. ¹⁵ Duré, rob'uiwēzé hā da te ro'o wamhā, e piza'a na te za upsibi ni. Mare di. īsimā'warazém na si te za sō'awi da te 're sōré, 'ri paramhā te te dama 're rob'uiwē za'ra mono da, 'ri 're, 're īdasi'ubumroi mono norī ma. ¹⁶ Tane duré, a norī wa'wa hā te za sō'awi dama 're aihāimana za'ra wa'aba mo, rob'uiwēzé hā sō'awi te te dama 're īrob'uiwē za'ra mono ne. Uburé marī hā te za dama 're ī'manharī wē u'âsi za'ra wa'aba mo, dama 're ī'manharī wē za'ra wa'aba mono zé hā da te 're ī'madā'â za'ra mono zéb zarina, Aimama za'ra wa'aba ãma 're dawata za'ra mono da, hāiwa ãma 're īsāmra mono ãma.

'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na,

Mozési te te āma ūrob'ui'érézé wasu'u

17 — Duré, rosa'rata na ūāma upa za'ra wa'aba õ di za, duréihā 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te āma ūrob'ui'érézé hā, duré ūsadawa wasu'u 'rata 'wa norī nhimiroti zama, te dawi sawi da, we ūmorī na hā ti'ai u. Ta norī nhimirowasu'u 'radā hā te dawi ūsawi da hā, we ūmorī õ di. Mare di. 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā te ūsina ūuwaimrami da si, wa wei mo. **18** Tô sena, wa za āne aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa. Hâiwa norī hā ti'ai me nimahā na si'utōrī zahuré da nherē, duréihā 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā pire na te za tō dama 're hâimana u'âsi. Nima hā dawi 'masi'utōrī waihu'u õ di za, ūui'éré misi hā, duré ūui'éré 'rāzazazé hā, ūwaptērē mono bâ. Za niha dama 're ūromhâimana mono zéb da hā, ūbaihâ na duréihā ūsadawa wasu'u'wa norī te te āma ūrob'ui'éré sirōmo za'ra zéb zarina, rob'râsutuzéb u za niha dama 're romhâimana uptabi za'ra mono õ ré, si'utōrī za'ra õ di za, ūsimiroti na rob'ui'éré 'rata norī hā. **19** Duré, ni'wam norī hā 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā nima hā roti hā taré dama 're 'maiħâimana mono newa, te te 're 'madâ'â za'ra mono õ wamhâ, duré ūsine da te 're 'madâ'â tō za'ra mono da, te te dama āma 're roti za'ra mono wamhâ, ta norī si te za dama wapu na 're hâimana za'ra, 'Re ūhâimana u'âsi mono, da'āma 're ūsib'a'uwē mono zéb āma hā. Tane nherē, ni'wam norī si ūsimiroti na rob'ui'éré 'rada hā te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhâ, duré ūsine da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, te te dama āma 're roti za'ra mono wamhâ, ta norī si te za dama pire na 're hâimana za'ra, da'āma 're ūsib'a'uwē mono zéb āma hā. **20** Āne wa za duré aima waihu'u za'ra

wa'wa. Parisezu norī hāimanazém nhipai u, duré 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norī hāimanazém nhipai u, Wamama te te sima 're ī'aiwē za'ra wa'aba mono zéb zarina si, 're aihāimana wē za'ra wa'aba mono wamhā, tawapsi, te za dame 're asisisi aba mo, 'Re īhāimana u'âsi mono, da'āma 're īsib'a'uwe mono zéb u hā.

Dasisada 're īdanhiti'rui wairébé mono zé wasu'u

²¹ — Āne hā ma tō duré 're īwapari za'ra wa'aba mo, duréhā 'Re īhāimana u'âsi mono te te dama īrotizé hā: “Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Ni'wam norī hā te te 're danhimroi mono wamhā, te za dawasétē na dawaihu'u'wa norī u da te 're simro, ta norī hā īwasétē na te te siwi 're waihu'u za'ra mono wa, te te dama 're 'ru za'ra mono da, da te dasiwi 're simroi mono da.” Āne duréhā ahi'rata norī wa'aba ma, ma tō roti. ²² Āne na roti hā tō sena nherē, wa za oto wa hā aimawi aimawai waihu'u za'ra wa'wa, āne na roti na hā. Ni'wam norī hā tisiré 're īhāimana za'ra mono norī da, 're siti'ru za'ra mono wamhā, ta norī hā te za 'Re īhāimana u'âsi mono hā te te siwi 're awē'õ, īwasétē na te te 're ī'awaihu'u mono zéb zarina. Duré āté ni'wa hā te za tisiré ma tinhā, āne: “A hā, marī da, 're aihāimana mono õ.” Āne ni'wam norī hā te te dama 're nharī za'ra mono wamhā, te za da te 're simro, zudezu norī ma roti'wa norī u, dawasétē na dawaihu'u'wa norī tēme, ta norī hā te te siwi 're wē'õ za'ra mono da, īwasétē na te te siwi 're waihu'u za'ra mono wa. Duré ni'wa hā āté āne te za tisiré ma tinhā: “E niha asimiza'rese'õ a hā, 'Re īhāimana u'âsi mono wasu'u na hā.” Āne ni'wam norī hā tisiré ma, te te 're nharī za'ra mono wamhā, āté ta norī hā te za ropipa u 're sisisi,

unhama ro'o u'âsi u. **23-24** Æté a nor̄i wa'wa hā te za 're anomro aba mo, 'Re ūhāimana u'âsi mono nhorōwa u, mar̄i hā tāma asōprubzéb da hā, wedeza ne nhisiwi 're sa'ra za'ra wa'aba mono da, tāma danhoprubzé nomrizé nhisiwi. Tawapsi Æté te za asina 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mo, mar̄i hā asiré ma, 're 'manharī wasétē za'ra wa'aba mono wa, asisada 're aihāimana za'ra wa'aba mono zém na hā. Æne wa, te za a'â asisô 're ūsa'ra wa'aba mo, 'Re ūhāimana u'âsi mono ma, asōprubzé hā wedeza ne nho're, asiré u a'â asitēme 're anomro aba mono da, asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, apâ duré asina 're asiwadi za'ra wa'aba mono da. Taha parip si te za apâ 're anomro aba mo, 'Re ūhāimana u'âsi mono nhorōwa u, tāma asōprubzé hā oto tāma 're sōmri za'ra wa'aba mono da.

25 — Æté ni'wa hā te za sima ai'âma rosa'rata 'wa, dama rowairébé'wai u te te ai'mazaprōni aba da, mar̄i tiwi ūmai'manharī wasétē ăba zém na te te tāma ai'maiwasu'u wa'aba da. Æne wamhā, te te ai'mazaprōni aba õ ré, te za tāma ai'masiwasu'u wa'wa, te te âma ai'mazazei wa'aba wa, dama rowairébé'wa nor̄i u, te te ai'mazaprōni aba tō da, damrami'wai ma, te te ai'mai'rui wa'aba tō da, dazazéb 're, da te ai'manherē aba tō da. **26** Dazazéb 're, da te ai'manherē aba wamhā, mar̄i hā dawi ūmai'manharī wasétē aba wa'rāmi, dama ai'maiwa'âbâ 'rāsutu pese aba õ nherē, ta hawi ai'maiwatobro waihu'u aba õ di za. Tō sena, wa ãne na hā aima rowasu'u za'ra wa'wa.

Damro na dasiwi danhipsaihuri wasu'u

27 — Æne hā ma tō duré 're ūwapari za'ra wa'aba mo, duréihā 'Re ūhāimana u'âsi mono te te dama ūrotizém na hā: "Aimro na asifi 're asipsaihuri

za'ra wa'aba mono õ di za." ²⁸ Āne nā roti hā tō sena nherē, wa za oto wa hā aimawi aima roti za'ra wa'wa, tō ðhō na roti na hā. Ni'wam norī hā pi'õ, titōmo na te te 're 'madâ'â ze za'ra mono wa, te te 're waibui mono da, te te sima āma 're rosa'rata za'ra mono wamhā, taha na zama te za tiwasédé hā te te 're 'manharī za'ra, tinhimirosa'rata na si nherē. ²⁹ Duré marī hā atōmo nhimire niwīm na 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, aiwasédé hā 're waibui wa'aba mono wamhā, tawamhā atōmo nhimire niwī asowi 're sani za'ra wa'aba mono wa, romhā na asisiti 're īsāmra aba mono ne, te za oto 're anomro wē wa'aba mo. Ato hā sahuré aima 're hāimana za'ra wa'aba mono õ nherē, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihâiba wahuré ré, duré atōmo zahuré ré, 'Re īhāimana u'âsi mono hā ropipa u, te te 're asāmra aba mono wamhā, aima 're rowē za'ra wa'aba mono õ di za. ³⁰ Duré, asib'rata nhimire niwīm na aiwasédé hā 're waibui wa'aba mono wamhā, asowi 're sihâri za'ra wa'aba mono wa, romhā na asisiti 're īsāmra aba mono ne, te za oto 're anomro wē wa'aba mo. Asib'rada hā sahuré aima 're hāimana za'ra wa'aba mono õ nherē, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihâiba wahuré ré, duré asib'rata zahuré ré, ropipa u 're asisisi aba mono wamhā, aima 're rowē za'ra wa'aba mono õ di za.

*Damro, da te 're īrēme za'ra mono zé wasu'u
Mateusi 19.1-9; Marcusi 10.1-12; Rucasi 16.18*

³¹ — Duréihā 'Re īhāimana u'âsi mono te te duré dama īrotizé hā, āne: "Aibâ norī hā timro te te 're rēme za'ra mono õ ré, te za rob'ui'éré hā te te tāma 're sōmri za'ra, za te te īrēmezém na. Taha parip si, te za oto timro hā te te 're rēme za'ra, pibu pese na." Āne duréihā Mozési te te āma īrob'ui'érézé hā, āne na

hā. ³² Āne na roti hā tō sena nherē, wa za oto wa hā aimawi aimawi waihu'u za'ra wa'wa, tō ōhō na roti na hā. Pi'ō norī hā aibā aimawi na 're sipsaihuri za'ra mono õ nherē, īmro te te 're rēme za'ra mono wamhā, tiwasédé hā te za te te 're 'manharī za'ra, aibā norī hā. E marī wa. Pi'ō norī hā īmro te te 're rēme za'ra mono nherē, aibā aimawi na duré apā 're mro zahu za'ra mono wamhā, tawapsi te za tiwasédé hā te te 're 'manharī za'ra, pi'ō norī hā. Taha wa, aibā norī hā tiwasédé te te tāma 're ī'manharī za'ra mono zém hawi wa, te za duré õ norī zama aibā aimawi na 're mro za'ra mono wa, tiwasédé hā te te 're 'manharī za'ra. Duré aibā norī hā, pi'ō, da te 're īrēme za'ra mono na 're mro za'ra mono wamhā, tawapsi, te za duré ta norī zama tiwasédé hā te te āma 're 'manharī za'ra, aibā norī hā.

Marī na da te dasima 're īropisutu za'ra mono zé wasu'u

³³ – Āne hā ma tō duré 're īwapari za'ra wa'aba mo, duréihā 'Re īhāimana u'âsi mono te te dama īrotizém na Mozési te te āma īrob'ui'érézé hā: “Re īhāimana u'âsi mono nho'a, marī na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhā, te za tō dama āma 're ī'uwaimrami za'ra wa'aba mo.” Āne duréihā 'Re īhāimana u'âsi mono te te dama īrotizém na rob'ui'éré hā. ³⁴⁻³⁵ Āne na roti hā tō sena nherē, wa za oto wa hā aimawi aimawi waihu'u za'ra wa'wa, tō ōhō na roti na hā. Marī pire na taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za oto, 'Re īhāimana u'âsi mono nho'a. Mare di. Duré āne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: “Hāiwa hā tō sena wahuré 're īsa'wari mono ne, wa duré wa hā tō sena aimawi ropisutu.” Āne wasu'u

zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono
 õ di za. E marī wa. Hāiwa hā taré hā 're īhāimana
 mono õ wa, tame 'Re īhāimana u'âsi mono hā 're
 sāmra u'âsi mono wa, ta hawi te te we duré 're
 da'ab'madâ'â mono wa. Duré ãne na dama 're
 ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: "Ti'a hā tō
 sena wahuré 're īsa'wari mono ne, wa duré wa hā
 tō sena aima ropisutu." Ñne wasu'u zarina taré
 dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E
 marī wa. Ti'a zama pire wa, 'Re īhāimana u'âsi
 mono te si wa. Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra
 wa'aba mono õ di za: "Zeruzarē na 'ri nho'ðmo
 nhisi hā tō sena 're īsa'wari mono ne, wa duré wa
 hā tō sena aima ropisutu." Ñne wasu'u zarina taré
 dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E
 marī wa. Ta hā 'Re īhāimana u'âsi mono te si wa
 duré, uburé Danhib'apito uptabi te si wa.³⁶ Duré
 ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di
 za: "Ī'rā hā tō sena īma 're īhāimana mono ne, wa
 duré wa hā tō sena aima ropisutu." Ñne wasu'u
 zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono
 õ di za. E marī wa. Ai'rā za'ra wa'wa hā ate
 za'ra wa'aba õ wa, 'Re īhāimana u'âsi mono te si
 wa. Asi'uihâ na aséré hā asima 're 'rādâ'â waihu'u
 za'ra wa'aba mono õ di. Duré asi'uihâ na 're
 asiséré'a waihu'u za'ra wa'aba mono õ di.³⁷ Marī
 hā dama 're 'manharī za'ra wa'aba mono da, asina
 dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhā, ñne
 si te za dama 're īnharī za'ra wa'aba mo: "Īhe. Wa
 za tō 'manha." Duré marī hā dama 're 'manharī
 za'ra wa'aba mono da, asima 're wē za'ra wa'aba
 mono õ wamhā, ñne si te za duré dama 're īnharī
 za'ra wa'aba mo: "Mare di. Wa hā te 'manharī õ
 di za." Ñne si te za dama 're īnharī za'ra wa'aba mo.
 Ñne si dama 're nharī za'ra wa'aba mono õ wamhā,

Wa'uburé nhimiwada'uri zarina te za aiwasédé hā 're ī'manharī za'ra wa'aba mo.

Mari na da te dasima 're īwa'rāmi za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 6.29-30

³⁸ — Āne hā ma tō duré 're īwapari za'ra wa'aba mo, duréihā 'Re īhaimana u'âsi mono te te dama īrotizém na hā: "Ni'wam norī hā te te 're datōmo wamnarī za'ra mono wamhā, te za asa da te 're tōmo wamnarī za'ra īwa'rāmi, aiwab da. Duré ni'wam norī hā da'wa te te dawi 're prub za'ra mono wamhā, te za duré asa īwa'rāmi da te 're 'waprub za'ra, aiwab da." Āne na duréihā roti hā.

³⁹ Tane nherē, wa za duré wa hā aimawi aimawaihu'u za'ra wa'wa, tō ōhō na rotizém na hā. Da te aimawai 're rob'manharī wasétē za'ra wa'aba mono nherē, asa dama āma 're wa'rāmi za'ra wa'aba mono õ di za. Atob'rata nhimire niwī da te 're aihā za'ra wa'aba mono wamhā, dama āma 're wa'rāmi za'ra wa'aba mono õ di za. Taré te za 're aipizari za'ra wa'aba mo, atob'rata amo niwī, da te duré 're aihā za'ra wa'aba mono da. ⁴⁰ Āté ni'wa hā te za ai'āma wa'aba sima rosa'rata, dawasétē na dawaihu'u'wa norī u te te ai'mazaprōni aba da, marī tiwi ī'mai'manharī wasétē aba zém na te te tāma ai'maiwasu'u wa'aba da. Tawamhā āté te za tāma ai'maiwasu'u wa'wa, ta norī hā te te aimawai 'maipisutu aba da, asō'utu'u īwa'âbâ syryre hā īwa'rāmi tāma 'manhomri aba da, tiwi ī'mai'manharī wasétē aba wa'rāmimhā. Āne wamhā, te te aiwi 'mai'âri aba wamhā, asi'ubuzéb zama te za tāma ī'manhomri 'wa, wa'âbâ za'êtē nherē, te te aiwi 'maiwaptērē õ nherē. ⁴¹ Duré, ni'wam norī hā bâdâdi na marī hā misi ti'ai pibuzém na tāma 're 'wasari aba mono da, te te aimawai 're 'ru za'ra

wa'aba mono wamhā, asi'uihâ na te za asima 're īwē za'ra wa'aba mo, taha nhipai u, maparane ti'ai pibuzém na tāma 're 'wasari aba mono da a'â. ⁴² Duré marī hā da te aiwi 're waptērē za'ra wa'aba mono wamhā, te za dama 're īsōmri za'ra wa'aba mo. Duré marī hā asibro hā taré a'â da te aiwi 're waptērē za'ra wa'aba mono wamhā, dawi 're sawi za'ra wa'aba mono õ di za, asimari 'wa hā. Te za tō taré dama 're īsōmri za'ra wa'aba mo, a'â.

Da'ruiwapari'wa norī, da te 're īsawi pese za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 6.27-28, 32-36

⁴³ – Āne hā ma tō duré 're īwapari za'ra wa'aba mo: “Asiré 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī si te za 're īsawi pese za'ra wa'aba mo. Ai'ruiwapari'wa norī si te za asa asiwi 're īwē'ō pese za'ra wa'aba mo.” ⁴⁴ Tane nherē, wa za duré wa hā aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tō ūhō na rotizém na hā. Ai'ruiwapari'wa norī hā te za 're īsawi pese za'ra wa'aba mo. Duré te te aima 're īrob'manharī wasétē za'ra wa'aba mono norī āma, te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re īhāimana u'āsi mono ma, īwē si te te tāma 're apisutu mono da, ta norī ma. ⁴⁵ Āne te za dama 're ī'manharī za'ra wa'aba mo, Aimama aba 'ra na sena na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, hāiwa āma 're īsāmra mono 'ra na. E marī wa, te za ai'ruiwapari'wa norī hā 're īsawi pese za'ra wa'aba mo. Ni'wai ma, īsawi hā te te ba'a õ wa, 'Re īhāimana u'āsi mono hā. Uburé te te 're da'azawi pese, te te 're īsawi pese za'ra mono norī hā, duré te te 're īsawi õ za'ra mono norī zama. Aiwapsi te bādā hā te te dama 're rob'uiwē za'ra, 're īnomro wē mono norī ma, duré 're īnomro wasétē mono norī

ma zama, 'Re īhāimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina. Aiwapsi te duré tā hā dama 're ta'a za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ī'madâ'â pese za'ra mono norī ma, duré te te 're īwapari za'ra mono õ norī ma zama, īsimipisutuzéb zarina. ⁴⁶ Rob'uiprazé ubumroi'wa norī hā bétē. Ta norī hā dawi 're sipsaihuri u'âsi za'ra mono wa, te 're nomro wasété. Ta norī hā te tizawi pese 'wa norī si te te 're sawi za'ra. Tawamhā asawi pese 'wa norī si, 're sawi pese za'ra wa'aba mono wamhā, e te za 'Re īhāimana u'âsi mono hā īwē hā te te aima 're sōmri za'ra wa'wa. Mare di. īwē hā te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono õ di za. ⁴⁷ Duré 'Re īhāimana u'âsi mono waihu'u'õ'wa norī hā te te 're saze za'ra mono õ nherē, te tisiwadi norī ma, marī īwē hā te te tāma 're 'manharī za'ra, siré 're īhāimana za'ra mono norī ma hā. A norī wa'wa hā bétē, asiré 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī ma si, marī īwē hā tāma 're 'manharī za'ra wa'aba mono wamhā, aiwapsi te aiwasétē na dame 're aihāimana za'ra wa'aba mo, 'Re īhāimana u'âsi mono waihu'u'õ'wa norī siré. ⁴⁸ Taha wa, te za a norī wa'wa hā uburé 're īdazawi pese za'ra wa'aba mo, 'Re īhāimana u'âsi mono hā te te da'âma 're a'upai mono âna, uburé te te 're īda'azawi pese mono ne.

6

Dasisõ'a, marī hā da te dasima 're ī'manharī za'ra mono zé wasu'u

¹ — 'Re īhāimana u'âsi mono ãma, 're aiwata za'ra wa'aba mono da, marī hā dama 're ī'manharī wē za'ra wa'aba mono zém na hā ãma 're aihāimana za'ra wa'aba mono õ di za, danho'a hā, ãne na hā taré da te 're ai'madâ'â wē za'ra wa'aba mono

zô. Asimiza'rese te za 're anomro aba mo, ãne hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da. ãne danho'a 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, Aimama 'wa hã hâiwa ãma 're ïhâimana mono hã tinhoprubzé ïwẽ uptabi hã te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono õ di za, marĩ ïwẽ hã 're ï'manharĩ za'ra wa'aba mono zé wa'rãmimhã.

² — Taha wa, ïsibrob'õ norĩ ma, marĩ hã tãma 're ïsõmri za'ra wa'aba mono zém na, da te 're aiwësämri za'ra wa'aba mono da, dama 're asi-wasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, ãne na hã. ãne hã te ni'wam norĩ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zéb 're, 'ri 're, duré 'ri nhi'riti na 're ïdahâimana za'ra mono norĩ ma zama. 'Re hâimana wẽ za'ra mono newa, te ta norĩ hã ãma 're dawata za'ra mono zô, ãne hã te te dama 're 'manharĩ za'ra. Tawamhã, ãma 're dawata za'ra mono wamhã, taha na si te za tõ ãma 're hâimana za'ra. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã nimahã bâtâ na hã tãma 're hâimana za'ra mono õ di za. Tô sena, wa ãne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. ³⁻⁴ Taha wa, ni'wai wi, marĩ zô 're rowaptâ'â mono wa, 're pawaptob za'ra wa'aba mono wamhã, sõ'awi 're pawaptob za'ra wa'aba mono õ di za, da te ãma 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono tõ da, marĩ na 're ïpawaptob za'ra wa'aba mono zém na hã. Dama 're ïrob'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zém na hã, da te 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono õ nherẽ, te Aimama aba si te te ai'ãma 're 'madâ'â za'ra wa'wa. Taha wa, te za taha si ïwẽ hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, ïwa'rãmi.

*'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're ïdamreme zusi mono zé wasu'u
Rucasi 11.2-4*

⁵ — Duré ni'wam norī hā te te sima 're ūwē za'ra mono zéb zarina, te danho'a 're mreme zusi, 'Re ūhāimana u'âsi mono ma. Hāwi 're simasa mono sina, te 'Re ūhāimana u'âsi mono āma 're ūidawata za'ra mono zéb āma, 're mreme zusi, 're hāimana wē za'ra mono newa, da te 're 'madâ'â wē za'ra mono da. 'Ri nhī'riti wa, bâdâdi sitob āma, te duré ãne 're mreme zusi, da'ahâ norī nho'a. Tawamhā, da te 're 'madâ'â wē za'ra mono wa, āma 're dawata za'ra mono wamhā, taha na si te za tō āma 're hāimana za'ra. Nimahā na hā 'Re ūhāimana u'âsi mono nhoprubzé hā tāma 're ūhāimana za'ra mono da hā, mare uptabi di za, ta norī ma hā. Tō sena wa ãne na aimā waihu'u sirōmo za'ra wa'wa. ⁶ Duré, a norī wa'wa hā 'Re ūhāimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, te za 'ri para u 're asisisi aba mo, asōrōwa 'ri 're wa'wa u. Tawamhā te za asiré 're ūridawa nhitob za'ra wa'aba mo, Aimama aba ma, 're aimreme zusi aba mono da, romnhiwasi nimahā bâtâ nā da te 're ūmadâ'â waihu'u za'ra mono õ ma hā. Æne wamhā, aihâiba pisutu 're aimreme zusi aba mono ré, Aimama aba si te te ai'âma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za taha si ūwē hā te te aimā 're sōmri za'ra wa'wa, ūwa'rāmi.

⁷ — Duré, 'Re ūhāimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhā, taré aimreme na 're sahu ahâ za'ra wa'aba mono õ di za apâre, 'Re ūhāimana u'âsi mono hā te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono õ newa. 'Re ūhāimana u'âsi mono waihu'u'õ'wa norī si te timreme na te te tāma 're sahu u'âsi za'ra taré, taha zarina si te te 're pawaptob za'ra mono da newa. ⁸ Taha wa, ta norī ne 're aimreme zusi aba mono õ di za. E marī wa. Aimama aba wi, marī hā tiwi 're waptērē

za'ra wa'aba mono õ ré, marĩ zô aiwi 're ūrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zé hã, te te 're awaihu'u sirõmo mono wa. ⁹ Ähã zarina si te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re ūhaimana u'âsi mono ma:

“Wamama, hâiwa ãma 're asãmra mono hã, asisi wẽ na uburé da te 're aiwaihu'u za'ra mono da, wa aima da'âma 're ūimreme.

10 Uburé da'âma 're asib'a'uwẽ mono da, wa duré da'âma 're ūimreme. Hâiwa ãma aima romhuri'wa nori hã, asima 're ūwẽ mono zéb zarina si, te te 're ūaiwapari pese za'ra mono ne, ti'ai ãma uburé da te duré 're aiwapari pese za'ra mono da, wa da'âma 're ūimreme.

11 Ä bâtâ na, wei wama 're anhomri mono, wasa hã ãma 're ūwasaihuri mono zéb da hã.

12 Dawasédé hã da te wa'âma 're 'manharï za'ra mono wa, wa te wasina 're ūmadâ'â za'ra mono õ ne, a hã duré wa'âma 're ab'madâ'â mono õ di za, wawasédé hã.

13 Duré, 're wa'ab'madâ'â nhimini mono õ di za, Wa'uburé hã te te 're wa'a'upi mono wa, wawasétê u 're warere'e tõ mono da. Ma'âpé, 're wa'anho'reptui u'âsi mono, ūwasétê uptabi wi.”

Äne si te za Aimama aba wi, 're ūrowaptërë za'ra wa'aba mo. — Äne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ūnomro mono nori ma.

14-15 Tawamhã äne te duré tâma roti za'ra:

— Dawasédé hã da te ai'âma 're ūmanharï za'ra wa'aba mono zé hã asina 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, Aimama 'wa hã te za duré uburé aiwasédé hã 're ūmanharï za'ra wa'aba mono zé hã te te ai'âma 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'wa. Dawasédé hã da te ai'âma 're 'manharï za'ra wa'aba mono nherë, asina 're 'madâ'â za'ra

wa'aba mono õ wamhā, tawapsi, aiwasédé hā te te ai'āma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za Aimama 'wa hā, hāiwa āma 're ūsāmra mono hā.

Dasai ãna a'â 're ūhāimana za'ra mono zé wasu'u

¹⁶ — 'Re ūhāimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, asai ãna a'â 're aihāimana za'ra wa'aba mono wamhā, ai'ubu pire na 're aihāimana za'ra wa'aba mono õ di za. Ni'wam norī si te za ubu pire na sai ãna 're mrēme zusi, 're nomro wē mono newa, da te 're 'madâ'â wē za'ra mono da. Tawamhā, da te 're 'madâ'â wē za'ra mono wa, āma 're dawata za'ra mono wamhā, taha si te za tō tāma 're hāimana za'ra. Nimahā na 'Re ūhāimana u'âsi mono nhoprubzé hā tāma 're hāimana za'ra mono õ di za, ta norī ma hā. Tō sena wa ãne na hā aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa. ¹⁷⁻¹⁸ Taha wa, a norī wa'wa hā 'Re ūhāimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, asai ãna a'â 're aihāimana za'ra wa'aba mono wamhā, te za taré â na 're asi'ubu upsō za'ra wa'aba mo, tō 're aihāimana za'ra wa'aba mono zém na 're aihāimana za'ra wa'aba mono da. Te za duré taré 're asiwarīrī za'ra wa'aba mo, a'â asai ãna 'Re ūhāimana u'âsi mono ma, 're aihāimana za'ra wa'aba mono zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono tō da, Aimama aba si te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, datōmo na da te 're ūmadâ'â waihu'u za'ra mono õ si. ãne wamhā, aihāiba pisutu, asai ãna a'â tāma 're aimreme zusi aba mono ré, Aimama aba si te te ai'āma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za ūwē hā te te aima 're sōmri za'ra wa'wa, ūwa'rāmi.

*Hāiwa āma, marī hā wē uptabi na 're ūhāimana za'ra mono wasu'u
Rucasi 12.33-34*

19 — Marī ūwa'ābā za'ēne hā asima si 're ubumroi pese za'ra wa'aba mono õ di za, ti'a 're anomro aba mono ré hā. Ti'ai āma marī na 're ūdanhimarī za'ra mono hā si'utōrī pese di, dawi 're u're su'u za'ra mono wa, duré zazahāi hāzapu'u'wa hā te te dawi 're hāiwasétē za'ra mono wa. ūsipsaihuri norī hā te za duré dawi sô 're sisisi, dawi 're sipsaihuri za'ra mono da, danhimarī na. **20** Hāiwa āma asimarii za'ra wa'wa hā ūsi'utōrī'õ zō si te za asima 're ūrob'ruiwapari za'ra wa'aba mo, 'Re ūhāimana u'āsi mono, ūwē uptabi hā te te asô 're ūmadā'ā pese za'ra wa'aba mono zō si. Tame marī hā dawi 're u're waihu'u za'ra mono õ di. Zazahāi hāzapu'u'wa hā te te duré dawi 're hāiwasétē waihu'u za'ra mono õ di. Duré ūsipsaihuri norī hā dawi 're sipsaihuri waihu'u za'ra mono õ di, tamemhā. **21** Ti'ai āma asimarii ahā zō si 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhā, taha na si te za aipē'ē 're, asima 're ūrosa'rata u'āsi za'ra wa'aba mo, hāiwa āma ūwē hā ūsi'utōrī'õ upana. Duré hāiwa āma ūwē uptabi zō si, asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhā, taha na si te za asima 're ūrosa'rata u'āsi za'ra wa'aba mo, 'Re ūhāimana u'āsi mono, ūwē te te asô 're ūapisutu aba mono zō si.

*Rob'uiwēzé wasu'u
Rucasi 11.34-36*

22-23 — Rob'uiwēzé hā te za da te dasima 're ro'o za'ra, dama rob'madā'ā pibu pese da. Tane duré, dato hā aiwa rob'uiwēzém ne. Datōmo wē wamhā, dama rob'madā'ā pese di. Datob'a wamhā, dama rob'madā'ā waihu'u õ di. Tane duré, a norī wa'wa hā asimirosa'rata wē za'ra wa'aba wamhā, te za rowa'a na ne 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mo.

Duré, asimirosa'rata wasété za'ra wa'aba wamhã, robra na ne te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

*Rob'uiprazéb zô si da te dasima 're ūrob'ruiwapari za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 16.13; 12.22-31*

²⁴ — Dama romhuri'wa hã ūsib'apito maparane wamhã, aiwa te te tãma 're romhuri wẽ zahuré mono õ di za. ūsib'apito maparane wamhã, sahuré te te 're sawi pese zahuré mono õ di za. Misi te za te te 're sawi pese. ïhâiba amo si te za te te siwi 're wẽ'õ. Duré sahuré te te 're wapari pese zahuré mono õ di za, romhuri'wa hã. Misi te za te te 're wapari pese. ïhâiba amo si te za te te 're 'ruiwapari. Tane, a norñ wa'wa hã rob'uiprazéb zô si, asima 're romhuri za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're romhuri wẽ waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Mare di.

Marî na 're dahâtâ'â za'ra mono ãna 're ūdanomro mono zé wasu'u

²⁵ — Taha wa, wa za duré ãne aimâ waihu'u za'ra wa'wa. Marî na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za, asazé wa'aba na, duré 're ïl'âhuri aba mono õ na zama. Duré ai'uzazém na zama, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. E taré wasa zô si wa za 're wahâimana za'ra. Mare di. Wasazé nhipai u pire uptabi di, wahâimanazé hã. E taré 're ïwasi'uza za'ra mono zép si, te wahâiba hã wama 're hâimana za'ra. Mare di. Marî ïwẽ uptabi da, te wahâiba hã wama 're hâimana za'ra. ²⁶ Duré, sire norñ hã bêté. Ta norñ hã te te sima 're robzuri mono õ di. Duré te te sima 're rob'râihâri za'ra mono õ di. Robza'razéb ãma te te sisa 're robza'wari za'ra mono õ di duré, ãma 're ūsaihuri mono zéb da hã. Tane nherë, te Aimama 'wa hã hâiwa ãma

're ūsāmra mono hā ūsa hā te te tāma 're anhomri u'âsi. E tawamhā sire si te te 're azawi pese, 'Re ūhāimana u'âsi mono hā. Mare di. Sire zawi nhipai u, tāma asawi uptabi za'ra wa'aba di. Taha wa, sire te te 're ū'ab'madâ'â mono zém nhipai u, te za te te 're ai'madâ'â pese za'ra wa'wa, Aimama 'wa hā, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono tō da. ²⁷ Duré, 're atâ'â za'ra wa'aba mono zém na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono wamhā, e asibâtâ na 're atâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. E asibâtâ nhipai u, te za 're aihâimana siroptub za'ra wa'aba mo. Mare di. Asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina, asibâtâ nhipai u 're aihâimana siroptub za'ra wa'aba mono õ di za.

²⁸ — E marī wa, te bétē ai'uzazéb õ na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mo. E asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za rowē na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Mare di. Ma'apé, romnhirärā 're ūhāimana za'ra mono zém na rosa'rata za'ra wa'aba a'â, rom na 're ūsimasa mono na hā. Ta norī hā ti'uzazéb da hā, te te sisada 're 'manharī za'ra mono da, te te 're romhuri za'ra mono õ di. ²⁹ Tane nherē, dama 'madâ'â zei uptabi di, romnhirärā hā. Apito Saroma hā sibro pese wa, uza wē uptabi na 're si'uza mono nherē, taha nhipai u, dama 'madâ'â zei uptabi di, romnhirärā hā. ³⁰ Romnhirärā hā hâwi 're simnhatā mono ré, te za du hā ūré da te 're wazâri za'ra, unhamada, da te 're ub'rā za'ra mono da. Taha wa, 're simasam hâ mono dai õ nherē, ma tō wē uptabi na te te 're ab'manharī, 'Re ūhāimana u'âsi mono hā. E tawamhā, ai'uzazé hā te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono õ di za bétē. Te za tō te te aima 're sômri za'ra wa'wa, du hâimanazéb zawi nhipai u te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, a

norī wa'wa hā. E niha Aimama 'wa hā asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono õ di, taha si ai'uzazé hā te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono wa. ³¹⁻³² Aimama 'wa hā hāiwa āma 're ūsāmra mono ma hā, tāma aiwaihu'u pese za'ra wa'aba di, marī zō aiwi 're ūrowaptā'â za'ra wa'aba mono zém na hā. Taha wa, marī na asina 're aihātā'â za'ra wa'aba mono õ di za. Āté asina 're aihātā'â za'ra wa'aba mono wa, te za āne asima 're ūrosa'rata za'ra wa'aba mono zéb zarina, āne asima 're ūnhari za'ra wa'aba mo: "E ma hawi te za mra hā wama 're wairébé, duré wa te 're ūlāhuri mono zéb da hā, duré wa'uzazéb da hā." Āne na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ūhāimana u'âsi mono waihu'u'õ'wa norī hā, taha zō si te sima 're sōpré, sina 're hātā'â za'ra mono wa. ³³ 'Re ūhāimana u'âsi mono hā āma 're ūsib'a'uwē za'ra mono norī ma, ūwē uptabi hā te te tāma 're ūsōmri za'ra mono zéb zō si, te za asima 're asōpré u'âsi aba mo. 'Re ūhāimana u'âsi mono te te sima 're aiwē za'ra wa'aba mono zéb zarina si, 're anomro wē wa'aba mono da, te za asima 're ūwē u'âsi za'ra wa'aba mo. Tawamhā, āhā zō si 're asōpré wa'aba mono wamhā, marī zō aiwi 're ūrowaptā'â za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za tō te te aima 're anhomri 'wa, Aimama 'wa hā. ³⁴ Awē sidāpāsi te marī hā asada 're hāimana za'ra wa'wa. Tane nherē, oto ai'āma 're awē za'ra wa'aba mono wamhā, te za asina 're ūwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ūhāimana u'âsi mono te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zém na hā, marī hā asada 're hāimana za'ra wa'aba mono nherē. Taha wa, za duré ai'āma 're ūlāwē za'ra wa'aba mono zé bātā na hā 're aihāimana za'ra wa'aba mono zém na hā, asina 're aihātā'â za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ūhāimana u'âsi mono si te za awē

sidâpâsi bâdâ hã te te ai'âma 're ab'madâ'â 'wa.

7

Dawasédé hã da te dasi'âma 're ũsa'ra mono zé wasu'u

Rucasi 6.37-38, 41-42

¹ — Dawasédé hã da'âma 're ũsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiwi 're dawë'õ za'ra wa'aba mono õ di za, taha zarina 'Re ūhaimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwë'õ za'ra wa'aba mono tõ da.
² Asi'uihâ na asiwi 're dawë'õ pese za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina te za tõ 'Re ūhaimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwë'õ pese za'ra wa'wa, ūwa'râmi. Asiwi 're dawë'õ za'ra wa'aba mono õ wamhã, tawapsi, te te siwi 're aiwë'õ za'ra wa'aba mono õ di za, ãne na hã aiwa. ³⁻⁵ ãne, wa za duré âma aima romnhimiré'ê za'ra wa'wa. Até wede wa'õno hã atob 're te nomro, sabui õ nherë. E niha te za bétê sô ūtomo 'madâ, wede nhiprubre wazere da, asisânawâ tõmo hawimhã. E ãne hã ūwaibaba. Mare di. Wede wa'õno hã atob 're ūnomro hã sabui õ nherë, e niha te za tâma ūnha: "Ropru hã a'â te aima wazere, atõmo hawimhã." Mare di. Wede wa'õno hã te za a'â atõmo hawimhã ūwaze. Tawamhã te za sô airîtî wê, wazere da, asisânawâ tõmo hawimhã, wede nhiprubre hã.

⁶ — Duré 'Re ūhaimana u'âsi mono 'ruiwapari'wa norî ma, ūwasu'u wê na tâma 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, te te âma 're ūwasétê za'ra mono norî ma hã. E marî wa. Ta norî hã wapsâ ma, marî ūse hã da te tâma 're a za'ra mono nherë, dazô 're sipizari za'ra mono wa, te te 're ūdahâzu mono ne, te za ta norî hã asada 're haimana wasétê za'ra wa'wa. Uhâbâ norî hã marî wê zô, sima 're sôpré waihu'u mono õ di. Marî ūwê hã wa'âbâ

za'ëtē nherē, uhâbâi ma, da te 're sāmra mono wa, taré te te 're īwati'i za'ra mono ne, te za ta norī hā taré te te 're wapari za'ra, īwasu'uwe hā. Taha wa, ta norī ma, 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re īhâimana u'âsi mono 'ruiwapari'wa norī ma hā.

*'Re īhâimana u'âsi mono wi, da te 're īwaptērē za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 11.9-13*

⁷⁻⁸ — 'Re īhâimana u'âsi mono wi, te za īwē hā 're īwaptērē za'ra wa'aba mo. Tawamhā te za tō te te aima 're anhomri 'wa. īwē zō si te za duré asima 're asōpré u'âsi aba mo. Tawamhā taha zarina te za tō te te aima āma 're a'uwaitrami 'wa, 'Re īhâimana u'âsi mono hā, 'râwi aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da. Duré ni'wa hā 'ri tede'wa zō te te 're ī'ridawa ta'a mono ne, te za īwē hā tiwi 're īwaptērē za'ra wa'aba mo. Tawamhā 'ri tede'wa te te tāma ī'ridawa ne, te za tō 'Re īhâimana u'âsi mono hā te te aima 're anhomri 'wa, īwē hā, si'uihâ na. ⁹ Āne, wa za duré aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ai'ra hā ī'u'ëtē wapu te te aiwi 'maiwaptērē aba wamhā, e ēne te aré tāma ī'manhomri 'wa, te te īwaptērē upana. Mare di. ī'u'ëtē wapu si te aré tāma ī'manhomri 'wa, te te 'rēne da, ai'ra wa'wa hā. ¹⁰ Duré, tebe te te aiwi 'maiwaptērē aba wamhā, e wahi te aré tāma ī'manhomri 'wa, te te īwaptērē upana. Mare di. Tepe si te aré tāma ī'manhomri 'wa, te te 'rēne da. ¹¹ Tane duré, a norī wa'wa hā 're anomro wē uptabi aba mono õ nherē, te marī īwē si tō ai'ra norī ma, 're īsōmri za'ra wa'aba mo. E tawamhā Aimama 'wa hā hâiwa āma 're īsāmra mono hā wē uptabi na 're hâimana mono nherē, e ai'ra norī ma 're asōprub za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono õ

di za bété, tinhoprubzé ĩwē hā. Te za tō ũsipai u te te aima 're sõmri za'ra wa'wa ĩwē hā, tiwi 're ĩwaptērē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba.

12 — Marī ĩwē si da te aima 're 'manharī za'ra wa'aba mono da, asima 're ĩdawē za'ra wa'aba mono ne, te za marī ĩwē si dama 're ĩ'manharī u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩwa'rāmi. Āne duréihā 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te āma ĩrob'ui'érē hā te wama wasu'u za'ra, duréihā ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norī nhimi'ui'érē zama.

Bâdâdi nhitobzé wasu'u

Rucasi 13.24

13-14 — Duré, ropipa u 're ĩdanhisisi mono zé hā bâdâdi hā sa'ëtē uptabi di. Duré ĩsitobzé hā, sa'ëtē uptabi di. Taha wa, dama wapure di, āma 're ĩdanomro mono zéb da hā, bâdâdi hā sa'ëtē uptabi wa. Taha wa, te da'ahâ uptabi na āma 're danomro, ropipa u, tamomo 're danhisisi mono wa, da te 're robzépata u'âsi za'ra mono da. Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zéb u, 're ĩdanhisisi mono zéb da hā, bâdâdi nhitobzé hā syryre di. Tamomo bâdâdi hā syry uptabire di duré, āma 're ĩdanomro mono zéb da hā. Dama pire di, āma 're ĩdanomro mono zéb da hā. Taha wa, te da'umro na si da te dasina 're uwaimrami za'ra. Taha wa, ma'äpé, sada 're asiptete za'ra wa'aba mono, bâdâdi nhitobzé ĩsyryre na si 're asisisi aba mono da, rowë uptabi u.

Rob'rāi wasu'u, 'wabzéré wasu'u me

Rucasi 6.43-44

15 — Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi õ 'wa norī wi, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Ta norī hā tō sena dasiré 're hâimana wē za'ra mono newa, te za te te dama

're roti za'ra taré. Ta norī hā te abaze zahi ne 're hâimana u'âsi za'ra, ūsazei'wa norī zada. ¹⁶ Ta norī hā uburé marī hā te te 're ū'manhari za'ra mono zém na te za ãma 're ūwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ūhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wai õ na hā. E 'wabzéré hā te za rob'rā na 're 'rā za'ra, uwa 'ru 'rā na. Mare di. Uwa 'ru 'rā na 're 'rāi waihu'u za'ra mono õ di, 'wabzéré hā. Duré, e apto hā rob'rā ūse na te za 're 'rā za'ra. Mare di. ãma 're 'rāi waihu'u za'ra mono õ di, apto hā. ¹⁷⁻¹⁸ Duré rowede hā wē wamhā, 're 'rāi wasétē za'ra mono õ di za. Te za 're 'rāi wē u'âsi za'ra. Wasétē wapsi, te za 're 'rāi wasétē u'âsi za'ra. Ta norī hā 're 'rāi wē waihu'u za'ra mono õ di za. ¹⁹ Rowede hā 're 'rā za'ra mono õ wa, te za da te 're sâna'rata nihihâri za'ra, unhamu u da te 're sâmra mono da. ²⁰ Tane, aibâ norī hā roti tō senai'õ na te te dama 're ūroti za'ra mono norī hā uburé marī hā te te 're ū'manhari wasétē za'ra mono zém na, te za ãma 're ūwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ūhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wai õ na hā.

*'Re ūhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ūsib'a'uwē mono zéb u, 're ūdanhisisi mono zé wasu'u
Rucasi 13.25-27*

²¹ — Äté ni'wam norī hā te za dama 're siwasu'u za'ra, ãne: "Zezusi hā ta hā ūnhib'apito. Wa hā tâma romhuri'wa, wa tō 're ūhâimana u'âsi." ãne ni'wam norī hā dama 're siwasu'u za'ra mono nherë, uburé 're sisisi mono õ di za, 'Re ūhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ūsib'a'uwē mono zéb u hā. Ni'wam norī si te za 'Re ūhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē, 're hâimana za'ra, ūmama hā hâiwa ãma 're ūsâmra mono hā te te sima 're ū'awē mono zéb zarina, marī ūwē si te te 're ū'manhari za'ra mono norī si. ²² Nimahā bâtâ na ropsi'utôrîzéb ãma, ūmama za

oto da'āma īsipo'ozéb āma hā te za da'ahâ na īma nharī za'ra ni, ãne: "Wanhib'apito, Wanhib'apito, wa norī hā asadawa para, wa tō wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re īhaimana u'āsi mono hā. Asadawa para, wa tō duré wa'uburé hā wa te dama 're sāmra za'ra. Marī dama ī'manhari waihu'u'ō hā wa tō duré wa te dama 're 'manhari za'ra, asadawa para." Æne na hā da'ahâ na te za īma tasiwasu'u za'ra ni, īnhib'a'uweuptabi hā 're danomro mono newa. ²³ Tane nherē, wa za wa hā īsi'uihā na tāma nharī za'ra, ãne: "Te aiwaihu'u za'ra wa'aba õ di, īzazei'wa na. Marī īwasétē si ma tō 're ī'manhari u'āsi za'ra wa'aba mo. Mo oto ai'aba'réi wa'aba, īnhiti." Æne wa za ta norī ma nharī za'ra, misi haré.

*'Ri'wa norī wasu'u
Rucasi 6.46-49*

²⁴⁻²⁵ — Æne, wa za duré āma aimasimiré'ē za'ra wa'wa, 'ri'wai wasu'u na. 'Ri'wa hā tāma rosa'rata waihu'u pese wa, ma tō ëtē nhisiwi 'ri hā 'manha, siptete na 're sa mono da. Tawamhā tā hā pīni za'ëtē na 're ta'a mono wa, ma tō 're âpré. 'Re âpré mono wamhā, 'ri u ma tō 're praba, â hā. Rowau'u za'ene hā ma tō duré 're pusi, 'ri uwaibaba, te te me da aré. Tane nherē, 'ri hā simei õ di, ëtē nhisiwi te te sima 'ri wa, aibā hā. Tane duré, ã hā te īrotizé hā ni'wam norī hā te te 're wapari za'ra mono wa, te te oto 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhā, ta norī si te za rowē na 're hāimana u'āsi za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono 'rata.

²⁶⁻²⁷ — 'Ri'wa hāiba amo na, wa za duré āma aimasimiré'ē za'ra wa'wa, tāma īrosa'rata waihu'u õ hā. Ta hā supara nhisiwip si ma tō sima 'ri, siptete na tāma 're sab u'āsi mono da newa. Tawamhā

tā hā pīni za'ētē na 're ta'a mono wa, ma tō 're âpré. 'Re âpré mono wamhā, 'ri u ma tō 're praba, â hā. Rowa'u'u za'ēne hā ma tō duré 're pusi, 'ri uwaibaba. Tawamhā 'ri hā ma tō 'marōwī, awa'awi. Tane duré, â hā te īrotizé hā ni'wam norī hā tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherē, te te 're 'madâ'â za'ra mono õ wamhā, ta norī si te za si'uihā na 're sisimini za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono 'rata za 're īdahāimana u'âsi za'ra mono zé hā.

²⁸ Tawamhā Zezusi hā ãne na te te dama rowasu'u parimhā, ma tō ãma tatob'uzu za'ra ni, te te dama īrowahutuzém na hā. ²⁹ 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norī, simirowasu'u wapure na te te dama 're īrowahutu za'ra mono ne, te te dama 're rowahutu mono õ di, Zezusi hā. Simirowahutu pire uptabi na ma tō te te dama 're rowasu'u. Taha wa, ma ãma tatob'uzu za'ra ni, dama īwaihu'u'õ hā te te dama wasu'u wa.

8

*Aibâ ī'wa're ré hā Zezusi te te īpesezé wasu'u
Marcusi 1.40-45; Rucasi 5.12-16*

¹ Tawamhā Zezusi hā ma tō ētē 'rāihâ hawi si'ra. Te te si'rai wamhā, da'ahâ uptabi na ma tō īsarina ai'aba'rē ni. ² Tawamhā aibâ ī'wa're ré hā ma tō ītēme wi. ītēme wisi wamhā, ma tō hi'rātitō nhamra, īpapara. Te tāma tinhā:

— Apito, īma aiwaihu'u pese di, asimipese waihu'u pese na. Taha wa, asima īwē wamhā, te za īpe.

³ Tawamhā Zezusi ma tō tinhib'rada hā wahutu, te te ãma upi da. Te te upi wamhā, te tāma tinhā:

— Tane tō. Wa tō ūsimā aiwē, te aipese da. Tâibâ oto aihâzé hā.

Tawamhā awa'awi ma ū'wa're hā tāma apa.

⁴ Tawamhā Zezusi hā te tāma tinhā, āne:

— ūwapari pese, asina. Ni'wai ma, asina ūwasu'u õ di za, te aipesezém na hā. Sasedoti u si te za aimo, aihâiba wē zō te te aihâiba 'madâ'â da. Taha parip si, te za tāma asōpru 'Re ūhâimana u'âsi mono ma, Mozésihi nhimiroti zarina, aipesezém na da te āma aiwaihu'u za'ra da, sena na. — Āne te Zezusi hā tāma roti, aibâ te te ūpese ma.

*Da'wapéi'wa norī wada'uri'wai ma romhuri'wa,
Zezusi te te ūpesezé wasu'u*

Rucasi 7.1-10

⁵ Tawamhā Zezusi hā Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u ma tō wi. Wisi wamhā, ma tō aibâ sōpētē, romanu hā. Ta hā da'wapéi'wa norī wada'uri'wa. Tawamhā, te te sōpētē wamhā, ma tō aibâ hā tāma ti'ru Zezusihi ma, tāma ūromhuri'wa hā te te tāma pese da. ⁶ Āne te tāma tinhā:

— Apito, ūma romhuri'wa hā ūnhorōwa āma te nomro. Hâzé uptabi di. Hâzé uptabi wa, sirési waihu'u õ di, hâzé za'etē wa.

⁷ Tawamhā Zezusi hā te asa tāma tinhā:

— Wa za āma mo tō, te pese da.

⁸ Tawamhā romanu hā te duré tāma tinhā, da'wapéi'wa norī wada'uri'wa hā:

— Tō'ā, apito. Wa hā aimā ūwapure di, ūnhorōwa u asébré da hā. Ma'āpē, taré ā hawi pese aim-reme na, séptâ'â da. Tawamhā te za tāma tirowē, ūma romhuri'wai ma. ⁹ Wa hā da'wapéi'wa norī wada'uri'wa zapari romhuri'wa. ūzapari te duré 're hâimana za'ra, da'wapéi'wa norī hā. Nimomo

te 'mazatōrī wamhā, te za 'maimo. Duré sō ūmaiħârâ wamhā, te za we 'maimo, ītēme. Duré ūma romhuri'wai ma, marī hā te 'rui wamhā, te za 'manha awa'awi, īzadawa para. — Āne te siwasu'u, Zezusih i ma.

¹⁰ Tawamhā Zezusi hā āne hā te te wapari wamhā, ma tō āma titob'uzu, īsiwasu'uzém na. Taha wa, īsarina īdasi'aba're norī ma, ma tō nharī za'ra:

— Tō sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ā hā te te sina ūumnhasizém na hā niwa te ūmadâ'ā ū, Izarazéhé nnihudu norī nhipti'ai āma hā. Ta norī hā te te āma siwi wabzu ū di, te te sina ūumnhasizém na hā. ¹¹ Āne, wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Da'ahâ uptabi na te za 're dasihutu, bâtâ pusizém hawi, duré bâtâ zasizém hawi, 'Re ūhaimana u'āsi mono u, īsiré 're dasai-huri mono da, da'āma 're īsib'a'uwe mono zéb āma. Abra'āhā siré te za 're dasi'ubumro, duré Izatihi siré, duré Zacoħo siré. ¹² Tane nherē, ni'wam norī hā 'Re ūhaimana u'āsi mono, āma 're sib'a'uwe za'ra mono da nherē, īsiré 're si'ubumroi mono da nherē, te za sāmra sisiti, robra si 're īsa'wari mono u. Tame te za sina 're 'ry'ry. Te za duré 're 'wasitete za'ra, te te 're robzépata za'ētē za'ra mono wa. — Āne ma tō Zezusi hā dama rowasu'u.

¹³ Tawamhā te duré da'wapéi'wa norī wada'uri'wai ma tinhā:

— Mo oto aimorī apâ, asōrōwa u. Asina ūumnhasizéb zarina, wa za aipawapto.

Tawamhā āne te te tāma nharī wi, ma tō tipese, romanuhu ma, romhuri'wa hā.

*Da'ahâ uptabi na, Zezusi te te īda'apsezé wasu'u
Marcusi 1.29-34; Rucasi 4.38-41*

14 Tawamhā Zezusi hā Pedruhu nhorōwa u ma tō mo. Morī wamhā, īmaprewa ma tō sabu. Hâzé ré, te nomro waptā wa, wa'ro na. **15** Tawamhā ma tō sib'rata upi, Zezusi hā. Te te sib'rata upi wamhā, ma tō tiwahā. Tawamhā ma tō wahudu, pi'ō hā. Wahutu wamhā, ma tō īsa hā tāma tisō Zezusihi ma, sa da.

16 Tawamhā bâdâ sébrézéb u, ma tō wa'uburé ré 're īdanomro mono hā da te simro, Zezusihi u, ahâ uptabi na. Tawamhā misi si te nasi dama azatō wa'uburé hā, misi haré timreme na si. Uburé īhâzé ré norī zama te apese duré. **17** Āne ma tō Zezusi hā te te 're da'apawapto, Iza'iza hā duréihā te te āma īrob'ui'érézéb zarina te te sina uwaimrami da. Āne Iza'izaha nhimi'ui'éré hā:

“Wahâzé mono bâ, ma tō te te wawi 're awaibu.”
Āne duréihā 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'éré hā, Zezusihi āma hā.

*Aibâ norī hā Zezusihi siré īneb zahuré zé wasu'u
Rucasi 9.57-62*

18 Tawamhā Zezusi hā da'ahâ uptabi na da te dasiwi ī'uirī za'ra norī hā ma tō 'madâ'â za'ra. Te te da'ab'madâ'â wamhā, ma tō tisiré 're īnomro mono norī ma rob'ru za'ra, īsō'u na te te sapri za'ra da, zara u. **19** Tawamhā 'Re īhâimana u'âsi mono nhimiroti na rowahutu'wa hā ma tō ītēme wi, Zezusihi u. Āne te tāma tinha:

— Rowahutu'wa, āhāna wa īsima aiwē, asiré 're īmorī da oto, daro mono bâ.

20 Tawamhā Zezusi te asa tāma tinha:

— Wapsā wawêre hā ab're 're, īsōrōwa hā. Duré si norī hā tizasi te te sima 're 'manharī za'ra, tinhorōwa da hā. Tazahā, wa hā ti'ai āma dasiré

ĩpodo hã ĩnhorõwa õ di, ãma 're ĩwa'utu mono zéb da hã. Hâwi si wa datẽme 're morõ u'â.

²¹ Tawamhã Zezusi ma tô duré aibâ hâiba amo 'mahâ, ̄sarina 're ̄morõ hã, ̄siré 're morõ u'âsi da oto. Tawamhã aibâ hã te asa tâma tinhá:

— Apito, a'â apâ ̄morõ, ̄mama hã ̄wi dâ'â wa, ̄sisa'u te ãma ti'a da. — Âne te sina 'mahâ.

²² Tane nherê, te Zezusi hã tâma tinhá, asa:

— Ône haré te za ̄siré 're aimo oto. Ídâ'â norõ hã te za tisiré Ídâ'â norõ ãma te te 're ti'a za'ra.

Zezusi hã rowa'u'u za'ëtë ma, te te ̄nharizé wasu'u

Marcusi 4.35-41; Rucasi 8.22-25

²³ Tawamhã Zezusi hã ma tô ãzé, uba're 're. ̄siré 're ̄nomro mono norõ zama ma ̄siré asisi, ̄siré si'aba're da. ²⁴ Tawamhã uba're na si'aba'reí ré, ma tô rowa'u'u za'ëne hã tiwi tiwatobro za'ra. Â sisasi hã te te ̄ré wabzuri za'ra, uba're hã. Tane nherê, Zezusi te nhono. ²⁵ Tawamhã ̄siré 're ̄nomro mono norõ hã ma tô ̄tême sina roptob za'ra, te te siwi utu da. Tawamhã âne te 'mahârâ za'ra:

— Wanhib'apito, ma'âpê wanho'reptu za'ra na. Wa za ai'utõri ni.

²⁶ Tawamhã Zezusi hã te tâma nharõ za'ra:
— E marõ da, ma aipahi za'ra wa'wa. E ̄umnhasi za'ra wa'aba ãna.

Tawamhã ma tô wahudu, Zezusi hã. Wahutu wamhã, ma tô rowa'u'u ma tinhá, te te sazâri da, â sisasisi ma zama. Tawamhã ma tô sazâ, rowa'u hã. Ma tô duré ti'âtu. ²⁷ Tawamhã ma tô ãma titob'uzu za'ra, ̄siré 're ̄nomro mono norõ hã. Âne te sima nharõ za'ra:

— Pra, e niha ̄waihu'u pe, õ hã. ̄sadawa hawi ma rowa'u hã sazâ, â sisasisi zama. — Âne te sima rowasu'u za'ra, ̄siré 're ̄nomro mono norõ hã.

Zezusi hā aibā norī, wa'uburé ré 're īneb zahuré te te īpeze zahuré zé wasu'u

Marcusi 5.1-20; Rucasi 8.26-39

²⁸ Tawamhā Zezusi hā ma tō mo, Dadara na danhipti'a nho'ōmo nhisi u, Darireza na īsō'u nhisi zara u. Tame ma tō aibā norī hā sōpētē zahuré, wa'uburé ré 're īneb zahuré hā. Adâ'ā 'ru hawi, ma we sina uzusi zahuré, ētē zahāpā ab're sirōmo 're, 're īsimasisi u'āsi zahuré mono zém hawi. Ta norī hā īsipārī su'u zahuré, duré simimnhasi zahuré di. Taha wa, 're īhāimana zahuré mono zé wa'wai baba 're danomro waihu'u mono õ di. ²⁹ Tawamhā rosa'rese õ ré, ma tō sa'ētē 'mahārā zahuré Zezusi hā, āne:

— 'Re īhāimana u'āsi mono 'ra, e marī wa'āma 'manharī da, te we aimo, wawa'wai baba. E ropsi'utōrīzé wana wa'ahāri da, te we aimo, wa te robzépata da.

³⁰ Tawamhā romhā prā na te uhābā hā tisa hā te te 're huri, ahā na. ³¹ Tawamhā wa'uburé norī hā aibā norī pēlē 're, 're īhāimana za'ra mono hā te sa'ētē sina 'mahārā za'ra:

— Nimomo wazatōrī za'ra da wamhā, ma'āpē uhābā norī u wazatōrī za'ra na, īhāiba 're, 're wahāimana za'ra mono da.

³² Tawamhā Zezusi hā ma tō ōne haré tāma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'rēi wa'aba.

Tawamhā uhābā hāiba 're ma tō sisisi, wa'uburé norī hā. Taha wa, te sa'ētē sisa're, uhābā norī hā, ī'rāsipa u. Âi ba ma tō rere. Taha wa, ma ai'utō, â na uburé.

³³ Tawamhā uhābā 'madâ'ā'wa norī hā ma tō īsiti sisa're. 'Ri nho'ōmo u ma tō sisa're. Tame ma tō uburé dama rowasu'u za'ra, aibā norī ma, niha

ĩromhâimana zahuré zém na hã, wa'uburé ré 're ĩneb zahuré ma. ³⁴ Tawamhã 'ri nho'õmo ãma 're ̄idsi'ubumroi mono norí hã ma tô aihñi tawairébê ni, Zezusi hã da te dasina uzusi za'ra da. Tawamhã ma tô sãmri za'ra ni. Da te dasiwi sãmri wamhã, ma tô tãma rob'ru za'ra ni:

— Ma'ãpé, warom nhiti aimorí, nimomo. — Äne te dasiwi satõrõ ni, Zezusi hã.

9

*Ĩmorõ'õ, Zezusi te te ĩwahutuzé wasu'u
Marcus 2.1-12; Rucasi 5.17-26*

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô uba're 're ãzé, zara u te te saprõ da. Te te saprõ wamhã, ma tô 'ri nho'õmo u wi, tirob u. ² Tamomo ma tô ni'wam norí hã we siwi ti'â, ĩmorõ'õ hã ĩsimiwaptâ ré. ĩmorõ'õ hã za te te ĩpese na ma tô ãma umnhasi za'ra, Zezusi hã. Tawamhã Zezusi hã taha na ma tô sina simirosa'rata waihu'u za'ra, aibâ norí hã. Taha wa, te ĩmorõ'õ ma tinha:

— ĩsiwadi, aiwi robzei'õ tõ. Aiwasédé hã 're ũ'ab'manharõ wasété mono zé hã te ai'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za oto. — Äne te tãma tinhia.

³ Tawamhã ni'wam norí hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norí hã ma tô 'râwi sima rowasu'u za'ra, äne:

— Õ hã te 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma wasété.

⁴ Tane nherõ, Zezusi hã ma tô sina waihu'u, ĩsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te tãma nharõ za'ra:

— E marõ da, ma tô äne ĩ'ãma ĩrosa'rata wasété za'ra wa'wa. ⁵ Wa hã dawasédé hã te dama 're ĩ'apari waihu'u pese mono zém na hã, sena na ĩwaihu'u za'ra wa'aba da hã, e niha te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Aibâ ma, wa tô tinhia: “Aiwasédé hã

're ū'ab'manharī mono zé hā te ai'āma 're ab'madâ'ā mono ū di za oto." Āne na si ūmreme wamhā, aima pibu prā za'ra wa'aba di. Ū hā ūmorī'ō hā wahutu da, duré oto morī da, te tāma nharī wapsi, te za ūwaihu'u za'ra wa'wa, ūwaihu'u pese na sena na ūwaihu'u pese za'ra wa'aba da oto. Taha wapsi, aima pibu pese za'ra wa'aba di za. ⁶ Ti'ai āma dasiré ūpodo hā ūma waihu'u pese di, dawasédé te dama 're ū'apari mono da hā, 'Re ūhaimana u'āsi mono zadawa para. Āne na asiwi ūwaihu'u za'ra wa'aba da, wa za ūhi're ma tinha, wahutu da.

Tawamhā ūmorī'ō ma, te tinha Zezusi hā:

— Ma'āpē, aiwahutu. Asa'warizé hā âri, asōrōwa u aimorī da oto.

⁷ Tawamhā awa'awi ma tō wahudu aibâ hā, tinhorōwa u morī da. ⁸ Tawamhā āne hā da te 'madâ'ā za'ra wamhā, ma tō tāma tapē'ēwara za'ra ni, dama sa'rese ū wa. Ma tō duré 'Re ūhaimana u'āsi mono āma tawata za'ra ni, tiwaihu'u pe hā te te dama 're anhomri mono wa.

*Mateusihî zô Zezusi, sisarina ūhârâzé wasu'u
Marcusi 2.13-17; Rucasi 5.27-32*

⁹ Tawamhā Zezusi hā ma tō mo, dahawi. Morī ré, ma tō ūsā, danhib'apito ma, rob'uiprazé ubumroi'wa hā, Mateusi na ūnhisi hā. ūnhimiromhurizéb āma wa nhamra, rob'uiprazé te dawi 're ū'a'ubumroi mono zéb āma. Tawamhā Zezusi hā te ūmahâ:

— We aimorī, ūsiré 're aimorī da oto.

Tawamhā awa'awi wa tō wahudu, ūsiré 're ūmorī da oto. ¹⁰ Tawamhā barana wa oto wasiré wasaihuri ni Zezusi norī hā, ūsiré 're ūwanomro mono norī me. ūnhorōwa āma wa wasaihuri ni. Wasaihuri ré, ma tō rob'uiprazé ubumroi'wa norī hā ūtēme asisi

'ri para u, ahâ na, ūsiré saihuri da. Ni'wam norñ hã zudezu nherë, parisezu norñ nhimiroti zarina 're ūhaimana za'ra mono õ norñ zama ma tô duré ïtëme aihutu, Zezusihi u. ¹¹ Tawamhã parisezu norñ hã ãne hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô Zezusihi siré 're ūwanomro mono norñ hã wazadanharñ za'ra, ãne:

— E niha bâ, te asib'apito za'ra wa'wa hã rob'uiprazé ubumroi'wa norñ siré tisa, dawasété na 're ūdahaimana za'ra mono norñ siré zama.

¹² Tawamhã Zezusi hã te te sina wapari za'ra wa, ma tô tâma nharñ za'ra, ãne:

— Hâzé ãna 're ūnomro mono norñ zô, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono õ di, te te 're wede za'ra mono da. ūhâzé ré norñ zô si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra mono da. ¹³ Duréihã ma tô 'Re ūhaimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãne na rob'ui'éré, 'Re ūhaimana u'âsi mono mreme na: “Asimizama hã ūma 're ūzata za'ra wa'aba mono zô hã, sô 're ūnhimipari mono õ di oto. Asimizawi pese zarina, da'âma 're aiwamri za'ra wa'aba mono da si, wa ūsimi te 're aiwë za'ra wa'wa oto.” ãne duréihã 'Re ūhaimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã sô sabu za'ra wa'aba ūbaihâ hã, waihu'u pese za'ra wa'aba da. Dawë na 're ūdanomro mono norñ zô ūsitëme 're ūhârâ mono da, we ūmorñ õ di. Dawasété na 're ūdanomro mono norñ zô sî 're ūhârâ mono da, wa wei mo.

*Dasai ãna bâtâ na a'â 're ūdahaimana za'ra mono
zé wasu'u*

Marcusi 2.18-22; Rucasi 5.33-39

¹⁴ Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ūnomro mono norñ hã ma tô Zezusihi u ai'aba're. Tawamhã ãne te siwi sadanha:

— Wa norī hā, duré parisezu norī hā 'Re īhāimana u'âsi mono ma, 're wamreme zusi mono da hā, wasai ãna wa a'â 're wahāimana za'ra, bâtâ na. E marī wa, sai ãna a'â 're hāimana za'ra mono õ di bêté, asiré 're īnomro mono norī hā.

15 Taha wa, te Zezusi hā asa tâma nharī za'ra:

— Aibâ hā īmrozéb u, sô īhârâ za'ra norī hā sihutu wamhā, e aibâ īmro da hā īsiré sâmra za'ra ré, te za robzei'õ na tihâimana za'ra, ta norī hā. Mare di. Ånei õ di. Niwapsi te za bâdâ hā īwa waptârâ, aibâ īmro da hā īsiwadi norī wa'wa hawi, da te tiwi ī'âri za'ra zéb da hā. Tawapsi te za tô sai ãna 're si'ubumro, robzei'õ na.

16 — Duré da'uza hā hâ'ratare wamhā, te za hâihata. E tawamhā īhâté hânhihâri na te za hâiwa'aba ni. Mare di. īhâté hânhihâri na da te hâiwa'aba wamhā, da te īré hâ'upsõi wamhā, te za tihâzahutu, īhâiwa'abazé hā. Tawamhā te za oto hâsisinarî pese, da'uza 'rada hā. **17** Duré e romhâ 'manharî 'rata 're, te za uwa 'râi wa'u īsé hā da te 're sé, wa'ui ware õ ré. Mare di. Wa'ui ware õ ré, da te 're séme mono wamhā, oto wa'ui ware wamhā, te za romhâ 'manharî 'ratare hâ sinâ wazu. Tawamhā uwa 'râi wa'u īsé hâ te za asa'wa. Romhâ 'manharî hâ te za duré hâihawaiamna. Ítép si'uiwa na si, te za da te 're sé, dawi 're sisa'wari za'ra mono tõ da, rob'râi wa'u zé té hâ. Tawapsi, romhâ 'manharî hâ dawi 're hâsiwamnarî za'ra mono õ di za duré. — Åne ma tô Zezusi hâ ãma romnhimiré'é, uwa 'ru 'râi wa'u īsé, da te 're īséme mono zém na hâ.

*Zezusi hâ pi'õ norî te te īpese zahuré zé wasu'u,
azarutu me*

Marcusi 5.21-43; Rucasi 8.40-56

¹⁸ Tawamhā Zezusi hā te te dama rowasu'u ré, ma tō aibā hā ūtēme wi, dama roti'wa hā. Ūtēme wisi wamhā, ma tō hi'rātitō ūpapara nhamra. Tawamhā te tāma tinhā, āne:

— ūra hā azarudu hā ma tō ūwi dārā, āhāna si. Tane nherē, ma'āpē āma ūme aimorī, asib'rada āma hiri da, hāiwa'utu da, ūma 're morī da apā.

¹⁹ Tawamhā Zezusi hā ma tō wahudu. Wahutu wamhā, ma tō ūsiré mo. ūsiré 're ūwanomro mono norī zama, wa ūsiré ai'aba're ni.

²⁰ Tawamhā morī ré, te pi'ō hā we ūsarina mo, ūbabarāi hawi. Pi'ō hā ūhāzé te te ūsazāri'ō, 12 na ma tō āma tiwahu, ūhāzé te te 're 'manharī mono ré hā. We ūsarina morī wamhā, ma tō ū'uzā hānhisudu hā upi. ²¹ Ta hā ma tō āne sima rosa'rata: "Ū'uzā si te tiwi upi nherē, wa za séptārā." Āne te sima rosa'rata, pi'ō hā.

²² Tawamhā pi'ō, ū'uzā te te upi wamhā, ma tō Zezusi hā sō aipi'ra. Sipi'rai wamhā, ma tō pi'ō hā tisā. Āne te tāma tinhā:

— ūsiwadi, aiwi robzei'ō tō. Za te aipesezém na, ūumnhasi zarina ma tō aihāzé hā aima apa.

Tawamhā awa'awi ma tō pi'ō hā séptārā.

²³ Taha pari, te mo Zezusi hā, dama roti'wa nhorōwa u. Morī wamhā, rowamreme'wa norī hā ma tō sōpētē za'ra, adā'â āma simnhihāsi ré. Da'ahā na ma tō da'anhopētē, āma ūda'ry'ry norī hā.

²⁴ Tawamhā āne te dama tinhā:

— Mo oto aiwairébē aba. Azarudu hā dā'â ū di. Taré te nhono.

Tawamhā ma tō āma tawa'ẽ za'ra ni, dā'â uptabi nherē, taré ūsōtō na te te waihu'u wa, Zezusi hā.

²⁵ Tawamhā rob u ma tō tawairébē ni. Dawairébē wi, ma tō Zezusi hā ūzé 'ri 're wa'wa u, azarudu

ĩnomrozéb u. Tawamhã awa'awi ma tô pa'â. Te te pa'âri wamhã, ma tô awa'awi wahudu, azarudu hã. ²⁶ Tawamhã ĩwasu'u hã ma tô te te ropé daro mono bâ, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã.

İtob'a nori, Zezusi te te ipsis zahuré zé wasu'u

²⁷ Tawamhã 'ri para hawi watobro wamhã, mori ré, ma tô aibâ nori hã ĩsarina tineb zahuré, ĩtob'a zahuré hã. Tawamhã te 'mahârâ zahuré, ãne:
— Dawihi nihudu, ma'âpê wa'âma aipë'ëzé na.

²⁸ Tawamhã 'ri para u ma tô ãzé, Zezusi hã. Sétré wi, ma tô ĩtob'a nori hã ĩtême aimasisi zahuré. Tawamhã Zezusi hã te sadanharî zahuré:

— E te asina ĩ'umnhasi 'wa, te ato pese aba da hã.

Tawamhã asa te tâma nharî zahuré:

— Îhe, wa tô wasina ai'umnhasi ni, apito.

²⁹ Tawamhã Zezusi hã ma tô tõmo upi zahuré. Te duré tâma nharî zahuré:

— Asina ĩ'umnhasi aba zéb zarina, wa za tô ato pese 'wa.

³⁰ Tawamhã ma tô oto tito pese zahuré, aibâ nori hã. Ma tô duré sadawa uwati zahuré, ãne:

— Te aimâ ĩ'manharî wê wa'aba zém na, dama ĩwasu'u wa'aba õ di za. Tô'ã. — ãne te sina sadawa uwati zahuré.

³¹ Tane nherê, oto neb zahuré wamhã, ma tô tisiwasu'u na te te ropé zahuré ropâ, Zezusi te te ipsis zahuré zém na.

Îmreme'õ, Zezusi te te ipsis zahuré wasu'u

³² Tawamhã Zezusi te te ĩto pese zahuré neb za'u si, ma tô aibâ hã we ĩtême dasiwi saprõni ni Zezusih u, wa'uburé ré wa, mreme'õ u'âsi 're îhâimana mono hã. ³³ Tawamhã Zezusi hã ma tô

wa'uburé ma rob'ru, īhawi watobro da, īsiti. Te te tāma rob'rui wi, ma tō aibâ hā mreme watobro. Taha wa, ma āma tatob'uzu za'ra ni. Te duré dasima nharī za'ra ni, āne:

— Niwa, wa te ī'madâ'â za'ra õ, āne hā, Izarazéhé nihudu norī nhipti'ai 'remhā.

³⁴ Tane nherē, ma tō parisezu norī hā taré īwasédé hā āma hiri za'ra, āne:

— Wa'uburé norī nhib'apito zadawa para, te õ hā wa'uburé hā te te dama 're anhamra, Satanasihi zadawa para. — Āne ma tō parisezu norī hā siwi wē'õ, Zezusi hā.

Zezusi hā da'āma īsiwamrizé wasu'u

³⁵ Tawamhā Zezusi hā ma tō datēme 're mo, 'ri wa'ōtō mono bâ, te te dama 're rowahutu mono da, zudezu norī te, rowahutuzé mono bâ. 'Re īhaimana u'āsi mono, da'āma 're īsib'a'uwē mono zé wasu'u na te te dama 're rowasu'u, īwasu'uwē na. Dahâzé mono bâ ma tō duré da'apse. Hâzé u'āsi wa, sib'aware na 're īnomro mono norī zama te apese, Zezusi hā. ³⁶ Tawamhā da'ahâ uptabi na te te da'ab'madâ'â wamhā, ma tō Zezusi hā da'āma aiwamri tipē'ẽ na, pone'erebâ 'madâ'â āna 're īnomro mono ne, robzei āna 're dahâimana za'ra mono wa, 're dasipawapto waihu'u za'ra mono õ wa. ³⁷ Tawamhā īsiré 're īwanomro mono norī ma, te tinha, āne:

— Amnho hā sa'ētē uptabi di, da te 're ī'ubumroi mono da hā. Tane nherē, sada hā da'umrore di, ī'ubumroi'wa da hā. ³⁸ Taha wa, ma'āpē tiwi 're rowaptērē u'āsi za'ra wa'aba mono, rob're tede'wai wi, romhuri'wa da hā we te te da'azatōrī da da'ahâ na, rob're hā te te 're ubumro za'ra

mono da. — Æne ma tō Zezusi hā da'āma romn-himiré'ē.

10

Zezusi hā tisiré 're īnomro mono norī te te īsatōrī za'ra zé wasu'u, daro mono bâ

Marcusi 3.13-19; Rucasi 6.12-16

¹ Tawamhā Zezusi hā ma tō sitēme wazô hā, īsiré 're īwanomro mono norī zô, 12 na wahâiba norī zô. Wazô hârâ za'ra wamhā, ma tō wama pisutu za'ra, īwaihu'u pese zarina īsadawa para, wa'uburé norī te te 're īdawamnarī za'ra mono hā wa te dama 're sāmra za'ra mono da. Duré īhâzé ré norī hā dahâzé mono bâ īsadawa para, wa te 're dapese za'ra mono da, ma tō duré wama pisutu za'ra, duré hâzé u'âsi 're hâimana za'ra mono wa, 're īsib'uwa pese za'ra mono norī zama. ² Zezusi hā daro mono bâ te za oto wazatōrī za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī hā, īsadawa para wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Tizadawa wasu'u'wa na, ma tō wanhisu za'ra oto, Zezusi hā. Wanhisu za'ra hā, ãne: Sima na īsisi hā. Taha nhisi amo hā Pedru. Duré īno nhisi hā Ædéré na īsisi hā. Duré Ti'adu, duré Ti'aduhu no, Zuwā. Ta norī hā Zebedehe 'ra norī. ³⁻⁴ Duré Piripi, duré Batoromezu, duré Tome, duré wa hā Mateusi. Wa hā rob'uiprazé ubumroi'wa aré. Duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hā. Duré Tadezu, duré Sima aimawi hā. Ta hā ma tō aré dame 're hâimana, romanu norī zada, tirom hawi apâ te te 're satōrī za'ra mono da. Duré Zudasi Icarizoti, Zezusi hā te te dama īhâiba nhomri da hā.

⁵ Tawamhā Zezusi hā te te wazatōrī za'ra da, ma tō ãne wama roti za'ra, 12 na wahâiba norī ma hā:

— Zudezu'ō norī nhipti'ai u 're anomro aba mono õ di za. Duré samaritanu norī nhipti'ai u

'ri nho'õmo mono bâ, 're asisisi aba mono õ di za. ⁶ Izarazéhé nhihudu norí u si te za 're anomro aba mo, pone'erebâ 'madâ'â ãna, siwa'ru 're ïnomro mono ne, 're ïdahâimana za'ra mono norí u si. ⁷ Ane te za dama 're ïrowahutu za'ra wa'aba mo: "Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwe mono zéb u hâ romhuture di oto." ⁸ ïhâzé ré norí hâ te za duré 're ïpese za'ra wa'aba mo. 'Re dadâ'â za'ra mono nheré, te za duré 're ïdahâiwa'utu za'ra wa'aba mo. ï'wa're ré norí zama te za 're ïpese za'ra wa'aba mo. Wa'uburé hâ te za dama 're ïsâmra za'ra wa'aba mo. Wa'âbâ ãna wa tô ïwaihu'u pe hâ aimâ sômri za'ra wa'wa. Taha wa, wa'âbâ ãna te za ãne uburé dama ãma 're ï'uwaimrami wê za'ra wa'aba mo. ⁹ Rob'uiprazé ïsapotore hâ asiré 're 'wasari aba mono õ di za, ëtë'ubuzi pré oru hâ duré ëtë'ubuzi'a prata zama. ¹⁰ Dama romhuri'wai ma, te za dasa hâ da te tâma 're sômri za'ra, tiwi sô robaba wa. Taha wa, nimomo 're anomro aba mono wamhâ, romramizé hâ asiré 're 'wasari aba mono õ di za. Duré ai'uza misire ré si te za 're anomro aba mo. Aipara'uza misire ré si te za duré 're anomro aba mo. Wedehu hâ asiwazusizé hâ misire te za duré asiré 're ï'wasari aba mo.

¹¹ — Nimomo daza'rui u 're anomro aba mono wamhâ, asô 're ïtob'uzu za'ra wa'aba mono norí u si te za 're asisisi aba mo. Tawamhâ tame te za ïsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'ri tede'wa siré, nimomo 're anomro aba mono zéb u hâ. ¹² Danhorôwa u 're asisisi aba mono wamhâ, ãne te za 're ïdazawi za'ra wa'aba mo: "Rowê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono." Ane te za 're ïdazawi za'ra wa'aba mo. ¹³ Tawamhâ danhorôwa u 're aihutu aba mono wi, da te 're ai'mazasi wê za'ra wa'aba mono wamhâ, 're ïsawi za'ra wa'aba mono

zéb zarina, te za rowē na 're hâimana za'ra, 'ri tede'wa norī hā. Duré da te 're ai'mazasi wē za'ra wa'aba mono õ wamhā, rowē na 're hâimana za'ra mono õ di za, 'ri tede'wa norī hā. ¹⁴ Duré nimomo darob u 're aihutu aba mono wamhā, asô 're datob'uzu za'ra wa'aba mono õ wamhā, da te 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono õ wamhā, ta hawi te za 're aiwairébé aba mo. 'Re anomro aba mono zéb u, te za asisa'u aipara zapru hā 're ïtata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dapo're õ na 're danomro mono wa, 'râwi 're dasisämri za'ra mono da. ¹⁵ Tô sena, wa aimâ waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma ïsipo'ozéb âma hā Sodoma âma duré Domora âma 're ïdahâimana wasétê uptabi za'ra mono norī ma, te te ïrob'manharî pipa zém nhipai u, te za asô 're ïtob'uzu za'ra wa'aba mono õ norī hā te te tâma 're arob'manharî za'êtë. — Âne ma tô Zezusi hā wama waihu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norī ma.

*Zezusi te te ïsatõrî za'ra ma, za da te tâma 're
ïrob'manharî wasétê za'ra mono zé wasu'u*
Marcusi 13.9-13; Rucasi 21.12-19

¹⁶ Tawamhā Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norī ma:

— Ma'âpé ïwapari pese za'ra wa'aba. Pone'ërebâire, robzahi wa'wa u 're ïisisi mono ne, wa za datëme asatõrî za'ra wa'wa. Taha wa, te za asimiza'rese 're anomro aba mo, wahi ne. Duré utu'u, marî ïwasédé hā te te 're ï'manharî za'ra mono õ ne, te za 're anomro wē wa'aba mo. ¹⁷ Taha wa, te za 're asipibui pese za'ra wa'aba mo, dawi. Âté ni'wam norī hā te za te sima 're aiwë za'ra wa'wa, te te 're aiwaibui wa'aba mono da, zudezu norī ma roti'wa norī u, te te 're

asimroi wa'aba mono da. Tawamhā ta norī hā te te siwi 're aiwē'ō za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za duré ūsimirowahutuzéb ãma da te 're ai'maipré'ē 'wa, romhā nhorō 'manharī na. ¹⁸ Duré ū'ama si 're anomro aba mono wa, te za dama ūpire norī u da te 're asimroi wa'wa, zudezu'ō norī nhib'apito norī u, te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te te siwi 're aiwē'ō za'ra wa'aba mono da. Taha ré, ūsō're 're aimasa aba mono ré, te za ūwasu'u wē na tāma 're ūrowasu'u za'ra wa'aba mo, ūsib'a'u wē norī ma zama. ¹⁹ Tawamhā dama ūpire norī u, da te 're asimroi wa'aba mono wamhā, asimirosa'rata na asisōwa asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ū di za, niha tāma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zém na da hā. Da te aima 're ūropipa za'ra wa'aba mono zéb u, da te 're asimroi wa'aba mono wamhā, 'Re ūhaimana u'âsi mono te za te te aima 're sōmri za'ra wa'wa, niha tāma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hā. ²⁰ Tāma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wamhā, asi'uihā na asimirosa'rata na tāma 're aimreme zusi aba mono ū di za. 'Re ūhaimana u'âsi mono, Tipē'ēzani na te te aima 're ūwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za tāma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, danhib'apito norī ma.

²¹ — Da te 're ūzaze za'ra mono 'ru te, te za dasisānawāi uptabi nherē, da te dasima 're dahâiba nhomri za'ra, da te 're danhimroi mono da. Damama norī hā te za ti'ra ma, ãne te te tāma 're rob'manharī wasétē za'ra, 'râwim nherē. Duré da'ra norī hā timama uptabi da nherē, te za sada 're hâimana za'ra, te te dama 're hâiba nhomri za'ra mono da, da te 're simroi mono da, ña me. ²² Uburé te za da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa, ūzazei'wa 're anomro aba mono wa. Tane

nherē, asiptete sina õne haré ū'āma 're anomro u'âsi aba mono wamhā, te za asina 're ū'uwaimrami za'ra wa'aba mo, asō'reptu za'ra wa'aba zé hā.

²³ Tawamhā nimame 'ri nho'ōmo āma da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, da te aima 're 'manharī wasétē za'ra wa'aba mono wamhā, ta hawi te za 're aimani za'ra wa'aba mo, 'ri nho'ōmo amoi u 're anomro aba mono da. Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Izarazéhé nhihudu norī nhipti'ai 're, 'ri wa'ōtō mono bâ ūwasu'uwe na romhuri 'rāsatu za'ra wa'aba õ ré, wa za we dama ū'sihāi're apâ, dasiré ūpodo hā.

²⁴⁻²⁵ — Romnhoré'wa norī hā te te 're romnhoré za'ra mono ré hā, pire na 're hâimana waihu'u za'ra mono õ di, tâma ūromnhoré'wa norī ma hā. Tane nherē, romnhoré hā te te 're 'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhā, zahadu wapsi te za tâma ūromnhoré'wa norī ne oto 're hâimana za'ra, aiwa. Duré te te dama 're ūromhuri za'ra mono norī hā te te dama 're romhuri za'ra mono ré hā, hâimana pire na 're hâimana waihu'u za'ra mono õ di, tinhib'apito norī nhipai u hā. Tane nherē, tipire zô te te 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhā, zahadu wapsi te za tinhib'apito ne pire na 're hâimana za'ra oto. ū'ruiwapari'wa norī hā te Bezebu na te te 're ūnhisi za'ra, wa'uburé norī nhib'apito nhisi na. Åne te ta norī hā te te ū'āma 're wasétē za'ra. Taha wa, taha nhipai u te za duré te te ai'āma 're wasétē uptabi za'ra wa'wa, ū'siré 're anomro aba mono wa.

*'Re ūhâimana u'âsi mono si, da te dasima 're ūpipa za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 12.2-7*

26 Tawamhā Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma:

— Taha wa, dama 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Uburé marī hā upsibi na 're īhāimana za'ra mono hā zahadu wapsi te za suwa nhamra ni. Duré uburé marī hā pi'uriwi 're īhāimana za'ra mono hā te za niwapsi waihu'u za'ra ni. **27** Uburé pi'uriwi te aima 're īwaihu'u za'ra wa'aba mono hā te za oto sō'awi dama āma 're īrowasu'u za'ra wa'aba mo. **28** Dahāiba te te dawi 're īsimroi mono norī ma hā, tāma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za, dapē'ēzani hā te te dawi 're simroi waihu'u mono õ nherē. 'Re īhāimana u'āsi mono si te za asima 're īpipa za'ra wa'aba mo. Taha ma si waihu'u pese di, dahāiba hā duré dapē'ēzani zama, te te dawi 're ī'a'uprosi mono zéb da hā. **29** Sire wa'ā hā wa'ābā syryre nherē, uburé Damama zadawa para õ nherē, 're si'utōrī mono da hā, mare di, sire norī hā. **30** Tane duré, asérē za'rata aba zama, tāma waihu'u pese di, 'Re īhāimana u'āsi mono ma hā. Simi'madā'ā pese uptabi di. **31** Sire hā tāma sawi pese za'ra nherē, sire zawi nhipai u, tāma asawi uptabi za'ra wa'aba di, 'Re īhāimana u'āsi mono ma hā. Taha wa, asina 're aihâtā'ā za'ra wa'aba mono õ di za. — Āne ma tō wama rowasu'u za'ra Zezusi hā, īsiré 're īwanomro mono norī ma hā.

Zezusihizazei'wa na 're īdasiwasu'u za'ra mono zé wasu'u, īsazei'ō'wa na zama

Rucasi 12.8-9

32 Tawamhā Zezusi hā te duré wama rowasu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma:

— Ni'wam norī hā īzazei'wa na dama 're si-wasu'u za'ra mono wamhā, wa hā wa za duré īmama nho'a te 're awasu'u, īzazei'wa na, hāiwa

ãma 're ūsāmra mono nho'a. ³³ Tazahā, ni'wam norī hā ūzazei'ō'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhā, wa hā wa za duré ūmama nho'a te 're awasu'u, ūzazei'ō'wa na, hāiwa ãma 're ūsāmra mono nho'a. — Āne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hā.

Zezihi ãma dasina 're ūdasipo'o za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 12.51-53; 14.26-27

³⁴ Tawamhā te duré ūsiré 're ūwanomro mono norī ma rowasu'u za'ra, Zezusi hā:

— E ti'ai u we ūmorī wa, te za ti'ab ré rowē na si dasiré 're dahāimana za'ra, simisutu. Mare di. Āne hā ūmama 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Ti'ai u we ūmorī wa, rowē na si 're dahāimana za'ra mono õ di za. Te za ūmama dasima 're dasi-wanhizari. Te za duré ūmama 're dasi'wapé za'ra. ³⁵ Ti'ai u we ūmorī wa, te za da'ra si'aibā norī hā timama ãma 're sitob'ru za'ra. Da'ra sipi'ō norī hā te za duré tina ãma 're sitob'ru za'ra. Duré dasani'aba norī hā te za timaprebaba sipi'ōi ãma 're sitob'ru za'ra. ³⁶ Āne te za dasisānawāi uptabi nherē, dasina 're danhitob'ru uptabi za'ra, 'rāwi dasiré 're dahāimana za'ra mono nherē.

³⁷ — Ni'wam norī hā te te 're ūzawi za'ra mono zém nhipai u, timama norī hā te te 're sawi pese za'ra mono wamhā, ūmama 're nomro waihu'u mono õ di za. Duré ni'wam norī hā ūzawi nhipai u ti'ra norī te te 're sawi pese za'ra mono wamhā, ūmama 're nomro waihu'u mono õ di za duré. ³⁸ Wedepo'o nhonhi'rāmi hā, daza'ozéb da, da te dasisada 're ūwasari mono ne, ni'wam norī hā da te 're simroi mono da nherē, sisawi ãna ūzarina 're nomro mono wapsi, te za ūmama 're hāimana u'âsi

za'ra. Ænei õ wamhã, ū'ama 're nomro waihu'u mono õ di za. ³⁹ Ni'wam norĩ hã si'uihâ na tihâimanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowẽ ū'si'utõrõ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ū'azarina 're nomro mono da, 're sihâiba zawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowẽ hã. — Æne ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

*'Re ū'haimana u'âsi mono, za te te dama 're ū'awa'âbâ mono zé wasu'u
Marcusi 9.41*

⁴⁰ Tawamhã te duré Æne na wama rowasu'u za'ra, ū'siré 're ū'wanomro mono norĩ ma:

— Ni'wam norĩ hã te te 're aiwaibui wẽ wa'aba mono wamhã, ta norĩ hã ai'u'âbâ wa'aba te za te siwi 're ū'mrami wẽ. Ta norĩ hã te te siwi 're ū'mrami wẽ mono wa, we ū'zatõrõ'wa zama te za duré ū'siré te te siwi 're mrami wẽ. ⁴¹ Æté ni'wa hã te za 'Re ū'haimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wãhã âri wẽ, ū'sadawa wasu'u'wa na te te waihu'u wa. Æne ni'wam norĩ hã te te 're 'manharõ' wẽ za'ra mono wamhã, tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, za te te 're ū'awa'âbâ mono ne, te za 'Re ū'haimana u'âsi mono hã te te tâma 're awa'âbâ aiwa, damrami wẽ 'wa norĩ ma hã. Æté ni'wa hã te za duré 'Re ū'haimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're ū'morõ' wẽ uptabi hã âri wẽ, 're ū'morõ' wẽ uptabi na te te waihu'u wa. Æne ni'wam norĩ hã te te 're 'manharõ' wẽ za'ra mono wamhã, tinhimiroti 'madâ'â pese 'wa norĩ ma, za te te 're ū'awa'âbâ mono ne, te za duré 'Re ū'haimana u'âsi mono hã te te tâma 're awa'âbâ aiwa.

⁴² — Æté ni'wa hã te za ū'zazei'wai ma, â wahâ hã tâma õ, te te hâ'rëne da, ū'siré ū'zazei'wa norĩ ma ū'wapu ma, 're ū'morõ' na te te waihu'u wa. Æne

hā ūzazei'wa norī hā marī 'rare na nherē, ni'wam norī hā te te 're pawaptob za'ra mono wamhā, 'Re ūhaimana u'âsi mono, za te te tāma 're ū'awa'âbâ mono zé hā te za te sina 're uwaimrami za'ra. Tō sena, wa aimā waihu'u za'ra wa'wa. — Āne ma tō Zezusi hā wama rowasu'u za'ra, daro mono bâ te te ūwazatōrī za'ra zéb u hā.

11

*Zuwā Batita hā Zezusihi u, tizadawa wasu'u'wa
norī te te ūsatōrī za'ra zé wasu'u*

Rucasi 7.18-35

¹ Tawamhā 12 na ūsiré 're ūwanomro mono norī ma, āne na te te wama roti za'ra pari wamhā, ma tō mo Zezusi hā, dama ūsāmrazém hawi, tamomo 'ri nho'ōmo mono bâ te te dama rowahutu mono da.

² Tawamhā Zuwā Batita, dazazéb 're sāmra ré, ma tō Cristuhu wasu'u hā wapa, marī te te dama 're ū'ab'manharī wē mono zé hā. Te te wapari wamhā, ma tō ūsiré 're ūnomro mono norī hā 'mazatōrī za'ra, Zezusi hā te te siwi 'mazadanharī da. ³ Āne ma tō siwi sadanha:

— E a hā Zuwā Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawi zô, wa za 're wanhimipari za'ra.

⁴ Tawamhā Zezusi hā te asa tāma nharī za'ra, āne:

— Mo oto apâ ai'aba'réi wa'aba Zuwāhā u, marī hā ūwapari za'ra wa'aba zém na tāma rowasu'u za'ra wa'aba da, marī hā ū'madâ'â za'ra wa'aba zém na zama. ⁵ Ūtob'a norī hā to pese za'ra wa, ma tō apâ te te 're rob'madâ'â za'ra. Ūmorī'ō norī hā te oto para na 're nomro. Duré ū'wa're ré norī hā ma tō 're pese za'ra. Hāiba wē na te oto 're nomro. Duré ūpo'reptō norī hā te oto 're simipari za'ra. Duré 're ūdâ'â

za'ra mono norī hā ma tō duré apâ 're hâiwa'utu za'ra. Ÿwasu'uwe hā ma tō duré Ÿsibrob'ō norī hā te te 're wapari za'ra. Āne na te za tāma Ÿrowasu'u za'ra wa'wa, Zuwāhā ma. ⁶ Ni'wam norī hā, wa hā 'Re Ÿhâimana u'âsi mono zadawa para we Ÿmorī na, 'râwi Ÿâma 're siwawā za'ra mono õ wamhā, ta norī ma si tāma 're rowē uptabi za'ra mono di za. — Āne te tāma rowasu'u za'ra, Zezusi hā.

⁷ Tawamhā Zuwā Batitaha siré 're Ÿnomro mono norī hā apâ si'aba'rēi wamhā, ma tō Zezusi hā dama rowasu'u, Zuwā Batitaha hâimanazém na. Da'ahâ na Ÿdasi'ubumroi mono norī ma, te āne tāma rowasu'u za'ra:

— Zuwā hā a'ubuni wi 're sâmra mono ré, ma tō Ÿtēme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. E tawamhā du teihi 'râihâ hā uware wa, rowa'u te te 're Ÿhâpâ za'ra mono ne, Zuwā Batita hā roti da, sib'aware na 're hâimana mono wa, ma tō Ÿtēme 're anomro aba mo. Mare di. Ta hā roti da, siptete na ma tō 're hâimana. ⁸ E uza wē na 're si'uza mono wa, ma tō Ÿtēme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Mare di. Uza wē na 're si'uza mono õ di. Uza wē ré 're Ÿnomro mono norī hā, te danhib'apito nhorōwa Ÿama si 're si'ubumro, 'ri 'râihâ Ÿama si. ⁹ Ma'âpé, Ÿima wasu'u za'ra wa'aba za. E 'Re Ÿhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wai wa, te Ÿtēme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Tane tō. Õ hā uburé Ÿwana 'Re Ÿhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norī nhipai u te pire na 're hâimana, Zuwā hā. ¹⁰ Duréihâ ma tō 'Re Ÿhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā āne Ÿama rob'ui'éré, Zuwāhā Ÿama, 'Re Ÿhâimana u'âsi mono mreme na: “Ÿzadawa wasu'u'wa, wa za aiwana satõ, te te asõ ropicese

mono da." Æne duréihā 'Re īhāimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré, ībaihā na hā. ¹¹ Tō sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Uburé īwana 're īnomro mono norī hā te te siwi āma wabzu za'ra ō di Zuwā Batita hā, īsimiromhuri pire na hā. Tane nherē, 'Re īhāimana u'âsi mono te te 're īda'azawi mono zéb zarina te te 're īda'apawapto mono zé hā, hāiba ré ré, te te waihu'u ō di za, Zuwā Batita hā. Ni'wam norī si, 'Re īhāimana u'âsi mono nhib'a'uwē norī si te za te te sina 're waihu'u za'ra, īuirī na. Taha wa, ta norī hā te za pire na 're hāimana za'ra, Zuwā Batitaha nhipai u. Duré ni'wam norī hā 'Re īhāimana u'âsi mono nhib'a'uwē norī hā, tisiré norī ma, wapu na 're hāimana za'ra mono nherē, te za pire na 're hāimana za'ra, Zuwā Batitaha nhipai u, ta norī si īuirī na te te sina 're waihu'u za'ra mono wa za, 'Re īhāimana u'âsi mono te te 're īda'apawapto mono zé hā. ¹² Zuwā Batita hā, 'Re īhāimana u'âsi mono te te dama 're īsadawa wasu'u mono zém na te te dama āma īsāna'ratazém hawim haré, te oto ni'wam norī hā sib'ru na 're hāimana za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono hā da'āma 're sib'a'uwē mono tō da. Da te dasima 're wē za'ra mono nherē, te ta norī hā te te dawi 're ro'wa'rutu za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono hā āma 're sib'a'uwē za'ra mono tō da. ¹³ Zuwāhā wana ré hā, ma tō 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u'rata 'wa norī hā te te āma 're rob'ui'éré za'ra Mozésihi zama, 'Re īhāimana u'âsi mono, za da'āma 're īsib'a'uwē mono zé wasu'u na hā. ¹⁴ Tawamhā īsimirowasu'u za'ra na, 're saze za'ra wa'aba mono wamhā, taha zarina te za duré ãne 're īsaze za'ra wa'aba mo, Eriasi ti'ai u za we īmorī na Zuwā te te īwasu'u na hā. ¹⁵ Asimipari pese aba wamhā, ma'āpé īwapari pese za'ra wa'aba.

¹⁶⁻¹⁷ — E 'wai āma, wa za oto romnhimiré'é, āhāna

're ūdahāimana za'ra mono norī āma hā. Ai'uté norī āma, wa za simiré'ē. 'Ri nhi'riti wa, rowedezéb āma si'ubumroi ré, te za āne si'mahārā za'ra, ai'uté norī hā: "Wa norī hā wa tō aima rowamreme za'ra wa'aba ni aré, dasina damro wa, rowamremezém na. Tane nherē, āma ato za'ra wa'aba õ di. Duré da te dasina 're ti'a za'ra mono wa, rowamremezém na wa tō aré aima rowamreme za'ra wa'aba ni. Tane nherē, wame ai'ry'ry wa'aba õ di." Āne te za si'mahārā za'ra. Āne wa tō ai'uté norī āma simiré'ē, āhāna 're ūdahāimana za'ra mono norī hā. ¹⁸ Duré Zuwā Batita hā te te dama 're sadawa wasu'u mono ré, 'Re ūhāimana u'âsi mono 'madâ'â sina ma tō sai āna te te 're romhuri, misi bâtâ na. Duré uwa 'ru 'rāi wa'u hā te te dame 're hâsi mono õ di. Taha wa, ma tō da te tāma 're nharī wasétē za'ra. Āne ma tō da te tāma 're nharī za'ra: "Õ hā wa'uburé te te 're pibui u'âsi." ¹⁹ Duré wa hā ti'ai āma dasiré ūpodo hā wa ūto sina dasiré 're ūsa, dasazém na. Uwa 'rāi wa'u ūsé hā wa duré te dame 're hâsi. Taha wa, ma tō āne na da te ūma 're nharī wasétē za'ra: "Ma'âpé 'madâ'â za'ra wa'aba. Ūhōta te aibâ hā sa za'ëtē na 're sai u'âsi. Ta hā uwa 'ru 'rāi wa'u zei'wa duré. Rob'uprazé ubumroi'wa norī siwadi ta hā, uburé siwa'ru 're ūdanomro mono norī siwadi." Āne ma tō da te ūma 're nharī wasétē za'ra. Ni'wam norī hā 'Re ūhāimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're nomro mono wamhā, te za marī ūwē si te te 're 'manharī u'âsi za'ra. Āne wa, te za ūwaihu'u pese za'ra wa'wa, tō sena 'Re ūhāimana u'âsi mono nhimiroti ūwē uptabi na hā. — Āne ma tō Zezusi hā dama rowasu'u.

²⁰ Tawamhā nima niwîmhā 'ri wa'õtō mono bâ 're ūdahāimana za'ra mono norī hā dawasétē wi 're dasipizari za'ra mono õ wa, ma tō Zezusi hā siwi

dawẽ'õ, tiwaihu'u pese na marĩ dama ñ'manharĩ waihu'u'õ hã tamep si te te dama 're ab'manharĩ wẽ u'âsi mono nherẽ.

21 Ane te 'ri wa'õtõ ãma ma tinh Zezusi hã, 'ri wa'õtõ 're, 're ïdahâimana za'ra mono norõ ma:

— Corazi na 'ri wa'õtõ nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norõ ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za, Besada na 'ri wa'õtõ nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norõ ma zama. Marĩ dama ñ'manharĩ waihu'u'õ hã asõ'a za'ra wa'aba, te 're ñ'ab'manharĩ wẽ mono ne, Tiru ãma 'ri nho'õmo ãma, duré Sido ãma 'ri nho'õmo ãma 're ïdahâimana za'ra mono norõ nho'a, te dama 're ab'manharĩ mono 'wa'âhã, duréi te aré ta norõ hã 're sipizari za'ra, tiwasétê wi. Tiwasétê wi 're ïsipizari za'ra mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da, te aré 'ru'a hã ti'rã nhisiwi te te 're sa'wari za'ra. Te duré aré sa'u ïhâiro na 're si'uza za'ra. **22** Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'ãma ïsipo'ozéb ãma hã Tiru ãma duré Sido ãma 're ïdahâimana wasétê za'ra mono norõ ma, te te ïrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za te te 're aihâ za'ra za'ëtẽ za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. **23** Duré Capana'u ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norõ hã e danhipai u aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ma tô asina 're ïrosa'rata za'ra wa'aba mo. Ropipa u si, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're asâmra 'wa, dapẽ'ë 're dadâ'â u'âsi ne 're ïdahâimana za'ra mono zéb u. Marĩ dama ñ'manharĩ waihu'u'õ hã asõ'a za'ra wa'aba, te dama 're ñ'ab'manharĩ wẽ mono ne, duréihã Sodoma ãma 're ïdahâimana wasétê za'ra mono norõ hã te ãma 're pawaptob za'ra mono 'wa'âhã, aré si'utõrõ õ di, ta norõ hã. Rowẽ na te

aré 're hâimana u'âsi za'ra. ²⁴ Niwapsi 'Re ïhâimana u'âsi mono hã da'âma ïsipo'ozéb ãma hã Sodoma ãma 're ïdahâimana wasété za'ra mono norí ma, te te ïrob'manhari pipa zém nhipai u, te za te te 're aihâ za'ra za'êtë za'ra wa'wa, tô sena. — Âne ma tô Zezusi hã dama waihu'u, Capana'u ãma 're ïdahâimana za'ra mono norí ma hã.

²⁵ Tawamhã Zezusi hã te duré Timama ma mre:

— ïmama, a hã Danhib'apito uptabi, hâiwa ãma zama, ti'ai ãma zama. A hã ma tô rowaihu'u pese 'wa norí wi 're ï'anhitó mo, roti ïwë hã te te waihu'u za'ra tõ da. Rowaihu'u präi 'wa na 're ïhâimana za'ra mono norí ma si, ma tô marí ïwë hã 're ï'awaihu'u mo. Taha wa, wa ai'âma ïwata, asôpru wa. ²⁶ Tane tô, ïmama. Asima 're ï'awë mono zéb uwaibaba si, ma tô õ norí ma si 're ï'awaihu'u mo. — Âne Zezusi hã ma tô Timama ma mre.

²⁷ Taha wa, te duré wama nharí za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norí ma:

— ïmama ma tô ïma waihu'u, uburé 're ïhâimana mono zé hã. Ni'wam norí hã si'uihâ na te te 're ïwaihu'u za'ra mono õ di, 're ïhâimana mono zém na hã. ïmama si ma tô ti'ra na ïwaihu'u pese, 're ïhâimana mono zém na hã. Duré dasi'uihâ na ïmama, da te 're waihu'u za'ra mono õ di za. ïwétési wa tô ïmama hã waihu'u pese, 're ïhâimana mono zém na hã. Te ïsimá 're ï'awë mono zéb uwaibaba si, wa za ni'wam norí ma si te 're awaihu'u, ta norí zama ïmama hã te te waihu'u za'ra da, 're ïhâimana mono zém na hã. — Âne ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁸ Tawamhã Zezusi hã te oto uburé dama tinhá, ãne:

— Marĩ ũpire, da te 're 'wasari mono wamhã, te za 're dazadâ'â wairébé. Tane te duré a norĩ wa'wa hã 're asiwasutu u'âsi za'ra wa'aba mo, dama rowahutu'wa norĩ nhimirowasu'u hã 're ũmadâ'â pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re ũhaimana u'âsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da newa. Tane nherẽ, asina 're uwaimrami waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Äne hã uburé 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã ma'äpé we ūzô 're asõpré u'âsi aba mono. We ūzô 're asõpré u'âsi aba mono wamhã, wa za te 're aipë'ë nomri za'ra wa'wa, 're asiwasutu za'ra wa'aba mono tõ da oto. ²⁹ Wa hã ūpë'ë na ūnhimizawi pese uptabi di. Atãma ūhaimanazé hã. Taha wa, ma'äpé ū'ama 're sasõmri za'ra wa'aba mono, ū'ama 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. Tawapsi te za aipë ū're aima 're simi'wara 'wa. ³⁰ Marĩ ūwapure, da te 're 'wasari mono wamhã, 're ūdazadâ'â wairébé mono õ ne, te za aipë'ë wapu na 're anomro aba mo oto, ūnhimiroti zarina si.

12

Zudezu norĩ wa'utuzé wasu'u Marcusi 2.23-28; Rucasi 6.1-5

¹ Tawamhã wa norĩ hã sabadu na wa tõ ro'rahâri za'ra ni Zezusi norĩ hã, buru nho wa'wai baba, zudezu norĩ te, romhuri zahârizém na. Tawamhã ūsiré 're ūwanomro mono norĩ hã mrap te, wa tõ aro 'rã ne hã da te 're ūzuri mono hã wa te wasima 'rãnhinarí tridu 'rã hã, wa te huri mono da.
² Tawamhã parisezu norĩ hã te te ãma wa'madâ'â za'ra wamhã, Zezusihî ma, te nharî za'ra, äne:

— E 'madâ'â za'ra ãna, asiré 're ūnomro mono norĩ hã. Ta norĩ hã ma tõ aro 'rã ne hã te te

sima 'rānhinarī, sabadu na wawa'utuzém na nherē. Taha wa, wahi'rata nhimiroti hā ma tō āma upa za'ra, dawa'utuzé bâtâ na romhuri, wa te dawi 're ūsawi za'ra mono zém na roti hā.

³ Tawamhā Zezusi hā te asa tāma nharī za'ra:

— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'éré hā 're sôré za'ra wa'aba mono ā bâ, te te ūrob'manharīzém na tisiré norī me, mra te te simroi wamhā. ⁴ 'Re ūhaimana u'āsi mono āma 're ūdawata za'ra mono zéb u, ma tō āzé, apito Dawi hā. Sébré wamhā, ma tō 'mai'rē, ū'u'ene hā. ūsiré norī zama ma tō tihu, 'Re ūhaimana u'āsi mono ma, aré da te ūsa'ra hā. 'Re ūhaimana u'āsi mono, ma tō pisutu aré, da'āma romhuri'wa norī si ū'u'ene hā te te 're huri mono da, sasedoti norī si. Tane nherē, ma tō 'mai'rēne za'ra, Dawi norī hā. Te te 'mai'rēne za'ra nherē, 'Re ūhaimana u'āsi mono hā te te siwi wē'ō za'ra õ di, ta norī hā. ⁵ E sasedoti norī wasu'u zama, 're sôré za'ra wa'aba mono õ di duré, 'Re ūhaimana u'āsi mono nhimiroti na Mozési te te āma ūrob'ui'éré na hā. Ta hā ma tō 're ūsôré za'ra wa'aba mo, tō. Taha wa, te za oto āma ūwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duréihā ta norī hā ma tō te te 're romhuri za'ra sabadu na, dawa'utuzém na nherē, 'Re ūhaimana u'āsi mono āma 're ūdawata za'ra mono zéb āma. Tawamhā 'Re ūhaimana u'āsi mono hā romhuri zahârizém na romhuri hā te te dawi sawi nherē, te te 're romhuri za'ra mono wamhā, ūwasédé hā te te āma 're sa'ra mono õ di ta norī āma hā, dawa'utuzém na te te 're romhuri za'ra mono nherē. ⁶ Tō sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. ūnhimiroti hā pire uptabi di, duréi roti ma hā, 'Re ūhaimana u'āsi mono nhorōwa āma da'āma romhuri'wa norī hâimanazém na, danhimiroti ma hā. ⁷ Duréihā 'Re ūhaimana u'āsi mono zadawa

wasu'u'wa hã ma tô ãne na rob'ui'éré ūbaihâ na hã, 'Re ūhaimana u'âsi mono mreme na: "Asimizama hã ūma 're ūzata za'ra wa'aba mono zô, 're ūnhimipari mono õ di oto. Asimizawi pese zarina da'âma 're aiwamri za'ra wa'aba mono da si, wa ūsimâ te 're aiwê za'ra wa'wa oto." ãne hã ãma waihu'u za'ra wa'aba wamhã, aré ūwasédé hã ãma sa'ra wa'aba õ di, ūsiré 're ūnomro mono norî ãma hã, marî ūwasédé hã te te 'manharî za'ra õ wa, ã bâtâ na. ⁸ Wa hã 'Re ūhaimana u'âsi mono te te ūpisudu, dasiré ūpoto da, ti'ai ãma. Taha wa, dama ūpire di, romhuri zahârizém na roti hã te dama 're ūapisutu mono zéb da hã. — ãne ma tô Zezusi hã tâma siwasu'u za'ra, parisezu norî ma.

*Aibâ ūsimizu'râ're hã Zezusi te te ūpesezé wasu'u
Marcusi 3.1-6; Rucasi 6.6-11*

⁹ Tawamhã Zezusi hã ta norî hawi morî wamhã, zudezu norî te, rowahutuzéb u ma tô ãzé. ¹⁰ Tame te aibâ hã nhamra, ūsimizu'râ're hã. Tawamhã ni'wam norî hã ma tô sima wê za'ra, duréihâ 'Re ūhaimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ūrob'ui'éré na hã sabadu na romhuri zahârizém na roti hã, te te ãma upai wa, Zezusihî ãma ūwasédé hã te te ãma hiri za'ra da. Ma tô ãne siwi ãma sadanha, Zezusi hã:

— Dawa'utuzém na dapesezé hã romhuri zahârizém na hã, e Mozésihi nhimi'ui'éré zarina. — ãne te ãma siwi sadanha.

¹¹ Tawamhã asa te tâma nharî za'ra, Zezusi hã:

— Pone'ërebâ hã aima 'maihamana aba wamhã, ab're 'rehâ wa, aiwi 'maiwapta'ã aba wamhã, e te aré ūmaiawazere 'wa, 'manho'reptui aba da hã. Te aré tô ūmaiawazere 'wa, romhuri zahârizém na 'maiwapta'ã nherë, pone'ërebâ hã. ¹² Duré, 'Re

ĩhâimana u'âsi mono hã pone'ẽrebâ te te 're azawi pese mono nherẽ, pone'ẽrebâ zawi nhipai u, tãma dazawi uptabi di. Taha wa, sabadu na romhuri zahârizém na ni'wam norí hã marí te te dama 're 'manharí wẽ za'ra mono wamhã, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina, te za tô te te 're 'manharí za'ra, te te ãma 're upa za'ra mono ãna, ta norí hã. — ãne te tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

¹³ Tawamhã ũsimizu'rã're ma, te duré tinhua, Zezusi hã:

— Ma'ãpê, asimizu wahutu.

Tawamhã ma tô tinhimizu hã wahutu, aibâ hã. Te te wahutu wamhã, awa'awi ma tô tinhimizu pese apâ. ũsimizu amo ne, wẽ di oto.

¹⁴ Tawamhã te te pese pari, ma tô parisezu norí hã wairé, te te sima ãma roti za'ra da, Zezusihî ãma, da te dasiwi wîrî da, ũsadawa parab za'ra.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma romhuri'wa da, Zezusi te te ũpisutuzé wasu'u

¹⁵ Tawamhã Zezusi hã ma tô sina waihu'u, parisezu norí te te sima ãma ūroti za'ra zé hã te te siwi wîrî da. Taha wa, ma tô ūhawi timorí za'ra. ūhawi morí za'ra wamhã, da'ahâ na ma tô ūsarina ai'aba'rê ni. Tawamhã daro mono bâ 're morí ré, ma tô uburé dahâzé ré hã da'apse, Zezusi hã. ¹⁶ Te te da'apse parimhã, ma tô duré sina da'azadawa uwati, da te dasina 're wasu'u za'ra mono tõ da.

¹⁷ ãne ma tô Zezusi hã sina da'azadawa uwati, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na, Iza'iza hã ũsadawa wasu'u 'rata 'wã te te ãma ūrob'ui'érézé hã te te ãma uwaimrami da. ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã:

18 “Āhāta te īpisudu īma romhuri'wa da, te 're īsawi pese mono hā. Taha āma si wa āma 're ītoi u'āsi.

Taha ma, wa za īpē'ēzani hā tāma tisō. Tawamhā daro mono bâ te 're īda'anho'reptui mono zé wasu'u na te za te te dama 're rowasu'u, da te 're īwaihu'u za'ra mono zéb da hā.

19 Ta hā awa'awi te te dama 're anharī mono õ di za. Āma 're īdawata za'ra mono zéb da hā, mreme 'rāihā na te te dama 're rowasu'u mono õ di za, sō'awimhā.

20 Duré, buru teihi hā sihāpā na 're simasa mono wamhā, e te za da te 're si'ē. Mare di. Taré te za da te 're wahutu za'ra, wahu na apâ 're simasa mono da. Tane duré, sib'aware na īāma 're īnomro mono norī ma, te te tāma 're rob'manharī wasétē za'ra mono õ di za, ta hā. Duré īro'ore hā ro'o nhib'aware nherē, da te 're īsimroi mono õ ne, sib'aware na īāma 're īnomro mono norī ma, te te tāma 're rob'manharī wasétē za'ra mono õ di za duré. Ta norī āma te za 're siwamri u'āsi za'ra. Tawamhā nimahā na si te za oto īsimipawapto wē zéb zarina, da te 're waihu'u za'ra, dapoto mono bâ, te 're īda'anho'reptui mono zém na hā, īsitob'ru norī hā te te dawi 're ro'wa'rutu u'āsi za'ra mono nherē, da te 're waihu'u za'ra mono tō da, te 're īda'anho'reptui mono zé wasu'u hā.

21 Tawamhā daro mono bâ te za tō sena sô 're danhimipari za'ra, te te 're īda'anho'reptui mono zéb zō.”

Āne duréihā 'Re īhāimana u'āsi mono mreme na rob'ui'éré hā, Zezusihi āma hā.

*Bezebuhu wasu'u
Marcusi 3.20-30; Rucasi 11.14-23*

²² Tawamhā Zezusihi tēme, ma tō aibâ hā dasiwi saprōni ni, wa'uburé te te 're pibui u'âsi mono wa, ītob'a hā duré īmreme'ō hā. Tawamhā Zezusi hā ma tō pese. Te te pese parip si, ma oto mreme watobro, apâ. Te te rob'madâ'â wē di duré, aibâ hā. ²³ Tawamhā da'ahâ na ma ãma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, te dasima nharī za'ra ni, ãne:

— Até ō hā apito Dawihi nhihudu, sô 're īwanhimipari za'ra mono. — ãne te dasima ãma romnomri za'ra ni.

²⁴ Tawamhā ãne na parisezu norī te te dawapari za'ra wamhā, ma tō sima nharī za'ra, ãne, ta norī hā:

— Õ hā Bezebuhu zadawa para, ma tō wa'uburé hā te te dama 're anhamra, wa'uburé norī nhib'apito zadawa para. Bezebu hā tiwaihu'u pe hā te te tāma 're sōmri mono ō 'wa'âhā, aré te te dama 're anhamra waihu'u mono ō di, wa'uburé hā. — ãne ma tō parisezu norī hā Zezusihi nhimiromhuri na sima rowasu'u za'ra.

²⁵ Tawamhā te te ãma īrosa'rata wasétē za'ra na, ma tō sina waihu'u za'ra, Zezusi hā. Taha wa, te ãne tāma ãma romnhimiré'ē za'ra:

— Danhib'apito nhib'a'uwē norī hā 'râwim nherē, oto sisada 're simasa mono wamhā, te aré 're si'uprosi. Duré 'ri nho'ōmo ãma 're īdahâimana za'ra mono norī hā sisada 're hâimana za'ra mono wamhā, te aré 're si'uprosi. Duré dasisānawā nherē, 'râwi dasisada 're dahâimana za'ra mono wa, 're dasi'wapé za'ra mono wamhā, te aré 're dasi'uprosi, 'râwim nherē. ²⁶ Tane duré, wa'uburé norī hā Satanasihi nhib'a'uwē, simisutu

're hâimana za'ra mono nherë, dapë'ë hawi 're wairébé mono da, te te sima 're rob'ru za'ra mono wamhã, te aré sisada 're hâimana za'ra, wa'uburé norí hã. Tawamhã sisada 're sipo'o za'ra mono wa, te aré wara sina 're si'utõri, Satanasihi nhib'a'uweñ norí hã. Æne, ïma ïnharï za'ra wa'aba zéb zarina, Bezebuju zadawa para, wa'uburé te dama 're anhamra mono 'wa'âhã, 'râwim nherë, te aré tô sisada 're simasa. Taha zarina, te aré tô ta norí hã 're si'uprosi. [27-28](#) Ma tô ïma ïnharï za'ra wa'wa, Bezebuju zadawa para wa'uburé te dama 're ï'anhamra mono na. Asiré norí hã bétè. E 'wa sadawa para, te bétè wa'uburé norí hã te te dama 're sâmra, ta norí hã. E Bezebuju zadawa para. Mare di. E Bezebuju zadawa para wa'uburé te te dama 're ïsâmra mono na, ma tô dama 're ïwasu'u za'ra wa'aba mo. Mare di. Æne na dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, ma tô ãma ï'upa za'ra wa'wa, ïma ïnharï za'ra wa'aba zém na hã, Bezebuju zadawa para, wa'uburé te dama 're ï'anhamra mono na. 'Re ïhâimana u'âsi mono pë'êzani zadawa parap si, wa tô te dama 're anhamra, wa'uburé hã. Taha zarina si, te za oto ïwaihu'u za'ra wa'wa, tô sena 'Re ïhâimana u'âsi mono, ai'âma 're ïsib'a'uweñ za'ra wa'aba mono zéb da, te te ãma ïsâna'rata na hã.

[29](#) — Ni'wa hã aibâ ïsiptete nhoröwa u sébré wamhã, te te sima pawasisi õ ré, ïsimarï hã te te tiwi ubumroi waihu'u õ di za, aibâ ïsiptete wi hã. Te te sima pawasisi wapsi, te za ïsimarï hã tiwi ubumro oto, 'ri 're tâma ïromnhimi'wara hã.

[30](#) — Ni'wam norí hã ïwë'wa 're nomro mono õ wamhã, ta norí hã te ïzada 're hâimana za'ra. Duré ni'wam norí hã 'Re ïhâimana u'âsi mono u,

te 're ūda'anhimroi mono ne, te te 're danhimroi mono ū wamhā, ta norī hā te 'Re ūhāimana u'âsi mono nhiti, te te 're dazatōrī za'ra. ³¹ Taha wa, wa za duré ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Dawasédé hā da te 're 'manharī za'ra mono nherē, duré 'Re ūhāimana u'âsi mono ãma da te 're wasétē za'ra mono nherē, dawasétē na tāma 're dasi-wasu'u za'ra mono wamhā, tāma waihu'u pese di, dawasédé hā te te dama 're ūapari mono zéb da hā, te te oto da'ãma 're ab'madâ'â tō mono da. Tane nherē, 'Re ūhāimana u'âsi mono pē'ēzani ãma, da te 're wasétē za'ra mono wamhā, taha na dawasédé hā te te dama 're apari mono ū di za oto. Te za te te da'ãma 're ab'madâ'â u'âsi, 'Re ūhāimana u'âsi mono hā. ³² Duré ni'wam norī hā dasiré ūpoto ãma te te ūtāma 're wasétē za'ra mono wamhā, oto tiwasétē na 'Re ūhāimana u'âsi mono ma, 're siwasu'u za'ra mono wamhā, tāma waihu'u pese di, ãne hā ūwasédé hā te te tāma 're pari za'ra mono da, te te oto ãma 're 'madâ'â tō za'ra mono da. Tane nherē, ni'wam norī hā 'Re ūhāimana u'âsi mono pē'ēzani ãma te te 're wasétē za'ra mono wamhā, te za ūhō na ūwasédé hā te te ãma 're 'madâ'â u'âsi za'ra, 'Re ūhāimana u'âsi mono hā. — Æne na ma tō tāma rowasu'u za'ra, Zezusi hā.

*Rowede ūwē wasu'u, rowede ūwasétē wasu'u me
Rucasi 6.43-45*

³³ Tawamhā Zezusi hā ma tō duré tāma romnhimiré'ē za'ra, rowede ūwē na. Rowede ūwasétē na ma tō duré tāma romnhimiré'ē za'ra, parisezu norī ãma. Æne te tāma ãma romnhimiré'ē za'ra, parisezu norī ma:

— Rowede hā wē wamhā, te za 're 'rāi wē u'âsi za'ra. Rowede hā wasétē wamhā, te za duré 're 'rāi wasétē u'âsi za'ra. Rowede, 're ūrā za'ra mono zéb

zarina te za ãma waihu'u za'ra ni, rowede ïwẽ na, duré rowede ïwasétē na hã. ³⁴ A norĩ wa'wa hã te wahi ne 're anomro aba mo. Dapẽ'ẽ 're, da te 're ïrosa'rata za'ra mono zéb zarina te za 're damreme zusi. Taha wa, aiwasétē na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, marĩ ïwẽ na 're aimreme zusi waihu'u aba mono õ di. Aipẽ'ẽ 're, 're ïrosa'rata wasétē za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te marĩ ïwasétē na si 're aimreme zusi aba mo, a norĩ wa'wa hã. ³⁵ Ni'wa hã 're morĩ wẽ wamhã, tipẽ'ẽ 're tinhimirosa'rata wẽ hawim na te za 're mreme wẽ u'âsi. Duré ni'wa hã 're morĩ wasétē wamhã, tinhimirosa'rata wasétē hawim na te za duré 're mreme wasétē u'âsi.

³⁶ — Tô sena, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ïhâimana u'âsi mono, za da'ãma ïsipo'ozéb ãma hã dahâiba mono bâ te za fãma tasiwasu'u za'ra ni, rosa'rata ãna marĩ ïwasétē na te te dama 're ïnhari za'ra mono zém na hã. ³⁷ Taha wa, ti'ab ré uburé marĩ na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã aima rowairébé za'ra wa'wa, za da'ãma ïsipo'ozéb ãma hã. Ti'ab ré, marĩ ïwẽ na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina si, te za aiwësämri za'ra wa'wa. Duré, marĩ ïwasétē na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina si, te za siwi aiwë'õ za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u sirõmo za'ra, parisezu norĩ ma.

Zonahã wasu'u, apito Saromahã wasu'u me

Marcusi 8.11-12; Rucasi 11.29-32

³⁸ Tawamhã parisezu norĩ hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ me, ma tô Zezusîhi ma, nhari za'ra, ãne:

— Rowahutu'wa, wa wasima wē za'ra ni, marī dama ī'manharī waihu'u'ō hā aiwaihu'u pese na wanho'a 'manharī da, wa te 'madâ'ā za'ra da, 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa para dama 're ī'ab'manharī mono na, sena na wa te āma aiwaihu'u za'ra da. — Āne te Zezusihi wi waptērē za'ra, ta norī hā.

³⁹⁻⁴⁰ Tawamhā Zezusi hā te asa tāma nharī za'ra, āne:

— Nimosi aipoto té wa'aba mono hā, ī'aihāimana wasétē za'ra wa'wa. 'Re īhāimana u'āsi mono zō 're asimipari za'ra wa'aba mono zahā, ma tō īwi īwaptērē za'ra wa'wa, marī dama ī'manharī waihu'u'ō hā te 'manharī da, asō'a za'ra wa'aba, 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa para, te dama 're ī'ab'manharī mono na sena na īwaihu'u za'ra wa'aba da. Tane nherē, te 'manharī ō di za, āhāna. Āne si wa za a'ā aimā waihu'u za'ra wa'wa. Duréihā Zona hā 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hā si'ubdatō ma tō bādā hā āma ai'utō, tebe īsa'ētē di'i 're, hāimana ré hā. Taha parimhā, ma tō 'Re īhāimana u'āsi mono hā sō'reptu. Ā zada're u ma tō īré 'rāiwatobro, rob u, tebe hā, Zonahā ré. Tane duré, wa hā dasiré īpodo hā si'ubdatō bādā hā te za ī'āma ai'utō, īdā'ā wa, ab're 're īnomro ré hā. Taha parip si, wa za duré hāiwa'udu, apā. Āne wapsi, te za īwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re īhāimana u'āsi mono hawi we īmorī na sena na oto īwaihu'u za'ra wa'aba da. ⁴¹ Niwamhā 'Re īhāimana u'āsi mono, za da'āma īsipo'ozéb āma hā, duréihā Niniwé na 'ri nho'ōmo nhisi āma 're īdasi'ubumroi mono norī hā te za asada tihāimana za'ra wa'wa, aiwasédé hā te te ai'āma hiri za'ra wa'aba da, 'Re īhāimana u'āsi mono nho'a. E marī wa. Duréihā Zona hā 'Re īhāimana u'āsi mono te te

tāma 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhā, ma tō te te 're wapari za'ra. Taha wa, ma tō ta norī hā tiwasétē wi 're sipizari za'ra. Zonahā nhimiroti hā pire nherē, īsipai u īnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherē, a norī wa'wa hā īzaze za'ra wa'aba õ di, 'Re īhaimana u'āsi mono nhimipisutuzéb zarina we atēme īmorī aba na hā. Taha wa, te za tō ī'uwaibaba aiwasédé hā ai'āma sa'ra wa'wa, Niniwé āma 're īdasi'ubumroi mono norī hā. ⁴² Niwamhā 'Re īhaimana u'āsi mono, za da'āma īsipo'ozéb āma hā, duréihā danhib'apito sipi'õ hā Saba na romnhesi āma te te 're īda'ab'madâ'ā mono hā te za duré asada tihāimana 'wa, aiwasédé hā te te ai'āma hiri za'ra wa'aba da, 'Re īhaimana u'āsi mono nho'a. E mari wa. Ta hā duréihā romhā uptabi nherē, ma tō wi, apito Saromahā u, īsimiroti hā te te wapari da, īsimiroti hā dahāimanazém na rowaihu'u na hā wē uptabi wa. Taha nhimiroti hā pire nherē, īsipai u īnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherē, īnhimiroti hā aima wapari ze za'ra wa'aba õ di. Taha wa, te za tō ī'uwaibaba aiwasédé hā ai'āma hiri za'ra wa'wa, danhib'apito sipi'õ hā.

*Wa'uburé norī, da'āma 're īsōrōwa za'ra mono zé
wasu'u*

Rucasi 11.24-26

⁴³⁻⁴⁴ — Āne wā za duré aima āma romnhimiré'ē za'ra wa'wa. Āté wā'uburé hā te za aibā hawi 'maiwatobro. Watobro wamhā, a'ubuni wi te za 're mo, rob're na. Tawamhā dazô 're rītī baba mono wa, nimomo wa'utu õ wa, te za sima tinhā: "Īnhorōwa 'rata u, wa za apâ mo, āma 're īnhorōwa u'āsi mono da oto, īpē'ē 'remhā." Āne te za sima tinhā. Tawamhā apâ te za oto mo, aibā u, īpē'ē 're apâ sébré da. Tawamhā īhawi watobro haré, te

aré hâiba baba na 're hâimana, 'ri hâ baba na 're simasa mono wa, 'ri 're wa'wa su'u na 're ūsimasa mono ne, duré 'ri paramhâ robza'ra wẽ u'âsi 're ūromnhimi'wara mono ne. Taha wa, wa'uburé ma, wẽ di, aibâ hâ apâ ãma 're ūsôrôwa mono da hâ. ⁴⁵ Tawamhâ tisiré norî zô te za mo wa'uburé hâ, si'u ãma 're sôrôwa za'ra mono da. Tawamhâ te za ūtême ãwisi za'ra, 7 na ūhâiba za'ra hâ ūsipai u ūwasétê uptabi za'ra hâ. Tawamhâ siré te za tô ãma 're sôrôwa za'ra, aibâ ãma. Aibâ ma, tâma rowë prâ ti aré, wa'uburé misi, ãma 're sôrôwa mono ré hâ, ūpê'ë 'remhâ. Ahâ na oto ūwa 're hâimana za'ra mono wa, tâma rowë ū uptabi di oto. Tane duré, a norî wa'wa hâ aimâ 're rowë prâ za'ra wa'aba mono di aré. Tane nherë, aiwasétê wi 're aipizari za'ra wa'aba mono newa, zahadu ūzazei ãna 're aihâimana wasétê u'âsi za'ra wa'aba mono wa, aimâ 're rowë ū uptabi za'ra wa'aba mono di za oto. — Æne ma tô Zezusi hâ tâma waihu'u za'ra, parisezu norî ma, rowahutu'wa norî ma zama.

*Zezusihî na wasu'u, ūno norî wasu'u me
Marcusi 3.31-35; Rucasi 8.19-21*

⁴⁶ Tawamhâ Zezusi hâ te te dama rowasu'u ré, ma tô ūno norî hâ ūtême aihu, tina me. Tawamhâ rowi simasa wamhâ, ma tô da'maipo're pu'u za'ra, Zezusihî ma, da te 'mairowasu'u da, ūtême wato-bro za'ra da, rob u. ⁴⁷ Tawamhâ Zezusihî ma, ma tô 'mairowasu'u ni, ãne:

— Ano norî hâ te rowi asô aimasa, ana me. Te sima aiwë za'ra, marî na te te aimâ rowasu'u za'ra da.

⁴⁸ Tawamhâ Zezusi hâ ma uburé dama waihu'u, ãne:

— E 'wa hā ūna. E 'wam norī hā ūno norī. — Āne hā ma dama waihu'u, Zezusi hā.

49-50 Tawamhā tinhiptōmo na ūsiré 're ūwanomro mono norī hā te te wawasu'u za'ra sina, te duré dama tinha:

— Āhāta, ūna. Āhāta ūno norī. Āhāta ūhidiba norī. Ni'wam norī hā ūmama, hāiwa āma 're ūsāmra mono hā te te sima 're ūwē za'ra mono zéb zarina, te te tāma āma 're ūuwaimrami za'ra mono norī si, ta norī hā ūno, duré ūhidiba, duré ūna. — Āne ma tō Zezusi hā dama siwaihu'u, (da te waihu'u za'ra dai ūnherē).

13

Amnho potozé wasu'u

Marcusi 4.1-9; Rucasi 8.4-8

1 Tawamhā tō taha bātā na ma tō Zezusi hā watobro 'ri hawi, ūsō'ui u morī da. Tame ma tō nhamra, ūsō'u zaihā na, te te dama rowahutu da.

2 Tawamhā da'ahā uptabi na ma tō ūtēme dasito, da te wapari za'ra da. Da'ahā uptabi na da te dasiwi uirī wa, ma tō uba're wa dawi ūzé, Zezusi hā. Uba're wa, te oto nhamra. Tawamhā ūsō'u zaihā na te ūrata aimasam ni. **3** Taha wa, te Zezusi hā tinhimiromnhimiré'ē na dama rowahutu, āne:

— Aibā hā te buru u mo, ti'ai hāibādā wa, amnho hā te te anhamra mono da, poto mono da.

4 Tawamhā, amnho hā te te anhamra mono wamhā, nima norī hā bādādi zababa ma rere'e. Tawamhā sire hā ma te te uprosi uburé, poto mono ū ré. **5** Ūtē nhisiwi ma duré nima norī hā rere'e. Ti'ai baihāire di, ūtē nhisiwimhā. Ti'ai baihāire wa, ma tō 'wanhipré su'u, amnho hā. **6** Tawamhā bādā hā oto 'rāiwatobro wamhā,

rowa'ro wa, ma ro'wanhipré hā ti'wanhipré 'ré za'ra, ūsari hā te te rowa'reí mono õ wa. ⁷ Nima norī hā ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhā siré ma tō 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhā, ma te te ubu, wab'ru hā. Taha wa, 'rāi mono õ di, ta norī hā. ⁸ Ti'ai wē wa, ma duré nima norī hā rere'e. Tawamhā, oto 'wanhipré 'rāihā mono wamhā, ma tō ti'rā za'ra. 'Rāi mono wamhā, nima niwīmhā 'rāi ahā prāti, amnho hā. Duré nima niwīmhā 'rāi ahā di. Duré nima niwīmhā 'rāi pese uptabi di. — Āne na ma tō Zezusi hā dama ūma romnhimiré'é.

⁹ Tawamhā āne na ma tō duré dama ūma 'rāsutu, tinhimiroti na:

— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhā, ma'āpē ūwapari pese za'ra wa'aba, ūnhimirowasu'u na hā waihu'u za'ra wa'aba da. — Āne ma tō dama waihu'u, da te waihu'u za'ra da.

Romnhimiré'é na si, Zezusi te te dama 're ūrowahutu mono zé wasu'u

Marcusi 4.10-12; Rucasi 8.9-10

¹⁰ Tawamhā wa norī hā ūsiré 're ūwanomro mono norī hā wa tō Zezusihī u ubumro ni. Tawamhā āne, wa oto wasiwi sadanharī ni:

— E marī wa, te romnhimiré'é na si dama 're ūrowahutu mo. — Āne, wa wasiwi sadanharī za'ra ni, wa norī zama, wa te waihu'u za'ra õ wa.

¹¹ Tawamhā Zezusi hā te asa wama nharī za'ra, āne:

— 'Re ūhāimana u'āsi mono hā a norī wa'aba ma si, ma tō aimā waihu'u za'ra wa'wa, dama ūwaihu'u'õ hā, da'āma 're ūsib'a'uwe mono zém na hā, sō'awi te te dama waihu'u õ nherē. ¹² Ni'wam norī hā 'Re ūhāimana u'āsi mono nhimirowaihu hā te te 're 'ruiwapari u'āsi za'ra mono wamhā, taha zarina te za 'Re ūhāimana u'āsi mono hā sa'ētē na tāma ūma

're sōprub za'ra, te te aré ãma 're ūrowaihu'u za'ra mono zém nhipai u, te te waihu'u pese za'ra da oto. Tane nherē, ni'wam norī hā ūsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwapari za'ra mono õ wamhā, ta norī wi te za tinhimirowaihu hā tāma waihu'u pese za'ra õ nherē, te te tiwi 're awaibu 'Re ūhâimana u'âsi mono hā, te te aré ãma 're ūwaihu'u za'ra mono zé hā.

¹³ Ūnhimiromhuri hā datōmo na da te 're 'madâ'â za'ra mono nherē, te taré da te 're 'madâ'â za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna. Duré ūnhimiroti hā dapo're na da te 're wapari za'ra mōno nherē, te taré da te 're wapari za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna. Taha wa, wa romnhimiré'é na si te dama 're rowasu'u. ¹⁴ Duréihā Iza'iza hā, 'Re ūhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā ma tō da'ãma rob'ui'éré, za da'ãma 're ūromhâimana mono zém na hā. Taha wa, ãhâna ma tō da'ãma uwaimra. Æne duréihā ūsimi'ui'éré hā, 'Re ūhâimana u'âsi mono mreme na hā:

"Ūnhimiroti hā dapo're na da te 're wapari u'âsi za'ra mono nherē, taré te za da te 're wapari za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna. Duré ūnhimiromhuri hā datōmo na da te 're 'madâ'â u'âsi za'ra mono nherē, taré te za da te 're 'madâ'â za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna.

¹⁵ E marī wa. Dapē'ë 're, da te 're ūrosa'rata za'ra mono zé hā sitom haré te za ūré 're dahâimana u'âsi za'ra, da te ū'ama 're rosa'rata wē za'ra mono õ wa. Dapo're nhitom haré, te za duré 're dahâimana za'ra, ūnhimiroti hā da te 're wapari ze za'ra mono õ wa. Duré datōmo sitom haré te za 're dahâimana za'ra, ūnhimiromhuri hā dama 'madâ'â zei õ wa.

Ãnei õ 'wa'âhã, te aré ïnhimiromhuri hã da te 're 'madâ'â ze za'ra, datõmo na. Te aré duré da te 're wapari ze za'ra, ïnhimiroti hã. Te aré duré da te 're ïwaihu'u pese za'ra, dapẽ'ẽ 're, da te ï'âma 're rosa'rata wẽ za'ra mono wa. Taha zarina si, te aré duré ïtẽme 're dasipizari za'ra, dawasétê wi hã. Tawamhã dahâzé wa, da te 're ïdapese za'ra mono ne, wa aré dawasédé hã te dama 're apari, te da'âma 're ab'madâ'â tõ mono da oto."

Ãne duréihã, 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã.

16-17 Tawamhã ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma, te oto nhari za'ra, Zesusi hã:

— A norĩ wa'wa hã ïnhimiromhuri, atõmo na 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wamhã, ma tõ ï'âma ïwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duré ïnhimiroti hã aipo're na 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, ma tõ duré ï'âma ïwaihu'u pese za'ra wa'wa. Taha wa, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di, a norĩ wa'aba ma si. Tô sena wa ãne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã duré ïsimiroti 'madâ'â pese 'wa norĩ hã te aré te te sima 're wẽ uptabi za'ra, ïnhimiromhuri na 're ï'madâ'â za'ra wa'aba mono zé hã te te 're 'madâ'â za'ra mono da. Ma tõ duré aré te te sima 're wẽ za'ra, ïnhimiroti na 're ïwapari za'ra wa'aba mono zé hã te te 're wapari za'ra mono da. Taha wa, a norĩ wa'aba ma si, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. — ãne hã ma tõ wama waihu'u za'ra, Zesusi hã.

Amnho potozém na ïsimiré'ezé hã, Zesusi hã sõ'awi

*te te dama īwaihu'uzé wasu'u
Marcusi 4.13-20; Rucasi 8.11-15*

18 Tawamhā Zezusi hā ma tō duré wama waihu'u za'ra:

— Ma'āpē, īwapari pese za'ra wa'aba. Āhāna wa za oto aimā waihu'u za'ra wa'wa, amnho potozém na te āma īsimiré'ézé hā waihu'u za'ra wa'aba da. **19** Amnho hā aibā te te ī'anhamra mono hā, 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u. Ni'wam norī hā 'Re īhāimana u'āsi mono, da'āma 're īsib'a'uwe mono zé wasu'u hā, tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherē, te te āma 're rosa'rata ze za'ra mono õ wamhā, te te āma waihu'u pese za'ra õ di za. Ta norī hā amnho hā bâdâdi zababa īrere'e mono ne, te 're hāimana za'ra. Amnho hā sire te te ī'uprosi mono ne, te za īwasétē uptabi hā ītēme 're simasisi za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā tipo're na taré te te 're īwapari za'ra mono hā te te tiwi 're awaibui mono da, Wa'uburé hā. **20** Duré ni'wam norī hā aiwa amnho hā ētē nhisiwi, ti'ai baihâire wa īrere'e mono ne, te 're hāimana za'ra. 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā te te 're wapari za'ra mono wamhā, amnho hā ti'ai baihâire wa īpoto su'u mono ne, te ta norī hā awa'awi te te āma 're saze za'ra, to sina. **21** Tane nherē, īsadawa wasu'u hā te te 're saze za'ra mono wa, da te tāma 're īrob'manharī wasétē za'ra mono zéb zarina, te te 're robzépata za'ra mono wamhā, te za sazei utōrī za'ra. Amnho hā ti'ai baihâire wa, īrere'e mono hā sari õ wa, ī'wanhipré 'ré mono ne, te za romhutu na sazei utōrī za'ra, ta norī hā. **22** Duré ni'wam norī hā aiwa amnho hā wab'ru wazari īrere'e mono ne, te 're hāimana za'ra. Wab'ru hā ro'wanhipré siré 'wanhipré mono wa, te te oto ubu mono wa, ī'rā

za'ra õ ne, 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u hā tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherē, īwē hā te te 're 'manharī za'ra mono õ di za, ta norī hā. Tihāimanazém na si te za sina 're hâtâ'â u'âsi za'ra. Duré danhicro pe hā wē uptabi newa te za taha zô si te te 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra. Taha wa, amnho 'wanhipré hā ī'rā za'ra õ ne, 're nomro wē mono õ di za, ta norī hā. ²³ Duré ni'wam norī hā aiwa amnho hā ti'ai wē wa īrere'e mono ne, te za 're hāimana za'ra. Ta norī hā 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u te te 're wapari za'ra mono wamhā, te za te te sima 're wē uptabi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono da. Tawamhā, rowede ī'rāi pese uptabi ne, te za wē u'âsi 're hāimana za'ra, ta norī hā. — Āne ma tô Zezusi hā wama waihu'u za'ra, te te da'âma īromnhimiré'ézé hā.

Wab'ru hā rob're īwē wazari, īpoto mono zé wasu'u

²⁴ Tawamhā Zezusi hā ma tô duré wama âma romnhimiré'é za'ra, āne:

— 'Re īhāimana u'âsi mono, da'âma 're īsib'a'u wē mono zém na, wa za oto aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, āne. Aibâ hā tiburu na ma tô amnho potozé īwē hā te te a're, amnho hā tâma 'rā da. ²⁵ Tawamhā nimahā na barana danhotō mono ré, īsitob'ru hā ma tô īburu u mo. Wab'ru hā ma tô te te a're, amnho īwē wazari. Te te a're mono pari, ma tô apâ mo. ²⁶ Tawamhā rob're hā ma tô prédu. Taha wa, ma tô 'rā. 'Rāi mono wamhā, dama 'madâ'â pibu pese di oto, wab'ru hā īwazari īpoto mono na hā. ²⁷ Tawamhā buru tede'wai ma, romhuri'wa norī hā ma tô ītēme aihutu. Ītēme sihutu wamhā, āne te tâma rowasu'u za'ra: "Apito, oro amnho hā īwē si aiburu na a're mono za,

ma wab'ru hā ūsiré 'wanhipré." Āne te āma siwi sadanha, buru tede'wa hā.

²⁸ — Tawamhā buru tede'wa hā te asa tāma nharī za'ra, āne: "Ni'wa hā ūruiwapari'wa, ma tō āne ūma 'manha."

Tawamhā tāma ūromhuri'wa norī hā te siwi sadanha, āne: "E āne hā aima wē di, wab'ru hā uburé wa te ūsanoi mono da hā, tāma ropese da."

²⁹ — Tawamhā asa te tāma nharī za'ra: "Tō'ā. Rob're hā ūrāi ré hā ūsu sano za'ra wa'aba tō da, taha wa, sano za'ra wa'aba õ di za a'ā, wab'ru hā.

³⁰ A'ā simisutu siré prédu mono, roptehâri na da te 're ūsāna'rata mono zéb u hā. Tawapsi wa za oto roptehâri na romhuri'wa norī ma 'ru za'ra, wab'ru uimrehēne te te siwi sanoi mono da, te te duré wasisi mono da, unhamu u te te siwi sāmra da, si'unhamu da. Taha parip si, te za oto tehâri za'ra, amnho za'razéb u te te siwi sa'ra da, ūma." — Āne na ma tō Zezusi hā āma romnhimiré'ē, 'Re ūhaimana u'āsi mono, da'āma 're ūsib'a'uwe mono zém na hā, āne hā sō'awib õ nherē.

Motada nhamare wasu'u

Marcusi 4.30-32; Rucasi 13.18-19

³¹ Tawamhā romnhimiré'ē na ma tō duré wama rowasu'u za'ra, Zezusi hā, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma:

— 'Re ūhaimana u'āsi mono, da'āma 're ūsib'a'uwe mono zém na, wa za duré aima āma simiré'ē za'ra wa'wa, motada nhamare na, aibâ tiburu na te te ū'a're hā. ³² Motada nhamare hā uburé romnhamare norī ma syryre nherē, oto prédu mono wamhā, uburé romnhamare, da te 're ūzuri mono hā te za te te 're sipai pese za'ra. Papo za'etē wamhā, ūsu 'rowi te za si norī hā te te sima 're sasi

za'ra. — Āne na ma tō duré Zezusi hā wama āma romnhimiré'ē za'ra.

*Ĩ'u'ẽtẽ wapuzé wasu'u
Rucasi 13.20-21*

³³ Tawamhā Zezusi hā ma tō duré āne na wama āma romnhimiré'ē za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norī ma:

— 'Re ĩhāimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwȇ mono zém na, wa za duré aima āma romnhimiré'ē za'ra wa'wa, āne. Pi'õ hā te za ĩ'u'ẽtẽ wapuzé hā syry na sa'wa, aro 'rā ne zu pese wazari, tridu 'rā zu pese wazari. Aro 'rā ne Zub'a si, sa'ẽtẽ uptabi di. Tawamhā te te wazari pese wamhā, te za tidupto, ĩ'u'ẽne hā. Sa'ẽtẽ uptabi di za oto. Āne duré, 'Re ĩhāimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwȇ mono zé hā. — Āne na ma tō duré Zezusi hā āma romnhimiré'ē.

³⁴ Marī na te te dama āma 're romnhimiré'ē mono nherē, te te dama āma 're arowasu'u mono õ di, Zezusi hā. Romnhimiré'ē na si ma tō te te dama 're rowasu'u. ³⁵ Duréihā 'Re ĩhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te āma ĩrob'ui'érézéb zarina te te sina uwaimrami da, ma tō romnhimiré'ē na si te te dama 're rowasu'u, Zezusi hā. Āne duréihā āma ĩrob'ui'éré siro hā:

“Te dama 're rowasu'u mono wamhā, wa za te dama āma 're aromnhimiré'ē.

Wa za duré te dama 're awaihu'u, ropoto na'rata hawimhā dama ĩwaihu'u'õ hā.”

Āne duréihā 'Re ĩhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te āma ĩrob'ui'éré siro hā.

Wab'ru na ĩsimiré'ezé hā, Zezusi hā sō'awi te te dama ĩwaihu'uzé wasu'u

³⁶ Tawamhā Zezusi hā ma tō dawi mo. Dawi morī wamhā, ma tō 'ri para u āzé. Tawamhā

ĩsiré 're ĩwanomro mono norí hã wa tô 'râwi ĩtẽme ubumro ni, wa te wasiwi sadanharí da, ãne:

— Ma'ãpé wama waihu'u za'ra na. E marí na ma tô wab'ru na hã ãma ĩromnhimiré. E marí te wasu'u.

³⁷ Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharí za'ra, ãne:

— Aibâ hã tiburu na amnho ĩwẽ te te ĩ'a're mono hã, wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para dasiré ƒpodo hã, te ƒwasu'u. ³⁸ Duré aibâ buru hã, daro mono bâ ti'ai wa, 're ƒdahâimana za'ra mono hã te dawasu'u. Duré amnho ĩwẽ hã uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ãma 're ƒsib'a'uwe za'ra mono norí, te wasu'u. Duré wab'ru hã ƒwasété uptabi nhib'a'uwe norí, te wasu'u, Wa'uburé nhib'a'uwe norí hã. ³⁹ Duré buru tede'wa nhitob'ru hã wab'ru hã ƒburu na te te tiwi ƒazuri mono hã wa'uburé norí nhib'apito te wasu'u, tô õ hã. Duré da te 're ƒroptehâri za'ra mono zé hã rob'rãsutuzéb ãma za da'âma ƒsipo'ozé, te wasu'u. Duré buru nho ubumroi'wa norí hã hâiwa ãma 'Re ƒhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norí, te wasu'u. ⁴⁰ Wab'ru hã da te 're sano za'ra mono wa, unhamu u da te 're ƒsâmra mono ne, te za dama tiromhâiba, rob'rãsutuzéb ãma hã. ⁴¹ Wa hã dasiré ƒpodo hã hâiwa ãma ƒma romhuri'wa norí hã wa za we satõrí za'ra ti'ai u, marí ƒwasédé hã da te 're ƒmanharí u'âsi za'ra mono norí hã te te da'ubumro za'ra da, 'Re ƒhâimana u'âsi mono nhib'a'uwe norí nhiti. Dawasédé hã da te 're 'manharí za'ra mono da, te te dama 're ƒroti za'ra mono norí zama te za ubumro za'ra, hâiwa ãma ƒma romhuri'wa norí hã. Wab'ru hã da te 're ƒsano za'ra mono ne, te za da'ubumro za'ra, õne haré. ⁴² Taha parimhã te za unhamu ro'o za'ëtë u danhamra, ropipa u. Tame te za 're da'ry'ry u'âsi. Te za duré 're da'wasitete

u'âsi za'ra, da te oto 're robzépata za'ëtë za'ra mono wa. ⁴³ Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ï'madâ'â pese za'ra mono norî si, te za pire na dama 're hâimana za'ra. Bâdâ hã daro mono bâ te te dama 're rob'uiwê za'ra mono wa, uburé da te 're ï'madâ'â za'ra mono ne, te za uburé da te 're waihu'u za'ra, pire na oto dama 're ïhâimana za'ra mono na, Wamama za oto da'âma 're ïsib'a'uwê mono zéb ãma hã.

Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'âpê ïwapari pese za'ra wa'aba, ïnhimiroti na hã. — Âne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra.

Êtë'ubuzi wasu'u

⁴⁴ Tawamhã ãne te duré wama rowasu'u za'ra:

— 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zém na, wa za duré aimâ ãma romnhimiré'ë za'ra wa'wa, ãne. Aibâ hã daburu na te te romhuri ré, ma tô ëtë'ubuzi ïwa'âbâ za'ëtë uptabi hã 'masã, ti'ai 'rowi ni'wa hã te te aré dawi ïsuwa hã. Te te sãmri wamhã, ma tô apâ dawi suwa tame, da te sãmri tõ da. Tawamhã toi uptabi wa, ma tô uburé tinhicro hã dama wede, buru hã tô õ hã te te dawi uipra da, ëtë'ubuzi, ïwa ïnomro hã te te sima âri da. Âne 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zé wasu'u hã.

Êtëwaipo wasu'u

⁴⁵ — Âne duré, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwê mono zé hã. Aibâ hã ma tô sima wê, dasima danhipesezé hã ëtëwaipo ïwa'âbâ za'ëne hã te te dawi 'manhopêtë wa, te te sima uipra da, dama ï'madâ'â ze hã. ⁴⁶ Tawamhã ëtëwaipo ïwa'âbâ za'ëtë uptabi hã te te 'masãmri wamhã, uburé tinhicro hã ma tô dama wede, ëtëwaipo hã

te te sima uipra da. Āne 'Re īhāimana u'āsi mono hā da'āma 're īsib'a'uwe mono zé wasu'u hā. — Āne ma tō Zezusi hā wama rowasu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma, wa te waihu'u za'ra da, sō'awib õ nherē.

Tepe mramizé wasu'u

47-48 Tawamhā Zezusi hā ma tō duré āne na wama rowasu'u za'ra, tinhimiromnhimiré'ē na:

— Āne hā duré, 'Re īhāimana u'āsi mono, da'āma 're īsib'a'uwe mono zé hā. Tepe mrami'wa norī hā ma tō abazipara hā sō siwi time, īsō'ui wa. Te te siwi mei wamhā, ahā na ma tō siwi āma 'mai'āri za'ra, īpoto mono bâ, tebe hā. Tawamhā tebe hā ahā uptabi wamhā, ma tō abazipara hā siwi tisa, â zada're u. Tame ma tō oto tebe hā īwē si siwi waibu, si'ötō 're, te te 'manherē za'ra da. Tebe siwamnari norī hā da te 're īhuri mono õ hā ma tō taré siwi sāmra. **49** Tane te za dama tiromhāiba, rob'rāsutuzéb āma hā. Hāiwa āma romhuri'wa norī hā te za we dazô ai'aba're ti'ai u, dawasétē na 're īdahāimana u'āsi mono norī si te te da'ubumro za'ra da, 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti te te 're ī'madâ'ā pese za'ra mono norī nhiti, te te dazani za'ra da oto. **50** Tawamhā unhamo ro'o za'ëtē u te za oto danhamra, ropipa u. Tame te za 're da'ry'ry u'āsi. Te za duré 're da'wasitete u'āsi za'ra, da te 're robzépata za'ëtē za'ra mono wa. — Āne Zezusi hā te te wama āma īromnhimiré'ē za'ra zé wasu'u hā.

Mari īté hā da te dasima 're īsōmri za'ra mono zé wasu'u

51 Tawamhā Zezusi hā ma tō wazadanharī za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī hā:

— E ma tō asiwi īwaihu'u 'wa, uburé te aima āma īromnhimiré'ē za'ra wa'aba zé hā.

Tawamhā asa wa tāma nharī za'ra ni:

— Īhe. Wa tō waihu'u za'ra ni.

⁵² Tawamhā ãne te duré wama rowasu'u za'ra, Zezusi hā:

— Wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Āté 'ri tede'wa te za marī īwē hā te te 're azani, 'ri 're wa'wa 're īromnhimi'wara mono zém hawi, te te dama 're anhomri mono da. E tawamhā marī ī'ratare si te za te te dama 're azani. Mare di. Marī ītēb zama te za duré te te dama 're azani, te te dama 're anhomri mono da. Tane duré, ni'wam norī hā 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti waihu'u pese 'wa norī hā da'âma 're īsib'a'uwe mono zé wasu'u te te waihu'u pese za'ra wamhā, ta norī hā te za īsimiroti ītēb zama te te dama 're waihu'u za'ra, īsimiroti 'rata me. — Æne ma tō wama rowasu'u za'ra, Zezusi hā.

Zezusi hā, īprépubzéb ãma da te dasiwi īwē'ōzé wasu'u

Marcusi 6.1-6; Rucasi 4.16-30

⁵³⁻⁵⁶ Tawamhā Zezusi hā marī nhimiré'é na te te dama arowasu'u pari, ma tō mo, aré 're īhāimana mono zéb u. Tamomo wisi wamhā, te oto dama rowahutu, zudezu norī te, rowahutuzéb ãma. Tawamhā īsimiroti hā da te wapari za'ra wamhā, ma tō ãma tatob'uzu za'ra ni. Te duré dasima ãma nharī za'ra ni, ãne:

— Ō hā wede'é na romhuri'wai 'ra. īna nhisi hā, Mariza na īsisi hā. Duré īno norī nhisi hā Ti'adu, duré Zuzé, duré Sima, duré Zudasi. īhidiba norī hā te duré wa'rata 're hāimana za'ra. E niha ma bétē ūhō si uburé marī hā waihu'u, tiwaihu'u pese na te te dama 're īrowasu'u mono zéb da hā, duré marī dama ī'manharī waihu'u'ō hā te te dama 're

ĩ'ab'manharĩ wẽ mono zéb da hã. — Āne ma tō āma dasima romnhoré za'ra ni.

57 Taha wa, ma tō dasiwi wẽ'õ ni, Zezusi hã.

Taha wa, te Zezusi hã āne dama tinhā:

— 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã daro mono bâ datẽme 're nomro mono wamhã, īsimiroti na wazép sina, te za sô 're datob'uzu za'ra. īsipti'ai āma 're īhâimana za'ra mono norĩ si, sô 're datob'uzu za'ra mono õ di, īsipti'ai āma wa. īsisānawã norĩ zama, īsōrōwa āma 're īsi'ubumroi mono norĩ hã te te duré siwi 're hâiba wazé mono õ di. — Āne hã ma tō dama waihu'u, Zezusi hã.

58 Tawamhã īsimipawaptobzém na da te dasina 're umnhasi za'ra mono õ wa, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã ahâ na te te dama 'manharĩ õ di, tamemhã.

14

*Zuwā Batita, da te ībutu nhizârizé wasu'u
Marcusi 6.14-29; Rucasi 9.7-9*

1 Tawamhã apito Erodi hã Darireza na danihipti'a nho'õmo nhisi āma te te 're da'madâ'â mono ré, ma tō Zezusihî wasu'u hã wapa. **2** īwasu'u hã te te wapari wamhã, ma tō te te tâma 're īromhuri za'ra mono norĩ ma rowasu'u, Zezusihî hâiba na:

— Zuwā Batita te dama 'rui wa, da te wîrî wa, apâ īhâiwa'udu, ta hã. Taha wa, te tiwaihu'u pese na te te dama 're ab'manharĩ, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã.

3-4 Āne ma tō apito Erodi hã Zezusihî wasu'u na tâma rowasu'u za'ra. Ta hã ma tō aré tinoi mro zô rowasutu, Erodiza na pi'õ nhisi zô. īno nhisi hã Piripi na īsisi hã. Zuwā Batita hã ma tō aré te

te tāma 're roti u'âsi, ãne: “Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā te te ãma roti õ di, asisānawāi mro na aimro da hā. Tāma wē õ di, 'Re īhāimana u'âsi mono ma hā.” – Ñe ma tō te te tāma 're roti u'âsi, Erodihi ma. Tane nherē, ma tō apito Erodi hā tinoi mro na tiwi ãma a'i'rē. Taha wa, ma tō dama ti'ru, Zuwā Batita hā da te âri da, da te pawasisi da, duré da te sērē da, dazazéb 're.

⁵ Apito Erodi hā ma tō sima wē aré, te te dama 'ru da, Zuwā Batita da te wīrī da. Tane nherē, pahi di zudezu norī ma hā, Zuwā Batita hā 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na da te waihu'u za'ra wa. ⁶ Tawamhā Erodihi waptā'ázém na ma tō dato hā dasiwi 'manharī ni. Tawamhā Erodizaha 'ra hā ma tō danho'a apese azarudu hā, apito Erodihi nho'a zama. Taha wa, te te 'madá'â ze ti, apito Erodi hā. ⁷ Taha zarina, ma tō azarutu ma ropisutu, ãne:

— Tō sena, wa za uburé marī hā aima tisõ, asima īwēzéb uwaibaba, īwi īwaptērēzéb zarina.

⁸ Tawamhā īna hā te te tāma īrotizéb zarina, ma tō tiwi rowaptē, ãne:

— Zuwā Batitaha 'rā si, wa īsima wē, piza'a 'renho'a wa, īma hiri da, āhāna awa'awi.

⁹ Taha wa, ma tō apito Erodihi wi tirobzei'õ. Tane nherē, sô īhārā norī nho'a te te azarutu ma ropisutu wa, ma tō ãma tāma uwaimra, te te tiwi īwaptērēzéb uwaibaba. ¹⁰ Ma tō dama ti'ru oto, dazazéb u Zuwā Batitaha zô da'maimorī da, da te butu nhizâri da. ¹¹ Da te butu nhizâri wamhā, ma tō oto siwi ti'â ī'rā hā, azarutu ma, piza'a 'renho'a wa. Tawamhā ma tō tina ma ti'â oto, azarudu hā. ¹² Tawamhā Zuwāhā siré 're īnomro mono norī hā ma tō sô ai'aba're, īhāiba zô, te te siwi âri da, te te

siwi sērē da, ab're 're. Taha parip si, te ai'aba'rē Zezusihi u, te te tāma rowasu'u za'ra da.

*Zezusi hā dasa te te dama ī'manharīzé wasu'u
Marcusi 6.30-44; Rucasi 9.10-17; Zuwā 6.1-14*

¹³ Tawamhā Zezusi hā Zuwāhā wasu'u te te wapari wamhā, ma tō danhiti mo uba're na siwaprosi, romnhiwasi sāmra da. Tane nherē, nimomo īsāmra na īwasu'u hā da te wapari za'ra wamhā, ma tō darom hawi tawairébē ni da'ahā na, īsarina dasi'aba'rē da īsō'rāmi, ti'ai baba. ¹⁴ Tawamhā Zezusi hā uba're hawi watobro wamhā, da'ahā uptabi na ma tō da'ab'madâ. Te te da'ab'madâ'ā wamhā, ma tō da'āma tipē'ēzé, Zezusi hā. Taha wa, īhāzé ré norī hā tame īsi'ubumro norī hā ma tō apese.

¹⁵ Tawamhā hāiwahā pesere, wa norī hā īsiré 're īwanomro mono norī hā wa tō ītēme ubumro ni, Zezusihi u. Āne, wa tō tāma nhari za'ra ni:

— Ma tō tihāiwahā. Āme a'ubuni wi, wa wahāimana za'ra ni, 'ri nhiti. Taha wa, ma'āpē dama rob'ru na, 'ri wa'ōtō u dasi'aba'rē da, dasa hā da te dasima uipra za'ra da.

¹⁶ Tawamhā Zezusi hā te asa wama nhari za'ra, āne:

— Mare di. Dasi'aba'rēi õ di za. A norī wa'wa hā te za dasa hā dama ī'a za'ra wa'wa, dasaihuri da.

¹⁷ Tawamhā wa duré asa tāma nhari za'ra ni, Zezusihi ma:

— ī'u'ētē wapu hā 5 na te wama tihāimana za'rare. Duré pe'a hā maparanere. Ā norī si, umrore di.

¹⁸ Tawamhā Zezusi hā te oto wama 'ru za'ra:

— Ma'āpē we īma waibui wa'aba, ī'u'ētē wapu hā, duré pe'a hā.

¹⁹ Tawamhā te oto dama tinhā, duiroi wa, dasi'ubumroi mono da. Taha pari, ma tō oto ī'u'ētē wapu hā waibu, 5 na īhāiba hā. Duré pe'a hā maparane. Tawamhā hāiwa u te īré rob'madā, Timama āma wata da, sōpru wa. Taha pari, ma tō te te wē'ē, ī'u'ētē wapu hā. īsiré 're īwanomro mono norī ma, ma tō wama sōmri za'ra, wa te dama sōmri za'ra mono da. ²⁰ Tawamhā aihīni ma tō dasa hā huri ni. Ma tō da te 'mahāpārī. Tawamhā Zezusihi siré 're īwanomro mono norī hā wa tō apā si'ōtō 're, wa te sé danho'rada hā, ī'u'ētē wē'ē hā pe'a wē'ē zama. 12 na si'ōno hā īré hā, danho'rata ré hā. Si'ōtō 'remhā 'masisi di. ²¹ Aibā norī hā 5 miu na īhāiba za'ra hā īsaihuri norī hā, aibā norī za'rata si hā. Pi'ō norī hā duré ai'uté norī hā sa'rata õ di.

*Zezusi hā â nhisi baba īmorīzé wasu'u
Marcusi 6.45-52; Zuwā 6.15-21*

²² Tawamhā Zezusi hā ma tō wama rob'ru za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma, uba're wa, wan-hisisi da, īwana zara u wa te saprī za'ra da īsō'u na, waza'u za'ra te te dama rob'ru da, darob u apā da te ropéi mono da. ²³ Te te dama rob'rui pari, te oto Zezusi hā mo sa'a u, siwaprosi Timama ma mreme da. Tame siwaprosi sāmra ré, ma tō āma timara. ²⁴ Taha ré, īsiré 're īwanomro mono norī hā wa tō â wa'wa u wahāimana za'ra ni, uba're na. Tame ma tō â sisasi hā te te waré wabzuri za'ra uba're hā, rowa'u'u za'ēne hā īsō'ōmoi baba te te rowapōrī za'ra wa. ²⁵ Tawamhā zahadu mara hā ré, te Zezusi hā watēme timorī za'ra, â nhisi baba. ²⁶ Tawamhā, wa te wasiwi 'madā'ā wamhā, wa tō tāma wapē'ēwara za'ra ni, adā watēme morī za'ra newa. Āne, wa wasima 'mahārā za'ra ni:

— Ōhōta adâ'â hâiba warō, te wei watēme mo.
 — Āne, wa wasima 'mahârâ za'ra ni. Tawamhã tâma wapahi za'ra wa, wa tô tâma wazadari za'ra ni. ²⁷ Tawamhã awa'awi ma tô Zesusi hã wama si'mahârâ za'ra:

— Wa hã wa we atême ïmorî 'wa. ïma aipahi za'ra wa'aba õ di za.

²⁸ Tawamhã Pedru te tâma tinha, āne:

— Wanhib'apito, tô sena a hã wamhã, ma'ãpé we ïzô aihârâ, â nhisi baba ãma atême ïmorî da, asabzéb u.

²⁹ Tawamhã asa te tâma tinha, Pedruhu ma:

— We aimorî pé, ïtême.

Taha wa, ma tô uba're hawi watobro Pedru hã, â nhisi baba morî da, Zesusihi u. ³⁰ Tawamhã â nhisi baba ïtême morî wa, ma tô rowa'u'za'êtê ma tipahi, Pedru hã. Taha wa, ma tô tizadari. Ma tô aré ãzé, â 'rowi. Te sina 'mahâ, āne:

— Wanhib'apito, ma'ãpé ïnho'reptu na, ïdâ'â tô da.

³¹ Tawamhã awa'awi ma tô Zesusi hã pa'â, tinhib'rata na. Āne te tâma tinha, Pedruhu ma:

— E niha ïzaze syry di. E marî da, ma tô 'râwi ï'âma asiwawâ, te aipawaptobzém na hã. — Āne ma tô tâma tinha, Zesusi hã.

³² Tawamhã uba're 're ma tô tizasi zahuré, Zesusi norî hã Pedruhu me. Zasi zahuré wi, ma tô rowa'u hã tiwa'u'utu. ³³ Tawamhã ïsiré 're ïwanomro mono norî hã wa tô ãma wawata za'ra ni, Zesusihi ãma. Āne wa ãma wawata za'ra ni:

— Wanhib'apito, a hã tô sena 'Re ïhâimana u'âsi mono 'ra, te 're aimo. — Āne wa ãma wawata za'ra ni.

Zezusi hā te te ūda'apsezé wasu'u

Marcusi 6.53-56

³⁴ Tawamhā wa norī hā wa tō saprī za'ra ni, Zezusihi me, ūsō'u na. Wa te saprī za'ra wamhā, wa tō aihutu ni, Zenezaré na danhipti'a nho'ōmo nhisi u. ³⁵ Tamemhā ma tō dasiwi waihu'u ni, Zezusi hā. Taha wa, ma tō Zezusihi wasu'u na āma dasima da te ropé, 'ri wa'ōtō mono bā, ti'ai 're dasi'rata 're ūdahāimana za'ra mono norī hā. Tawamhā da'ahā na ma tō ūhāzé ré norī hā ūtēme 'wasari ni. ³⁶ Tawamhā ma tō ūhāzé ré norī hā tiwi waptērē za'ra, ū'ua nhisutu si te te tiwi upi za'ra da. Tawamhā ū'ua nhisutu si te te nasi upi za'ra nherē, ma tō tizéptā'ā za'ra, uburé ūhāzé ré norī hā, awa'awi.

15

Zudezu norī hi'rata hāimanazé wasu'u

Marcusi 7.1-13

¹ Tawamhā parisezu norī hā, duré 'Re ūhāimana u'āsi mono nhimiroti na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norī hā ma tō a'i'aba're Zeruzarē hawi, Zezusi hā te te siwi āma sadanharī da, zudezu norī hi'rata nhimiroti na. Āne te siwi sadanha, āma:

² — E niha asiré 're ūnomro mono norī hā te te 'madā'ā za'ra ū di, duréi wahi'rata norī nhimiroti hā. Ta norī hā 're saihuri mono ū ré, 're simisōi pese za'ra mono ū di. Āne wa, te ta norī hā wahāimanazé hā te te āma wawi 're upa za'ra.

³ Tawamhā asa te Zezusi hā tāma nhari za'ra:

— E niha bā bétē, a norī wa'wa hā 'Re ūhāimana u'āsi mono nhimiroti hā 're 'madā'ā za'ra wa'aba mono ū di, te bétē asimiroti na si 'rāwi 're asi'madā'ā za'ra wa'aba mo. ⁴ Duréihā 'Re ūhāimana

u'âsi mono hā ma tō ãne dama roti: “Aimama norī hā te za 're ūwazéb za'ra wa'aba mo, ana zama.” Æne ūsimiroti amo hā duré: “Ni'wam norī hā timama nherē, duré tina nherē, te te ãma 're wasétē za'ra mono wamhā, te za da te 're simro.” Æne ūsimiroti hā duréihā. ⁵⁻⁶ Tane nherē, te aimawi dama 're ūroti za'ra wa'aba mo, ãne: “Äté ni'wa hā te za sima rosa'rata, marī hā timama norī ma, te te sōmri da, te te ãma pawaptob zahuré da. Tane nherē, te za tipē'ë na sima tinhā: ‘Ä hā 'Re ūhaimana u'âsi mono te hā.’” Æne wamhā, timama norī ma, te te sōmri zahuré õ di za, te te ãma pawaptob zahuré da.” Æne te dama 're ūroti wasétē za'ra wa'aba mo. 'Rāwi asimiroti na si 're anomro aba mono da, ma tō 'Re ūhaimana u'âsi mono nhimiroti hā asawi 're ūwé'õ za'ra wa'aba mo. ⁷ A norī wa'wa hā aihaimana si'ahā za'ra wa'aba di. Duréihā Iza'iza hā ma tō ūwaibaba ai'âma rob'ui'éré sirōmo za'ra wa'wa, za 're ūaihaimana za'ra wa'aba mono zém na hā. 'Re ūhaimana u'âsi mono mreme na ma tō ãne na ai'âma rob'ui'éré sirōmo za'ra wa'wa:

⁸ “Ö norī hā tō sena newa, te timreme na si taré ū'âma 're wata za'ra. Tane nherē, te tipē'ë 're aimawi zō si te te 're rosa'rata u'âsi za'ra, ū'upana. ⁹ Danhimiroti zarina si, te ta norī hā te te dama 're rowahutu za'ra, ūnhimiroti zarina newa. Taha wa, senai õ di, ta norī hā ū'âma 're ūwata za'ra mono zé hā.”

Æne ma tō ai'âma waihu'u sirōmo za'ra wa'wa, 'Re ūhaimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hā, duréihā. — Æne ma tō Zezusi hā tāma rowsu'u za'ra, parisezu norī ma.

Dasa hā da te 're huri mono wa, dasa na

*dawasédé, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono õ zé wasu'u
Marcusi 7.14-23*

10 Tawamhã Zezusi hã ma tô sima dazô hâ, ĩsimirowasu'u hã da te wapari za'ra da. Āne te dama tinhá:

— Ma'āpé, ĩwapari pese za'ra wa'aba za, marĩ hã waihu'u za'ra wa'aba da, āma. **11** Uburé marĩ na 're dasaihuri mono wamhã, dapẽ'ẽ 're, 're sisisi mono wamhã, taha na 're dasiwasétē za'ra mono õ di za 'râwi. Dapẽ'ẽ hawim na danhimirosa'rata wasétē zarina, da te dasima 're nharĩ wasétē za'ra mono wapsi, te za 're dasiwasétē za'ra, 'râwi. — Āne ma tô Zezusi hã dama waihu'u.

12 Tawamhã wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô ĩtême ubumro ni, Zezusih i u, wa te wasiwi āma sadanhari za'ra da, āne:

— E ma tô asina ĩwaihu'u za'ra. Parisezu norĩ hã ma tô aimreme hã siwi wẽ'õ pese za'ra.

13 Tawamhã Zezusi hã te asa wama āma romnhimiré'ẽ za'ra, parisezu norĩ āma:

— ĩmama hã hâiwa āma 're ĩsämra mono hã rob're te te ĩ'a're'õ hã taha si te za uburé te te 're aza'o'o.

14 Parisezu norĩ āma 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Si'uihâ na 're hâimana za'ra mono. Ni'wa hã te za tisiré hã saprõ, ĩtob'a zahuré hã. Te te saprõni wamhã, te za ab're 're siré tiwaptâ'ã zahuré. Tane te parisezu norĩ hã tob'a ne te te 're danhimro. — Āne ma tô Zezusi hã wama āma romnhimiré'ẽ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

15 Tawamhã Pedru te āma 'mahâ, Zezusi hã:

— Ma'āpé āma wama rowasu'u za'ra na, taha na āma ĩromnhimiré'ẽ na hã wa te waihu'u za'ra da.

16 Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— E niha a norī wa'aba zama, waihu'u za'ra wa'aba õ di bétē. ¹⁷ Dasa hā da te 're huri mono wamhā, taré te za dadub're, 're sisisi. Taha pari, te za duré apâ 're wairébé, dahâiba hawi. ¹⁸ Tazahā, dapē'ë hawi da te 're īsani za'ra mono na si, te za 'râwi 're dasiwasété za'ra. ¹⁹ Dapē'ë 're, danhimirosa'rata wasété hawim na si, te za dawasédé hā uburé da te 're 'manharī za'ra, dasipärī hā, duré dasina danhimisaihuri hā, duré marī na danhimisaihuri hā, duré dazadawa nhipe hā, duré da te da'āma 're īwasété za'ra mono hā. ²⁰ Āne uburé dapē'ë 're, da te 're rosa'rata wasété za'ra mono wapsi, te za dawasédé hā da te 're 'manharī za'ra. Tane nherē, danhimisōi āna 're dassaihuri mono wamhā, āma 're dasiwasété waihu'u za'ra mono õ di za. Mare di. — Āne ma tō Zezusi hā wama waihu'u za'ra.

*Pi'ō hā zudezu'ō 'ra, Zezusi hā te te īpesezé wasu'u
Marcus 7.24-30*

²¹ Tawamhā Zezusi hā ma tō mo Zenezaré hawi, Tiru na 'ri nho'ōmo nhisi niwī, Sido na 'ri nho'ōmo nhisi niwīb zama. ²² Tame sāmra ré, ma tō pi'ō zudezu'ō hā ïtēme wi, Cana'ā norī siré hā, ta niwī 're ïsāmra mono hā. Ïtēme wisi wamhā, ma tō 'mahā, ãne:

— Apito, Dawihi nhihudu, ma'āpē ū'āma aipē'ēzé na. ū'ra sipi'ō, wa'uburé ré 're hāimana u'āsi mono wa, te te 're robzépata za'ētē u'āsi.

²³ Tawamhā āne na pi'ō te te 'mahârâ nherē, te te sada'âbâ ō di asa, Zezusi hā. Tawamhā wa norī hā ūsiré 're ūwanomro mono norī hā wa tō ūtēme ai're za'ra ni, Zezusih u. Āne, wa tō tāma 'ru za'ra ni:

— Ma'āpē pi'ō satōrī apâ, wa hawi morī da. Wazarina te we 're mo. Te duré we te te wa'ab'mahârâ, mremē 'râihâ na.

²⁴ Tawamhâ Zezusi te wama nhari za'ra, asa:

— Pone'ērebâ 're īsimani za'ra mono norī zô si, ma tō we īmama hâ īzatō, Izarazéhé nihudu norī zô si.

²⁵ Tawamhâ āne na Zezusi hâ te te rowasu'u wamhâ, ma tō pi'ō ītēme mo. Ma tō hi'râtito īpapara aime. Tawamhâ te tâma tinhâ, āne:

— Apito, ma'āpē ī'āma aime na.

²⁶ Tawamhâ Zezusi te tâma tinhâ:

— E're dasaihuri mono ré, te za dasa hâ da'ra wi, da te 're waibu, wapsâ ma, da te 're sa'wari za'ra mono da. Mare di. Āne hâ ī'uwaibaba õ di. — Āne te Zezusi hâ pi'ōi ma āma romnhimiré'é, zudezu'ō norī āma hâ, sō'awib õ nherē.

²⁷ Tawamhâ pi'ō hâ te duré asa tâma tinhâ, āne:

— Apito, tō ībâ ma tane hâ īma īwaihu. Tane nherē, wapsâ hâ wedeza zahâpâ ītede'wa sai'a'a hâ te za te te 're huri, īsa'hâpâ 're īrere'e mono hâ.

²⁸ Tawamhâ pi'ōi mremē te te wapari wamhâ, te tâma tinhâ, Zezusi hâ:

— Pi'ō, wa tō aiwaihu'u, aima ī'umnhasi za'ētē na, īwi īwaptērēzéb zarina te aima ī'manharî da hâ. Taha wa, wa za aima āma uwaimra, tō. — Āne ma tō Zezusi hâ tâma waihu'u, pi'ōi ma. Tawamhâ āne te te tâma nhari wi, ma tō wa'uburé hâ ī'ra sipi'ōi hawi watobro. Taha wa, ma tō tipese oto.

Zezusi hâ da'ahâ uptabi na te te īda'apsezezé wasu'u

²⁹ Tawamhâ ta hawi te oto mo Zezusi hâ, Darireza na īsō'u zapoto nhisi u. Ta hawi te duré sa'a u mo, sa'a nhisiwi sâmra da. ³⁰ Tame

sāmra ré, ma tō da'ahâ uptabi na ītēme aihutu ni. Īhâzé ré norī hã ma tō ītēme da te simro, īmorī'õ norī hã, duré ītob'a norī hã, duré ī'râtëire norī hã, duré īmreme'õ norī hã. Uburé siwa'ru ma tō īhâzé ré norī ãma dasito, īpapara da te sôré da. Tawamhã uburé ma tō da'apse, Zezusi hã.

31 Tawamhã īmreme'õ norī hã ma tō mreme wairé. Duré ī'râtëire norī hã ma tō timorí wẽ za'ra. īmorī'õ norī hã para na te oto 're nomro. ītob'a norī hã te duré rob'madâ'â za'ra oto. Tawamhã ãne hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tō ãma tatob'uzu za'ra ni. 'Re īhâimana u'âsi mono ãma, ma tō duré ãma tawata za'ra ni, Izarazéhê nihudu norī nib'apito ãma.

Zezusi hã dasa te te dama ī'manharižé wasu'u hâiba amo

Marcusi 8.1-10

32 Tawamhã Zezusi hã ma tō īsiré 're īwanomro mono norī zô sima wazô tihârâ za'ra. Tawamhã te wama nhariž za'ra, ãne:

— Āhâna ī'rata dasi'ubumroi ré, ma tō dasa hã dawi ai'utõ, bâdâ si'ubdatõ da'âma si'utõri wa. Taha wa, da'âma īpê'ëzé di, wa hã. Dasai õ nherë, te dama rob'rui waihu'u õ di, apâ da te ropéi mono da hã. Danhib'aware wa, bâdâdi wa, dawi robra za'ra õ'umnhasite, te dama rob'rui waihu'u õ di.

33 Tawamhã wa norī hã īsiré 're īwanomro mono norī hã wa tō wasiwi sadanhariž ni, Zezusi hã:

— E niha wa za ī'u'êtë wapu hã 'masämri za'ra ni, a'ubuni wi wasi'ubumro nherë, dahâiba mono bâ wa te dama ī'a za'ra da hã. Da'ahâ uptabi di.

34 Tawamhã te asa wazadanharî za'ra, Zezusi hã:

— E niha te ī'u'êtë wapu hã aima tihâimana za'ra wa'wa.

Tawamhā ãne te asa tāma wasu'u za'ra:

— 7 na te wama tihāimana za'ra. Duré pe'a hā umrore na te tihāiba. — Æne, wa asa tāma wasu'u za'ra ni.

³⁵ Tawamhā Zezusi te dama rob'ru, ti'ai wa dasi'ubumroi mono da. ³⁶ Taha pari, ma tō duré 7 na ū'u'ētē wapu hā waibu, pe'a zama, 'Re ū'hāimana u'âsi mono ãma wata da, sōpru wa. Æma wata pari, ma tō te te wē'ē, ū'u'ētē wapu hā, pe'a zama. Ū'siré 're ūwanomro mono norī ma, ma tō wama sōmri za'ra, wa te dama sōmri za'ra mono da. ³⁷ Tawamhā uburé ma tō tasaihuri ni. Ma da te 'mahāpārī. Tawamhā ū'siré 're ūwanomro mono norī hā wa tō danho'rada hā apā wa te ubumro za'ra, 7 na si'ōno hā ū'si'atarēme ré hā. ³⁸ Aibâ norī hā tisa te te ū'huri norī hā 4 miu na ū'hāiba za'ra hā. Pi'ō norī hā duré ai'uté norī hā sa'rata õ di.

³⁹ Tawamhā Zezusi hā te oto dama rob'ru, apā dasi'aba're da, darob u. Taha pari, ma tō uba're 're ãzé, Madadā na danhipti'a nho'ōmo nhisi u te te saprī da.

16

Zezusi hā marī ū'waihu'u'ō hā te te 'manharī da, da te tāma ū'ruzé wasu'u
Marcusi 8.11-13; Rucasi 12.54-56

¹ Tawamhā parisezu norī hā duré sadusezu norī hā ma tō Zezusihi u ai'aba're, te te tāma 'ru za'ra da, marī dama ū'manharī waihu'u'ō hā te te 'manharī da, ū'so'a za'ra, 'Re ū'hāimana u'âsi mono zadawa para di pâ, marī hā tō sena te te 'manharī zô. Æne ma tō tāma 'ru za'ra, te te siwi pibu da, Zezusi hā.

² Tawamhā Zezusi hā te asa tāma nharī za'ra:

— Bâdâ ūsébrézéb u hâiwa pré wamhã, te za ãne asima 're ūrowasu'u za'ra wa'aba mo: “Awẽmhã hâiwa wẽ di za oto.”³ Duré nimahã na bâdâ 'rãi watobrozéb u, hâiwa nhirõtõ si simi'wara wamhã, ūwatobrozéb ãma si bâdâ te te hâiwa nhirõtõ pré wamhã, te za duré ãne asima 're ūrowasu'u za'ra wa'aba mo: “Ãhãna hã tã te za we tit'a.a.” ãne hã hâiwa u 're asimizawẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, tã 're ūta'a mono zéb da hã duré 're ūhâiwa pese mono zéb da hã. Tane nherẽ, ãhãna uburé 're ūromhâimana mono zé hã 'madâ'â za'ra wa'aba nherẽ, za 're ūromhâimana mono zéb da hã waihu'u za'ra wa'aba õ di.⁴ Nimosi aipoto té wa'aba mono hã ūaihâimana wasétê za'ra wa'wa. 'Re ūhâimana u'âsi mono zô, 're asimipari za'ra wa'aba mono zahã, te ūma ūru za'ra wa'wa, marĩ dama ūmanharĩ waihu'u'õ hã te aima 'manharĩ za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, te 'manharĩ õ di za. Duréihã Zonahã ma ūromhâimanazém na si te za ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa, 'Re ūhâimana u'âsi mono, marĩ dama ūmanharĩ waihu'u'õ hã te te tâma ūmanharizém na.

— ãne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma, duré sadusezu norĩ ma zama.

Tawamhã Zezusi hã te oto tiwi timorĩ za'ra, nimomo morĩ da.

*Îu'ëtë wapuzém na Zezusi te te ãma ūsimiré'é za'ra
zé wasu'u, parisezu norĩ ãma*

Marcusi 8.14-21

⁵ Tawamhã wa norĩ hã wa tô saprĩ za'ra ni, Zezusih me, ūsõ'u na. Wa te saprĩ za'ra wamhã, wa tô ū'ëtë wapu na po're ha'âri za'ra ni. Taha wa, wa wa'ubana ai'aba'rê ni.⁶ Tawamhã Zezusi hã ma tô wama nharĩ za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norĩ ma:

— Ma'āpē 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mono, ū'ētē wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norī nhimi'manharizém nhiti, sadusezu norī me. — Āne ma tō wama āma romnhimiré'ē za'ra, sō'awib ū nherē.

⁷ Tawamhā wa norī hā wa wasima nhari za'ra ni, āne:

— Āté ū hā ū'ētē wapu hā wa te wei wasiré 'mai'āri ū wa, ma tō āne wama nhari za'ra.

⁸ Tawamhā Zezusi hā wanhimirosa'rata za'ra hā te te sina waihu'u wa, te wama nhari za'ra, āne:

— E niha te ū'ētē wapu hā aima ūhaimana za'ra wa'aba ū na, sō asimrami za'ra wa'wa. E asiwi ūumnhasi za'ra wa'aba āna. ⁹ E zahadu bétē asiwi ūzadaihu'u za'ra wa'aba ā bâ. E ma tō āma aipo're si'āri za'ra wa'wa, 5 miu na aibâ norī ma, ū'ētē wapu hā 5 na te ūwē'ēi mono zém na hā. E niha si'ono hā ūmasisi za'ra wa'wa hā, ū'ētē wapu wē'ēi ré hā. E ma tō duré āma aipo're si'āri za'ra wa'wa. ¹⁰ Duré 4 miu na aibâ norī ma, ū'ētē wapu hā 7 na te wē'ēi mono wamhā, e niha si'ono hā ūmasisi aba mono hā. E ma tō duré āma aipo're si'āri za'ra wa'wa. ¹¹ E niha bâ waihu'u za'ra wa'aba ū di bétē, ū'ētē wapu 'manharizém na te ūnhariuptabi ū zém na hā. Ma'āpē 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mono, ū'ētē wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norī nhimi'manharizém nhiti, sadusezu norī me.

¹² Tawamhā ūsiré 're ūwanomro mono norī hā wa tō wasina waihu'u za'ra ni, Zezusih mreme hā, ū'ētē wapu 'manharizém na te te wama ūnhariuptabi ū na hā, parisezu norī nhimiroti wasété na te te āma ūsimiré'ēzém na si, sadusezu norī me.

*Zežusi hã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisutu na,
Danho'reptui'wa da, Pedru te te ïwasu'uzé wasu'u
Marcusi 8.27-30; Rucasi 9.18-21*

¹³ Tawamhã Zezusi hã te oto mo darob amoi u, apito Piripihi te, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi niwî. Tame ma tô wazadanharî za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norî hã:

— E niha ma tô dasima ïwasu'u za'ra ni, dasiré ïpodo hã ti'ai ãma. E 'wa hã, wa hã wa 're mo.

¹⁴ Tawamhã ãne wa asa tâma nharî za'ra ni:
— Aiwasu'u hã, ahâ di. A hã, u, Zuwâ Batita, apâ aihâiwa'udu. Duré a hã, u, Eriasi apâ we ïaimorî. Duré a hã, u, Zeremiasi. Duré a hã, u, duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa ïhâiba amo, apâ aihâiwa'udu.

¹⁵ Tawamhã Zezusi hã te duré wazadanharî za'ra:

— A norî wa'wa hã bêté, e niha ma tô asima 're ïwasu'u za'ra wa'aba mo.

¹⁶ Tawamhã Sima Pedru te asa tâma tinhá:

— A hã Cristu, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te aipisudu, Danho'reptui'wa da. A hã 'Re ïhâimana u'âsi mono 'ra.

¹⁷ Tawamhã Zezusi, te Pedru oto 'mahâ:

— Sima, Zuwâhã 'ra, aima 're rowê mono di. Ma tô ãma ïuwaimra. A hã danhimirowasu'u hawi, ãne na ïwaihu'u õ di. ïmama, hâiwa ãma 're ïsâmra mono si ma tô ãne na aima ïwaihu'u. — ãne ma tô Zezusi hã wêsa Pedru hã, te te ïwaihu'uzém na.

¹⁸ Tawamhã te duré tâma ãma romnhimiré'ê:

— Pedru, ãne wa za aima waihu'u. Ëtê na, wa ai'ãma simiré'ê. Ni'wa hã ëtê nhisiwi te za 'ri na'rada hã 'manha, 'ri hã siptete na 're sa mono da, tâma. Tane hã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisutu na, ma tô ïwaihu'u na'ra. Taha wa, ni'wa hã ëtê

nhisowi te te ū'ri ne, te za oto ūwaihu'u na'rata zém hawim na ūwaihu'u za'ra ni, za da te 're ūzaze za'ra mono norī hā. 'Re ūdadâ'â za'ra mono zé hā dama siptete nherē, pire nherē, ūzazei'wa norī ãma te te ai'uté waihu'u za'ra õ di za. ¹⁹ Danhib'apito, 'ri za'ëtë 're, 're ūsämra mono hā te za 'ridawazé hā tāma ūromhuri'wai ma tisō, te te dama ãma 're 'ridawa mono wa, ãma 're danhisisi mono da. Tane, wa za aima tisō 'ridawazé hā, 'Re ūhaimana u'âsi mono, da'ãma 're ūsib'a'uwe mono zéb u, dama 're a'ridawa mono da, ãma 're danhisisi mono da. Uburé marī hā da te 're 'manharī tō za'ra mono da, dawi 're ū'azawi mono hā te za 'Re ūhaimana u'âsi mono hā te te ãma 're asaze, hâiwa ãma. Duré uburé marī hā dawi 're ū'azawi mono õ hā te za duré te te ãma 're ai'uzei pese. — Äne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u, Pedruhu ma.

²⁰ Taha wa, Zezusi hā ma tō sina wazadawa uwati za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī hā, wa te dama wasu'u tō za'ra da a'â, Danho'reptui'wa na 'Re ūhaimana u'âsi mono te te ūpisutu na hā.

Zezusi hā za ūdâ'âzém na ūsiwasu'uzé, za ūhâiwa'utuzém na zama

Marcusi 8.31-9.1; Rucasi 9.22-27

²¹ Tawamhā ta hawim haré te oto tidâ'âzém na wama 're siwasu'u u'âsi sô'awi Zezusi hā, tihâiwa'utuzém na zama. Äne ma tō wama 're siwasu'u za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma:

— ūmama te te ūma ūpisutuzéb zarina wa za mo, ūruzarë u. Tamemhā zudezu norī ma roti'wa norī hā, duré 'Re ūhaimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ūpire norī hā, duré ūsimiroti na rob'ui'éré 'rata na dama rowahutu'wa norī hā te za ūma rob'manharī wasétē za'ra. Taha zarina, wa za robzépata za'ëtë. Te za duré dasiwi ūwîrî ni.

Tawamhã bâdâ maparane ū'ama si'utõrõ õ ré, wa za hâiwa'udu apâ.

²² Tawamhã Pedru ma tô Zezusi hã sima saprõ tisiré nori nhiti, romnhiwasi, tâma ūsiwasu'u za'ra zé hã te te tiwi sawi da. Ñane te tâma tinhá:

— Wanhib'apito, ñane hã ai'ama ūromhâimana da hã mare di za. 'Re ūhâimana u'âsi mono hã te te aima ba'a da si, wa ūsimâ wê, da te aima rob'manharõ tõ da.

²³ Tawamhã Zezusi hã ma tô aipi'ra, Pedruhu u. Ñane te tâma tinhá:

— Satanasi, mo oto aimorõ, ūnhiti. Marõ hã bâdâdi wa, 're ūsimi'wara mono, te te 're ūda'marõpârõ za'ra mono ne, te ūwasutu mo, ūmama te te ūma ūpisutuzéb zarina te ūsina dama uwaimrami tõ da. 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimirosa'rata nei õ di, asimirosa'rada hã. Ti'ai ãma danhimirosa'rata zarina si te ū'ama ūrosa'ra, a hã.

²⁴ Tawamhã Zezusi te duré wama nharõ za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono nori ma:

— Ni'wam nori hã ūsiré 're nomro u'âsi mono da, te te sima 're ūwé za'ra mono wamhã, tihâimanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Tiza'ozéb ré, ūzarina 're ūnomro mono ne, te za ūsiré 're nomro, da te 're simroi mono da nherë. ²⁵ Ni'wam nori hã tihâimanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowé ūsi'utõrõ õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam nori hã ūzarina 're nomro mono da, tihâimanazé te te sima 're sawi za'ra mono õ wapsi, tawapsi te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowé hã. ²⁶ Até ni'wa hã te za tinhibro hã te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahâ uptabi da. Tawamhã te za oto dârâ. Ti'ab ré, sibrob ahâ nherë, e tâma 're rowé mono di za, rowé ūsi'utõrõ õ hã te te sina uwaimrami õ wamhã. Mare

di. Tāma 're rowē mono õ di za. Ti'ai āma, simarī ahâ uptabi nherē, tāma waihu'u õ di za, marī na ūsiwa'âbâzéb da hã, rowē āma 're lhâimana mono zéb da hã. ²⁷ Wa hã ti'ai āma dasiré ĩpodo, niwapsi wa za wei mo apâ, ĩmama zadawa para, hâiwa āma tāma ūfromhuri'wa norī siré. Tamep si uburé marī hã da te 're ūmanharī za'ra mono zéb zarina, wa za dama rowairébé, ūwē norī ma, duré ūwaséte norī ma zama. ²⁸ Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. A norī wa'wa hã aihîni õ nherē, ai'matâ'â aba õ ré, te za ūmadâ'â za'ra wa'wa ti'ai āma dasiré ĩpodo hã, uburé Danhib'apito uptabi na apâ we ūmorī wamhã. — Åne ma tô wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

17

Ētē 'rāihâ āma, Zezusihî hâiba na rowa'a za'ētē wasu'u

Marcusi 9.2-13; Rucasi 9.28-36

¹ Tawamhã bâdâ 6 na āma si'utõrî pari, ma tô Zezusi hã Pedru norī si te te simro, Ti'adu norī zama ūnai me, Zuwâhã me. Ētē 'rāihâ u, ma tô te te simro. ² Tame si'ubumroi ré, ma tô Zezusi hã aimawi tihâiba na saprî, Pedru norī nho'a. Ma tô ti'uburâ pese, bâtâ ro'o ne. Duré ūuzâ hã rã uptabi di, rowa'a za'ētē ne. ³ Tawamhã Pedru norī hã ma tô 'madâ'â za'ra, Mozési norī hã, Eriasihi me. Zezusihî me, te sima rowasu'u za'ra. ⁴ Tawamhã Pedru te Zezusihî ma tinha, åne:

— Wanhib'apito, åme wama rowē za'ra di. Aima wê wamhã, uridi hã si'ubdatõ te aima 'manharî za'ra wa'aba da, wa tô rosa'rata, ate da hã, duré Mozésihî te da hã, duré Eriasihi te da hã.

5 Tawamhā ãne Pedru te te tāma nharī ré, ma tō hâiwa nhirōtō'a za'ene hā we hâiba zuwa za'ra, Zezusi norī hā. Tawamhā hâiwa nhirōtō'a hawi, ma tō 'Re īhâimana u'âsi mono hā mre:

— Ā hā ī'ra, te 're īsawi pese mono. Tāma 're īto za'ētē mono di. Ma'āpē īsimiroti hā 're wapari pese za'ra wa'aba mono za.

6 Tawamhā Pedru norī hā Zezusihi siré īsi'aba'rē norī hā, 'Re īhâimana u'âsi mono mreme te te wapari za'ra wamhā, ma tō tāma tipahi za'ra. Tāma pahi za'ra wa, ma tō ti'ai wa rere, dumana na. Ti'ubu na ma tō roptob za'ra. **7** Tawamhā Zezusi hā ma tō ītēme ai're za'ra. Simi'wara ré, ma tō upi za'ra, tinhib'rata na. Te te upi za'ra wamhā, te tāma nharī za'ra:

— Ma'āpē aiwahutu za'ra wa'aba. Aipahi za'ra wa'aba tō.

8 Tawamhā ma tō ti'rāiwahutu za'ra oto, te te rob'madâ'â za'ra da. Te te rob'madâ'â za'ra wamhā, Zezusihi si ma tō 'madâ'â za'ra.

9 Tawamhā ētē 'rāihâ hawi, ma tō si'ra za'ra, Zezusi norī hā. Si'aba'rē ré, ma tō Zezusi hā Pedru norī hā sadawa uwati za'ra, ãne:

— Ētē 'rāihâ ãma ī'madâ'â za'ra wa'wa hā dama wasu'u za'ra wa'aba õ di za a'â. Wa hā ti'ai ãma dasiré īpodo hā ab're hawi, īmama te te īhâiwa'utu parip si, te za dama 're īrowasu'u za'ra wa'aba mo.

10 Tawamhā Pedru norī hā te oto ãma siwi sadanha, ãne:

— E marī wa, te dama rowahutu'wa norī hā te te dama 're roti za'ra, Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re īhâimana u'âsi mono te te īpisutu wana, Eriasi za we īmorī na hā.

11 Tawamhā Zezusi hā te asa tāma nharī za'ra:

— Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ï'uwaibaba ãma rob'ui'éré, Eriasi za we apâ ïmorizém na te te ropese da. ¹² Tane nherẽ, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Eriasi hã ma tô wei mori pa. Tane nherẽ, õ hã da te dasiwi waihu'u õ wa, ma tô tâma rob'manharí wasétê za'ra ni, da te dasima ïwẽ za'ra zéb zarina. Tane te za duré da te ïma 're rob'manharí wasétê za'ra, ti'ai ãma dasiré ïpoto ma hã.

¹³ Tawamhã Pedru nori hã ma tô waihu'u za'ra, Zezusi te te tâma ïrowasu'u za'ra zé hã, Eriasihi upana Zuwã Batita te te ïwasu'u na hã.

Zežusi hã ai'reputu ma, wa'uburé te te ïmezé wasu'u

Marcusi 9.14-29; Rucasi 9.37-43

¹⁴ Tawamhã wa nori hã wa tô apâ ai'aba'rê ni, Zezusihi me, da'ahâ uptabi na sô ïdahâimana za'ra u. Tawamhã aibâ hã ma tô Zezusihi u wi. Wisi wamhã, ma tô ïpapara nhamra, hi'râtitõ.

¹⁵ Tawamhã te tâma tinhâ, Zezusihi ma:

— Apito, ma'äpé ï'ra ãma aipë'ëzé na. Te 're sitete u'âsi. 'Re sitete u'âsi mono wa, te unhamra u 're waptâ'ã, ai ba zama. ¹⁶ Asiré 're ïnomro mono nori u, wa tô aré saprõ. Tane nherẽ, te te siwi pese waihu'u õ di, ta nori hã.

¹⁷ Tawamhã Zezusi ma tô tinhâ, ãne:

— E niha bêté ai'rata 're ïnhamra u'âsi za'ra wa'aba mono nherẽ, asina 're ï'umnhasi za'ra wa'aba mono õ di, te 're ï'aipawaptob za'ra wa'aba mono hã ï'ahâimana wasétê za'ra wa'wa. E ïpë'ëzé u'âsi, wa za ai'rata 're ïmorí u'âsi 'wa, 're ï'umnhasi za'ra wa'aba mono õ wa. Ma'äpé we ïtëme saprõni aba, ai'repudu hã.

18 Tawamhā wa'uburé ma, ma tō rob'ru Zezusi hā, ai'repudu te te 're īpibui u'âsi mono nhiti, morī da. Te te tāma rob'rui wi, ma tō awa'awi wato-bro, ai'reputu hawi. Tawamhā awa'awi ma tāma tirowē, ai'reputu ma hā.

19 Tawamhā wa norī hā īsiré 're īwanomro mono norī hā, wa tō wahāiba pisutu ītēme ai'rē za'ra ni Zezusih i, romnhiwasi wa te wasiwi sadanharī da. Āne, wa tō wasiwi sadanharī ni:

— E niha bâ bétē wa norī hā, wa'uburé ma, wa te rob'ru za'ra nherē, wa te wasiwi īmei waihu'u ō, tāma.

20-21 Tawamhā Zezusi hā te asa wama nhari za'ra:

— 'Re īhāimana u'âsi mono hā syry na 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa, tāma mei waihu'u za'ra wa'aba ō di. Tō sena, wa aimā waihu'u za'ra wa'wa. Motada nhamare hā syryre nherē, da te 're wamhā, oto poto wamhā, wede za'ētē uptabi di. Tane, a norī wa'wa hā syryre na 'Re īhāimana u'âsi mono 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhā, syryre na nherē, uburé marī hā te aré 're ī'manharī za'ra wa'aba mo, asi'uihā na aimā waihu'u za'ra wa'aba ō nherē. Ā ētē 'rāihā ma, te aré īnharī za'ra wa'wa, si'uihā na si'rē da, īsabzém nhiti. Tawamhā te aré tō ai'rē. — Āne ma tō Zezusi hā wama waihu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma.

*Zezusi hā za īdā'âzém na īsiwasu'uzé hâiba amo,
īhâiwa'utuzém na zama*

Marcusi 9.30-32; Rucasi 9.43-45

22 Tawamhā wa norī hā Zezusih i siré wa tō asimro ni, Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma. Wasiré wasi'ubumroi wamhā, ma tō Zezusi hā wama siwasu'u za'ra, āne:

— Wa hā dasiré ūpodo hā te za dasima īhâiba nhomri za'ra ni. ²³ Te za īwîrî ni duré, dasiwi. Tane nherê, bâdâ maparane ī'ama si'utôrî õ ré, te za īmama hā apâ īhâiwa'utu.

Tawamhâ, wa te wapari za'ra wamhâ, ma tô wawi tirobzei'õ pese za'ra, īsiré 're īwanomro mono norî wi.

'Re īhâimana u'âsi mono nhorôwa 'ri 'madâ'âzéb da, rob'uiprazé da te tâma 're ūpo'o za'ra mono zé wasu'u'

²⁴ Tawamhâ wa norî hā Zezusihi siré 're īwanomro mono norî hā wa tô ai'aba're ni, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u. Wasihutu wamhâ, rob'uiprazé ubumroi'wa norî hā ma tô Pedru siwi sadanha, 'Re īhâimana u'âsi mono âma 're īdawata za'ra mono zé ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norî hā. Āne ma tô siwi sadanha:

— E asib'apito za'ra wa'wa hā rowahutuzé 'madâ'âzéb da, te te dame 're wa'âbâ mono õ di.

²⁵ — īhe. Te te 're wa'âbâ. — Āne ma tô sada'â, Pedru hā.

Tawamhâ Pedru ma tô âzé 'ri para u, Zezusihi zarina, te te âma sadanharî da. Sébré wamhâ, ma tô Zezusi hâ timreme na sôzâ, Pedru hā:

— Sima, e niha ma asimirosa'rada īwaihu. Daro mono bâ danhib'apito norî ma, e 'wam norî hā te rob'uiprazé hā te te tâma 're po'o za'ra. E īsib'a'uwê norî hā, e darob zô te te da'âma 're ī'ai'uté za'ra mono norî si te za te te tâma 're po'o za'ra. — Āne te sadanha, Zezusi hâ.

²⁶ Tawamhâ Pedru te asa tâma tinha:

— Darob zô te te da'âma 're ī'ai'uté za'ra mono norî si, te za te te 're wa'âbâ za'ra.

Tawamhâ Zezusi hâ te duré tâma tinha, āne:

— Tane tō. Daro mono bâ danhib'apito nhib'a'uweñ norñ, tinhib'apito ma, te te 're ïwa'âbâ za'ra mono da hâ mare di. (Tane, wa hâ ïmama nhib'a'uweñ wa, rowahutuzé 'madâ'âzéb da, te dame 're wa'âbâ mono õ nherë, te ãma dame 're upai mono õ di za.) ²⁷ Tane nherë, wawasédé, da te wa'ãma 're sa'ra mono õ'umnhasite, wa za wa'âbâ za'ra ni, ãhâna hâ. Ma'ãpé ai'maimorñ aba ïsõ'ui u, tepe zô 'maimei wa'aba da. Tawamhâ ïmorñ'rada 'mai'âri aba wamhâ, te za ï'masari waré wa'wa, rob u. Tawamhâ ïsadai're 're, te za ï'manhopêtë 'wa, rob'uiprazé ïsapotore hâ. Ta hâ ïwabre za, rowahutuzé 'madâ'âzéb da hâ te ïwa'âbâzéb da hâ, duré ãma ïwa'âbâ za'ra wa'aba zéb da hâ. Taha wa, rob'uiprazé ïsapotore hâ 'mai'âri aba wamhâ, te za asiwi ï'mai'âri 'wa, rowahutuzé ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norñ u, ãma wa'âbâ za'ra wa'aba da.
— ãne te tinha, Zezusi hâ.

18

*Danhipai u dama ïpire na Zezusi hâ te te
ïrowasu'uzé wasu'u*

Marcusi 9.33-37; Rucasi 9.46-48

¹ Tawamhâ wa norñ hâ Zezusihî siré 're ïwanomro mono norñ hâ wa tô ïtême ubumro ni, wa te wasiwi sadanharñ da, ãne:

— E 'wa hâ 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uweñ, siré 're ïhâimana za'ra mono norñ hâ danhipai u dama ïpire.

² Tawamhâ Zezusi hâ ma tô ai'uté hâ 'mahâ, ïsiré 're ïwanomro mono norñ wa'wa, te te sârñ da.

³ Tawamhâ te wama nharñ za'ra oto:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Aihâimanazém na saprñ za'ra wa'aba õ wamhâ,

'Re īhāimana u'āsi mono hā ai'āma 're sib'a'uwe za'ra wa'aba mono õ di za. Dama īwapu na ai'uté hāimanazém ne 're aihāimana za'ra wa'aba mono wapsi, te za ai'āma 're sib'a'uwe za'ra wa'wa.

⁴ Ni'wam norī hā ā ai'uté ne tipire na 'rāwi 're si'madâ'ā za'ra mono õ wapsi, te za pire na 're hāimana u'āsi za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono, da'āma 're īsib'a'uwe mono zéb āma hā.

⁵ Duré ni'wam norī hā te te 're īzawi pese za'ra mono wa, ai'uté zō 're tob'uzu za'ra mono wamhā, ta norī u'ābâ te duré īzō 're tob'uzu za'ra. — Āne ma tō wama waihu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma.

Dawasédé, da te 're ī'manharī za'ra mono õ zé wasu'u

Marcusi 9.42-48; Rucasi 17.1-2

⁶ Tawamhā Zezusi hā te duré wama rowasu'u za'ra, āne:

— Āhāta ai'uté norī te asimro. Āté ni'wa hā te za tinhimiroti wasétē na āma ropé, ai'uté norī āma, te te sina 're ī'umnhasi za'ra mono norī āma. Tawamhā īsimiroti wasétē hawi, ai'uté te te ī'mairēme wamhā, tāma ropipa uptabi di za, tāma īroti wasétē 'wai ma hā, 'Re īhāimana u'āsi mono, za te te azāri wa. ībutu na ētē tōmo wawē, da te āma wasisi pari, dâ'ā da, âi ba da te mei 'wa'âhā, tāma ropipa di aré. Tane nherē, īsimiroti wasétē zarina ai'uté te te ī'rēme wamhā, tāma ropipa uptabi di za, roti wasétē 'wai ma hā.

⁷ Danhimiroti wasétē hawi 're dasi'marōpārī u'āsi za'ra mono wa, taha wa, dama 're ropipa uptabi za'ra mono di za, daro mono bâ. Te za tō da te 're ī'rēme za'ra. Tane nherē, tinhimiroti wasétē hawi te te 're īda'marōpārī za'ra mono norī ma si, danhipai u tāma 're ropipa uptabi za'ra mono di za.

8 — Asib'rata na aiwasédé hā 're waibui wa'aba mono wamhā, duré aipara na aiwasédé hā 're waibui wa'aba mono wamhā, te za asiwi 're īsihāri za'ra wa'aba mo, 're sāmra aba mono da. Asib'rada asiwi 're sihāri za'ra wa'aba mono newa, duré aipara hā asiwi 're sihāri za'ra wa'aba mono newa, te za oto misire ré si newa, hāiwa u 're anomro aba mo, 're asimroi u'āsi aba mono da oto, tame. Tawapsi aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za. Tane nherē, asib'rata zahuré ré, duré aipara zahuré ré, unhamā u'āsi u 'Re īhāimana u'āsi mono te te 're asāmra aba mono wamhā, aimā 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. **9** Duré atōmo na marī 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, aiwasétē na 're asi'marōpārī za'ra wa'aba mono wamhā, ato hā te za asiwi 're īsani za'ra wa'aba mo, 're sāmra aba mono da. Tawamhā ato hā asiwi 're sani za'ra wa'aba mono newa, te za atōmo misire ré si newa, 're asisisi aba mo, hāiwa u, 're ai'ubumroi u'āsi aba mono da, tame. Tawapsi aimā 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za. Tane nherē, atōmo zahuré ré ropipa u unhamā u'āsi u, 'Re īhāimana u'āsi mono te te 're asāmra aba mono wamhā, aimā 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. — Āne ma tō Zezusi hā īsiré 're īwanomro mono norī ma, wama waihu'u sirōmo za'ra.

*Pone'ērebâire īsimanizé wasu'u
Rucasi 15.3-7*

10-11 Tawamhā Zezusi hā te duré wama rowasu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma:

— Āhāta ai'uté norī hā te asimro. Āma 're rosa'rata wasétē za'ra wa'aba mono tō, dama īwapu newa. Tō sena, wa aimā rowasu'u za'ra wa'wa. Hāiwa āma 'Re īhāimana u'āsi mono ma

romhuri'wa norī hā te ai'uté mono bâ te te 're 'madâ'â pese za'ra, misi si, tite mono bâ. Ta norī hā te Īmama nho'a te te 're 'madâ'â pese za'ra, hâiwa āma 're īsāmra mono nho'a.

¹² — Wa za oto aimā āma romnhimiré'ē za'ra wa'wa. Aibâ hā pone'ērebâ 100 na īsimizama hâiba hā misi tiwi 'masimani wamhā, e sô rītī mono õ di za. Te za tō sô 're rītī. Pone'ērebâire hā te za a'â rēme za'ra 99 na īhâiba hā. Īsa'u rom na tisa te te 're huri mono ré, te za sô rītī, tiwi īsimani zô. ¹³ Tawamhā te te sāmri wē te, te za 're to, pone'ērebâ tede'wa hā. Pone'ērebâ hā īsimani'ō norī hā rowē u'âsi tāma 're hâimana za'ra mono wa, tāma 're īrowē mono zém nhipai u, te za 're to za'ëtē. ¹⁴ Tane, ã ai'uté norī hā Aimama aba wi, 're īsimani za'ra mono da hā sô 're simipari mono õ di, tāma wē õ wa. — Āne ma tō Zezusi hā pone'ērebâire īsimanizém na simiré'ē.

Dasiré īsazei'wa nherē, dasiwi 're īdawasétē za'ra mono zé wasu'u

¹⁵ Āne te duré rowasu'u, Zezusi hā:

— Asisānawā, asiré īsazei'wa nherē, asada 're wasétē za'ra wa'aba mono wamhā, te za ītēme 're anomro aba mo, asada 're īwasétē za'ra wa'aba mono zém na tāma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono da, aihâiba pisutu. Tawamhā tāma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zé hā te te 're wapari za'ra mono wamhā, te za apâ asina 're asisānawā za'ra wa'aba mo. ¹⁶ Tane nherē, te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono õ wamhā, te za oto asiré īsazei'wa hā misi, niwamhā maparane asiré 're īsimroi wa'aba mo, asada 're īwasétē za'ra wa'aba mono u, oto īsō'a zahuré tāma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, ta norī nho'a. Duréihā 'Re

Íhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré hã ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da, te za ãne 're ï'manhariñ za'ra wa'aba mo, asima. Ñane ïsimiroti na rob'ui'éré hã: "Ni'wam noriñ hã sada 're dawasétê za'ra mono wamhã, dahâiba maparane nho'a te za dama 're siwaihu'u za'ra, ïwapari'wa noriñ hã danho'a te te ãma 're mreme waptob za'ra mono da." Ñane duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré, ïbaihâ na hã. ¹⁷ Tawamhã asiré ïsazei'wa noriñ nho'a tâma 're roti za'ra wa'aba mono nherë, te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za oto uburé asiré ïsazei'wa noriñ ma 're ïrowasu'u za'ra wa'aba mo, asada 're ïwasétê za'ra wa'aba mono zém na. Tawamhã uburé asiré ïsazei'wa noriñ hã te te 're wapari za'ra mono õ wamhã, ïsazei'õ'wa hâimanazém ne, te za oto ãma 're ïrosa'rata za'ra wa'aba mo, tiwasétê na 're siwaihu'u za'ra mono õ wa oto. — Ñane ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono noriñ ma.

¹⁸ Tawamhã te duré wama rowasu'u za'ra Zezusi hã, ïsiré 're ïwanomro mono noriñ ma:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Uburé marí hã da te 're 'manhariñ tô za'ra mono da, dawi 're ïsawi za'ra wa'aba mono hã te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te ãma 're asaze za'ra wa'wa, hâiwa ãma. Duré uburé marí hã dawi 're ïsawi za'ra wa'aba mono õ hã, te za duré te te ãma 're ai'uzei pese za'ra wa'wa.

¹⁹ — Ñane wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, tô sena. Ni'wam noriñ hã maparane nherë, marí na ti'ai ãma 're asisaze za'ra wa'aba mono wamhã, ïmama wi 're ïrowaptêrë za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa, hâiwa ãma 're ïsämra mono hã. ²⁰ Ni'wam noriñ

hā maparane, ãté si'ubdatō nherē, ūzadawa para 're mreme zusi mono da, siré 're si'ubumroi mono wamhā, wa hā wa za tame duré ūsiré 're ūhaimana za'ra. — Āne ma tō wama rowasu'u za'ra, Zezusi hā.

21 Tawamhā Pedru hā ma tō Zezusih i u ai're, te te sadanharī da. Āne te sadanha:

— Wanhib'apito, wasiré ūsazei'wa nherē, ūzada 're ūwasétē u'âsi mono zé hā e mame ūsa'ratazém nhitō ãma wa za ūsina 'madâ'â zazâ, ūwasédé te ūsina ū'madâ'â'ozém na hā za. E 7 ãma.

22 Tawamhā Zezusi te asa tāma tinhā:

— Mare di. 7 ãma asina 'madâ'â zazâri õ di za. Æté 77 ãma si te za asina ū'madâ'â zazâ, ūwasédé hā asina ū'madâ'â'ozém na hā. **23** Āne, wa za oto aimā ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, 'Re ūhaimana u'âsi mono, da'âma 're ūsib'a'uwē mono zém na hā. Tawamhā ti'ai ãma danhib'apito hā ma tō rosa'rata, tite rob'uiprazé te te sa'rata da, ūsapari tāma rob'madâ'â'wa norí hā rob'uiprazé te te tiwi 're ūwaptērē za'ra mono hā wahuré ūsōwa're're te te tāma 're sōmri za'ra mono zô. **24** Tawamhā te te ãma sāna'rata wi, ma tō ūtēme saprōni ni aibâ hā, ūsapari rob'madâ'â'wa hā. Ta hā ma tō rob'uiprazé hā tinhib'apito wi te te 're awaptērē, sa'ëtē uptabi na. Sa'ëtē uptabi wa, niwa ūsōwa're're te te tāma ūsōmri da hā waihu'u õ di. **25** Tawamhā te te tāma sōmri waihu'u õ wa, ma tō ūsib'apito hā dama ti'ru, da te wede da, da te uipra da, ūmro zama, ūra norí zama, pawâ'âbâ ãna te te dama 're romhuri za'ra mono da oto. Uburé ūsibro hā da te dama wede za'ra da, ma tō dama ti'ru duré, rob'uiprazé te te tiwi 're ūawaptērē mono hā te te ãma wa'âbâ da. **26** Tawamhā õ hā tō tāma rob'madâ'â'wa hā aré,

ma tō hi'rātitō tāma aime ūpapara, tinhib'apito ma. Tawamhā te tiwi waptē, āne: "Apito, a'â ūzapari ze na asimi'ē na. Zahadu uburé wa za aima wa'â, wa hā." Āne ma tō tāma siwaihu'u, aibā hā.

27 — Tawamhā ūsib'apito hā ma tō āma aiwamri, ūmrēme na. Taha wa, ma tō tāma sisisi apâ, ūne haré nomro da, te te tāma sōmri tō da. Ūne haré ma duré satō oto, apâ morī da. **28** Tawamhā ū hā aibā hā te oto mo. Morī wamhā, ma tō tisiré romhuri'wa hā sōpētē. Taha wi, ma tō duréihā rob'uiprazé misi bātā na dapawa'âbâzé hā waptē syry na, apito hawi ūmorī wi. Tawamhā ūsōwa're're te te tāma sōmri ū wa, ma tō ti'â, ūbutu na awa'awi. ūbutu na te te tété sina, ma tō tiwi waptē, āne: "Ma'āpē ūhāna ūma sōmri, zahadu ūma ūwa'âbâ ū hā." Āne te tiwi waptē.

29 — Tawamhā ūsiré romhuri'wa ma tō hi'rātitō nhamra ūpapara, te te tiwi rowaptērē da, āne: "Ma'āpē, ūzapari ze na a'â syry na. Wa za tō aimatissō uburé, ūsōwa're're."

30 — Tawamhā āne te te tiwi waptērē nherē, te te āma sazei ū di. Te te āma sazei ū wa, ma tō dama ti'ru, da te sērē da, dazazéb 're. Rob'uiprazé hā te te tāma sōmri wapsi, te za dama ti'ru, apâ da te wazere da, dazazém hawi. **31** Tawamhā ūsiré rob'madâ'â'wa norī hā ma tō ūwasu'u hā wapari za'ra, te te dama ūru na hā da te sērē da, dazazéb 're. Te te wapari za'ra wamhā, ma tō sada tihāimana za'ra. Ma tō duré ai'aba're, tinhib'apito ma, te te siwi wasu'u da. **32** Tawamhā te te tāma wasu'u za'ra parimhā, ma tō ūsib'apito hā sô hâ, dazazéb 're danherē'wa zô. Sô hârâ wamhā, āne te tāma tinhā: "A hā romhuri wasétē 'wa, ūwi ūwaptērēzéb zarina wa tō po're ha'â, rob'uiprazé

ĩwi 're ĩ'awaptērē mono zém na hā apâ ĩma sōmri õ nherē. Te 'ruiwapari õ di. ³³ E niha bâ bêté, āma aipẽ'ẽzé õ di asiré romhuri'wai āma hā, wa hā ai'āma ĩpẽ'ẽzé ne." Āne te tāma tinha ūib'apito hā, tāma rob'madâ'â'wai ma.

³⁴ — Tawamhā ūib'apito hā ma tō ab'rui pese. Sib'rui wa, ma tō dama ti'ru, dazazéb 're da te sérē da, da te tāma 're ūrob'manharī u'âsi za'ra mono zém na, tame te te 're robzépata mono da. Rob'uiprazé te te tiwi 're ĩ'awaptērē mono nhowa're're tinhib'apito ma, te te tāma sōmri wapsi, te za wazere ni apâ. — Āne ma tō Zezusi hā wama āma romnhimiré'é za'ra, ūisré 're ūwanomro mono norí ma.

³⁵ Tawamhā āne ma tō timreme hā wama 'rāsutu za'ra, Zezusi hā:

— Āne hā asiré ūsazei'wa hā asada 're ūwasétē za'ra wa'aba mono zém na sena na asina 're 'madâ'â zahâri za'ra wa'aba mono õ wamhā, te za ūmama hā te te aima 're rob'manharī wasétē za'ra wa'wa aihâiba mono bâ wa'aba, hâiwa āma 're ūsâmra mono hā.

19

*Damro, da te 're ūrēme za'ra mono zé wasu'u
Mateusi 5.31-32; Marcusi 10.1-12; Rucasi 16.18*

¹ Tawamhā āne na Zezusi te te rowasu'u parimhā, ma tō Darireza hawi mo, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morí da, Zodā pa zara u. ² Da'ahâ uptabi na te ūsarina ai'aba're ni. Tawamhā Zudeza u wisi wamhā, ma tō ūhâzé ré norí hā apese, tame.

³ Tawamhā parisezu norí hā ni'wam norí hā ma tō ūtēme aihu tu Zezusih u, te te siwi sadawa pibu

da, timreme na te te upai wa, te te siwi mreme wē'ō da. Āne ma tō siwi sadanha:

— E aibâ hā te za timro hā marī ūpore hā te te tiwi 're 'manharī za'ra mono ūnherē, te te 're rēme za'ra. E wahi'rata norī nhimiroti zarina, āne hā.

4 Tawamhā Zezusi hā te asa tāma nhari za'ra:

— E ībaihā na āne hā 're sōré za'ra wa'aba mono ā bā, 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā. Āne rob'ui'éré hā: "Ropoto na'rata hawimhā ma tō 'Re īhāimana u'āsi mono hā a'uwe hā aibâ na 'manha. Pi'ō zama ma tō duré 'manha." Āne duréihā ībaihā na rob'ui'éré hā. **5** Āne ma tō duré roti 'Re īhāimana u'āsi mono hā, ībaihā na hā: "Taha wa, aibâ hā 're mro za'ra mono wamhā, te za timama norī hā te te 're rēme za'ra, timro me si siré 're simasisi zahuré mono da oto. Sina 're hāiba sitob zahuré mono wa, maparane īhāiba nherē, misi īhāiba ne, te za siré 're simasisi u'āsi zahuré oto." — Āne 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā. **6** Āne wa, dasina 're damro za'ra mono wamhā, dahāiba maparane nherē, te za oto dahāiba misi ne dasiré 're dasi'ubumro. Taha wa, 'Re īhāimana u'āsi mono, dasi'āma te te 're da'ahāiba to mono nherē, ni'wa hā da'āma 're siwanhizari mono ū di za. Mare di. — Āne ma tō Zezusi hā parisezu norī ma waihu'u za'ra.

7 Tawamhā parisezu norī hā ma tō duré siwi sadanha, Zezusi hā:

— Oro zapre te Mozési hā te te wama 're roti za'ra, aibâ hā timro te te 're rēme za'ra mono da wamhā, timro te te 're ūrēme za'ra mono zém na rob'ui'éré te te tāma 're sōmri za'ra mono da, te te duré ūré 're satōrī za'ra mono da, ūsiti oto sina 're pahā za'ra mono da. — Āne te siwi sadanha.

⁸ Tawamhā Zezusi hā te asa tāma nharī za'ra, ãne:

— Ta hā Mozési hā aipē'ẽ tete za'ra wa'aba wa, ma tō ãne na te te aima 're roti za'ra wa'wa. Tane nherē, ropoto na'rata hawimhā, ãne na 're īromhāimana mono zé hā robaba di. ⁹ Taha wa, tō sena wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wa hā aibâ hā, īmro aibâ na sipsaihuri õ nherē, timro te te mei wamhā, pi'õ aimawi na mro wamhā, te za tiwasédé hā 'manha, aibâ hā.

¹⁰ Tawamhā wa norī hā Zezusihī siré 're īwanomro mono norī hā wa tāma nharī za'ra ni, ãne:

— Tane ze te bâ, damro ãna te za 're danomro pé.

¹¹ Tawamhā Zezusi hā te duré asa wama nharī za'ra:

— Ā hā te ãma īrowasu'uzé hā aihīni da te 're īwaihu'u za'ra mono da hā mare di za. 'Re īhāimana u'âsi mono te te tāma 're īwaihu'u za'ra mono norī si, te za te te 're waihu'u pese za'ra, ãne hā. ¹² Aibâ hā ni'wam norī hā 're īpoto za'ra mono zém hawim haré, 're 'ra waihu'u za'ra mono õ wa, te za ta norī si mro ãna 're nomro, õne haré. Duré aibâ hā ni'wam norī hā da te 're sihâri za'ra mono wamhā, oto 're 'ra waihu'u za'ra mono õ wa, te za dure ta norī hā mro ãna 're nomro. Duré ni'wam norī hā te za tihâiba hā te te 're sawi pese za'ra 'râwi, 're mro za'ra mono tō da, 'Re īhāimana u'âsi mono nhib'a'uwē si 're nomro mono da. Ni'wam norī hā ãne hā te te 're waihu'u pese za'ra mono wamhā, te za tō ãma 're sôpré u'âsi. — Æne ma tō Zezusi hā wama waihu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma.

*Zezusi hā, ai'uté te te ī'azawizé wasu'u
Marcusi 10.13-16; Rucasi 18.15-17*

¹³ Tawamhā ma tō Zezusihi u, ai'uté da te simro, tinhib'rada hā ī'rā nhisiwi, te te nasi āma aza'ra sina, Timama ma, āma mreme za'ra da. Tane nherē, īsiré 're īwanomro mono norī hā wa tō dama nharī za'ra ni, da te ītēme simro tō mono da, ai'uté norī hā. ¹⁴ Tawamhā Zezusi te wama nharī za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma:

— Tō'ā. Dawi rosawi za'ra wa'aba tō. A'â we ītēme da te simroi mono, ai'uté norī hā. Ā norī hā ai'uté norī hā òne haré simizazei pese na 're īhāimana za'ra mono ne, tane ni'wam norī hā 're hāimana za'ra mono wapsi, ta norī hā te za 'Re īhāimana u'āsi mono hā āma 're sib'a'uwe za'ra. — Āne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hā.

¹⁵ Tawamhā tinhib'rada, ī'rā nhisiwi te te nasi āma aza'ra sina te hāiwa u nasi āma timreme za'ra. Taha pari ma tō mo.

*Aibā īsibro pese wasu'u
Marcusi 10.17-31; Rucasi 18.18-30*

¹⁶ Tawamhā nimahā bātā na ma tō aibā hā mo, Zezusihi u, te te sadanharī da. Āne te sadanha:

— Rowahutu'wa, e marī īwē hā wa za 'manha, 're īdanomro u'āsi mono zé hā te īsina ī'uwaimrami da hā.

¹⁷ Tawamhā Zezusi te asa tāma tinhā:

— E marī da, te āne īzadanha, marī īwē hā da te 're ī'manharī za'ra mono zém na hā. Misire 're īmorī wē uptabi hā te 're hāimana. 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te āma rob'ui'érē hā 're 'madā'ā pese mono wapsi, te za asina ī'uwaimra, dadā'ā āna 're īdanomro u'āsi mono zé hā.

¹⁸ Tawamhā aibā te duré sadanha, Zezusi hā:

— E ma hā 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'érē hā wa za te 're 'madā'ā pese.

Tawamhā asa te tāma tinhā, Zezusi hā:

— “Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré aimro na asawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré danhibrom na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dawasu'u wasété na dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. ¹⁹ Duré aimama hā te za 're ūwazé pese za'ra wa'aba mo, ana zama. Te za duré uburé 're ūdazawi pese za'ra wa'aba mo. Marī ūwē zō asima 're asōpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asōpré wa'aba mo, ūwē zō.” — Āne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u, aibā ma.

²⁰ Tawamhā ūprédupté hā ma duré āma sada'ā apā, tō õ hā:

— Tō ūhō si, wa tō 'Re ūhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'érē hā te 're 'madâ'ā pese, uburé. E marī, wa za 'manha, āhā nhipai u hā bétē.

²¹ Tawamhā Zezusi te asa tāma tinhā, āne:

— Rowē na 're aihāimana mono zéb zō, 're rosa'rata mono wamhā, mo oto aimorī, uburé asibro hā dama wede mono da, da te aiwi ūuipra za'ra zé hā rob'uiprazé hā ūsibrob'õ norī ma, sōmri mono da. Tawapsi asibro pese di za, hāiwa āma. Taha parip si te za we apā aimo ūtēme, ūsiré 're aimorī da oto.

²² Tawamhā āne hā te te wapari wamhā, ma tō aibā ūprédupté hā robzei āna mo, tinhicro pese si te te sima sawi wa. ²³ Tawamhā ūsa'u ma tō Zezusi hā wama waihu'u za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma:

— Tō sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. ūsibro pese norī hā 'Re ūhāimana u'āsi mono, da'āma 're ūsib'a'uwe mono zéb u 're ūsisisi mono da hā, pire di. Tāma pire uptabi za'ra di za. ²⁴ E niha te za awaru

ba'õmore hã ïsi'uwazi para'õtõ zapu'u 're ãzé. Sébré waihu'u õ di. Tane, ïsibro pese norõ hã si'uihâ na 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'ama 're ïsib'a'uwe mono zéb u hã. — ãne ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁵ Tawamhã ãne ïmreme hã wa te wapari za'ra wamhã, wa tô ãma watob'uzu za'ra ni, ïsiré 're ïwanomro mono norõ hã. Tawamhã wa wasisadan-harí za'ra ni, ãma:

— ïsibro pese norõ ma, waihu'u za'ra õ wamhã, e 'wam norõ hã te za bétê danho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra, dadâ'â ãna 're ïdanomro u'âsi mono zé hã.

²⁶ Tawamhã Zezusi hã te wa'madâ'â pese za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norõ hã. Tawamhã, te te wa'madâ'â pese za'ra wamhã, te duré asa wama nharí za'ra:

— Dasi'uihâ na danho'reptuzé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Dama waihu'u õ di. 'Re ïhâimana u'âsi mono si siminho'reptu waihu'u pese di. Taha ma si waihu'u pese di, uburé marí hã te te 're ï'ab'manharí mono zéb da hã.

²⁷ Tawamhã Pedru te tâma siwasu'u, ãne:

— Wa norõ hã wa tô wanhibro hã uburé rẽme pese za'ra ni wasipara, asiré 're wanomro mono da oto. ãne wamhã, e marí te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te wama 're apisutu, te te wama 're ï'anhomri mono da hã.

²⁸ Tawamhã Zezusi te asa wama nharí za'ra:

— ãne, tô sena wa za duré aimâ waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi wa hã dasiré ïpodo hã wa za ro ïtéb ãma danhib'apito simasisizém na 're ïnhamra. ïsimasisizé ïwë uptabi ãma wa za 're ïnhamra, te 're da'ab'madâ'â u'âsi mono da oto. Tame te

za duré a norī wa'wa hā ūsiré 're anomro aba mono norī hā 12 na danhib'apito simasisizém na 're asimroi wa'aba mo, aipire na Izarazéhé 'ra nnihudu mono bâ 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono da. ²⁹ Āté ni'wam norī hā te za tinhorōwa hā te te 're rēme pese za'ra, duré āté tisisānawā norī hā, duré āté timama norī hā, duré āté ti'ra norī hā, duré āté tinhipti'a hā. Āté ūsiré 're nomro mono da, te za uburé marī hā te te 're rēme pese za'ra. Ta norī ma, te za uburé marī te te 're ūrēme za'ra mono zém nhipai u pese, 'Re ūhaimana u'âsi mono te te tāma 're anhomri. Ta norī ma si te za dadâ'â ãna 're ūdanomro u'âsi mono zé hā te te tāma 're apisutu. ³⁰ Ni'wam norī hā dama ipire na ti'ab ré 're haimana za'ra mono nherē, te za 'Re ūhaimana u'âsi mono hā te te tāma 're apisutu da'ahâ na, wapu na 're haimana za'ra mono da oto, za da'âma 're ūsib'a'uwe mono zéb ãma hā. Duré ni'wam norī hā ti'ab ré dama wapu na 're haimana za'ra mono nherē, te za te te tāma 're apisutu, pire na oto 're haimana za'ra mono da. — Æne ma tô Zezusi hā wama waihu'u sirōmo za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma.

20

Buru na romhuri'wa norī wasu'u

¹ Tawamhā Zezusi hā ma tô duré romnhimiré'é na wama rowasu'u za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma:

— 'Re ūhaimana u'âsi mono, da'âma 're ūsib'a'uwe mono zém na, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, Æne. Aibâ hā buru tede'wa hā bâdâ 'râiwatobro wi, ma tô mo, tāma ūromhuri'wa norī da hā, te te da'maipisutu za'ra da, te te ãma tāma romhuri za'ra da, uwa 'ru na. ² Tawamhā te

te da'anhopētē wamhā, ma tō tāma pisutu za'ra, misi bâtâ na dapawa'âbâzéb uwaibaba te te ãma pawa'âbâ za'ra mono da. Taha wa, ma tō ãma saze za'ra, tāma ūromhuri za'ra 'wa da hā. Tawamhā ma tō tāma rob'ru za'ra, misi bâtâ na te te romhuri za'ra da, rob're na, uwa 'ru na.³ Tawamhā mararé ma tō duré mo, bâtâ si're na, 'ri nhi'riti wa, da te dasima 're ūrowede za'ra mono zéb u. Tame ma tō duré aibâ norī hā sōpētē za'ra, romhuri ãna taré da'rata ūsi'ubumro hā.⁴ Tawamhā ãne ma tō tāma nharī za'ra: "A norī wa'wa hā te za oto ai'aba'rēi wa'wa ūburu u, uwa 'ru na dame romhuri za'ra wa'aba da. Tawamhā dapawa'âbâzéb uwaibaba, wa za duré aipawa'âbâ za'ra wa'wa." Æne ma tō duré buru tede'wa hā tāma pisutu za'ra.

⁵ — Tawamhā ūburu u te oto ai'aba'rē, te te tāma romhuri za'ra da. Tawamhā abzuma ma tō duré aibâ norī hā sōpētē za'ra, buru tede'wa hā. Taha wa, te duré satōrī za'ra, ūburu na te te dame romhuri za'ra da. Bâdâ sipra wi, ma duré sōpētē za'ra aibâ norī hā, aimawi hā. Tō ðhō si ma duré tāma pisutu za'ra. Tawamhā ta norī hā te duré dazarina ai'aba'rē.⁶ Tawamhā hâiwahâ pesere te duré mo buru tede'wa hā, 'ri nhi'riti wa, da te dasima 're ūrowede za'ra mono zéb u. Tawamhā aibâ norī hā ma duré sōpētē za'ra aimawi hā, romhuri ãna taré da'rata ūsi'ubumro hā. Te te sōpētē za'ra wamhā, ãne te sadanharī za'ra: "E marī wa, te taré asimroi wa'wa, bâtâ bâ, marī hā dame 'manharī za'ra wa'aba ãna."

⁷ — Tawamhā asa te tāma nharī za'ra, ãne: "Ni'wa hā marī hā te te wama pisutu õ di, wa te tāma ūromhuri za'ra zéb da hā. Taha wa, marī na wa te dame romhuri za'ra õ di, ã bâtâ na hā."

— Tawamhā buru tede'wa te duré tāma rob'ru za'ra: “Mo oto a norī wa'aba zama dazarina ai'aba'reí wa'aba, iburu na dame romhuri za'ra wa'aba da, uwa 'ru na.” Æne ma tō buru tede'wa hā satōrī za'ra.

⁸ — Tawamhā mara simei wamhā, tāma ūromhuri'wa norī 'madâ'â'wai ma, te tinha Æne, buru tede'wa hā: “Ma'āpé, uburé ima romhuri'wa norī zō aihârâ za'ra na oto, pawa'âbâ mono da. Tawamhā daza'u romhuri na te te ūsâna'rata za'ra norī, uimrehēne te za ūpawa'âbâ na'rata za'ra. Taha parip si te za duré romhuri na ūsâna'rata'wa norī hā ūpawa'âbâ za'ra.” Æne ma tō tāma waihu'u, buru tede'wa hā.

⁹ — Tawamhā hâiwahâ pesere, romhuri na te te ūsâna'rata za'ra hā ma tō rob'uiprazé hā waibu hâiba mono bâ, misi bâtâ na dapawa'âbâzéb uwaibaba, bâtâ bâ te te romhuri za'ra õ nherē. ¹⁰⁻¹¹ Tawamhā dawana romhuri na te te ūsâna'rata za'ra norī hā ma tō duré hâiba mono bâ waibu rob'uiprazé hā, aiwapsi. Tane nherē, te te waibui wamhā, ma tō tāma nharī za'ra, buru tede'wai ma, ūsa'u romhuri na te te ūsâna'rata za'ra norī pawa'âbâ nhipai u, te te waibui õ wa. ¹² Æne te mreme nhiti'ru na tāma nharī za'ra: “Õ norī hā hâiwahâ si romhuri na te te ūsâna'rata za'ra hā misi bâtâ za'ratazé hā ma tō sina uprosi za'ra. Wa norī hâ bêté. Bâtâ bâ, wa te ūromhuri za'ra hā, rowa'ro uptabi nherē. E niha bâ, ma bêté õ norī zama tipawa'â hā waibu, aiwa wapawa'âbâ za'ra me.”

¹³ — Tawamhā aibâ norī siré ma, te misi tinha, buru tede'wa hā: “Isiwaihu, iwapari pese. Wa hā te aima 'manharī wasété õ di, Æne hā. Oro ãma izaze za, bâtâ bâre ima romhuri da, tō misi bâtâ na

dapawa'âbâzéb uwaibaba te aipawa'âbâ da. ¹⁴ Ma tô dame asima ï'âri pa. Taha wa, te za oto aimo. Wa tô ïsimá wê, aiwa aipawa'âbâ za'ra wa'aba ne te pawa'âbâ za'ra da, asa'u wa'aba romhuri na te te ïsâna'rata za'ra norî hâ. ¹⁵ Te ïsimá ïwê zéb zarina, ïte rob'uiprazém na te da'apawa'âbâ wamhâ, e ïwasédé wa tô 'manha. Mare di. ïwasédé hâ te 'manharî õ di. Âté taré dama ïnhopru wa, ma tô ïzada asahi, bâtâ bâ te te ïma romhuri za'ra õ nherë, bâtâ na dapawa'âbâzém na te pawa'âbâ za'ra 'ru te." Âne ma tô buru tede'wa hâ tâma siwaihu'u, tâma ïromhuri'wai ma. — Âne ma tô Zezusi hâ wama ãma romnhimiré'é za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norî ma.

¹⁶ Tawamhâ ãne ma tô Zezusi hâ timreme na wama 'râsutu za'ra:

— Ni'wam norî hâ dama pire na ti'ab ré 're hâimana za'ra mono nherë, 'Re ïhâimana u'âsi mono si te za te te tâma 're pisutu za'ra, wapu na 're hâimana za'ra mono da oto, za da'âma 're ïsib'a'uwe mono zéb ãma hâ. Duré ni'wam norî hâ ti'ab ré dama wapu na 're hâimana za'ra mono nherë, te za te te tâma 're pisutu za'ra, pire na oto 're hâimana za'ra mono da. — Âne ma tô timreme na wama 'râsutu za'ra, Zezusi hâ.

*Zezusi hâ, si'ubdatõ ãma za ïdâ'âzém na
ïsiwasu'uzé, ïhâiwa'utuzé me*

Marcusi 10.32-34; Rucasi 18.31-34

¹⁷ Tawamhâ wa norî hâ Zeruzarë u wa oto ai'aba're ni, Zezusihî siré. Wasi'aba'reí ré, ma tô wahâiba pisutu, wama rowasu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norî ma, 12 na wahâiba za'ra ma. Âne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hâ:

18 — Ÿwapari pese za'ra wa'aba. Æhāna, wa Zeruzarē u ai'aba're ni. Tame wa hā dasiré ſipodo hā te za dasima ſhâiba nhomri ni, sasedotí ſipire norī ma, 'Re ſhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norī ma zama. Ta norī hā ſwasédé te te ſhâma ſsa'ra za'ra zéb zarina, te za dama ſru za'ra, da te ſwîrî da, dasiwi. **19** Taha zarina te za oto zudezu'õ norī ma siwi ſhâiba nho. Tawamhā te za ſhâma tiwa'ë za'ra, zudezu'õ norī hā. Te za ſhâma wasété za'ra ni duré. Te za duré da te dasiwi 're ſpré'é. Taha parip si, te za wedepo'o nhonhi'râmi na dasiwi ſzasõmri ni hâwi, ſidâ'â da. Tane nherē, bâdâ maparane ſhâma si'utõrî õ ré, wa za apâ hâwi'udu. — Æne ma tô wama siwaihu'u ſirõmo za'ra, Zezusi hā.

*Zebedehe mro, Zezusihî wi, te te ſrowaptêrêzé
wasu'u, ti'ra norī ma*

Marcusi 10,35-45

20 Tawamhā Zebedehe mro hā ma tô Zezusihî u mo, ti'ra si'aibâ norī siré. Ítême morî wamhâ, tâma pire wa, ma tô tâma aiwë'ë, ti'ra norī ma, te te tiwi rowaptêrê da.

21 Tawamhâ Zezusi hā te pi'õ sadanha, ãne:

— E marî ma tô asima ſwë, te aima ãma ſuwaimrami da hā.

Tawamhâ pi'õ te asa tâma tinhâ:

— Ma'apé, ſra norī ma, tâma ropisutu ſirõmo zahuré na, danhib'apito simasisizém na asimire niwî duré asimi'e niwî dama pire na 're simasisi u'âsi zahuré mono da, za 'Re ſhâimana u'âsi mono hâ da'âma ſib'a'uwëzéb ãma hâ. — Æne te Zezusihî wi rowaptê, ti'ra norī ma, pi'õ hâ.

22 Tawamhâ Zezusi hâ te ſra norī ma oto rowasu'u zahuré, ãne:

— E marī da, te rosa'rata ãna asina ūzadanharī 'wa. Wa hā wa za robzépata za'ētē, dawi ūsisawi ãna. E tawamhā sada asiptete aba di, za te ūrobzépata za'ētē ne, ūrobzépata aba da hā.

Tawamhā asa te tāma nharī zahuré, Zebedehe 'ra norī hā:

— ūhe. Sada wanhiptete di za, asine wa te ūrobzépata da hā. — Æne ma asa tizadawa na tāma wa'rāmi zahuré, Zezusihī ma.

²³ Tawamhā Zezusihī hā te duré tāma rowasu'u zahuré, ãne:

— Te za tō ūsine ūrobzépata za'ētē 'wa. Tane nherē, ūsi'uihā na te aipisutu waihu'u aba õ di za, dama aipire wa'aba na 're aihāimana aba mono zéb da hā, ūnhimire niwī, duré ūnhimi'e niwīmhā. ūmama te te ūpisutu za'ra norī sī te za dama pire na ūrata 're hāimana u'âsi za'ra. Ta norī hā te pisutu za'ra õ di za, wa hā. — Æne te tāma siwasu'u zahuré, Zezusihī hā.

²⁴ Tawamhā Zezusihī siré 're ūwanomro mono norī hā 10 na wahāiba za'ra hā, Zebedehe 'ra norī mreme wa te wapari za'ra wamhā, wa tō sada wanhitiru za'ra ni. ²⁵ Taha wa, Zezusihī hā te sima wazō tihârâ za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī zô. Tawamhā ãne te wama nharī za'ra:

— Ti'ai ãma danhib'apito norī hā te pire uptabi na dama 're hāimana za'ra. Sa'ētē te duré te te 're dawada'uri za'ra, ūsimiroti hā da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da. ²⁶ Tane asima 're aihāimana za'ra wa'aba mono õ di za, a norī wa'wa hā. Asiré norī ma, ai'maipire wa'aba da, asina 're 'mairob'ruiwapari aba mono wamhā, te za asiré hā 're ūmaipawaptob u'âsi aba mo, marī zô 're ai'manhimnhasi aba mono ãna. ²⁷ Duré

'râwi asima aipire uptabi na 're ai'maihâimana aba mono da, asima 'maiwë uptabi aba wamhã,awa'âbâ ãna romhuri'wa ne, te za asima 're ũ'mairomhuri wë wa'aba mo. ²⁸ Tane duré, wa hã dasiré ũpodo hã da te ũma 're romhuri za'ra mono da, we ũmorõ õ di, ti'ai u. Te 're da'apawapto mono da si, wa wei datëme mo, ũsihâiba zawi ãna dazada ũdâ'â da, da'upana te da'awa'âbâ da. — Äne ma tô Zezusi hã wama siwasu'u za'ra.

*Zezusi hã, ūtob'a norõ te te ūpese zahuré zé wasu'u
Marcusi 10.46-52; Rucasi 18.35-43*

²⁹ Tawamhã wa norõ hã wa tô ai'aba'rê ni, Zezusihi siré, Zerico hawi. Wasi'aba'reí wamhã, da'ahâ na ma tô wazarina hã ai'aba'rê ni.

³⁰ Tawamhã aibâ ūtob'a norõ hã bâdâdi waptoma ūsimasisi zahuré hã ma tô Zezusihi wasu'u hã wapari zahuré, bâdâdi na ūsababa za te te ūro'razâri zahuré na hã. Äne hã te te wapari zahuré wamhã, te nasi sina 'mahârâ zahuré, äne:

— Dawihi nnihudu, ma'âpê wa'âma aipë'ëzé na.
— Äne te nasi sina 'mahârâ zahuré, ūtob'a norõ hã.

³¹ Tawamhã da'ahâ na Zezusihi zarina ūdasi'aba'rê norõ hã ma tô tâma nharõ za'ra, ari'iwi simasisi zahuré da. Tane nherë, sa'ëtë te nasi sina 'mahârâ zahuré, äne:

— Apito, Dawihi nnihudu, ma'âpê wa'âma aipë'ëzé na.

³² Tawamhã ma Zezusi hã ū'rata mazazâri zahuré, bâdâdi wa. Taha wa, te 'mahârâ zahuré, ūtob'a norõ hã:

— E marõ te asima ūwë wa'wa, te aimâ ū'manharõ aba da hã.

³³ Tawamhã asa te tâma nharõ zahuré:

— Apito, wato pese da, wa wasima wē ni. — Āne ma tizadawa na tāma wa'rāmi zahuré, ītob'a norī hā.

³⁴ Tawamhā Zezusi hā ma tō āma tipē'ēzé zahuré, ītob'a norī āma. Taha wa, ma tō tōmo upi zahuré, apā tōmo wē zahuré da. Te te tōmo upi zahuré wi, awa'awi ma tō tito pese zahuré. Te te rob'madâ'ā wē zahuré di oto. Tawamhā Zezusihī zarina te oto tineb zahuré, awa'awi.

21

*Zezusi hā, Zeruzarē u datēme īwisižé wasu'u
Marcusi 11.1-11; Rucasi 19.28-40; Zuwa 12.12-*

19

¹ Tawamhā wa norī hā wa tō oto ai'aba'rē ni, Zezusihī siré, Zeruzarē u. Tawamhā wa tō rob'umhutu za'ra ni oto, Betazé na 'ri wa'ōtō nhisi u. Oriwera na ētē 'rāihā nhisi āma 'ri wa'ōno hā. Wa te rob'umhutu za'ra wamhā, ma tō Zezusi hā īsiré 're īwanomro mono norī hā maparane wa'mazatō sisōwa, 'ri wa'ōtō u. ² Āne ma tō satōrī zahuré:

— Ŏwa te za ane wa'wa, 'ri wa'ōtō u, asō're uwaibaba wa'aba. Tawamhā aimasisi aba wi, te za awaru po'repore hā īsāmri 'wa, butu wazi na da te āma wasisi haré, īsa hā. Tame te duré ī'ra hā īsiré za. Tawamhā te za īwasihu zahuré wa'wa, sahuré we īma saprōni aba da. ³ Tawamhā ni'wa hā awaru po'repore, sahuré we īma īsaprōni aba na te te asadanharī aba wamhā, āne te za tāma īzadawa wasu'u wa'wa, asa: “Wanhib'apito hā marī ō wa, āma morī da, wa we sō wanem ni, wa te tāma saprōni zahuré da.” Āne hā tāma waihu'u aba wi, te za āma asazei wa'wa, sahuré we īma saprōni

aba da, awaru po'repore hā. — Āne ma tō Zezusi
hā tāma waihu'u zahuré.

⁴ Duréihā 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa
wasu'u 'rata 'wa te te āma īrob'ui'éré sirōmo zéb
zarina te te sina uwaimrami da, ma tō Zezusi
hā āne tāma pisutu zahuré, awaru po'repore te
te ītēme saprōni zahuré da. Āne duréihā āma
īrob'ui'éré siro hā:

⁵ "Ma'āpē, tāma rowasu'u za'ra wa'aba, Si'ā na ētē
'rāihā nhisi āma 're īdasi'ubumroi mono norī
ma, āne:

‘Ōhōta te we oto atēme timorī 'wa, asib'apito za'ra
wa'wa hā. Ta hā dazada 're īhāimana mono
ō hā īsimizawi pe hā te we āma mo, awaru
po'repore na, īprēuptém na hā.’ ”

Āne duréihā 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa
wasu'u'wa nhimi'ui'éré hā, Zeruzarē āma 're
īdasi'ubumroi mono norī ma hā.

⁶ Tawamhā Zezusi te te tāma īpisutu zahuré zéb
zarina, ma tō awaru po'repore norī zō tineb za-
huré, wasiré norī hā. ⁷ Tawamhā, te te sāmri za-
huré wamhā, ma tō apā saprōni zahuré Zezusihī u,
awaru po'repore hā ī'ra ré. Tawamhā tisi'ubuzém
na ma tō tāma ba'bu zahuré. Taha pari, ma tō āma
darōno Zezusi hā, āma morī da. ⁸ Tawamhā da'ahā
uptabi na ma tō dasi'ubuzém na tāma waptâ za'ra
nī bādādi na, īisisiwi īmorīzéb da hā, dama pire wa,
sō 're datob'uzu za'ra mono wa. Wedepa nhipti su
na zama ma duré tāma waptâ za'ra ni. ⁹ Tawamhā
Zezusihī nhowa īdasi'aba'rē norī hā duré īsarina
īdasi'aba'rē norī zama te nasi dasima 'mahārā za'ra
ni, āne:

— Apito Dawihi nnihudu āma, 're wawata za'ra
wa'aba mono. Wanhib'apito zadawa para, te we

oto mo. 'Re īhāimana u'āsi mono hā īwē si te te tāma 're pisutu u'āsi mono neza. 'Re īhāimana u'āsi mono āma zama duré 're wawata za'ra wa'aba mono, hāiwa āma 're īsāmra mono āma, wei watēme te te satōrī wē te. — Āne te nasi dasima 'mahārā za'ra ni, da'ahā na.

¹⁰ Tawamhā Zeruzarē u ma oto wi, Zezusi hā. Wisi wamhā, īwa 're īdasi'ubumroi mono norī hā ma tō da'ahā uptabi na 're dasiwairōtō, da te dasima 'mahārā za'ra sina. Taha wa, te nasi tasisadanharī za'ra ni, āne:

— E 'wa hā, õ hā bétē.

¹¹ Tawamhā Zezusihī zarina īdasi'aba'rē norī hā ma tō dama nharī za'ra, Zeruzarē āma 're īdasi'ubumroi mono norī ma:

— Ā hā Zezusi, 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa, Nazaré na 'ri wa'ōtō nhisi hawi we īmorī hā, Darireza na danhipti'a nho'ōmo nhisi hawi. — Āne ma tō īsiré īdasi'aba'rē norī hā dama wasu'u za'ra.

'Re īhāimana u'āsi mono āma 're īdawata za'ra mono zém hawi, Zezusi te te īdazate mono zé wasu'u

Marcusi 11.15-19; Rucasi 19.45-48; Zuwā 2.13-22

¹² Tawamhā Zezusi hā ma tō oto ãzé, 'ri 'rāihā u, 'Re īhāimana u'āsi mono āma 're īdawata za'ra mono zéb u. Tame te dama rowede'wa norī hā 're si'ubumro, dawi mari uipra'wa norī zama, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tawamhā Zezusi hā ta norī hā te te 'madâ'ā za'ra wamhā, ma tō te te sate, rob u. Wedeza hā rob'uiprazém na te te dawi āma 're īsaprī za'ra mono norī te hā ma tō te te tiwi anhamra, utu'u te te dama 're īwede za'ra mono norī simasisizéb zama. ¹³ Tawamhā Zezusi hā āne te tāma nharī za'ra, rowede'wa norī ma:

— Duréihā wahī'rada hā ma tō ãne na rob'ui'érē, 'Re īhāimana u'âsi mono mreme na: “Īnhorōwa hā īwa īma 're īdamreme zusi mono zém na, te za da te 're sisi za'ra, 'ri hā.” Ñne te tinha. Tane nherē, a norī wa'wa hā ma tō īwa asima āma 're īrob'manharī wasétē za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawi 're īsipsaihuri za'ra mono norī, 're īsi'ubumroi mono zém ne, te oto 'ri hā 're sa, wasétē uptabi na. Ñne duréihā ai'āma rob'ui'érē za'ra wa'wa hā, ībaihā na hā. — Ñne na ma tō Zezusi hā tāma waihu'u za'ra, duréi rowasu'u na hā.

¹⁴ Tawamhā Zezusi hā 'Re īhāimana u'âsi mono nhorōwa āma 'ri 'wawi wa'ra 're, zahadu sāmra ré, ma tō da'ahā na ītēme dasito, ītob'a norī hā īmorī waihu'u'ō norī zama. ītēme dasito mono wamhā, ma tō da'apese, uburé īhâzé ré norī hā. ¹⁵ Tawamhā ai'uté norī hā ma tō nasi sima 'mahârâ za'ra, ãne: “Apito Dawihi nnihudu āma, 're wawata za'ra wa'aba mono.” Ñne te nasi sima 'mahârâ za'ra, 'ri 'wawi wa'ra 're, sāmra ré. Tawamhā 'Re īhāimana u'âsi mono ma, da'āma romhuri'wa norī ma, īpire norī hā tisiré ma, duré īsimiroti na rob'ui'érē 'rata na dama rowahutu'wa norī hā, ai'uté norī te te nasi sima ī'mahârâ za'ra zé hā te te wapari za'ra wamhā, duré tinhimiromhōsi na Zezusi te te 're īda'apawapto mono zé te te 'madâ'â za'ra wamhā, ma tō sada tizahi za'ra, Zezusih i zada.

¹⁶ Tawamhā ta norī hā te Zezusi hā siwi sadanha:

— E wapari ō di, ai'uté norī mreme hā. E asina sadawa uwati za'ra ãna. — Ñne te tāma nharī za'ra, rowahutu'wa norī hā.

Tawamhā Zezusi hā asa te duré tāma nharī za'ra, ãne:

— Wa tō wapari za'ra. A norī wa'wa hā bétē. E sōré za'ra wa'aba õ di, wahī'rata nhimi'ui'éré hā: “Ai'uté norī ma, ma tō īwaihu'u sirōmo za'ra, ai'utépré norī ma zama, īwē na si ai'āma 're wata za'ra mono da.” Āne ma tō wahī'rada hā ī'āma rob'ui'éré siro, ībaihā na hā. — Āne ma tāma waihu'u za'ra.

¹⁷ Tawamhā Zezusi hā te oto īhawi timorī za'ra, Betānha na 'ri wa'ōtō nhisi u, tame a'â sōtō da.

*Pidera wede ma, Zezusi te te īnharīzé wasu'u
Marcusi 11.12-14, 20-25*

¹⁸ Tawamhā mararé ma tō Zezusi hā apā mo Zeruzarē u, īsiré 're īwanomro mono norī me. Morī ré, ma tō mra hā tīwī, Zezusi hā. ¹⁹ Tawamhā wede hā ma tisā, bādādi zada'rē īsa hā. Pidera na wede nhisi hā. Te te sāmri wamhā, ma tō ītēme apa, te te sabu da, ī'rā zō. Tane nherē, 'rāi āna te za, īsui ré si. Tawamhā pidera wede ma, te oto tinha:

— Niwa ī'ai'rā da hā, mare di za oto. Ai'rā'õ u'āsi, te za oto 're asa mo. — Āne te wede ma tinha, Zezusi hā.

Tawamhā awa'awi ma wede hā tiwede're oto. ²⁰ Tawamhā wa norī hā Zezusihī siré 're īwanomro mono norī hā āne hā wa te 'madā'ā za'ra wamhā, wa tō āma watob'uzu za'ra ni. Taha wa, wa tō Zezusi hā wasiwi sadanhāri ni, āne:

— E niha ma awa'awi tiwede're, pidera wede hā.

²¹ Tawamhā Zezusi te asa wama nharī za'ra:

— Tō sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re īhāimana u'āsi mono hā 're wawā za'ra wa'aba mono āna, ōhō si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhā, te za marī hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ nherē, 're ī'manharī za'ra wa'aba mo īsadawa para, wa hā pidera wede ma, te īnharī ne,

ãne hā aiwa. Ōhōta ëtē 'rāihā te za. 'Re īhāimana u'âsi mono si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhā, te za ëtē 'rāihā ma īnharī za'ra wa'wa, 'rāwi sisa'o'o da, âi ba waptā'ā da. Tawamhā asadawa para wa'aba, te za tō âi ba waptārā, ëtē 'rāihā hā. Äne 'Re īhāimana u'âsi mono si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhā, te za tō īsadawa para, marī īwē hā 're ī'manhari za'ra wa'aba mo, aimawaihu'u pese za'ra wa'aba õ nherē, ãne hā. ²² 'Re īhāimana u'âsi mono hā 're umnhasi za'ra wa'aba mono sina, marī na tiwi 're rowaptērē za'ra wa'aba mono wamhā, tō sena te za te te aimaa ãma 're a'uwaimrami 'wa. — Äne hā ma tō Zezusi hā wama waihu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma.

Zezusi hā, ni'wa sadawa para uburé marī hā te te dama 're ī'ab'manhari mono zéb zô, da te dasiwi īsadanharizé wasu'u

Marcusi 11.27-33; Rucasi 20.1-8

²³ Tawamhā Zezusi hā ma tō apā mo, 'Re īhāimana u'âsi mono nhorōwa u. Tame te oto dama rowahutu, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tawamhā sasedoti īpire norī hā ma tō ītēme aimasa, zudezu norī ma roti'wa norī zama. Tawamhā Zezusi hā te siwi sadanha, ãne:

— E 'wa sadawa para, te bétē ãne hā marī hā dama 're ī'ab'manhari mo. E 'wa hā, aipisutu'wa.

²⁴ Tawamhā Zezusi te asa tāma nharī za'ra:

— Wa hā wa za a'â asadanharī na aimaa ãma wa'rāmi za'ra wa'wa. Tawamhā ī'uwaibaba, īma waihu'u za'ra wa'aba wapsi, wa za asa aimawasu'u za'ra wa'wa, ni'wa sadawa para te dama 're ī'ab'manhari mono na hā. ²⁵ Äne wa za asadanharī za'ra wa'wa: E 'wa sadawa para, ma tō Zuwā hā â dawabzuri hā te te dama 're ab'manhari

bété. E 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa para. E dazadawa para. — Āne ma tō Zezusi hā sadanharī za'ra, te te tāma waihu'u za'ra da, a'â.

Tawamhā 'rāwi te sima nharī za'ra, dama rowahutu'wa norī hā:

— E niha, wa za tāma waihu'u za'ra ni, õne wamhā. 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa para, â dawabzuri te te dama 're ī'ab'manharī mono na wa te tāma waihu'u za'ra wamhā, te za wazadanharī na sahu za'ra, āne: "E niha bété, Zuwā Batita nhimirowasu'u hā saze za'ra wa'aba õ di, dame." ²⁶ Tane nherē, taré dazadawa parap si â dawabzuri te te dama 're ī'ab'manharī mono na wa te tāma waihu'u za'ra wamhā, wa za wasina wapahi za'ra ni dama, niha da te wama rob'manharī za'ra õ'umnhasite. E marī wa. Zuwā Batita hā 'Re īhāimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa 're īmorī na, da te 're saze za'ra mono wa. — Āne te 'rāwi sima nharī za'ra.

²⁷ Tawamhā Zezusihī ma, te oto asa nharī za'ra:

— Wa norī hā wa te waihu'u za'ra õ di, ni'wa sadawa para, Zuwā Batita hā â dawabzuri te te dama 're ī'ab'manharī mono zé hā.

Tawamhā Zezusihī ma tizadawa na tāma wa'rāmi za'ra:

— Tane tō. A norī wa'wa hā īma waihu'u za'ra wa'aba õ nherē, wa hā te duré aimā waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ni'wa sadawa para marī hā te dama 're ī'ab'manharī mono na hā. — Āne ma tō Zezusi hā asa tāma waihu'u za'ra, dama rowahutu'wa norī ma hā.

Aibā hā, īra poto'rada hā te te sina īsadawa za-marīzé wasu'u

28 Tawamhā Zezusi hā te duré tāma rowasu'u za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono ma, da'āma romhuri'wa norī ma, ãne:

— Wa za oto aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ma'āpē āma rosa'rata pese za'ra wa'aba za. Aibā hā te 're sāmra. Maparane ī'ra hā. Tawamhā ti'ra poto 'rata ma, ma tō rob'ru, ãne: “Ī'ra, mo oto aimorī buru u, romhuri da, ã bâtā na.”

29 — Tawamhā asa te tāma tinhā, ī'ra poto'rada hā: “Te īsimā rowē õ di, īmorī da hā. Wa za nhamra u'â.” Ñne ma tō timama ma waihu'u asa. Tane nherē, te te īnharīzém na āma ronomro wapsi, ma tō tinhimirosa'rata na āma saprī. Taha wa, ma tō oto mo buru u, te te romhuri da.

30 — Tawamhā ti'ra hâiba amoi ma, te duré rob'ru, īdub'rata ma, te te īrob'ruzém ne, buru u morī da, te te romhuri da. Tawamhā ī'ra hā te asa tāma tinhā, timama ma, ãne: “Wē di tō, īmama. Wa za tō mo, te romhuri da.” Tane nherē, ta hā timama mreme hā awa'awi te te saze nherē, morī õ di, buru u.

31 — E 'wa hā tawamhā, timama te te sina īsaze hā te te tāma īrob'ruzéb uwaibaba, īmorī da hā. E īdub'rada. E īno. — Ñne ma tō Zezusi hā āma sadan-harī za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono ma, da'āma romhuri'wa norī nibh'apito norī hā, duré zudezu norī ma rowahutu'wa norī hā.

Tawamhā asa te tāma nharī za'ra:

— Dama īpoto'rada ma tō timama mreme hā sina saze.

Tawamhā Zezusi te duré ãne tāma rowasu'u za'ra:

— Tane tō. Tane duré, danhib'apito ma rob'uiprazé ubumroi'wa norī hā duré pi'õ hā aibā zô si siwa'ru 're īhāimana za'ra mono norī

hā, ta norī hā aré 're hāimana wasétē za'ra mono nherē, ãté te za 're sisisi, 'Re īhāimana u'âsi mono, da'âma 're īsib'a'uwē mono zéb u hā, ta norī si tō sena na te te 're sazei pese za'ra mono wamhā. Tane nherē, a norī wa'wa hā ãté dame 're asisisi aba mono õ di za. Tô sena, wa ãne na hā aimā waihu'u sirōmo za'ra wa'wa. ³² Zuwā Batita hā ma tō aré atēme timorī za'ra wa'wa, 'Re īhāimana u'âsi mono te te sima 're ī'aiwē za'ra wa'aba mono zéb zarina 're anomro wē wa'aba mono zéb da hā, te te aimā 're wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherē, īsimirowasu'u na hā ãma 're saze za'ra wa'aba mono õ di. Rob'uiprazé ubumroi'wa norī si ma tō ãma saze za'ra īsimirowasu'u na hā, pi'õ hā aibā zō si siwa'ru 're īhāimana za'ra mono norī zama. Tawamhā ta norī hā atōmo na 're 'madā'â za'ra wa'aba mono nherē, a norī wa'aba zama asimirosa'rata na 're sapri' za'ra wa'aba mono õ di, īsimirowasu'u na ãma 're īsaze za'ra wa'aba mono zéb da hā. — Æne ma tō Zezusi hā tāma wasu'u za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norī nhib'apito norī ma, duré dama rowahutu'wa norī ma zama.

*Buru na romhuri wasétē'wa norī wasu'u
Marcusi 12.1-12; Rucasi 20.9-19*

³³ Tawamhā Zezusi hā te duré ãne tāma rowasu'u za'ra:

— Æne wa za duré aimā ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ma'apé, īwapari pese za'ra wa'aba za. Aibā hā te 're sāmra, buru tede'wa hā. Tawamhā tiburu ãma ma tō a're, uwa 'ru hā. Te te a're pari, ma tō buru 'wawi wa'ra. Ma tō duré ëtē nhisiwi sada ab're, īwa uwa 'rāi watizéb da hā, īwa'u zō. Taha pari, 'ri 'rāihā hā ma duré buru wa'wa 'manha, īsipsaihuri norī zō, dasipapara

rob'madâ'âzéb da hã. Tawamhã ma tô ni'wam norí hã sisõ'a ré pisutu za'ra, ïburu hã te te sô 're 'madâ'â za'ra mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rã prédub za'ra mono wapsi, te za te te tãma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hã darob amoi u, tamomo a'â sãmra da. ³⁴ Tawamhã oto 'rãi prédu mono wa, ma tô buru tede'wa hã tãma ïromhuri'wa norí hã satõri za'ra tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madâ'â'wa norí te te tãma ïpo'o za'ra zô. ³⁵ Tawamhã buru u sihutu wamhã, ma tô buru tede'wa te te ïsatõri za'ra hã siwi waibu, buru 'madâ'â'wa norí hã. Tawamhã buru tede'wai ma, romhuri'wa norí ma, ma tô rob'manhari wasétê za'ra. Taha wa, ma tô misi siwi azâ. ïhâiba amo ma duré siwi tîwî. ïhâiba amo ma duré ëtë na siwi u'a za'ëtë, dâ'â da. ³⁶ Tawamhã buru tede'wa hã te duré sô satõri za'ra, tãma ïromhuri'wa norí hã, ahâ na. Tawamhã, ta norí hã buru u sihutu wamhã, ma duré tãma rob'manhari wasétê za'ra, buru 'madâ'â'wa norí hã. ³⁷ Tawamhã 'râwi te oto sima rosa'rata, buru tede'wa hã: “ïra si'aibâ hã te ïtëme satõri za'ra wamhã, âté te za siwi hâiba wazé.” Åne te sima rosa'rata, buru tede'wa hã. Tawamhã uburé da te tiwi uprosi za'ra wa, te oto ti'ra uptabi hã satõ, tãma ïburu 'madâ'â'wa norí u. ³⁸ Tawamhã wisi wamhã, buru 'madâ'â'wa norí hã te te duré sima sãmri za'ra wamhã, te åne sima 'mahârâ za'ra: “Öhôta buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirí na buru tede'wa da hã. Wa te wasiwi wîrî aba, buru hã wate za'ra da.” Åne na ma tô sima 'mahârâ za'ra, buru 'madâ'â'wa norí hã.

³⁹ — Tawamhã wisi wi, ma tô siwi ti'â, buru tede'wai 'ra hã. Buru nhiti ma tô siwi waze. Tame ma tô siwi tîwî, buru 'madâ'â'wa norí hã. Åne buru

tede'wai 'ra wasu'u 'rāsudu hā.

40 Tawamhā Zezusi hā te oto sadanharī za'ra, 'Re īhāimana u'āsi mono ma da'āma romhuri'wa norī nhib'apito norī hā, ãne:

— Buru tede'wa hā tiburu u apâ wisi wamhā, e marī te za tāma 'manharī za'ra, tāma īburu 'madâ'ā'wa norī ma hā.

41 Tawamhā asa te tāma nharī za'ra:

— Buru tede'wa hā āma pē'ēzé za'ra ãna, te za dama 'ru za'ra, da te dasiwi uprosi da, aibâ īwaséte uptabi norī hā. Tawamhā te za duré da'apisutu, dama ī'umnha hā tāma īburu 'madâ'ā'wa da hā. Ta norī hā te za ī'uwaibaba si te te tāma 're po'o za'ra, uwa 'ru 'rā hā, 're 'rā prédub za'ra mono wa. — Æne ma asa tāma waihu'u za'ra, Zezusihī ma, 'Re īhāimana u'āsi mono ma da'āma romhuri'wa norī nhib'apito norī hā.

42 Tawamhā Zezusi hā te oto sina āma simiré'ē ëtē na, ãne:

— Oro 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'éré hā 're sôré za'ra wa'aba mono za, aimā waihu'u za'ra wa'aba õ di bétē. Æne ībaihā na rob'ui'éré hā:

“Ëtē tomhâpâ wē hā 'ri na'ratazéb da hā, wē uptabi nherē, waséte newa, 'ri'wa norī te te aré siwi īwē'õ hā 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'āsi, pire na.

Uburé Danhib'apito hā ma tō ãne hā pisutu, 'ri na'rata uparizéb da, pire na 're īsa'wari mono da hā.

Taha wa, ãne na wa te āma 're rosa'rata za'ra mono wamhā, wa āma 're watob'uzu u'āsi za'ra, wa norī hā.”

Æne duréihā wahī'rata nhimi'ui'éré na rowasu'u hā.

43 — Ëtē tomhâpâ wē hā da te dasiwi ūwē'ō ne, a norī wa'wa hā asawi 're ūwē'ō za'ra wa'aba mono wa, 'Re ūhaimana u'âsi mono nhib'a'u'wē, 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono õ di za. Ai'upana wa'aba si te za oto 'Re ūhaimana u'âsi mono hā da'âma 're sib'a'u'wē, ūsimiroti te te 're ūmadâ'â pese za'ra mono norī âma. Tô sena, wa ãne na aima waihu'u za'ra wa'wa. **44** Duré, ëtē tomhâpâ nhisiwi, zé'a 'manharî hā 're rere'e mono wa, 're ūsipru pese za'ra mono ne, te za ūwē'ō'wa norī hā hâ za'ra, 'Re ūhaimana u'âsi mono hā. Duré ëtē tomhâbâ hā zé'a 'manharî nhisiwi 're rere'e mono wa, te te 're ūipru pese za'ra mono ne, te za 'Re ūhaimana u'âsi mono wē'ō'wa norī si hâ za'ra. Ta norī âma hā 're sib'a'u'wē za'ra mono õ di za. — Ane ma tô Zezusi hā sina âma simiré'é, ëtē wasu'u na hā.

45 Tawamhā sasedoti ūpire norī hā, duré parisezu norī hā, Zezusi te te âma ūromnhimiré'ezé hā te te wapari za'ra wamhā, ma tô sina waihu'u za'ra, tô õ norī udâna te te âma ūromnhimiré'ê mono na hā. **46** Taha wa, ma tô aré sima hâiba 'ru za'ra, te te dama 'ru za'ra da, dazazéb 're da te dasiwi sérê da, Zezusi hā. Tane nheré, ma tô dama tipahi za'ra aibâ norī hā, Zezusi hā 'Re ūhaimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, oto 're ūmorî na da te 're saze za'ra mono wa, da'ahâ na.

22

*Dasina damrozém na dasai ahâ wasu'u
Rucasi 14.15-24*

1 Tawamhā Zezusi hā ma tô duré romnhimiré'ê na tâma rowasu'u za'ra, parisezu norī ma, ãne:

2 — 'Re ūhaimana u'âsi mono, da'âma 're ūsib'a'u'wē mono zém na wa za duré aimâ romnhimiré'ê

za'ra wa'wa, ãne. Apito 'ra si'aibâ hã tãma mro wẽ te, tãma ūrowẽzéb zarina ma tô sima roti, dasa hã te te dama 'manharí da, sa'ëtë na, ti'ra mrozém na hã. ³ Tawamhã ma tô ūsiré dasaihuri da, da'apisutu. Taha parip si ma tô tãma ūromhuri'wa norí hã satõrí za'ra, dazô hãsi da, ïtëme dasihutu da, ūsiré dasaihuri da. Tane nherë, ta norí hã te te sima rowë za'ra õ di, ïtëme si'aba're da hã, ūsiré ūsaihuri da hã aré. ⁴ Taha wa, te duré apito, tãma ūromhuri'wa norí hâiba amo hã satõrí za'ra, ãne: "Mo oto ai'aba'rei wa'aba, aré sô ūhârâ 'rata za'ra norí zô. Tawamhã ãne te za tãma ūzadawa wasu'u za'ra wa'wa: 'Powawë norí hã, duré powawë zapu da te dasima ūhâipesé za'ra hã ma dasiwi simro ni. Uburé ma tô marí hã dasiwi 'râ'otõ ni, dasa da te ūhurizéb da hã. Taha wa, te za we ïtëme ai'aba'rei wa'wa oto, wasiré wasa hã wa te huri da, ūra ūma ūmrozém na.' ãne te za ta norí ma ūzadawa wasu'u za'ra wa'wa." ãne ma tô apito hã tãma ūromhuri'wa norí ma waihu'u za'ra.

Tawamhã apito hã te te sô satõrí za'ra wa, te oto sô ai'aba're.

⁵ — Tane nherë, sô ūhârâ 'rata za'ra norí hã sô simipari za'ra õ di, ïtëme si'aba're da, ūsiré saihuri da hã. Taha wa, sô simipari za'ra ãna ma tô ni'wam norí hã tiburu u ai'aba're, duré tinhimiromhurizéb u hã. ⁶ Ni'wam norí hã ma tô apito ma romhuri'wa norí hã siwi waibu. Te te waibui pari wamhã, ma tô niha tãma rob'manharí wasétê za'ra. Taha pari, ma uprosi uburé. ⁷ Tawamhã apito hã tãma ūromhuri'wa norí, da te ū'uprosi wasu'u te te wapari wamhã, ma tô ab'rui pese. Taha wa, tãma da'wapéi'wa norí hã ma tô ïtëme satõrí za'ra, tãma ūromhuri'wa norí, da te tiwi ū'uprosi za'ra u.

Tawamhā da'wapéi'wa norī hā ma tō uprosi, ta norī hā. Ma tō duré ta norī nhorōwa hā te te 'ri su, 'ri nho'ōmo wa, aré tāma 're ūsimasa mono hā.

⁸ Taha pari, ma tō duré sô hâ, tāma ūromhuri'wa norī zô, aimawi norī zô. Tawamhā ãne te tāma nharī za'ra: “Dasazéb da hā tâibâ ma tō api pari za'ra ni, ūra ūmrozém na dasa da te ūhurizéb da hā. Tane nherē, sô ūhârâ 'rata za'ra norī hā we si'aba'reí õ di. ūbare ma tō ta norī zô rowasédé hā tiwatobro za'ra, sô ūhârâ za'ra nherē, te te ūwapari za'ra õ wa.

⁹ Taha wa, te za oto dazô ūropéi wa'aba mo 'ri nhi'riti mono bâ, dasai u we danhimroi wa'aba mono da, danhopéte za'ra wa'aba mono sidâpâsi.”

Ãne te satôrî za'ra, apito hā.

¹⁰ — Tawamhā te oto ai'aba're, 'ri nhi'riti mono bâ, dazô sôpré mono da. Tawamhā te te danhopéte za'ra mono sidâpâsi, ma tō te te dazatôrî za'ra da'ahâ na, 're ūdanomro wê mono hā, 're ūdanomro wasété mono norī zama. Tawamhā da'ahâ uptabi na ma tō 'ri 're wa'wa nho'u hā dasiwi sitom ni, apito 'ra ūmrozém na dasai u, dasi'râ'otô wa.

¹¹ Tawamhā apito hā ma tō datême ãzé, dasi'râ'otôzéb u, te te da'ab'madâ'â da. Datême sébré wamhā, ma tō aibâ hā 'madâ'â pese, dasina damro wa, da'uzazé hā te te dame sima 'manherê õ wa, ūhâi wê hā.

¹² Tawamhā ãne te sadanha, apito hā: “Isiwaihu, e niha bâ ma we tane ré asé, dasina damro wa, da'uzazé hā we dame asima sérê ãna.”

Ãne te sadanha.

— Tawamhā aibâ hā te ari'iwi za, niha te te tāma nharī waihu'u õ wa, te te tāma ãma upai wa.

¹³ Tawamhā apito hā ma tō ãne tāma ūromhuri'wa norī ma nharī za'ra: “Ma'apé, ã hā aibâ hā asiwi âri aba, asiwi pawasisi aba da, duré asiwi hiwasisi

aba da, rob u asawi mei wa'aba da, robra u. Tame te za oto sina tiwawa, sina pē'ẽzé wa. Te za duré 'wasitete, te te oto robzépata za'ẽtẽ wa." Ăne ma tō apito hă tāma waihu'u za'ra. — Ăne na ma tō Zezusi hă tāma āma romnhimiré'ē za'ra.

¹⁴ Tawamhă Zezusi hă ma tō āne na timreme na 'răsatu:

— 'Re īhâimana u'âsi mono hă da'ahâ uptabi na dazô 're hârâ mono nherë, da'umro na si te za da'âma 're sib'a'uwě. — Ăne na ma tō Zezusi hă timreme na tāma 'răsatu za'ra.

*Rob'uiprazé, danhib'apito ma, da te 're īpo'o za'ra
mono zé wasu'u*

Marcusi 12.13-17; Rucasi 20.20-26

¹⁵ Tawamhă parisezu norī hă ma tō ai'aba'rē Zezusihi nhiti, si'ră'õtō da, a'â. Si'ră'õtō wamhă, ma tō sima āma roti za'ra, Zezusi hă te te siwi pibu da, tinhimirowasu'u na te te tāma āma upa za'ra zô, te te tāma āma upa za'ra wa, da te dasiwi wě'ō da, duré da te dasiwi âri da. ¹⁶ Tawamhă Zezusihi u ma tō 'mazatõrī za'ra, tizadawa zapari'wa norī hă, apito Erodihi nhimiroti wě'wa norī zama. Tawamhă Zezusihi u sihutu wamhă, āne te siwi sadanha:

— Rowahutu'wa, asadawa nhipse õ na 're aihâimana mono zém na hă wa tō aiwaihu'u za'ra ni. Tô sena na te īwě na si dama 're īrowasu'u u'âsi mo, 'Re īhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si. Asimiroti hă da te dasiwi 're wě'ō za'ra mono nherë, te tō ōhō na si dama 're ī'aroti u'âsi mo. Duré ni'wam norī hă dama pire na 're hâimana za'ra mono nherë, aimawi hă aimâ 're hâimana mono õ di. Aiwapsi te 're dahâimana za'ra, aimâ hă. ¹⁷ Taha wa, wa za oto wa norī hă wasiwi

asadanhari za'ra ni, ãne. E Roma ãma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uiprazé hã wa te tãma 're po'o za'ra, ïsimiwada'uri zarina. E 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, wẽ di, ãne hã. E tãma wẽ õ di. Ma'ãpé wama waihu'u za'ra na asimirosa'rada hã, wa te waihu'u za'ra da. — ãne te siwi sadanha, Zezusi hã te te ãma tãma upa za'ra zô, timreme na hã.

¹⁸ Tawamhã tinhimirosa'rata wasétê zarina te te sima ãma ïroti za'ra zé hã ma tô sina waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, ma ãne tãma tizadawa na wa'râmi za'ra:

— A nori wa'wa hã te asadawa nhipe se na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. E marî da, te ãne na asiwi ïzadanharî 'wa, ïmreme na te aimâ ãma upa za'ra wa'aba da newa, asiwi ïwë'õ wa'aba da.

¹⁹ Tane wamhã, ma'ãpé rob'uiprazé ïsapotore hã we ïma 'mai'âri aba pé, te 'madâ'â da, romanu nori nhib'apito ma, da te tãma 're ïpo'o za'ra mono zéb da si, rob'uiprazé ïsapotore hã.

Taha wa, nima hawi ma rob'uiprazé ïsapotore hã tãma 'mai'âwisi ni. ²⁰ Tawamhã Zezusi hã te te 'madâ'â wamhã, te oto sadanharî za'ra:

— E 'wai hâibarî, rob'uiprazé ïsapotore na hã. E 'wa sisi ui'érê duré, ãma hã.

²¹ Tawamhã asa te tãma nharî za'ra:

— Â hã, Roma ãma danhib'apito hâibarî, duré taha nhisi ui'érê.

Tawamhã Zezusi hã ma duré tãma waihu'u za'ra, ãne:

— Taha wa, Roma ãma danhib'apito ma, te za ïsimiwada'uri zarina, marî hã tãma 're ïpo'o za'ra wa'aba mo apâ, ïte wa. Tane duré, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, te za marî hã ïsimiwada'uri zarina

si tāma 're ūsōmri za'ra wa'aba mo apâ, īte wa, marī hā. — Āne ma tāma waihu'u za'ra, Zezusi hā.

²² Tawamhā parisezu norī zadawa zapari'wa norī hā āne na te te wapari za'ra wamhā, ma tō āma titob'uzu za'ra. Tawamhā Zezusihi āma, marī te te 'manharī za'ra āna, ma tō īhawi a'i'aba'rē, apâ.

Dahāiwa'utuzém na, Zezusi da te dasiwi ūsadanharīzé wasu'u

Marcusi 12.18-27; Rucasi 20.27-40

²³ Tawamhā sadusezu norī hā ma duré ītēme aihutu Zezusihi u, te te siwi sadanharī da, tin-himirowasu'u na te te tāma āma upa za'ra zō. Ta norī hā 're dadâ'â za'ra mono wamhā, ab're hawi apâ 're īdahāiwa'utu za'ra mono ū na te te dama 're īroti za'ra mono. ²⁴ Tawamhā, Zezusihi u simasa wamhā, te tāma nharī za'ra, āne:

— Rowahutu'wa, duréihā wahi'rada Mozési hā ma tō āne dama rob'ui'ré, 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti na: "Aibâ hā 'ra ū ré, 're dâ'â za'ra mono wamhā, te za īno hā āma 're mro za'ra, tizédé'aba mro na, 're 'ra za'ra mono da, ūwasu'u hā si'utōrī tō da, ūsédé'aba wasu'u hā." Āne na Mozésihi nhimi'ui'ré hā, wahi'rata norī ma hā. — Āne ma Zezusihi ma waihu'u za'ra, sadusezu norī hā. ²⁵ Tawamhā Zezusihi ma, te duré rowasu'u za'ra, āne:

— Dasisānawā si 're īhāimana za'ra mono norī wasu'u hā wa za oto aimā wasu'u za'ra ni. Ta norī wasu'u hā wa te waihu'u za'ra da, wa za āma asadanharī za'ra ni za. Dasisānawā si hā ma tō wasiré 're si'ubumro aré, wasiré zudezu norī hā 7 na īhāiba za'ra hā, aibâ norī hā. Tawamhā īpoto'rada hā ma tō timro. Mro nherē, ti'ra hā sisō'a ré te te 'maipoto ū ré, ma tō dârâ. Taha wa, ūuirī

na ma tō ūsōsi hā āma timro tizédé'aba mro na, Mozésihi nhimi'ui'éré zarina. ²⁶ Tawamhā ūsōsibi zama ma tō dârā, 'ra õ ré. Taha wa, ma duré taha nhosi hā āma timro, tizédé'aba mro na. Tawamhā taha zama ma duré dârā, ti'ra hā sisa'u te te 'maipoto õ ré. Āne zarina ma tō uburé ūdub'rata norī hā dâ'ā sidâpâsi, nasi āma timro za'ra aré, sisōwa're're. Tawamhā uburé ma sisarina ai'utōri za'ra, 'mai'ra õ ré. ²⁷ Tawamhā pi'õ zama ma tō duré dârā, timro norī zarina. ²⁸ Aibâ norī hā 7 na ūhâiba za'ra hā ma tō pi'õi āma siparabâsi nasi āma timro za'ra. Āne ma tō tâma tiromhâimana za'ra. Tawamhā e 'wai mro uptabi za bêté pi'õ hā, ab're hawi 're dahâiwa'utu za'ra mono wamhā. — Āne te Zezusi hā siwi sadanha, sadusezu norī hā.

²⁹ Tawamhā Zezusi hā asa te tâma nharī za'ra:

— Ab're hawi apâ 're ūdahâiwa'utu za'ra mono zé wasu'u na, 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā aima ūwaihu'u za'ra wa'aba õ zarina, ma tō āma ū'upa za'ra wa'wa, asimirosa'rata na hā. 'Re ūhâimana u'âsi mono, ūwaihu'u pese na te te 're ūda'ahâiwa'utu mono zé wasu'u na zama, aima ūwaihu'u za'ra wa'aba õ zarina, ma tō asimirosa'rata na āma ū'upa za'ra wa'wa.

³⁰ 'Re ūhâimana u'âsi mono hā ab're hawi apâ te te 're da'ahâiwa'utu mono wamhā, hâiwa āma romhuri'wa norī ne, te za oto 're dahâimana u'âsi za'ra, dasina 're damro za'ra mono āna.

³¹ 'Re ūhâimana u'âsi mono hā ab're hawi te te 're ūda'ahâiwa'utu mono zém na, a norī wa'wa hā 're saze za'ra wa'aba mono õ di. E 're sôré za'ra wa'aba mono õ di bêté, duréihā 'Re ūhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hā, wahî'rada Mozésihi ma, ūsiwasu'uzé hā, āne na hā: ³² "Wa hā Abra'âhâ nhib'apito, wa 're ūhâimana u'âsi, duré Izatihi

nhib'apito, duré Zacocho nhib'apito." Ñne ma tō 'Re īhāimana u'âsi mono hā Abra'ā norī uirī na nherē, Mozésihi ma, siwaihu'u. Wahi'rata norī hā dawi 're dā'â za'ra mono nherē, 'Re īhāimana u'âsi mono wi, 're dā'â za'ra mono õ di. Taha wa, ma tō īsib'apito za'ra na siwasu'u. Dā'â u'âsi 're hāimana za'ra mono 'wa'âhā, īsib'apito za'ra na aré siwasu'u õ di. — Ñne ma tō Zezusi hā Abra'ā norī wasu'u hā tāma waihu'u za'ra, sadusezu norī ma.

³³ Tawamhā ñne hā da'ahā uptabi na da te wapari za'ra wa, ma tō ãma tatob'uzu za'ra ni, īsimirowasu'u na hā.

'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti īpire uptabi wasu'u

Marcusi 12.28-34; Rucasi 10.25-28

³⁴ Ñne na Zezusi hā te te tāma rowasu'u za'ra wamhā, ari'iwi te oto aimasa, sadusezu norī hā, niha te te ãma sada'âbâ waihu'u za'ra õ wa, waihu'u pese uptabi wa, Zezusi hā.

Tawamhā parisezu norī hā ñne na te te wapari za'ra wamhā, ma tō sitême ubumro a'â, Zezusihi u siré si'aba're da. ³⁵ Tawamhā 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na dama rowahutu'wa hā tō parisezu norī siré hā ma tō Zezusi hā sadanha, te te tāma ãma upa zô, te te pibu da, ñne:

³⁶ — Rowahutu'wa, e ma hā bété, danhipai u īpire uptabi hā, 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma īrob'ui'éré hā, ībaihâ na hā.

³⁷ Tawamhā Zezusi hā asa te tāma tinhā, ñne:

— 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u īpire uptabi hā, ñne: "Re īhāimana u'âsi mono hā, Asib'apito za'ra wa'wa hā 're morī wa, te za asiwi 're īsawi pese za'ra wa'aba mo, sena na. Taha zarina, te za īsimiroti na ãma 're īrosa'rata u'âsi za'ra

wa'aba mo. Taha zarina, te za duré asimi'ẽ na tāma 're ūromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo." ³⁸ Āne 'Re ūhaimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ūpire uptabi wasu'u hā. ³⁹ Duré 'Re ūhaimana u'âsi mono nhimiroti amo hā, aiwa ūpire uptabi hā, āne: "Te za 're ūdazawi pese za'ra wa'aba mo, uburé. Marī ūwē zō asima 're asōpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asōpré wa'aba mo, ūwē zō." Āne ūsimiroti amo hā ūpire uptabi hā, Mozési te te āma ūrob'ui'érrezé hā. ⁴⁰ Ā norī si, 'Re ūhaimana u'âsi mono nhimiroti ma, pire uptabi zahuré di. Uburé 'Re ūhaimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te āma ū'arob'ui'érrezé mono hā duré ūsadawa wasu'u 'rata 'wa norī zama te te āma 're ūrob'ui'érrezé za'ra mono zé hā, e marī te āma wasu'u za'ra, ā norī hā. Tō ū norī na si te āma rowasu'u za'ra, 'Re ūhaimana u'âsi mono, da te dasiwi 're ūsawi pese za'ra mono zéb da hā, duré 're ūdasisawi pese za'ra mono zéb da hā. — Āne ma tō Zezusi hā 'Re ūhaimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wai ma waihu'u.

*Danho'reptui'wa na Zezusi te te ūda'azadanharizé
wasu'u*

Marcusi 12.35-37; Rucasi 20.41-44

⁴¹ Tawamhā parisezu norī hā zahadu siré haimana za'ra ré, te Zezusi hā sadanharī za'ra, āne:

⁴² — E niha asimirosa'rata za'ra wa'wa hā Danho'reptui'wa da, 'Re ūhaimana u'âsi mono te te ūpisutu na, we datēme ūmorī na hā. E 'wa sihudu na ma bété a norī wa'wa hā āma ūwaihu'u za'ra wa'wa.

Tawamhā asa te tāma rowasu'u za'ra, parisezu norī hā:

— Apito Dawihi nnihudu te za, u, 're mo. — Āne te duré asa tāma nharī za'ra.

43 Tawamhā Zezusi te duré tāma rowasu'u za'ra:

— Tane wamhā, ma'āpē āma rosa'rata pese za'ra wa'aba, ãne na hā. Duréihā apito Dawi hā ma tō tinhib'apito na sisi, Danho'reptui'wa da, 'Re īhāimana u'āsi mono te te īpisudu hā. 'Re īhāimana u'āsi mono pē'ēzani nhimipawaptobzéb zarina, ma tō tinhib'apito na sisi. Oro Dawihi mreme wasu'u na rob'ui'éré hā, ãne hā nomro za:

44 "Re īhāimana u'āsi mono, ma tō īnhib'apito ma tinhā, ãne:

‘T'rata te za 're asāmra mo īnhimire niwī, dama aipire na īsiré 're aihāimana u'āsi mono da. Asitob'ru norī nhiptetezé hā wa za te tiwi 're a'uprosi, wapu na aima 're hāimana za'ra mono da oto, duré aima sib'uwa na 're hāimana za'ra mono da oto.’ Ñane ma tō tāma waihu'u.”

Ñane apito Dawihi mreme wasu'u na rob'ui'éré hā.

45 Dawi hā tinhib'apito na te te sisi nherē, e niha te za īsihudu si 're hāimana, Danho'reptui'wa da, 'Re īhāimana u'āsi mono te te īpisudu hā. Ma'āpē āma rosa'rata pese za'ra wa'aba, waihu'u za'ra wa'aba da. — Ñane na te Zezusi hā tāma rowasu'u za'ra, parisezu norī ma.

46 Tawamhā ni'wa hā te te āma sada'âbâ waihu'u õ di oto, Zezusih i zada, 're īsiwamnhasi za'ra mono norī hā, parisezu norī hā. Taha wa, Zezusi hā timreme na te te tāma āma upa za'ra zô, te te siwi sadanharī waihu'u za'ra õ di oto ta norī hā, te te sina mreme wazéb za'ra wa oto.

*Parisezu norī hāimanazé wasu'u
Marcusi 12.38-39; Rucasi 11.43, 46; 20.45-46*

¹ Tawamhā Zezusi hā ma tō dama rowasu'u, ūsiré 're īwanomro mono norī ma zama, ãne:

² — 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norī hā duré parisezu norī hā dama pire za'ra di, 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti zarina Mozési te te ãma īrob'ui'érézém na te te dama 're īrowasu'u za'ra mono zéb da hā. ³ Taha wa, parisezu norī nhimiroti hā te za 're īwapari pese za'ra wa'aba mo, ãma 're anomro aba mono da. Tane nherē, 're īhāimana za'ra mono zéb zarina, ūsine 're aihāimana za'ra wa'aba mono õ di za. E marī wa. Te te dama 're īroti za'ra mono zém na si 're sôpré mono õ wa, ta norī hā. ⁴ Danhoihi waptob ãna, marī īpire uptabi hā da te 're 'wasari mono da, da te dama 're īromnhibu za'ra mono ne, te ta norī hā tinhimiroti na zama te te dama 're roti u'âsi za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti upana, taha na si 're danomro mono da, dama pire uptabi nherē, da te dasina 're ī'uwaimrami za'ra mono zéb da hā. Tane nherē, ta norī hā te te 're dapawaptob za'ra mono õ di, ãma 're īdanomro wē mono zéb da hā. ⁵ Taré da te 're 'madâ'â wē za'ra mono da, te marī hā te te 're 'manharī za'ra, danho'a. Powawē hā 'manharī hā 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti ui'éré na ībaihâ nhemezébre hā ūsa'êtëe uptabi na si te ãma 're si'uihâ wasisi za'ra, tipaihi wib zama, 're nomro wē mono newa, da te 're 'madâ'â wē za'ra mono da. Taha da, te duré ti'uza hâpa za'ru pa ré na 're si'uza za'ra. ⁶ Te duré te te sima 're pisutu za'ra, dama īpire norī simasisizém na si 're si'ubumroi mono da, dasa da te 're huri mono sidâpâsi, duré rowahutuzé mono bâ, 'ri hā

're ūsimasa mono zéb 'remhā. ⁷ Te duré te te sima 're wē za'ra, dama ūpire norī hā damreme ūpire na da te 're ūsawi za'ra mono ne, dahâimana prédup sina da te 're sawi za'ra mono da, da'ahâ na 'ri nhi'riti wa, da te dasima 're ūrowede za'ra mono zéb āma hā. Te duré te te sima 're wē za'ra, da te 're sawi za'ra mono wamhā, rowahutu'wa na da te 're sisi za'ra mono sina, da te 're sawi za'ra mono da, dama 're ūdapire za'ra mono norī 'mahârâzém na. Āne te ta norī hā uburé marī hā te te sima 're wē za'ra, dama ūpire zarina, da te 're 'madâ'â wē za'ra mono da. ⁸ Tane nherē, te a norī wa'wa hā simisutu asisānawā 're anomro aba mo, asiré ūsazei'wai wa. Duré misire Asib'apito wa'wa hā. Taha wa, "rowahutu'wa" na dama aiwaptērē pire na da te 're asisi za'ra wa'aba mono da, 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono õ di za, a norī wa'wa hā. ⁹ Dawaptērē pire wē te, aimama za'ra wa'aba na 're danhisi za'ra wa'aba mono õ di za. E marī wa. Misire tē Aimama za'ra wa'wa hā 're hâimana hâiwa āma, siwaprosi. ¹⁰ Wa hā misire Asib'apito za'ra wa'wa hā wa 're ūhâimana, 'Re ūhâimana u'âsi mono, ūwétési te te ūpisutu wa, Danho'reptui'wa da. Taha wa, 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono õ di za, danhib'apito na da te 're ūasisi za'ra wa'aba mono zéb da hā. ¹¹ Asiré norī ma ai'maipire wa'aba da, asina 'mairob'ruiwapari aba wamhā, te za 're ūmaipawaptob u'âsi aba mo, marī zô 're ai'manhimnhasi aba mono āna. ¹² Ni'wam norī hā pire na 'râwi sina 're sôpré mono wamhā, 'Re ūhâimana u'âsi mono si te za tâma pisutu za'ra, wapu na dama 're hâimana za'ra mono da oto. Duré, ni'wam norī hā pire na 'râwi 're si'madâ'â za'ra mono õ wamhā, ta norī ma si te za pisutu

za'ra, pire na oto dama 're hâimana za'ra mono da. — Āne ma tô Zezusi hã dama waihu'u, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma zama.

Zezusi hã parisezu norī ma, te te ūnharī za'ra zé wasu'u

Marcusi 12.40; Rucasi 11.39-42, 52; 20.47

13-14 Tawamhã parisezu norī ma, te oto rowasu'u za'ra Zezusi hã, āne:

— Parisezu norī, duré dama rowahutu'wa norī, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. 'Ridawa hã 're danhisisi tõ mono da, da te dawi 're ūsitob za'ra mono ne, te a norī wa'wa hã dawi 're ūsawi za'ra wa'aba mo, 'Re ūhâimana u'âsi mono, da'âma 're ūsib'a'uwë mono zéb u 're danomro tõ mono da. A norī wa'aba zama te 'Re ūhâimana u'âsi mono wi 're asihâiba zawi za'ra wa'aba mo, ai'âma 're sib'a'uwë za'ra wa'aba mono tõ da.

15 — Parisezu norī, duré dama rowahutu'wa norī, a norī wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ma tô datëme 're ūropéi wa'aba mo daro mono bâ, dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da, asimirowasu'u na da te 're asaze za'ra wa'aba mono da. Tawamhã ni'wam norī hã asiniwī 're sipizari za'ra wa'aba mono wamhã, 're anomro wasétê aba mono zéb zarina, ma tô 're hâimana wasétê uptabi za'ra, asimiroti wasétê aba zarina. Taha wa, ropipa âma 'Re ūhâimana u'âsi mono te te 're aihâ za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te za te te 're hâ za'ra za'êtë, ta norī hã.

16 — A norī wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. E ni'wa hã tob'a nherë, te za dazaprõni wë. Mare di. Tane te duré a norī

wa'wa hā roti senai'ō na dama 're ūroti wasétē za'ra
 wa'aba mo, 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti hā
 sena na waihu'u za'ra wa'aba õ wa. Āne te dama
 're ūroti wasétē za'ra wa'aba mo: "Āté ni'wam norī
 hā te za marī na te te dama 're ropisutu za'ra.
 Tawamhā āté tō sena te te dama 're ūropisutu za'ra
 mono zém na, da te 're saze za'ra mono da, te
 za 'Re īhāimana u'āsi mono nhorōwa nhisi hā te te
 āma dama 're waptob za'ra, tinhimiropisutu me.
 Āne na te te dama āma 're uwaimrami za'ra mono
 õ nherē, 'Re īhāimana u'āsi mono hā te te 're hā
 za'ra mono õ di za. Tane nherē, ni'wam norī
 hā marī na te te dama 're ropisutu za'ra mono
 wamhā, oru 'manharī hā ētē'ubuzi pré 'manharī
 hā, 'Re īhāimana u'āsi mono nhorōwa 're, 're ūsimasa
 mono na te te dama 're rowasu'u za'ra mono
 nherē, te te dama āma 're uwaimrami za'ra mono
 õ wamhā, te za te te 're hā za'ra, 'Re īhāimana
 u'āsi mono hā." Āne te ai'rā ahā na dama 're ūroti
 za'ra wa'aba mo, tō senai'ō na. ¹⁷ E niha waihu'u
 za'ra wa'aba õ di bétē, 'Re īhāimana u'āsi mono
 nhimiroti hā. Datob'a na 're ūdanomro mono ne,
 te 're anomro aba mo. Ētē'ubuzi pré 'manharī hā
 'ri 're wa'wa 'Re īhāimana u'āsi mono nhorōwa āma
 're simasa mono wa, tāma sawi di, oru 'manharī
 hā. Oru 'manharī hā ūsōrōwa āma 're simasa mono
 õ wa'āhā, aré tāma sawi õ di. Taha wa, 'ri hā 'Re
 īhāimana u'āsi mono āma 're ūdawata za'ra mono zé
 hā oru 'manharī, īwa 're ūsimasa mono zawi nhipai
 u, sawi uptabi di tāma, 'ri hā. Taha wa, 'Re īhāimana
 u'āsi mono nhorōwa nhisi na zama taré dama 're
 dasiwaptob za'ra mono õ di za. E āne hā asima
 waihu'u za'ra wa'aba ã bâ. ¹⁸ Āne na te duré
 dama 're ūroti wasétē za'ra wa'aba mo: "Ni'wa hā
 marī na te te dama 're ropisutu mono wamhā,

'Re īhāimana u'âsi mono nhorōwa ãma, tāma danhoprubzé nomrizém nhisi na wedeza ne nhisi na te te dama ãma 're waptob za'ra mono wamhā, duré te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhā, tane nherē, 'Re īhāimana u'âsi mono hā te te azāri õ di za. Tane nherē, ni'wa hā tāma danhoprubzé nomrizém nhisiwi, tinhoprubzé te te īhiri nhisi na dama ãma 're siwaptob za'ra mono wamhā, duré te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhā, tawapsi te za azâ, 'Re īhāimana u'âsi mono hā.' Āne te duré siwa'ru dama 're īroti za'ra wa'aba mo, tō senai'õ na. ¹⁹ E niha waihu'u za'ra wa'aba õ di bétē, 'Re īhāimana u'âsi mono nhimiroti hā. Datob'a na 're īdanomro mono ne, te 're anomro aba mo. Danhoprubzé hā tāma danhoprubzé nomrizém nhisiwi, da te tāma 're īsa'ra mono zé hā 'Re īhāimana u'âsi mono ma, sawi di. Tane nherē, tāma 're īdanoprub za'ra mono zé hā īsōrōwa ãma tāma danhoprubzé nomrizém nhisiwi 're simi'wara mono õ 'wa'âhā, aré tāma sawi prāti, 'Re īhāimana u'âsi mono ma hā. Taha wa, tāma danhoprubzé nomrizé hā tāma 're īdanoprub za'ra mono zéb zawi nhipai u, tāma sawi uptabi di. E āne hā asima waihu'u za'ra wa'aba õ di bétē. ²⁰ Taha wa, ni'wam norī hā 'Re īhāimana u'âsi mono ma, danhoprubzé nomrizém nhisi na dama ãma 're siwaptob za'ra mono wamhā, taha nhisi zarina te duré uburé īsisiwi danhoprubzém nhisi na zama dama ãma 're siwaptob za'ra. ²¹ Duré ni'wam norī hā 'Re īhāimana u'âsi mono nhorōwa nhisi na dama ãma 're siwaptob za'ra mono wamhā, taha nhisi zarina te duré īwa 're īsāmra mono nhisi na 're siwaptob za'ra, 'Re īhāimana u'âsi mono nhisi na. ²² Duré ni'wam norī hā hâiwa nhisi na dama 're

siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré 'Re ïhâimana u'âsi mono, pire na te te 're ïda'ab'madâ'â mono zém nhisi na dama ãma 're siwaptob za'ra, ïwa're ïsämra mono nhisi na zama, tô õhõ nhisi na.

²³ — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã taha ma, tâma ïpire prã si te 're ï'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Wesuirã ïsu zadazei mono hã ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, ïsimiroti 'rata zarina, tâma 're ïpo'o za'ra wa'aba mo, syry na, oterã na dasai wazarizém nhisi hã, duré wesuirã ze, duré cominho. Tane nherẽ, ïsimiroti pire na Mozési te te ãma ï'arob'ui'éré mono hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di, ïsarina si dama 're ïrob'manharí wẽ za'ra wa'aba mono zéb da hã, duré da'âma 're aipë'ëzé za'ra wa'aba mono zéb da hã, duré 'Re ïhâimana u'âsi mono wi, 're aipizari za'ra wa'aba mono ãna 're anomro aba mono zéb da hã. ãne hã ïsimiroti ïpire prã norĩ zu, 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, te aré tô sena aihâimanazém na asina tâma 're ï'uwaimrami za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma. ²⁴ E ïtob'a hã simizaprõni wẽ bâ. Mare di. Tane te duré a norĩ wa'wa hã roti senai'õ na dama 're ïroti wasété u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã sena na aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ wa. ïsimiroti pire norĩ hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ nherẽ, ïsimiroti ïpire prã norĩ si, 're ï'madâ'â pese za'ra wa'aba mono zéb da si, te 're asiwasutu u'âsi za'ra wa'aba mo.

²⁵ — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa

norī, aihāimana uptabi õ na dama 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Āne na wa za aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa: Hâsizé hā duré pratu hā īmana wawip si, da te 're upsō za'ra mono wamhā, īwa'wamhā wasétē di, zahadu upto wa. Tane, a norī wa'wa hā 're anomro wē wa'aba mono newa, da te 're ai'madâ'ā wē za'ra wa'aba mono da, te 'Re īhāimana u'āsi mono nhimiroti īpire prā norī si 're ī'madâ'ā pese za'ra wa'aba mo, danho'a. Tane nherē, aipē'ē 'remhā asimirosa'rata wasétē na te zahadu īré 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mo. Te duré danhibrob na si 're īda'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Aihāimana uptabi õ zarina, te duré marī na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo. ²⁶ Parisezu norī, datob'a ne 're ī'aihāimana za'ra wa'aba mono norī, ma'āpé aihāimana wasétē za'ra wa'aba zé hā rēme pese za'ra wa'aba, danhimi hâsizé wa'wa hā upto wa, da te 're ī'upsō za'ra mono ne. Tawapsi te za oto 're anomro wē wa'aba mono zém na sena na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa.

²⁷⁻²⁸ — Parisezu norī, duré dama rowahutu'wa norī, aihāimana uptabi õ na dama 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Āne na wa za duré aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa: Adâ'ā'ru hā īmana wawimhā te za a ni, ī'madâ'ā ze zéb da hā. Tane nherē, 're īdadâ'ā za'ra mono norī hi hā te īwa 're simi'wara u'āsi ab're 're, dahâiba 'ro zama. īwasétē si te īwa 're simi'wara, ab're 'remhā.

Tane duré, a norī wa'wa hā 're aihāimana wē za'ra wa'aba mono newa, te da te 're ai'madâ'ā wē za'ra wa'wa, sō'awim na hā. Tane nherē, aipē'ē

'remhā aiwasétē uptabi na te īré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Aihâimana uptabi õ zéb zarina si, te dama 're anomro aba mo.

29 — Parisezu norī, duré dama rowahutu'wa norī, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. A norī wa'wa hā duréihā 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī nhimirowasu'u hā aima 're wē uptabi za'ra wa'aba mono newa, ma tō ta norī 'ru na marī hā 're ī'manharī za'ra wa'aba mo, ī'madâ'â ze zéb da hā, 'Re īhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â pese 'wa norī 'ru na hā. **30** Asina 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, te duré ãne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: "Wa norī hā wahi'rata norī siré 're wahâimana za'ra mono 'wa'âhā, 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī hā wa te aré 're simroi mono õ di, īsiré za'ra." Æne te dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. **31** E marī te bêté aima wasu'u za'ra wa'wa, 'Re īhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa pârī'wa norī nhipârî'na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zé hā. īsine marī īwasétē si 're ī'manharī za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa. **32** Taha wa, ahi'rata norī te te 're īrob'manharī na'rata wasétē za'ra mono zéb zarina, 're anomro aba mono tō, asima ãma 're sa'êtē za'ra wa'aba mono da, aima wē za'ra wa'aba ze te bâ. **33** Parisezu norī, a norī wa'wa hā wahi nhipârî'na te 're satôrī za'ra, atême 're nomro aba mono da, īmama 'Re īhâimana u'âsi mono hā te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da,

ĩsimiroti na te te aima 're rowahutu za'ra wa'aba mono da, ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da oto. Tane nherẽ, ĩzadawa para õ nherẽ, te za 're ĩsimroi wa'aba mo ta norĩ hã, 'Re ĩhaimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Te za duré dama 're ũru za'ra wa'aba mo, wedepo'o nhonhi'rãmi na hâiwi da te 're sasõmri za'ra mono da, 're dâ'â za'ra mono da, hâiwi. Rowahutuzéb 're, te za duré 're ĩhã za'ra wa'aba mo, powawẽ hâiwaré na. 'Ri wa'õtõ mono bâ te za duré sô 're anomro aba mo, 'Re ĩhaimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ zô, tâma 're rob'manharĩ wasétê za'ra wa'aba mono da, ta norĩ ma zama. ³⁵ Duréihã aihi'rata 'wa hã ma tô Abé hã tîwî, marî te te 'manharĩ wasétê õ nherẽ. Ta hawim haré, ma tô aihi'rata norĩ hã te te 're danhimro za'ra da'ahâ na, 're danomro wasétê mono õ nherẽ. Daza'u si ma duré Zacaria hã siwi tîwî. Ta hã Baratizaha 'ra, 'Re ĩhaimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa. 'Re ĩhaimana u'âsi mono nhorôwa ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, tâma danhoprubzé nomrizéb 'rata te te tâma romhuri ré, ma tô wîrî ni, wedeza ne 'rata. ãne ma tô aihi'rata norĩ hã da'ahâ na te te 're danhimro, 'Re ĩhaimana u'âsi mono nhimiroti si te te 're 'madâ'a pese za'ra mono nherẽ, ta norĩ hã. Ta norĩ ne, te duré a norĩ wa'wa hã dama 're ũrob'manharĩ wasétê za'ra wa'aba mo. Taha wa, wa hã wa za aiwasédé hã te ai'âma 're sa'ra wa'wa, uburé aihi'rata norĩ te te 're ĩdanhimroi mono zéb zarina. Taha wa, te za te te 're aihâ za'ra za'ëtë za'ra wa'wa, 'Re ĩhaimana u'âsi mono hã. ³⁶ ãne hã wa tô sena, aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhaimana u'âsi mono hã te za tô te te 're aihâ za'ra za'ëtë 'wa, nimosi ũ'aipoto té wa'aba mono hã ũ'ahimana za'ra wa'wa hã, ãne na dama 're ũrob'manharĩ wasétê za'ra wa'aba mono

zéb zarina, aihi'rata norī nhipārī zarina zama. — Āne ma tō Zezusi hā parisezu norī āma simiré'ē za'ra, īhi'rata norī na.

*Zezusi hā, Zeruzarē āma 're īdahāimana za'ra
mono āma īpē'ēzézé wasu'u*

Rucasi 13.34-35

³⁷ Tawamhā Zezusi te duré dama tinha, āne:

— Zeruzarē āma 're ai'ubumroi wa'aba mono norī āma, ai'āma īpē'ēzé za'ra wa'aba di. Aihi'rata norī hā ma tō 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī hā te te 're simroi u'āsi. Datēme te te 're īsatōrī za'ra mono norī zama, te duré te te 're simroi u'āsi, ētē na. Si'a hā ti'ra zawi te, 're īpapo za'ra mono ne, wa aré te īsimā 're aiwē u'āsi za'ra wa'wa, īsitēme te 're ai'awaibui wa'aba mono da. Tane nherē, asima 're īwē za'ra wa'aba mono õ di asa. ³⁸ Taha wa, tinhorōwa hā te za oto tirē, 'Re īhāimana u'āsi mono hā, āma 're ī'aiwata za'ra wa'aba mono zé hā. Baba na te za oto 're sa, 'ri 'rāihā hā. Ma'āpé āne na īzadaihu'u za'ra wa'aba. ³⁹ Duré a norī wa'wa hā īhāiba 'madâ'ā na sahu za'ra wa'aba õ di za, a'ā. Niwapsi te za duré īhāiba 'madâ'ā za'ra wa'wa, āne na īwaihu'u za'ra wa'aba wapsi: "Zezusi hā, ta hā 'Re īhāimana u'āsi mono zadawa para we īmorī ti'ai u, Danho'reptui'wa da. Taha wa, īwē si te te tāma 're anhomri u'āsi, īmama hā." Āne na aipē'ē 're īwaihu'u za'ra wa'aba wapsi, te za īhāiba 'madâ'ā na duré īsahu za'ra wa'wa.

Āne ma tō Zezusi hā dama siwaihu'u.

24

*'Re īhāimana u'âsi mono āma 're īdawata za'ra mono
zé, romhutu'ō za īsi'utōrīzé wasu'u
Marcusi 13.1-2; Rucasi 21.5-6*

¹ Tawamhā wa norī hā wa tō wawairébé ni, Zezusihi siré, 'ri 'rāihā hawi, 'Re īhāimana u'âsi mono āma 're īdawata za'ra mono zém hawi. Aré oto morī da, ma rob u watobro, Zezusi hā. Tane nherē, wa norī hā īsiré 're īwanomro mono norī hā wa tō 'rāwi ītēme aimasam ni, 'Re īhāimana u'âsi mono nhorōwa hā te te wama wasu'u za'ra da, uburé 'ri 'wawi wa'ra 're, 'ri, 're īsimasa mono zama. ² Tawamhā Zezusi te wama nharī za'ra, ãne:

— Āhāta tō 'ri hā wē na 're simasa mono ré, te ī'madâ'â za'ra wa'wa. Tane nherē, niwapsi te za dasiwi pru pese ni, ētē na 'ri hā. Tawamhā misi si te za oto simi'wara, ēne hā. Sisisiwi 'manomro waihu'u ō di za oto, ēne hā. Tāibā za oto. Tō sena, wa ãne hā aima waihu'u za'ra wa'wa. — Æne ma tō Zezusi hā wama waihu'u sirōmo za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma.

*Robzépata wasu'u, da'ruiwapari na rowasu'u me
Marcusi 13.3-13; Rucasi 21.7-19*

³ Tawamhā Zezusi hā te oto nhamra, Oriwera na ētē 'rāihā nhisi āma. Sahā na sāmra wamhā, wa tō 'rāwi ītēme ubumro ni Zezusihi u, īsiré 're īwanomro mono norī hā, wahāiba pisutu wa te wasiwi sadanhārī za'ra da, ãne:

— E niwa te za ãne hā āma tiromhāiba, 'ri nhamrazéb da hā. Ma'āpé wama waihu'u za'ra na, marī īwatobrozé hā, īsōwa wa te āma waihu'u sirōmo za'ra da. Duré e marī te za watobro, apā we aimorīzéb da hā, wa te āma īwaihu'u sirōmo za'ra zéb da hā,

duré rob'rāsutuzéb u hā bâdâ, īwa īwaptā'āzéb da hā.
— Āne wa tō wasiwi sadanharī ni, Zezusi hā.

4-5 Tawamhā Zezusi hā te āne na asa wama rowasu'u za'ra:

— Ni'wam norī hā te za sadawa nhipe se na sisarina datēme 're nomro, ahâ na. Wa hā newa, te za taré īnhisi na dama 're siwasu'u za'ra, Cristu na, Danho'reptui'wa na. Tawamhā da'ahâ na te za ta norī āma da te 're sasōmri za'ra, tō sena newa, dama 're īsiwasu'u za'ra mono zé hā. Taha wa, te za a norī wa'wa hā aihâimana nhimiza'rese, 're aihâimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipe se sina, datēme 're īnomro mono norī āma, 're sasōmri za'ra wa'aba mono tō da. **6** 'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're īropupu'u za'ra mono zé hā te za 're īwapari za'ra wa'aba mo, romhâ na 're īdasi'wapé za'ra mono norī wasu'u zama. Āne hā 're wapari za'ra wa'aba mono wamhā, tāma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za, dasi'wapéi ma hā. Dasi'wapé te za tō dazada 're wairébé. Tane nherē, ta hā rob'rāsatu õ di. **7** Danhipti'ai amoi u te za dasisô 're dapra, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhā daro mono bâ te za tō 're dasiwasu za'ra. Nima niwîmhā danho õ wa, te za duré da te 're robzépata za'ra, dasa syryre wa. Nima niwîm norī ré hā te za duré ti'a hā daré 're popo'o za'ra. **8** Āne na dama 're romhâimana mono wamhā, za daré īrob'rāsatu na'rata zé, te wasu'u, pi'õi āma īwasā hā 're īsépu'u na'rata za'ra mono ne hā. Āhā haré dazô 're wairébé mono õ di za. — Āne ma tō Zezusi hā wama rowaihu'u za'ra, romhâ ré.

9 Āne ma tō duré wama rowaihu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma:

— Tawamhā ãne na oto daré 're romhâimana mono wamhā, te za da te 're aiwaibui wa'wa, da te dama 're ai'ru za'ra wa'aba mono da, rowasédé hā da te aima 're 'manharī za'ra wa'aba mono da, duré da te 're asimroi wa'aba mono da. Ízazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa, daro mono bâ.

10 Æne na daré 're romhâimana mono ré, te za ízazei'wa norī hā te te 're ízazei utōrī za'ra, ahâ na. 'Râwim nherē, te za duré dama 're sihâiba nhomri za'ra, da te 're í'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te 're waibui mono da. Ízazei'wai wa, tisisänawā na sima 're hâimana za'ra mono nherē, te za oto 're si'ruiwapari za'ra, 'râwim nherē. **11** 'Re Íhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa newa, roti tô senai'õ na te te dama 're ïroti za'ra mono norī hā te za datême 're nomro, sadawa nhipesé na te te dama 're rowasu'u za'ra mono da, taré. Tawamhā Ísimiroti hā te za tô da te 're saze za'ra, tô sena newa, ta norī hā sadawa nhipesé na taré dama 're siwasu'u za'ra mono nherē. **12** Duré dawasété uptabi na si da'ahâ uptabi na za oto 're danomro mono wa, te za 're Ídasisawi za'ra mono zé hā dawi 're si'utōrī za'ra. **13** Tane nherē, ni'wam norī hā rob'râsatu u siptete sina Í'âma 're nomro u'âsi mono wamhā, duré Íwi 're sipizari za'ra mono õ wamhā, ta norī si te za ropipa hawi tinho'reptuzé hā te te sina 're uwaimrami za'ra. **14** 'Re Íhâimana u'âsi mono, da'âma 're Ísib'a'uwê mono zé wasu'u hā Íwê uptabi hā, Ízazei'wa norī hā te za daro mono bâ te te dama 're wasu'u za'ra, daro mono bâ da te oto 're wapari za'ra mono da, da te ãma 're Ísaze za'ra mono zéb da hā. Tame te za oto tirob'râsatu. — Æne ma tô Zezusi hā wama

rowaihu'u za'ra, romhâ ré.

*Robzépata za'ëtë uptabi wasu'u
Marcusi 13.14-23; Rucasi 21.20-24*

15-16 Tawamhã Zezusi hã ma duré ãne na wama rowaihu'u sirõmo za'ra:

— Zahadu wapsi, te za asiwí ï'madâ'â za'ra wa'wa, marí ïwasétê uptabi hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma te za tihâiba, te te siwi ïwê'õ pe hã. Taha ãma ma tô Dani'é hã rob'ui'éré siro duréihã, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. (Ãhã wasu'u na rob'ui'éré hã 're sôré za'ra wa'aba mono wamhã, ma'âpé ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono za, waihu'u za'ra wa'aba da.) Tawamhã ãne hã za oto daré romhâimana wamhã, rowasétê si te za a'â daré 're sa'wari. Taha wa, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ïsi'ubumroi mono norí hã, wara sina te za 're sisa're, ëtë 'râihâ u tiwi simani za'ra da, duré sisõ'reptu za'ra da. **17** Ni'wam norí hã 'ri nhisi hâpâ ãma si'ubumroi wamhã, tinhibrob zô sisisi õ di za a'â, 'ri para u hã. Õne haré te za dame sisa're, ëtë 'râihâ u, ta norí hã. **18** Duré ni'wam norí hã buru ãma te te romhuri za'ra wamhã, 'ri tême sisa'rei mono õ di za apâ, tisi'ubuzéb zô. Mare di. Õne haré te za duré ta norí hã ëtë 'râihâ u dame sisa're. **19** ãne hã rowasédé hã daré hâimana wamhã, ïwasã ré norí ma hã tâma ropipa uptabi za'ra di za, ï'ra pré ré norí ma zama. **20** Taha wa, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono ma 're aimreme zusi aba mo, rowa'u'u wahâ 're sa'wari mono ré, duré sabadu na romhuri zahârizém na bâdâ hã te te pisutu tô da, ëtë 'râihâ u asa'rei wa'aba mono zéb da hã, rowasétê wi aimani za'ra wa'aba zéb da hã. **21** Rowasédé hã oto dazô 're wairébé mono

wamhā, te za oto robzépata za'êtē za'ra ni. 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ï'aropoto na'rata mono zém hawimhā, ãne na hã da te 're robzépata za'êtē uptabi za'ra mono õ di. Niwamhā ãne na hã da te 're robzépata zahu za'ra mono õ di za. ²² 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô sima pisutu, bâdâ hã za da te 're ïrobzépata za'ra mono zéb da hã, te te dama wâtari da, rowasété ré da'âma romhâimana pahâ tõ da. ãne hã te te sima pisutu õ 'wa'âhã, te aré uburé dasi'utõrî pese, za daré ïrob'râsutuzém na hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwe za'ra mono da, te te sima 're ï'apisutu mono norí zawi te, te za ãne hã 'manha.

²³ — Za da te 're robzépata za'êtē za'ra mono ré, ãté ni'wam norí hã te za te te aimâ 're da'mahârâ za'ra wa'wa, ãne: “Ahâta, Cristu, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisudu, Danho'reptui'wa da.” ãté aimawi norí hã te za duré ãne te te aimâ 're da'mahârâ za'ra wa'wa: “Ohôta, Cristu.” ãne wamhã, ãma 're dazaze za'ra wa'aba mono õ di za, damreme na hã. ²⁴ E marí wa, wa ãne aimâ waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norí hã te za datême 're nomro, danho'reptui'wa na, niha wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono da, sadawa nhipesé na. Ta norí hã marí dama ï'manharí waihu'u'ô hã te za duré te te dama 're 'manharí za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa para newa, da te ãma 're sasõmri za'ra mono da. ïsazei'wa norí zama te te dame ãma 're saze za'ra mono da, te za ãne na te te dama 're romhôsi za'ra. Tane nherë, te te dame 're sazei waihu'u za'ra mono õ di za ta norí hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te sima 're apisutu sirômo mono wa, ãma 're sib'a'uwe za'ra mono da. ²⁵ ãne

hā wa aimā waihu'u sirōmo za'ra wa'wa, zahadu romhāimana õ ré. Taha wa, ma'āpē āma 're asōpré u'āsi aba mono za, āne na hā.

26 — Āté ni'wam norī hā te za taré te te aimā 're rowasu'u za'ra wa'wa, āne: "Danho'reptui'wa da, 'Re īhāimana u'āsi mono te te īpisudu hā ma tō wei mo, apâ. Ōhōta te nhamra, a'ubuni wi." Āne hā 're wapari za'ra wa'aba mono wamhā, a'ubuni u 're anomro aba mono õ di za, īzō 're asōpré wa'aba mono da. Āté te zā duré āne da te aimā 're rowasu'u za'ra wa'wa: "Āhāta ma dawi aimā'u." Āne wamhā, āma 're dazaze za'ra wa'aba mono õ di za, senai'õ na hā, wa hā pi'uriwi nimahā na hā za we apâ īmorī õ na dâ'āsina. **27** Tā 're si'ubuzi za'ra mono wamhā, dama rob'madâ'ā pibu pese di, hāiwa mono bâ hā. Tane duré, wa hā dasiré īpodo hā apâ we īmorī wamhā, aihīni te za ī'madâ'ā za'ra ni.

28 — Sipahudu hā marī dâ'ā u 're si'rā'ōtō mono wamhā, dama pibui pese za'ra di, marī hā 're dâ'ā za'ra mono wa, 're īsimi'wara mono zé hā. Tane, wa hā apâ we īmorizé hā uburé dama īpibu pese za'ra di za oto. — Āne ma tō Zezusi hā wama sina rowaihu'u sirōmo za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma.

*Ti'ai āma dasiré īpodo hā za we apâ īmorizé wasu'u
Marcusi 13.24-27; Rucasi 21.25-28*

29 Āne na ma duré wama waihu'u sirōmo za'ra:

— Tawamhā da te 're robzépata za'ētē za'ra mono parip si, awa'awi te za bâtâ na tirobra. A'amo zama te te rob'uiwē õ di za oto. Wasi norī hā te za duré rere, hāiwa hawi. Uburé hāiwa na 're īsimasa mono hā te za duré 're sisa're. **30** Āne hā daré

romhâimana pari, marĩ hã te za watobro hâiwa na, dama ũpibu pese zéb da hã, wa hã dasiré ũpodo, apâ we ūmorizém na da te ūlāma waihu'u za'ra da oto. Tawapsi te za oto daro mono bâ dasiwi ūmadâ'â ni, hâiwa'a na we ūmorî ré. ūwaihu'u pese na wa za wei mo apâ, duré ūhâiba na hã rowa'a za'etê ré. Da te dasiwi ūmadâ'â za'ra wamhã, te za 're dazadari za'ra, robzawi te, danhimiza'rese ūzô 're danhimpali za'ra mono õ wa. ³¹ Tawamhã hâiwa ãma ūma romhuri'wa hã tinhimnihârâzém na te za oto amnhihâ, hârâ 'râihâ uptabi na, daro mono bâ da te ūwapari za'ra da hã. Simnhihârâ wi, hâiwa hawi ūma romhuri'wa norî hã wa za we dazô satõrî za'ra, ti'ai u. Tawamhã 'Re ūhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwë za'ra mono da, te te sima 're ūapisutu mono norî hã te za we daro mono bâ te te simro, ūtême. — Æne na ma tô Zesusi hã romhâ ré wama waihu'u sirõmo za'ra.

Pidera wede wasu'u
Marcusi 13.28-31; Rucasi 21.29-33

³² Tawamhã ãne te duré wama rowasu'u za'ra:
— Pidera wede na, wa za oto aimâ ãma romnhimiré'ê za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Pidera wede panhipti hã wapti'i wamhã, duré ūsu té hã 're wairébé mono wamhã, tawapsi te za oto ãma ūwaihu'u za'ra wa'wa, tâ 're ūta'a mono zéb u 're ūromhutu mono zém na hã. ³³ Tane duré, marĩ hã 're ūromhâimana mono zéb da, te aimâ ūwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 'madâ'â za'ra wa'aba wamhã, te za ūwaihu'u za'ra wa'wa, rob'râsutuzé hã za oto ūwatobro na hã. ³⁴ Tô sena, wa ãne hã aimâ waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Æ hã uburé rowasédé hã dazô 're wairébé mono ré, ti'ai ãma 're ūdahâimana za'ra mono norî hã 're dâ'â za'ra mono õ ré, te za ūsõ'a

za'ra ti'rāsatu, romhāimanazé hā. ³⁵ Nimahā na te za hāiwa norī hā ai'utōrī zahuré, ti'ai me. Si'utōrī zahuré nherē, īnhimirowasu'u hā si'utōrī waihu'u õ di za. Pire na te za dama 're hāimana u'âsi. — Āne ma tō Zezusi hā wama waihu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma.

Danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, Zezusi hā za we apâ īmorizé wasu'u

Marcusi 13.32-37; Rucasi 17.20-37

³⁶ Tawamhā Zezusi hā ma duré ãne na wama waihu'u sirōmo za'ra:

— Āne hā uburé za daré 're īromhāimana mono zéb da hā, ni'wa hā bâdâ hā te te waihu'u õ di. Hāiwa ãma romhuri'wa norī zama, bâdâ hā te te waihu'u za'ra õ di duré. Wa hā 'Re īhāimana u'âsi mono 'ra nherē, te duré bâdâ hā waihu'u õ di. īmama ma si, waihu'u pese di bâdâ hā. ³⁷ Danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, wa za wei mo apâ dasiré īpodo hā, duréihā Nowé 're hāimana mono ré hā, danhimiza'rese ãna 're īdahāimana za'ra mono ne. ³⁸ Ta norī hā daro mono bâ daré âpusi mono õ ré hā, ma tō 're saihuri, tisa na. Te te 're âhuri duré, rowē na 're rosa'wari u'âsi mono da newa. Te duré sina 're mro za'ra. Āne ma tō danhimiza'rese ãna 're dahāimana za'ra, Nowé hā uba're ne 'manharī 're sébré õ ré, 'ri ne 'manharī 'remhā. ³⁹ Tawamhā rosa'rese õ ré, ma tō daré âpusi. Tawamhā uburé ma dasi'utōrī pese, â na. Tane duré, wa hā dasiré īpodo hā danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, wa za wei mo, apâ.

⁴⁰ — Āté aibâ norī hā buru na siré te te romhuri zahuré ré, wa za we apâ mo, dazô. Tawamhā īhāiba amo hā āté te za tiwi ti'â hāiwa u, 'Re

ĩhâimana u'âsi mono hã. Ĩhâiba amo si te za tirẽ. **41** Até pi'õ norĩ hã siré 'ru'u zahuré ré, te za tiwi ti'â, Ĩhâiba amo hã. Tawamhã Ĩhâiba amo si te za tirẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. **42** Taha wa, te za asimiza'rese, ̄zô 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo, wa hã Asib'apito za'ra wa'wa hã apâ we ̄morizé hã bâdâ hã waihu'u za'ra wa'aba õ wa. **43** Wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãma rosa'rata za'ra wa'aba da. 'Ri tede'wa hã ̄sôrōwa u ̄sipsaihuri ̄wisižé hã, bâdâ te te waihu'u sirõmo wamhã, tawamhã barana te za sô rob'madâ'â u'âsi, sôtõ ãna, 'ri para u sébré tõ da, tiwi sipsaihuri õ'umnhasite. **44** Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za asimiza'rese ̄zô 're asôpré u'âsi aba mo. E marĩ wa. Wa hã dasiré ̄podo hã nimahã bâtâ na ̄zô asimipari za'ra wa'aba õ zém na za we apâ ̄morî na dâ'âsina. — Āne te Zezusi hã wama roti za'ra, ̄siré 're ̄wanomro mono norĩ ma, wanhimiza'rese sô 're wanhimipari za'ra mono da.

Romhuri'wa ̄umnhasi wasu'u, romhuri'wa ̄umnhasi'õ wasu'u me

Rucasi 12.41-48

45 Tawamhã Zezusi te duré wama ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Dama romhuri'wa ̄umnhä hã duré ̄simiroti wẽ hã, e niha 're ĩhâimana mono zé hã. Āne hã 're hâimana mono wamhã, te za ̄sib'apito hã nimomo tiwi morĩ õ ré, tâma pisutu, uburé tâma ̄romhuri'wa norĩ hã ̄sa'u nherẽ, te te sô 'madâ'â za'ra da. Te za duré tâma roti, bâtâ pisutuzém na ̄sazéb da hã, te te tâma ãma uwaimrami za'ra da, tâma ̄romhuri'wa norĩ ma. **46** Tawamhã apâ we ̄morizéb u, tinhib'apito nhimiroti hã te te tâma ãma

uwaimrami wamhã, tāma rowē di za, romhuri'wai ma hã. ⁴⁷ Taha ma, tāma rowē uptabi di za tō. E marī wa. Ōsib'apito hã apâ wisi wapsi, te za tāma pisutu, uburé ōsimarī hã te te tāma 're 'madâ'â u'âsi mono da oto, tāma umnhasi uptabi wa. ⁴⁸ Tazahã, tinhib'apito za're'ra, ōsimiroti hã te te tāma āma uwaimrami ō wamhã, tāma rowē ō di za. Āté apito za're'ra, te za 'râwi sima tinha: "Inhib'apito hã simahudu ō di." ⁴⁹ Tawamhã sô rowaptâ'â wẽ te, te za oto tizapari romhuri'wa norī hã te te 're ahâ za'ra. Âzé hã te za duré te te 're hâsi, âzézei'wa norī siré. Siwa'ru te za oto 're hâimana. ⁵⁰ Tawamhã simisa'rese āna hâimana ré, te za ōsib'apito hã ëtëme wi apâ, sô ōsimipari ō zém na nimahã bâtâ na, siwa'ru. ⁵¹ Tawamhã sa'ëtë te za azâ, tāma ūromhuri'wa hã. Tane ni'wam norī hã apâ we ūmorî ō ré, 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono ō wamhã, te za tāma pisutu za'ra, ropipa u 're sisisi mono da, dasiré, ōsimiroti hã te te 're 'madâ'â pese za'ra mono newa, taré āma 're dawata za'ra mono da, 're ūhâimana wasétê za'ra mono norī zu. Tame te za oto 're 'ry'ry. Te za duré 're 'wasitete za'ra, te te 're robzépata za'ëtë za'ra mono wa. — Āne na ma tō Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ōsiré 're ūwanomro mono norī ma.

25

*Pi'õi hâiba tém norī hã dasina damro u, ōsi'aba'rezé
wasu'u*

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tō tinhimiromn-himiré'é na wama rowasu'u za'ra, ōsiré 're ūwanomro mono norī ma, āne:

— Nimahā na si 'Re īhāimana u'āsi mono, da'āma 're īsib'a'uwē mono zéb da, apâ we dazô īmorī wamhā, ni'wam norī si te za, īzō 're simipari za'ra mono sina, hāimana nhimiza'rese 're hāimana za'ra. Ā norī wasu'u zarina, wa za āma aimā romn-himiré'ē za'ra wa'wa, āne. Pi'ō īpréduptém norī hā barana ma tō ai'aba'rē, dasina damro u, 10 na īhāiba za'ra hā, īmro'ō norī hā. Aibā hā za azarutu na īmro zō simipari za'ra da, ma tō ītēme ai'aba'rē, pi'ō nhorōwa u. Âro'ore hā te siré 'wasa hāiba bâ, aibā hā za pi'ō na īmro u wisi wa, te te tāma āma rob'uiwē za'ra da, zudezu norī hāimanazéb zarina.

2-4 Tane nherē, pi'ō īpréduptém norī hā 5 na si ma tō hāiba mono bâ rob'rāi wa'u to hā siré 'wasa, simhi ne ētē 'manharī 're, âro'ore da hā, ta norī si hāimana nhimiza'rese 're hāimana za'ra mono wa. īhāiba amo norī hā 5 na īhāiba za'ra hā te te siré 'mai'āri za'ra õ di, rob'rāi wa'u tob ré hā simhi ne ētē 'manharī 'remhā, hāimana nhimiza'rese 're hāimana za'ra mono õ wa.

5 Tawamhā aibā zō te tirowaptâ'hâ, za pi'ō na īmro zō. Sô rowaptâ'hâ wamhā, ma tō aptâ hā simro. Taha wa, ma tō nasi titomhāima'ā za'ra. Taha wa, te oto tinhoto za'ra, īwana.

6 — Tawamhā mara wa'wa ma tō ni'wa hā 'mahâ: “Ōhōta te we oto aibā hā mo. We aiwairébé su'u aba, wa te wasina uzusi za'ra hâ.” Āne te ni'wa hā aibā hā dama 'mahâ.

7 — Tawamhā pi'ō īpréduptém norī hā sô īsimipari za'ra hā ma tō ti'utu za'ra. Utu za'ra wamhā, âro'ore na wedenhorō hā ma tō sôrō nihihâri za'ra, ro'o wē da.

8 Tawamhā hāimana nhimiza'rese āna 're īhāimana za'ra mono norī hā ma tō tiwi rowaptērē za'ra, tihāiba amo norī wi, hāimana nhimiza'rese sina 're īhāimana za'ra mono norī

wi: “Ma'āpē syry na wama sa'wari za'ra wa'aba, âro'ore na rob'rāi wa'u to hā. Âro'ore hā wate za'ra hā te za oto wawi tidâ'â za'ra.” Āne te pi'ō ūpréduptém norī hā tisiré norī wi rowaptērē za'ra.

9 — Tawamhā asa te tāma nhari za'ra: “Rob'rāi wa'u to hā wa te aima sōmri za'ra wa'aba õ di za. Mara wab õ di za, wa te aima a za'ra wa'aba wamhā. Te za wawi ai'utōrī za'ra. Ma'āpē tiha, da te 're ūuipra za'ra mono zéb u, ai'aba're su'u aba, tamemhā asima 'mai'uipra za'ra wa'aba da.” Āne te satōrī za'ra, tisiré norī hā.

10 — Tawamhā pi'ō ūpréduptém norī hā hāimana nhimiza'rese āna 're ūhāimana za'ra mono norī hā ma tō ai'aba're, rob'rāi wa'u tob zô, te te sima 'mai'uipra za'ra da. Tawamhā ta norī za'u si ma tō aibā hā wi, timro zô. Wisi wamhā, pi'ō ūpréduptém norī hā 5 na ūhāiba hā hāimana nhimiza'rese 're ūhāimana za'ra mono norī hā ma tō ūsiré asisi 'ri para u, ūsiré saihuri da, sina ūmro zahuré zém na. Sisisi wamhā, ma tō ūré 'ridawa nhitop tete za'ra ni.

11 — Āma ronomro za'ra wapsi, ma tō ūhāiba amo norī hā aihutu apâ, pi'ō ūpréduptém norī hā, aibā hā pi'ōi āma ūmrozéb u hā. Sihutu wamhā, āne te nasi 'mahârâ za'ra, rowi hawi: “Apito, apito, wei wama 'ridawa za'ra na, āma atēme wanhisisi da.”

12 — Tawamhā aibā hā pi'ō na ūmro hā te asa tāma nhari za'ra: “Mare di. Te aima 'ridawa za'ra wa'aba õ di za, ūma aiwaihu'u za'ra wa'aba õ wa.” Āhā wasu'u na wa tō aima āma romnhimiré'ē za'ra wa'wa, āne na hā.

13 — Taha wa, a norī wa'wa hā aihāimana nhimiza'rese te za ūzô 're asōpré u'âsi aba mo, bâdâ hā aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa, apâ za we

ĩmorizé hã. — ãne ma tõ Zezusi hã wama waihu'u sirõmo za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norã ma.

Romhuri'wa norã hã, tinhib'apito zô rob'uiprazé te te 're ïmadâ'â za'ra mono norã wasu'u

Rucasi 19.11-27

¹⁴⁻¹⁵ Tawamhã Zezusi hã ma duré tinhimiromn-himiré'é na marã hã wama waihu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norã ma, ãne:

— 'Re ïhaimana u'âsi mono, za da'âma 're ïsib'a'uwe mono zém na, wa za duré aimã romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Aibâ hã ma tõ sima rowẽ, darob amoi u morã da. Tawamhã morã õ ré, ma tõ sô tihârâ za'ra, tâma ïromhuri'wa norã zô, tite rob'uiprazé hã te te tâma sõmri za'ra da, ïsa'u te te sô 're 'madâ'â za'ra mono da, duré tâma sina hâ'â da, taré 're simi'wara tõ mono da, rob'uiprazé hã. ïsimiromhuri wẽ na tâma ï'umnhasi za'ra zarina, ma tõ tâma sõmri za'ra. ïmorã'rata ma hã ma tõ 5 miu na tâma tisõ rob'uiprazé ïsapotore hã, oru 'manharã hã. Duré ïsâna're ma hã 2 miu na ma tõ tâma tisõ. Duré da'râsutu'wai ma hã, miu na ma tõ tâma tisõ. Taha pari te oto mo, darob amoi u, danhib'apito hã. ¹⁶ Tawamhã tâma ïromhuri'wa hã, 5 miu na rob'uiprazé ïsapotore te te ï'âri hã õne haré ma tâma sina hâ, te te âma ïromhuri wẽ zéb zarina. Tawamhã 5 miu na nherë, ma tõ duré 5 miu na âma ato, ïsib'apito te te tâma ïsõmri na hã. Uburé hã 10 miu na oto, rob'uiprazé ïsapotore hâiba hã, âma sito wamhã. ¹⁷ Tane duré tâma ïromhuri'wa hã 2 miu na rob'uiprazé ïsapotore te te ï'âri hã ma tõ duré tâma sina hâ. 2 miu na nherë, ma tõ duré 2 miu na âma ato. Uburé hã 4 miu na ïhâiba hã oto. ¹⁸ Tane nherë, tâma ïromhuri'wa hã miu na rob'uiprazé ïsapotore te te ï'âri hã tinhib'apito

nhimiroti te te 'madâ'â õ di. Taré ma tô sada ab're, tinhib'apito wi, rob'uiprazé hã te te sérẽ da.

19 — Tawamhã ãma ronomro hã wapsi, ma tô ïsib'apito za'ra hã apâ ïtẽme tiwisi za'ra, darob amoi hawi. Wisi wi, te sô tihârâ za'ra, tâma ïfromhuri'wa norí zô, rob'uiprazé ïsapotore hã niha si te te hâimana mono zô, te te tâma wasu'u za'ra da. **20** Tawamhã romhuri'wa hã 5 miu na rob'uiprazé te te aré ï'âri hã ma tô ïtẽme ãzé ïmorí'rata na, tinhib'apito u. Âne te tâma tinha: “Apito, rob'uiprazé ïsapotore hã 5 miu na ma tô ïma ïsõ, asa'u aima sina hâ'â da, tawapsi, aima ãma ïsitob da, taré aiwi simi'wara tõ da. Âhâta ma tô sina hâ, 5 miu na, te ãma aima ïfromhuri wẽ zéb zarina. Uburé hã 10 miu na oto ïhâiba hã, rob'uiprazé ïsapotore hã. Âhâta te asô nomro.” Âne te romhuri'wa hã tinhib'apito ma wasu'u, tinhimiromhuri hã.

21 — Tawamhã ïsib'apito te asa tâma tinha, âne: “Wẽ di tô. A hã ïma romhuri wẽ 'wa. ïma ai'umnhasi di. Rob'uiprazé hã syryre nherẽ, ma tô ãma ïfromhuri wẽ, ïzô. Taha wa, ãhã nhipai u wa za oto aima pisutu, marí ahâ uptabi na ïma 're ab'madâ'â u'âsi mono da. Te za oto ïsiré 're aihâimana mo, wasiré ãma 're watoi u'âsi mono da.” Âne ma tô tâma ropisutu siro, tâma ïfromhuri wẽ 'wai ma.

22 — Tawamhã romhuri'wa hã 2 miu na rob'uiprazé te te aré ï'âri hã ma tô duré ïtẽme ãzé, tinhib'apito u. Tawamhã âne te tâma tinha: “Apito, rob'uiprazé ïsapotore hã 2 miu na ma tô ïma ïsõ, asa'u aima sina hâ'â da, tawapsi, aima ãma ïsitob da, taré aiwi simi'wara tõ da. Âhâta ma tô aima sina hâ, 2 miu na, te ãma ïfromhuri wẽ

zéb zarina, aima. Uburé hã 4 miu na ïhâiba hã rob'uiprazé ïsapotore hã. Ähâta te asô nomro." Äne te romhuri'wa hã tinhib'apito ma siwasu'u, tinhimiromhurizém na.

²³ — Tawamhã ïsib'apito asa te tãma tinha, ãne: "Wẽ di tô. A hã ïma romhuri wẽ 'wa. ïma ai'umnhasi di. Rob'uiprazé hã syryre nherẽ, ma tô ãma ïzô ïromhuri wẽ. Taha wa, ãhã nhipai u wa za duré aima pisutu, marĩ ahâ uptabi na ïma 're ab'madâ'â u'âsi mono da. Te za oto ïsiré 're aihâimana mo, wasiré ãma 're watoi u'âsi mono da." Äne ma tô duré tãma ropisutu siro, tãma ïromhuri wẽ 'wai ma hã.

²⁴ — Tawamhã romhuri'wa hã miu na rob'uiprazé te te aré ï'âri hã ma tô duré ïtême ãzé, tinhib'apito u. Tawamhã äne te tãma tinha, ta hã senai õ na hã: "Apito, ïma aiwaihu'u pese di. A hã da'ãma 're aipẽ'ëzé mono õ. Ni'wa hã te te dame 're rob're mono õ nherẽ, danho hã tite da, te te dawi sima 're ï'a'râihâri mono ne, te danhimarã hã dawi asima 're ï'awaibui mo, ate da. ²⁵ Äne na te aiwaihu'u wa, wa tô aima ïpahi. Taha wa, te aiwi simini wa, niha ïma rob'manharã õ'umnhasite, wa tô rob'uiprazé ïsapotore hã simi'u ti'ai 'rowi, wẽ na asô 're sa'wari mono da. Ähâta te wẽ na asô nomro, uburé ate rob'uiprazé hã te asô 're 'madâ'â mono da, ïma ïsõmri hã." Äne te romhuri'wa hã tãma siwasu'u, tinhib'apito ma.

²⁶ — Tawamhã ïsib'apito, te äne asa tãma tinha: "A hã ïma romhuri wasété 'wa. Aiwa'a uptabi di. Ma tô ï'âma ïrosa'ra, marĩ hã date nherẽ, te dawi ïsimia 're ï'awaibui mono na, ïte da. Äne ma tô ï'âma ïrosa'ra, asima. ²⁷ Äne na 're ïhâimana mono

wamhā, e marī wa bétē, rob'uiprazé ūzō sērē ñ di, wedehâpâ 're. Tawamhā apâ we ūwisi wapsi, te aima ūsōmri nhipai u, wa aré ūsimā waze uburé, ūzō sina hâ'â wa." Åne ma tō tāma waihu'u, tāma ūromhuri wasétē 'wai ma. ²⁸⁻²⁹ Tawamhā te duré tāma rowasu'u za'ra, uburé ūrata ūsimasam norī ma: "Ni'wam norī hā marī ahâ nherē, simi'ē na te te 're romhuri za'ra mono wamhā, te za āma tāma 're dasito, marī na. Tane nherē, ni'wam norī hā marī syryre na simi'ē na te te āma 're romhuri za'ra mono ñ wamhā, te za syryre nherē, tiwi sani za'ra ni. Taha wa, te za tiwi ūâri 'wa, rob'uiprazé ūsapotore hā, ūma romhuri wasétē 'wai wi, 10 miu na te te ūzō ūhâiba ma, sōmri aba da. ³⁰ Taha pari, te za asiwí ūmei wa'wa rob u, robra u. Tame te za oto sina tiwawa. Te za duré 'wasitete, te te robzépata za'ëtē wa." Åne ūsib'apito hā ma tō dama hâiba 'ru. — Åne na ma tō Zezusi hā wama āma romnhimiré'ē za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma.

Zezusi hā, za da'āma ūsipo'ozé wasu'u

³¹ Tawamhā Zezusi hā ma tō duré romhâ ré wama rowaihu'u sirōmo za'ra, åne:

— Wa hā ti'ai āma dasiré ūpodo hā niwapsi wa za wei mo apâ ūmama zadawa para, hâiwa āma tāma ūromhuri'wa norī siré. Tawapsi wa za dan-hib'apito simasisizém na 're ūnhamra, ūpire na te 're da'ab'madâ'â u'âsi mono da oto. ³² Tame te za aihñi pese ūnho're aimasam ni, daro mono bâ 're ūdahâimana za'ra mono norī hā, dapoto mono bâ. Tawamhā tame wa za oto da'āma aipo'o. Pone'ërebâ 'madâ'â'wa hā te za tinhimizama na 're ūsipo'o, pone'ërebâ zéré mapu hā, pone'ërebâ zéré uzé zama. Tane wa za duré wa hā da'āma aipo'o,

ĩwẽ hã duré ĩwasédé hã. ³³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono norã hã ĩnhimire niwã wa za sôré, ta norã si te 're awësämri mono wa. 'Re ĩdanomro wasétê mono norã hã ĩnhimi'e niwã wa za duré sôré, ta norã si te ̄siwi 're awë'õ pese mono wa. ³⁴ Tawamhã wa hã uburé Danhib'apito hã wa za ãne ta norã ma nharã za'ra, ĩnhimire niwim norã ma: “Imama, ĩwẽ si te te aima 're ̄sõmri za'ra wa'aba mono norã hã te za oto ̄rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Duréihã te te aropoto mono wamhã, ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, ai'âma 're sib'a'uwe za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za oto ̄rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, ai'âma 're sib'a'uwe u'âsi za'ra wa'aba mono da oto. ³⁵ Ti'ab ré, mram na 're ̄hâimana mono ré hã, ma tô mra hã ̄ma 're ̄sõmri za'ra wa'aba mo. Duré 'rubu ré ma tô â hã ̄ma 're ̄'ob za'ra wa'aba mo. Duré asiré õ nherë, ma tô ̄zô 're atob'uzu za'ra wa'aba mo, asõrõwa u atême 're ̄zasi aba mono da. ³⁶ ̄luza õ ré, ma tô asiwi 're ̄luza za'ra wa'aba mo. Duré ̄hâzé wa, ma tô asiwi 're ̄pibui wa'aba mo. Dazazéb 're, 're ̄za mono ré, ma tô duré asiwi 're ̄zabu za'ra wa'aba mo. ãne na 're ̄pawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono wa, hâiwa ãma te za oto ̄siré 're anomro u'âsi aba mo, Imama hã ai'âma 're ̄sib'a'uwe za'ra wa'aba mono zéb ãma hã.” ãne na wa za nimahã na hã tâma ̄siwasu'u za'ra, ĩnhimire niwã ̄simasam norã ma.

³⁷ — Tawamhã õ norã hã 'Re ̄hâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ̄'madâ'â pese za'ra mono norã hã te za sina ̄zadanharã za'ra, ãne: “Wanhib'apito, e niwa wa tô mra hã wa te aima 're sõmri za'ra, mram na 're aihâimana mono ré hã. E niwa duré 'rubu na 're aihâimana mono ré, wa tô â hã wa

te aimā 're ñob za'ra. ³⁸ E niwa wa tō aiwaihu'u ñ nherē, asô 're watob'uzu za'ra, wanhorōwa u zama 're azasi mono da. E niwa wa tō duré ai'uzazéb da hā wa te aimā 're sōmri za'ra, ai'uza ñ wa. ³⁹ E niwa wa tō duré wa te wasiwi 're aipibu, aihâzé ré. E niwa wa tō duré atême 're wanomro, wa te 're asabu za'ra mono da, dazazéb 're, 're asa mono ré hā." Āne te za ta norī hā sina amrami za'ra, íma.

⁴⁰ — Tawamhā wa hā uburé Danhib'apito hā wa za ta norī ma āne tāma rowasu'u za'ra: "Tō sena wa aimā rowasu'u za'ra wa'wa. Īsisānawā norī hā ti'ab ré āne na te te 're robzépata za'ra mono wamhā, dama wapu na 're hāimana za'ra mono nherē, marī ïwē hā tō ñohō na hā tāma 're 'manharī wē za'ra wa'aba mono wamhā, ta norī hāiba u'âbā ma tō íma 're ï'manharī wē za'ra wa'aba mo." Āne na wa za ta norī ma waihu'u za'ra.

⁴¹ — Tawamhā ïnhimi'e niwī ïsimasam norī ma, wa za nharī za'ra oto, āne: "A norī wa'wa hā ma tō 'Re ïhāimana u'âsi mono hā te te siwi 're aiwē'ñ pese za'ra wa'wa. Mo oto ïnhiti ai'aba'rei wa'aba, unhamo ro'o u'âsi u, wa'uburé norī zō 'Re ïhāimana u'âsi mono te te ïpisutuzéb u, ta norī nhib'apito zō zama. ⁴² Ti'ab ré mram na 're ïhāimana mono ré hā, ísa hā íma 're sōmri za'ra wa'aba mono ñ di. Duré 'rubu ré, â hā íma 're ñob za'ra wa'aba mono ñ di. ⁴³ Wa hā aimā ïwaihu'u za'ra wa'aba ñ nherē, ízō 're atob'uzu za'ra wa'aba mono ñ di, asõrōwa u 're ízasi aba mono da hā. Duré í'uza ñ ré, asiwi 're í'uza za'ra wa'aba mono ñ di. Duré ïhâzé ré, asiwi 're ípibu za'ra wa'aba mono ñ di. Dazazéb 're, 're íza mono ré, ítême 're anomro aba mono ñ di, 're ízabu za'ra wa'aba mono da." Āne wa za ta norī ma nharī za'ra, ïnhimi'e niwī ïsimasam norī ma hā.

44 — Tawamhā ta norī hā te za asa ūma nhari' za'ra, ãne: "Apito, e niwa wa tō taré wa te 're ai'madâ'â za'ra, mram na 're aihâimana mono ré hā, duré 'rubu 're sépata mono ré hā, duré wama aiwaihu'u õ nherē, nima hawi watẽme 're aimasisi mono na hā, duré ai'uza ãna 're aimorī wamhā, duré aihâzé na 're aihâimana mono ré hā, duré dazazéb 're, 're asa mono ré hā. E niwa wa tō ãne na hā taré wa te 're ai'madâ'â za'ra, wa te wasiwi 're aipawaptob za'ra mono ãna." Æne te za duré ta norī hā ūzadanharī na ūma wa'rāmi za'ra, ūnhimi'e niwī ūsimasam norī hā.

45 — Tawamhā ta norī ma, wa za duré ãne rowasu'u za'ra: "Tō sena wā aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ti'ab ré, ã norī hā dama wapu na 're ūhâimana za'ra mono norī hā ãne na te te 're robzépata za'ra mono ré hā, marīwē na 're pawaptob za'ra wa'aba mono õ di. 'Re pawaptob za'ra wa'aba mono õ wamhā, ta norī hâiba u'âbâ, asiwi 're ūpawaptob za'ra wa'aba mono õ di duré." Æne wa za ta norī ma, tâma waihu'u na wa'rāmi za'ra, ūnhimi'e niwī ūsimasam norī ma hā.

46 — Tawamhā ta norī hā te za oto ai'aba're, 'Re ūhâimana u'âsi mono nhiti, ūsimihâzém na za te te 're ūrobzépata u'âsi za'ra mono zéb u hā. 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ūmadâ'â pese za'ra mono norī si, te za ūrata 're hâimana u'âsi za'ra, rowē u'âsi ãma.

26

*Zezusihī ãma da te ūrosa'rata za'ra zé, da te dasiwi
wîrî da*

Marcusi 14.1-2; Rucasi 22.1-2; Zuwā 11.45-57

¹ Tawamhā Zezusi hā tinhimiroti na uburé ãne na te te dama rowahutu parimhā, ma tō wama nhari za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono nori ma, ãne:

² — Romhuture di oto, dato hā da te 're ū'manharī za'ra mono zéb u hā, 'Re ū'haimana u'âsi mono, Ezitu hawi te te ūdawaibuzém na ãma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hā. Awē amo na te za ūwa waptārā, bâdâ hā. ãne hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Tawapsi te za oto dasiwi ū'hâiba nhomri ni, Danho'reptui'wa da 'Re ū'haimana u'âsi mono te te ūpisudu hā, da te dasiwi ū'zasõmri da hâwi, wedepo'o nhonhi'râmi na. — ãne ma tō Zezusi hā sina wama rowasu'u sirõmo za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono nori ma.

³ Tawamhā sasedoti ūpire nori hā, duré zudezu nori ma roti'wa nori hā ma tō si'râ'õtõ, Caipasihi nhorõwa u, 'ri za'ëtē u. Ta hā sasedoti ūpire uptabi, 're ū'haimana mono, 'Re ū'haimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa. ⁴ Tawamhā, sitëme si'râ'õtõ wamhā, ma tō sima ãma rosa'rata za'ra. Taha wa, te roti hā pi'uriwi siwi 'manha, Zezusi hā pi'uriwi te te siwi âri da, da te oto dasiwi wîrî da. ⁵ ãne te sima ãma roti za'ra:

— Dasa hā da te 'manharī za'ra ré, wa te wasiwi âri õ di za, wazada dazahi za'ra õ'umnhasite, wazada dahâimana za'ra tõ da. — ãne ma tō sima ãma roti 'râsutu za'ra.

*Pi'õ nhoprubzé wasu'u, Zezusihī ma
Marcusi 14.3-9; Zuwā 12.1-8*

⁶ Tawamhā Zezusi hā ma tō mo, Betãnhā na 'ri wa'õtõ nhisi u. Tame te oto nhamra, Simahā nhorõwa ãma, ū'wa're ré nhorõwa ãma. ⁷ Tawamhā sai ma sãmra ré, ma tō pi'õ hā ūtëme wi, Zezusihī u. Wedewa'u zadaze hā ma siré sada ãwisi, ëtë

'manharī 'remhā, simhi ne 'remhā īdup syryre wamhā. Wa'âbâ za'êtē di ta hā, wedewa'u zadaze hā. Wa'âbâ za'êtē nherē, ma tō Zesusihi 'rā nhisiwi sa'wa pi'õ hā, tāma sawi wa. ⁸⁻⁹ Tawamhā wa norī hā Zesusihi siré 're īwanomro mono norī hā ãne hā wa te 'madâ'â za'ra wamhā, wa tō sada ab'ru za'ra ni, pi'õ da. Taha wa, wa tō wasima ãma nharī za'ra ni, ãne:

— Oro õ hā wa'âbâ za'êtē za, ma taré ī'rā nhisiwi sa'wa, wedewa'u zadaze hā. Te te dama wede 'wa'âhā, aré wa'âbâ za'êtē di. Tawamhā īwa'â hā te aré īsibrob'õ norī ma, te te sōmri. — ãne wa tō wasima ãma nharī za'ra ni, pi'õ nhoprubzém na hā.

¹⁰ Tawamhā Zesusi hā wa te wasima ãma īnharī za'ra zé hā te te wawi waihu'u za'ra wamhā, te ãne na wazadanharī za'ra:

— E marī da, te pi'õi ma īnharī za'ra wa'wa. Tāma nharī za'ra wa'aba tō. Tō'ã. ī'wuaibaba ma tō ãne na hā ãma īzawi wē. ¹¹ īsibrob'õ norī hā te ai'rata 're si'ubumroi u'âsi 'wa, 're īpawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hā. Tanei õ di, wa hā. Ai'rata 're īnhamra u'âsi aba mono õ di za oto. ¹² Pi'õ hā wedewa'u zadaze hā ī'rā nhisiwi te te sa'wari wamhā, za īdâ'â wa, da te dasiwi īherêzéb u te te ãma īhâiba u're da, ma tō ãne hā īma 'manha, zudezu norī hâimanazéb zarina. ¹³ Daro mono bâ te za īwasu'u wē na da te 're dap'o're pu'u za'ra. Tawamhā pi'õ hā te te īma ī'manharī wē zém na zama, te za da te dasima 're wasu'u u'âsi za'ra, ãma 're dasipo're pu'u za'ra mono da. Tō sena, wa ãne aimá waihu'u za'ra wa'wa. — ãne ma tō Zesusi hā wama waihu'u za'ra, īsiré 're īwanomro mono norī ma.

Zudasi hā, Zezusi te te dama hāiba nhomri da, te te sima īrosa'ratazé wasu'u

Marcusi 14.10-11; Rucasi 22.3-6

¹⁴ Tawamhā 12 na Zezusihi siré 're īwanomro mono norī hā misi wa tō wa'maimorī ni, Zudasi Icarizoti na īsisi hā sasedoti īpire norī u, te te sadanharī za'ra da. ¹⁵ Tawamhā ãne te sadanharī za'ra:

— Zezusi hā ma tō asima īwē za'ra wa'wa, asiwi âri aba da. E ãne hā aima wē za'ra wa'aba di za, te aima īhāiba nhomri za'ra wa'aba da hā. Aima wē za'ra wa'aba wamhā, e niha te za īma īwa'âbâ za'ra wa'wa. — Æne te ãma sadanharī za'ra, Zudasi Icarizoti hā, 'Re īhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa norī īpire za'ra norī hā.

Tawamhā ãne na ãma sisaze za'ra wamhā, ma tō rob'uiprazé īsapotore hā tāma sa'rata za'ra, 30 na ëtē'ubuzi'a prata 'manharī hā. Taha pari, ma tō tāma sōmri za'ra, Zudasihi ma.

¹⁶ Tawamhā ta hawim haré te oto Zudasi hā sima ãma rob'madâ'â u'âsi, nimahā bâtâ na Zezusi te te oto dama īhāiba nhomrizéb da hā, danhimiza'rese ãna dahâimana za'ra ré.

Zezusi norī hā Pascowa na siré īsaihurizé wasu'u

Marcusi 14.12-21; Rucasi 22.7-23; Zuwā 13.21-

30

¹⁷ Tawamhā bâdâ ma tō īwa waptârā, ī'u'ëtē duptoi'ō, da te 're īhuri mono zé hā, Pascowa na dato nhisi hā. Taha ré, wa tō Zezusihi siré 're īwanomro mono norī hā wasina téte za'ra ni, wa te wasiwi sadanharī za'ra da, ãne:

— E momo ma tō asima īrowē, asô īwanhipi za'ra zéb da hā, Pascowa na dato nhisi na īwasaihurizéb da hā. — Æne, wa tō wasiwi sadanharī ni, Zezusi hā.

18 Tawamhā Zezusi te asa wama nhariñ za'ra:

— 'Ri ahâ u te za oto ai'aba'réi wa'wa, aibâ hā asiwí sōpētē aba da. Tawamhā ãne te za tāma ūzadawa wasu'u wa'wa: "Wama rowahutu'wa hā wa za aimá sadawa wasu'u za'ra ni, ãne: 'Inhibâdâ hā romhuture di oto, Ímama te te ūpisutuzé hā, ūrâma. Asôrôwa ãma wa za wasa hā huri ni, ūsiré 're ūnomro mono norî me, Pascowa na dato nhisi na 're ūdasaihuri mono zém na hā.' " Æne te za tāma ūzadawa wasu'u za'ra wa'wa, aibâ ma. — Æne hā ma tô Zezusi hā wama waihu'u za'ra.

19 Tawamhā ūsiré 're ūwanomro mono norî hā wa tô ãma uwaimrami za'ra ni, te te wama ūwaihu'u za'ra zéb zarina. Wanhipi wa tô 'manharî za'ra ni, Pascowa na dato nhisizém na.

20 Tawamhā mara wamhā, wa oto asimro ni, wasiré wasaihuri da, 12 na wahâiba za'ra hā, Zezusihi me. **21** Tawamhā wasaihuri ré, ma tô Zezusi hā wama waihu'u sirômo za'ra, ãne:

— Tô sena, wa aimá waihu'u sirômo za'ra wa'wa. Misire te za dama ūmaiħâiba nhomri 'wa.

22 Æne, wa te wasina mreme wapari za'ra wamhā, ma tô wawi tirobzei'õ pese za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norî wi hā. Åhā wamhā, misi si wa tô nasi ãma tāma romnomri za'ra ni, ãne:

— Wanhib'apito, e wa hā te dama aihâiba nhomri da bâ, te ãne wama ūnharî za'ra. — Æne, wa nasi wasina tāma amrami za'ra ni, ãne na hā wasiwaihu'u za'ra õ wa.

23 Tawamhā asa te Zezusi hā duré wama nhariñ za'ra:

— Za dama ūħâiba nhomri'wa hā, ūu'ẽne hā te za piza'a 're ūsiré di'i. **24** Wa hā ti'ai ãma dasiré ūpodo hā duréihā ma tô ūdâ'âzém na rob'ui'éré sirômo za'ra, 'Re ūħâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa

norī hā. Ta norī hā te te ī'āma īrob'ui'éré za'ra zéb zarina wa za āma mo tō, īdâ'âzéb u. Tane nherē, aibâ ma, tāma 're ropipa uptabi mono di za, za te te dama īhâiba nhomri'wai ma hā. 'Re īhâimana u'âsi mono za te te azâri wamhā, te za sima rosa'rata, ãne: "Ipoto õ 'wa'âhā, aré wē di. E marī wa. Ñne na te 're robzépata mono õ wa aré." Ñne te za 'râwi si'âma rosa'rata, za dama īhâiba nhomri'wa hā. — Ñne ma tō Zezusi hā wama waihu'u za'ra.

²⁵ Tawamhā Zudasi hā dama īsōmri'wa da hā te Zezusi hā sina sadanha, ãne:

— Rowahutu'wa, e wa hā za te dama ī'aihâiba nhomri na, ma tō asina īwaihu.

Tawamhā asa te Zezusi hā tāma tinhā:

— Tane tō. Asi'uihâ na ma tō ãne na hā asiwaihu.
— Ñne ma tō Zezusi hā tizadawa na tāma wa'rā.

²⁶ Tawamhā wasaihuri ré, ma tō ī'u'ëne hā ti'â, Zezusi hā. 'Re īhâimana u'âsi mono āma te īré āma tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tō te te wē'ë, ī'u'ëne hā. Te te wē'ëi mono parimhā, ma tō te te wama sōmri, īsiré 're īwanomro mono norī ma. Ñne te oto wama nhari za'ra:

— Å, ī'u'ëne hā âhuri aba. Å hā īhâiba te wasu'u. — Ñne ma tō Zezusi hā sina wama waihu'u za'ra.

²⁷ Taha pari, hâsizé hā ma duré ti'â, uwa 'ru 'râi wa'u īsé ré hā. 'Re īhâimana u'âsi mono āma te duré tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tō īré te te wama sōmri, uwa 'râi wa'u īsé ré hā. Ñne te duré wama nhari za'ra:

— Å, rob'râi wa'u hā âhuri aba, aihîni. ²⁸ Å hā īwapru, te wasu'u. Rob'râi wa'u za'wari ne, te za īwapru hā īwi asa'wa, da'ahâ zada īdâ'â wamhā, 'Re īhâimana u'âsi mono hā dawasédé hā te te oto 're ab'madâ'â tō mono da, da'âma. Å hā īwapru,

ĩwi sisawari wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ ma, te te tâma ĩropisutuzé hã tô sena za te te tâma ãma 're ĩ'uwaimrami mono zé, te wasu'u.
29 Tô sena, wa za aima ̄siwasu'u za'ra wa'wa. Āne hã rob'rãi wa'u te 're hâsi mono õ di za oto, a'â. Niwapsi ̄mama hã uburé da'âma 're sib'a'uwẽ mono wapsi, wa za duré te 're hâsi, asiré wa'aba. — Āne ma tô wama siwasu'u za'ra, ̄siré 're ̄wanomro mono norí ma.

30 Tawamhã wanho're na wa tô ãma wawata za'ra ni, 'Re ̄hâimana u'âsi mono ãma. Wanho're za'ra parimhã, wa tô wawairébê ni, Oriwera na êtê 'râihâ nhisi u wasi'aba're da.

Pedru hã te te dawi ̄udâzém na, Zezusi te te tâma ̄waihu'u sirõmo zé wasu'u

Marcusi 14.27-31; Rucasi 22.31-34; Zuwã 13.36-38

31 Tawamhã Zezusi hã ma tô ̄siré 're ̄wanomro mono norí ma rowasu'u za'ra, ãne:

— A norí wa'wa hã ã barana, niha ̄ma romhâimana wamhã, te za aihñi asiwi ̄rême 'wa. Duréihã 'Re ̄hâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na ̄âma rob'ui'éré siro, 'Re ̄hâimana u'âsi mono mreme na hã: "Pone'ërebâ 'madâ'â'wa hã wa za tîwî. Tawamhã pone'ërebâ hã te za ropé." Ñne na duréihã 'Re ̄hâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré, ̄baihâ na hã.
32 Tane nherê, asiwi ̄rême aba nherê, ab're hawi apâ ̄hâiwa'utu parip si, wa za aiwana ̄morí 'wa, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, tamomo ̄nhopêtê za'ra wa'aba da. — Āne ma tô Zezusi hã wama siwasu'u za'ra, ̄siré 're ̄wanomro mono norí ma.

33 Tawamhã Pedru, te Zezusih ma tinha:

— Asiré 're ̄wanomro mono norí hã aihñi za te te airême za'ra nherê, wa hã te dame airême õ di za.

34 Tawamhã Zezusi te asa tāma tinhā, Pedruhu ma:

— Tô sena wa za aimā rowasu'u. Āma aipo're pu'u za. Ā barana si'a hârâ õ ré, te za si'ubdatō dawi ūdâ, aimā ūza'rese õ na.

35 Tawamhã Pedru te duré tāma tinhā, Zezusihi ma:

— Wa hā asiré ūdâ'â da nherē, te dawi ai'udâ õ di za, te ūaiwaihu'u õ na hā. — Āne ma Pedru hā tizadawa na tāma wa'rā.

Tawamhã ūhō na sī, wa tō wa norī hā ūsiré 're ūwanomro mono norī hā tāma wasiwasu'u za'ra ni, za wa te dawi ūdâ za'ra õ na hā.

*Zezusi norī hā Zésemanni āma ūsi'ubumrozé wasu'u
Marcusi 14.32-42; Rucasi 22.39-46*

36 Tawamhã Zezusihi me, wa tō ai'aba're ni oto, Zésemanni na rob're nhisi u. Wasihutu wamhā, ma tō wama nharī za'ra, ūsiré 're ūwanomro mono norī ma, āne:

— Āme ūzō asimroi wa'aba. Ōwa wa za a'â mo asiti wa'aba, romnhiwasi ūmama ma, ūmreme da.

— Āne ma wama siwaihu'u za'ra, Zezusi hā.

37 Tawamhã Pedru hā te siré saprō, Zebedehe 'ra norī me. Tawamhã ma tō tiwi tirobzei'ō pese, Zezusihi wi. Za te te ūrobzépatazé hā ma tō sima simimnhasi. **38** Tawamhã Pedru norī ma, te rowasu'u, Zezusi hā:

— ūpē'ēzé hā sa'ētē na te ūma tihâiba. ūpē'ēzé uptabi wa, wa aré dârâ. Āme a'â asimroi wa'aba ūrata, asotō ãna. Asopré u'âsi aba. — Āne ma tāma waihu'u za'ra, Pedru norī ma.

39 Tawamhã romhâ prā na ma tō ūsiti timorī za'ra, Zezusi hā. Dumana na te nomro ti'ai wa, Timama ma, mreme da. Āne te tāma mre:

— Ímama, asima wẽ wamhã, íma ba'a, ídâ'âzé hã te sépata tõ da. Tane nherẽ, te ísimá íwẽzéb uwaibaba, íma pisutu õ di za. Asima íwẽzéb uwaibaba si, te 'manharí da hã, íma wẽ di. — Äne te Timama ma siwasu'u, Zezusi hã.

40-41 Tawamhã Timama ma mreme pari, ma tõ apâ mo, Pedru norí u. Sõtõ za'ra ré, ma tõ siza za'ra. Tawamhã Pedruhu ma, te tinha, Zezusi hã:

— E niha asimiza'rese syry na asãmra da hã, aima waihu'u õ di, ísiré. Satanasihi zada, asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, asi'uihâ na sada 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, asimiza'rese te za ai'ubumroi wa'wa ãhãna hã, 'Re íhâimana u'âsi mono wi, asima rowaptêrê za'ra wa'aba da, Wa'uburé nhimiwada'uri wasétê wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da. — Äne ma tõ Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

42 Tawamhã te duré romhâ prã na ísiti timorí za'ra, Timama ma mreme da. Äne te tãma mre:

— Ímama, ídâ'âzé hã te sépata da, asima wẽ wamhã, íma wẽ di duré, asima íwẽzéb uwaibaba, íma pisutu da. — Äne te Timama ma siwasu'u, Zezusi hã.

43 Timama ma mreme pari, te duré apâ mo, Pedru norí u. Sõtõ za'ra ré, ma duré siza za'ra. Aptâ'â si te huri u'âsi, sôpré waihu'u ãna.

44 Tawamhã apâ te duré ísiti timorí za'ra Zezusi hã, Timama ma mreme da. Si'ubdatõ ma oto sina siri. Tô õhõ na si te tãma mre, tãma ímreme na'rata zéb zarina. **45** Tawamhã apâ te duré mo, Pedru norí u. Äne te duré tãma nhari za'ra:

— E niha bâ te zahadu asõtõ za'ra wa'wa bété. Ma'apé, waihu'u za'ra wa'aba. Romhuture di oto

bâdâ hã, Ìmama te te ï'âma ïpisutuzé hã. Wa hã ti'ai ãma dasiré ïpodo hã te za aibâ hã tâma ïhâiba nhomri za'ra oto, aibâ ïwasété norí ma. ⁴⁶ Oto aiwahutu za'ra wa'aba. Wasi'aba'reí hâ. Òhôta te we oto mo, dama ïhâiba nhomri'wa da hã. — Æne ma Zezusi hã sina tâma waihu'u za'ra, tisiré norí ma.

*Zezusi hã da te dasiwi ï'ârizé wasu'u
Marcusi 14.43-52; Rucasi 22.47-53; Zuwã 18.3*

12

⁴⁷ Tawamhã Zezusi hã zahadu te te rowasu'u ré, ma we Zudasi hã sô wi, aré ïsiré 're ïwanomro mono norí siré, 12 na wahâiba za'ra siré hã. Da'ahâ na te duré we ïsiré ai'aba'reí ni, sib'ezé 'wa pa ré, uibroi ré zama. Sasedoti ïpire norí zadawa para te we ai'aba'reí, zudezu norí ma roti'wa norí zadawa para zama. ⁴⁸ Æne ma tô Zudasi hã tâma waihu'u za'ra, te te siwi ï'âri wana ré hã: "Aibâ hã te tob'rata hârâ wamhã, ta hã te za asiwi ï'âri 'wa." Æne ma tô dama waihu'u, te te ãma ïrosa'ratazém na hã, Zudasi hã. ⁴⁹ Tawamhã wisi wi, ma tô ïtëme mo õne haré, Zezusihî u, awa'awi. Æne te sawi, timreme na:

— Rowahutu'wa, rowë na 're aihâimana mono.

Tawamhã tob'rata hârâ na ma tô sawi, Zezusi hã. ⁵⁰ Tawamhã Zezusi asa te tâma tinhâ, ãne:

— ïsiwadi, te we tô ïzô aimo, marî hã ï'âma 'manharî da. Ma'apé, niha ïma rob'manharî su'u.

Tawamhã ma tô sô ai're za'ra oto, Zezusihî zô, te te siwi âri da. Te te siwi âri wamhã, ma tô siwi pawasisi. ⁵¹ Tawamhã Zezusihî siré 're ïmorí hã ï'rata ïsa hã ma tô sib'ezé 'wapa waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hã ãma po're nhizâ, sasedoti

Ípire uptabi ma, romhuri'wa hā. ⁵² Tawamhā Zezusi te tāma tinha, Í'u'a'wai ma:

— Ma'āpē, sib'ézé 'wapa hā apâ sērē. Ni'wam norī hā sib'ézé 'wapa na te te 're danhimroi mono wamhā, asa sib'ézé 'wapa na te za da te 're simro, tō te te āma 're ïdanhimroi mono zéb zarina. ⁵³ Te ïsimia wē 'wa'âhā, wa aré Ímama wi waptē, hâiwa āma tāma ïromhuri'wa norī hā ahâ uptabi na te te we ïtēme satõrī za'ra da, ãhâna Í'āma sisaprī za'ra da, dawi. E āne na Í'āma rosa'rada hā waihu'u õ di bété. ⁵⁴ Í'āma dawi sisaprī za'ra wamhā, 'Re ïhâimana u'âsi mono hā te te Í'āma uwaimrami õ di aré, duréihā ïsadawa wasu'u'wa norī te te Í'āma ïrob'ui'éré za'ra zéb zarina hā, za niha Í'āma ïromhâimanazém na hā. Taha wa, te tiwi waptērē õ di za, Ímama wi. — Āne ma tō Zezusi hā tāma waihu'u, sib'ézé 'wapa na te te ïda'mai'u'a ma.

⁵⁵ Tawamhā Zezusi hā te oto dama rowasu'u, āne:

— E wa hā danhibrob zô dapãrī'wa pâ, ma bété we ïzô alhutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré, uibroi ré zama. Bâtâ sidâpâsi wa tō asõ'a wa'aba 're ïsimasisi, 'Re ïhâimana u'âsi mono āma 're ïdawata za'ra mono zéb āma 'ri 'wawi wa'ra 're, te dama 're rowahutu mono da. Zapre bété, tameb ré asiwi Í'âri za'ra wa'aba õ di. ⁵⁶ Tane tō. Āne hā ma tō Í'āma tiromhâiba ãhâna hā, duréihā 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norī nhimi'ui'éré hā te te Í'āma uwaimrami da. — Āne te dama siwasu'u, Zezusi hā.

Tawamhā ïsiré 're ïwanomro mono norī hā wa tō oto rẽme za'ra ni. Wawara sina wa dawi wasisa're.

*Dama roti'wa norī hā ūsi'rā'ōtōzé wasu'u,
Zezusihi zada*

*Marcusi 14.53-65; Rucasi 22.54-55, 63-71; Zuwā
18.12-14, 19-24*

⁵⁷ Tawamhā Zezusi, da te oto dasiwi āri wamhā, ma tō dasiwi saprōni ni, Caipasihi nhorōwa u, 'Re ūhāimana u'āsi mono ma da'āma romhuri'wa ūpire uptabi nhorōwa u, sasedoti ūpire uptabi u. Tame ma tō sô si'rā'ōtō, 'Re ūhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norī hā, duré dama roti'wa norī hā.

⁵⁸ Zezusi hā da te dasiwi saprōni ré, te Pedru hā romhā na te te pibu. Sasedoti ūpire uptabi nhorōwa u, te ūsarina mo. Wisi wamhā, 'ri 'wawi wa'ra 're, ma ãzé. Sébré wamhā, tame te dame nhamra rowi, 'Re ūhāimana u'āsi mono nhorōwa 'madâ'â'wa norī me. Zezusi hā te te 'madâ'â da, te nhamra, niha da te tāma rob'manharī ū'umnhasite.

⁵⁹ Tawamhā sasedoti ūpire norī hā, duré uburé zudezu norī ma roti'wa norī hā, te ni'wam norī zô tinhopré, Zezusi hā marī te te 're ū'ab'manharī wasétē mono zém na, sadawa nhipe se na te te siwi āma hiri da, tawapsi romanu norī hā te te siwi wîrī da.

⁶⁰ Tawamhā da'ahâ na ma tō taré Zezusihi āma ūwasédé hā sa'ra ni, dama roti'wa norī nho'a. Tane nherē, āma dasisaze za'ra ū di, ūwasédé hā dasisō'a da te āma ūsa'ra za'ra zém na hā, taha zarina si, da te oto dasiwi ūwē'ōzéb da hā. Taré te nasi ūwasédé hā āma sa'ra ni, dazadawa nhipe se na. Tawamhā aibâ norī hā ma tō sipisutu zahuré, dama ūpire norī nho'a, ūwasédé hā te te āma ūhiri zahuré zéb da hā.

⁶¹ Āne te oto wasu'u zahuré Zezusi hā, ūsō'a za'ra:

— Ā hā aibâ hā ma tō āne dama siwasu'u, sadawa nhipe se na: "Wa hā ūma waihu'u pese di, ā hā 'ri 'rāihâ hā te sāmra da, 'Re ūhāimana u'āsi mono āma

're ūdawata za'ra mono zé hā, duré apâ te 'ri su'u da, si'ubdatō bâdâ hā ū'ama si'utōrī ū ré, te 'ri pari da." — Āne ma tō dama siwasu'u. — Āne te aibâ norī hā Zezusi hā taré wasu'u zahuré.

⁶² Tawamhā sasedoti ūpire uptabi hā ma tō hâwi za, dawa'wa. Āne te sadanha, Zezusi hā:

— E asadawa na dama ūma wa'rāmi ūna, da te dasiwi ū'aiwasu'u wasétē na hā. E tō ūsarina ma tō aiwasédé hā ai'ūma hiri zahuré. E taré. — Āne te sadanha.

⁶³ Tane nherē, te Zezusi hā ari'iwi za. Tawamhā sasedoti ūpire uptabi hā te duré sadanha:

— E a hā Danho'reptui'wa da, 'Re ūhâimana u'âsi mono te te ū'aipisudu. E a hā 'Re ūhâimana u'âsi mono 'ra. Ma'âpé sena na wama asiwasu'u na. Wawi ai'udâ tō, 'Re ūhâimana u'âsi mono nho'a.

⁶⁴ Tawamhā Zezusi te asa tâma tinhā:

— Tahata ma tō tane hā tō ū'ama ūwaihu. Āne wa za duré aima ūsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hā dasiré ūpodo hā te za asiwí ū'madâ'â za'ra wa'wa, ūwaihu'u pese uptabi nhimire niwī 're ūnhamra mono na, dama ūpire na. Hâiwa'a na apâ we ūmorī wamhā, te za āne na ū'madâ'â za'ra wa'wa. — Āne ma tō Zezusi hā tâma siwasu'u za'ra.

⁶⁵ Tawamhā sasedoti ūpire uptabi hā, Zezusihi mreme te te wapari wamhā, ma tō ti'uza hā hâiwazu, te te wē'ō wa, tipē'ē na sada sahi wa. Tawamhā ūsi'râ'ōtō norī ma, te oto tinhā, āne:

— Tâibâ oto. Aibâ aimawi norī zô, ai'maihârâ aba ū di za, Zezusi te te wama ūwasu'u za'ra da hā, ūwasétē na. 'Re ūhâimana u'âsi mono newa, si'uihâ na ma tō tiwaihu'u pe hā sina tihi, wasine 're hâimana mono nherē. Si'uihâ na ma tō timreme wasétē. ūmreme ma tō ūwapari za'ra wa'wa. ⁶⁶ E

marī̄ tawamhā, ma tō̄ ãma ī̄pisutu za'ra wa'wa. —
Āne te ãma da'a'mahâ.

Tawamhā̄ asa te tāma nharī za'ra:

— Tiwasédé hā̄ ma tō̄ 'manha. Te za tō̄ dârâ.

⁶⁷ Tawamhā̄ te te oto siwi wē'ō̄ pese za'ra wa, ma tō̄ tizadapro na nasi siwi ubu uptob za'ra. Tinhib'rata hi'rāti na, te duré nasi siwi ahâ. Tinhib'rata na te duré nasi ī'ubu wi siwi ahâ. ⁶⁸ Tawamhā̄ te te nasi siwi ahârī sina, te nasi 'mahârâ̄ za'ra, āne:

— A hā̄ danho'reptui'wai wamhā̄, ma'āpē ai'azâri'wa norī̄ hā̄ wama wasu'u za'ra na. —
Āne te nasi ãma wa'ẽ za'ra sina 'mahârâ̄ za'ra.

*Pedru hā̄, Zezusi te te dawi ī̄udâzé wasu'u
Marcusi 14.66-72; Rucasi 22.56-62; Zuwā̄ 18.15-18, 25-27*

⁶⁹ Tawamhā̄ Pedru, 'ri 'wawi wa'ra 're, rowi sāmra ré, ma tō̄ pi'ō̄ hā̄ 'râwi ī̄tēme za. Sasedotī ī̄pire uptabi ma romhuri'wa, pi'ō̄ hā̄. Āne te tāma tinha, Pedruhu ma:

— A zama te Zezusihî siré 're aimo, Darireza ãma aré 're ī̄sāmra mono siré.

⁷⁰ Tawamhā̄ Pedru te tiwi ai'udâ, uburé danho'a, āne:

— Te waihu'u ō̄ di, we ī̄ma ī̄nharī̄ hā̄. — Āne ma pi'ō̄i ma, asa tizadawa na wa'rā.

⁷¹ Tawamhā̄ te oto mo, 'ri 'wawi wa'ra ãma 'ridawa u. Tame sāmra ré, ma tō̄ duré pi'ō̄ ī̄hâiba amo hā̄ tisā Pedru hā̄, 'Re ī̄hâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norī̄ nhib'apito ma romhuri'wa hā̄. Te te sāmri wamhā̄, ī̄rata ī̄simasam norī̄ ma, te wasu'u za'ra, āne:

— Ō̄ hā̄ Zezusihî siré 're ī̄morī̄, Nazaré ãma aré 're ī̄sāmra mono siré.

⁷² Tawamhā̄ Pedru te duré dawi ai'udâ, āne:

— Tô sena, wa aimā ūsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re īhāimana u'âsi mono nho'a. Ta hā ūma sa'rese õ di, aibā hā.

⁷³ Tawamhā syry na āma ronomro wi, ma duré ī'rata ūsimasam norī hā 'rāwi ītēme aimasa Pedruhu u, te te tāma nharī za'ra da, āne:

— Darireza āma 're īdamreme zusi mono ne, aimreme hā. Taha wa, wa tō wasiwi aiwaihu'u ni, Darireza āma aré 're asāmra mono na. Taha wa, tō sena wa tō duré wasiwi aiwaihu'u ni, Zezusihi siré 're īnomro mono norī siré 're aimorī na. — Āne hā ma tō tāma waihu'u za'ra, Pedruhu ma.

⁷⁴ Tawamhā Pedru te asa tāma nharī za'ra, āne:

— Mare di. Tane na īwaihu'u nherē, õ hā ūma sa'rese õ di. Tô sena te aiwi udā za'ra wa'aba di pâ, 'Re īhāimana u'âsi mono te te ī'azâri pé. — Āne te tāma sina waihu'u za'ra.

Tawamhā āne na dama siwasu'u wi, ma tō si'a hā hârâ watobro, awa'awi. ⁷⁵ Tawamhā Zezusi te te tāma īwaihu'uzém na ma sina po're puru, Pedru hā. Āne Zezusi te te tāma īwaihu'u sirōmo zé hā, ūsōwa: "Si'a hā hârâ õ ré, si'ubdatō te za dawi ī'udâ, īzadawa para õ nherē." Āne Zezusi hā te te tāma īwaihu'u sirōmo zé hā.

Tawamhā āne na oto īmreme na sina po're pu'u wamhā, ma tō watobro rob u, Pedru hā. Taha wa, te oto aiwa'õ, sina pē'ẽzé uptabi wa.

27

Zezusi hā, apito Piratuhu u, da te dasiwi ūsaprōnizé wasu'u

Marcusi 15.1; Rucasi 23.1-2; Zuwā 18.28-32

¹ Tawamhā mararé ma uburé sasedoti īpire norī hā, duré zudezu norī ma roti'wa norī hā

si'rā'ōtō, te te sima āma roti za'ra da, Zezusihi āma, te te dama sōmri za'ra da, da te dasiwi īwīzéb da hā. Taha da, te roti hā sima 'manharī za'ra, Zezusihi hāiba na. ² Tawamhā sasedoti īpire norī zadawa para, ma tō Zezusi hā dasiwi pawasisi ni, da te dasiwi saprōni da, Piratuhu u. Ta hā Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma da'madā'â'wa, romanu norī nhib'apito uptabi nhimipisudu. Tawamhā ītēme da te dasiwi āwisi wamhā, ma tō tāma hāiba nhomri ni, Zezusi hā, Piratuhu ma.

*Zudasihi dā'āzé wasu'u
Atusi 1.18-19*

³ Tawamhā Zudasi, dama īhāiba nhomri'wa hā, Zezusi dā'â da, da te dasiwi īpisutu na siwaihu'u wamhā, ma tō si'ruiwapa. Taha wa, 30 na rob'uiprazé īsapotore hā ētē'ubuzi'a prata 'manharī hā ma tō apā tāma sōmri za'ra, sasedoti īpire norī ma, duré zudezu norī ma roti'wa norī ma zama.

⁴ Tawamhā āne ma tō tāma siwaihu'u za'ra:

— Īwasédé hā wa tō 'manha, āhāna hā. Marī hā te te 'manharī wasétē ō nherē, wa tō aimā hāiba nhomri za'ra wa'wa, asawi wīrī aba da. — Āne na ma tō tāma siwē'ō za'ra Zudasi hā, dama īpire norī ma.

Tawamhā asa te tāma nharī za'ra:

— E marī, wa te wasiwi āma 'manharī da bâ. E wate bâ. Ta hā ate hā. Asiwaprosi ma aiwasédé hā āma ī'manha. — Āne ma asa tāma waihu'u za'ra, Zudasihi ma.

⁵ Tawamhā Zudasi hā rob'uiprazé īsapotore ma tō sāmra, 'Re īhāimana u'âsi mono āma 're īdawata za'ra mono zéb āma, 'ri para. Te te sāmra pari, ma

tô watobro rob u. Tawamhã siwîrî da, ma tô 'râwi sisô'reti, wedenhorõ na.

6 Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa norî ïpire za'ra hã ma tô rob'uiprazé ïsapotore hã siwi waibu, sasedoti ïpire norî hã. Te te siwi waibui wamhã, ma tô sima âma roti za'ra, âne:

— Â hã rob'uiprazé hã dawapruí wa'âbâzé. Taha wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ïrob'ui'érrezéb zarinai õ wa, rob'uiprazé nhemezéb 're, wa te wasiwi sérê waihu'u õ di za, wedehâpâ 're, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zéb te, danhoprubzé wazari. — Âne ma tô sima âma rowaihu'u za'ra.

7 Taha wa, âma sisaze za'ra parimhã, tô õhõ na rob'uiprazém na ti'a hã ma tô siwi uipra, zé na piza 'manharî'wa nhipti'a hã. Darob amoi hawi, Zeruzarë u 're ïdasihutu mono norî hã tame 're dadâ'â za'ra mono wa, adâ da te 're ïséme mono zéb da hã, ma siwi uipra, âma. **8** Taha wa, ti'a hã Dawapruí wa'âbâ na da te dasiwi ï'uipra na te oto da te 're sisi za'ra. **9-10** Âne ma tô tiromhâiba, duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã te te âma ïrowaihu'u sirõmo zéb zarina, Zeremiasi na ïisisi hã. Âne na ma tô âma rob'ui'érê siro, duréihâ:

"Tawamhã 30 na rob'uiprazé ïsapotore hã ma tô ubuni na siwi ti'â, zé'a na piza 'manharî'wa nhipti'a hã te te siwi âma uipra da. Taha wa, ma tô Izarazéhé nnihudu norî hã siwi pisutu, 30 na te te tâma ïwa'âbâ za'ra zéb da hã. Âne ma tô 'manharî za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïma ï'rutzéb zarina, te tâma 'ru za'ra da."

Ãne duréihã ma tô Zeremiasi hã ãma rob'ui'éré siro, ãne na hã.

*Apito Piratu, Zezusi te te ūsadanharizé wasu'u
Marcusi 15.2-5; Rucasi 23.1-5; Zuwã 18.33-38*

¹¹ Tawamhã Zezusi hã Zudeza ãma da'madâ'â'wa nho're, te oto za, Piratuhu nho're. Tawamhã Piratu te sadanha, ãne:

— E a hã, zudezu nori nhib'apito.

Tawamhã Zezusi te asa tãma tinhá:

— Tahata ma tô tane hã tô ū'ama ūwaihu. — ãne ma asa tizadawa na tãma ãma wa'rã.

¹² Tawamhã sasedoti ūpire nori hã duré dama roti'wa nori hã ma tô siwi wasu'u wasétê za'ra Zezusi hã, Piratuhu ma. Tane nherë, Zezusi hã tizadawa na te te tãma ãma wa'rãmi za'ra õ di, asa.

¹³ Tawamhã Piratu te oto sadanha:

— E asina dazadawa 'rui õ di bêté, da te nasi dasiwi aiwasu'u wasétê za'ra zém na hã. E asi'uihâ na asadawa na wa'rãmi ãna, dama. — ãne ma tô aré Piratu hã Zezusihî ma waihu'u.

¹⁴ Tawamhã dama ūpire nori hã te te nasi siwi wasu'u wasétê za'ra nherë, tizadawa na te te ãma wa'rãmi õ di, Zezusi hã. Te te ãma wa'rãmi õ uptabi di. ãne wa, ma tô apito Piratu hã ãma titob'uzu, Zezusihî ãma.

Zezusi, da te dasiwi wîrî da, Piratu te te dama ūhâiba nhomrizé wasu'u

Marcusi 15.6-15; Rucasi 23.13-25; Zuwã 18.38-19.16

¹⁵ Pascowa na dasai 'manharizép sidâpâsi, ma tô apito Piratu hã misi si te te 're da'azani, dazazém hawi, da te tiwi 're ūwaptérë za'ra mono zéb zarina.

¹⁶ Aibâ hã dazazéb 're, te dame 're sa, Barabasi na ūsisi hã, ūhaimana wasétê na dama ūwaihu'u pe hã.

17-18 Zezusi hã ïwẽ na si te te dama 're rowahutu mono 'ru te, ma tô zudezu norĩ ma ïpire za'ra norĩ hã te te siwi 're 'ruiwapari, õ norĩ upana Zezusihí ãma si 're datob'uzu za'ra mono 'ru te. ãne zarina ma tô siwi hâiba nhomri za'ra tãma, apito Piratuhu ma. ãne na da te dasiwi 're ï'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te tãma ïhâiba nhomri na ma tô apito Piratu hã ãma da'awaihu'u. Taha wa, te ãne ãma da'azadanha, da'ahâ na, ïtëme dasi'rã'õtõ wa:

— E 'wa hã te tawamhã asima ïwẽ za'ra wa'wa, te tãma ïrob'ru da hã. E Barabasi. E Zezusi, Danho'reptui'wa da, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisutu na da te 're ïsisi za'ra mono. — ãne te ïhâiba na zahuré ãma da'azadanha, Piratu hã.

19 Tawamhã Piratu hã te te 're ïda'awaihu'u mono zéb da, roti ma, 're ïsîmasisi mono zéb ãma sãmra ré, ma tô ïmro hã timreme hã tãma tisõ. ãne ma tãma waihu'u:

— Ma'ãpé ãma rosazâri, aibâ ãma. Ta hã tiha te te 're ab'manhari mono õ di. Barana hã ïnhotõ 'rowi te ïsawêrêzém na hã wa tô ãma robzépata za'êtë, taha na hã. ãma ïpê'êzé uptabi di. Taha wa, te za ãma ïrosazâ. — ãne na ma tô ïmro hã tãma sadawa wasu'u ni, Piratuhu ma.

20 ãne ré, ma tô sasedoti ïpire norĩ hã duré dama roti'wa norĩ hã da'ahâ norĩ ma 're sadawa si'aba'rê za'ra, Barabasihi si Piratuhu wi, da te waptêrê za'ra da, dazazém hawi te te tãma rob'ru da, duré Zezusihí si te te dama hâiba nhomri da, taha si da te dasiwi wîrî da, ïsadawa para. **21** Tawamhã apito Piratu hã ma tô duré da'mahârâ na sahu, ãne:

— E 'wa hã te tawamhã asima ïwẽ za'ra wa'wa, te aimâ tãma ïrob'ru za'ra wa'aba da hã, dazazém hawi aimâ watobro za'ra wa'aba da.

Tawamhā asa te tāma nharī za'ra ni:

— Barabasihi ma, rob'ru na, taha si dazazém hawi watobro da.

²² Tawamhā Piratu te duré ãma da'azadanharī zahu, ãne:

— E marī, wa za tawamhā aimā ãma pisutu za'ra wa'wa, Zezusihi ãma hā, Danho'reptui'wa da, 'Re ūhaimana u'âsi mono te te ūpisutu na da te 're ūisisi za'ra mono ãma hā.

Tawamhā aihīni ma tō ãne ãma 'mahârâ za'ra ni:

— Wedepo'o nhonhi'rāmi na da te dasiwi sasõmri, dâ'â da.

²³ Tawamhā Piratu te duré asa dama tinhā:

— E marī te te 're ab'manharī wasétē mono bâ.
— ãne te dama tinhā, asa.

Tane nherē, ãne na hā da te wapari õ di. Dahârâ 'rāihâ na te oto nasi 'mahârâ za'ra ni:

— Wedepo'o nhonhi'rāmi na da te dasiwi sasõmri, dâ'âre da. — ãne te dahârâ 'rāihâ na nasi dasiwi 'mahârâ u'âsi ni, Zezusihi hâiba na.

²⁴ Tawamhā Piratu, marī hā te te oto ãma waihu'u õ di, da te oto dasiwi ãma ūrosazârizéb da hā. Aihīni te oto õhō da si tahâimana za'ra ni, Zezusihi da, dazahi uptabi na. ãne na te te sina waihu'u wamhā, ma tō piza'a zô da'mazatõ, ãma sisimisõ da, uburé danho'a. Tawamhā Zezusihi ãma marī ūwasédé hā te te ūmanharī õ na aihīni da te ūwaihu'u za'ra zéb da hā, ma tō danho'a sisimisõ. ãne te duré dama siwasu'u:

— Zezusi hā da te wîrî da, te dama 'rui wamhā, ūwasédé hā te 'manharī õ di za, wa hā. Mare di. Ate za'ra wa'aba si, ta hā. — ãne te Piratu hā dama siwasu'u.

²⁵ Tawamhā asa te tāma nharī za'ra ni:

— Wē di tō. Wa te wasiwi īwaptērēzéb zarina, da te dasiwi wīrī wamhā, 'Re īhāimana u'âsi mono te te wahā za'ra pé tō, wa'ra norī zama wanhihudu norī zama, wawasédé hā wa te āma 'manharī za'ra di pā. — Āne ma asa tāma tasiwaihu'u za'ra ni, Piratuhu ma.

²⁶ Tawamhā da te tiwi īhāiba waptērē za'ra zéb uwaibaba, ma tō Piratu hā da'wapéi'wa norī ma 'ru za'ra oto, Barabasihi ma si te te tāma rob'ru da, dazazém hawi dama watobro da. Ma tō duré tāma 'ru za'ra, Zezusi hā powawē hāiwaré na te te siwi 're pré'ē mono da, taha pari te te duré siwi sasōmri da, wedepo'o nhonhi'rāmi na dā'ā da oto.

*Ze zusi hi āma, da'wapéi'wa norī hā nasi īwa'ē za'ra
zé wasu'u*

Marcusi 15.16-20; Zuwā 19.2-3

²⁷ Tawamhā Piratuhu ma da'wapéi'wa norī hā ma tō Zezusi hā siwi 'mazé īsōrōwa u, 'ri 'rāihā u. Te te siwi 'mazébré wamhā, tame da'wapéi'wa norī hā ma tō aihīni āma si'rā'ōtō. ²⁸ Tawamhā ī'uza hā ma tō siwi waze. Tisi'ubuzém na ma īwa'rāmi siwi āma hāiba ubu, tī'uza hāpa īhā pré na, danhib'apito āma 're īs'i'usa za'ra mono zém ne hā. ²⁹ 'Wabzéré panhipti hā ma duré sada 'ma'manharī za'ra, ī'wa ahā hā. Taha pari, ma ī'rā nhisiwi tāma hiri za'ra, te te āma siwi sōpre da, danhib'apito hā āma 're īsisōpre za'ra mono ne hā. Wedehu ma duré īsib'rata tāma hiri za'ra, īsib'rata nhimire niwī, danhib'apito hā tinhewedehu ré, 're īsimasisi mono ne. Tawamhā hi'rātitō ma tō nasi īsō're tāma asimro, āma wa'ē za'ra sina te te nasi sawi za'ra da, āne:

— Zudezu norī nhib'apito, rowē na 're aihāimana mono. — Āne te nasi āma tiwa'ē za'ra, tō sena newa.

30 Tizadaipro na te duré nasi siwi uptob za'ra. Wedehu te duré nasi tiwi mrami za'ra, ī'rāi wi, te te nasi siwi āma ahâri da. **31** Tawamhā nasi āma wa'ē za'ra parimhā, zazahâ hâpa īhâpré hā ma tō apâ tiwi wazere za'ra. Apâ ma duré siwi uza, 're īsi"uza mono zém na. Taha pari, te oto siwi saprō, te te siwi sasōmri da oto, wedepo'o nhonhi'rāmi na.

Zezusi hā da te īsasōmrizé wasu'u, wedepo'o nhonhi'rāmi na

Marcusi 15.21-32; Rucasi 23.26-43; Zuwa 19.17-27

32 'Ri nho'ōmo nhiti te te oto Zezusi hā siwi wazere wamhā, aibâ hā ma tō siwi tisā, Sima na īisi hā. Sireni na īsa'ru nhisi hā. Te te siwi sāmri wamhā, ma tō tāma 'ru za'ra da'wapéi'wa norī hā, wedepo'o nhonhi'rāmi hā tinhisé te te tāma âri da, Zezusi te te sisada ī'âri hā. **33** Tawamhā ma tō oto siwi āwisi, Dodota na sa'a nhisi u, da te 're īdanhimroi mono zéb u. Dodota hā wasimremezém na Da'rāihi na sa'a nhisi, te wasu'u. **34** Tamomo te te siwi āwisi wamhā, uwa 'ru 'rāi wa'u īsé hā ma tō aré tāma sōmri za'ra Zezusihī ma, wedewa'u īsé na īwazari ré hā, te te hâ'rēne da. Tane nherē, te te téiwai wamhā, te te sima wē õ di, te te hâ'rēne da, Zezusi hā. **35** Tawamhā ma tō oto siwi sasō, wedepo'o nhonhi'rāmi na. Te te siwi sasōmri pari, ma tō ētē zapotore ī'ui'éré ré hā nasi sima sāmra da'wapéi'wa norī hā, Zezusihī uzazéb zō. Taha zarina, ma tō sima āma aipé. **36** Taha pari, te oto ī'rata asimro, Zezusi hā te te dawi 'madâ'â za'ra da, hâwi sa'o ré. **37** Tawamhā Zezusihī 'rā nho'ōmoi baba ma tō siwi sasō, wedepo'o na rob'ui'éré hā, īwasédé hā da te āma īhirizéb ui'éré ré hā. Āne āma īrob'ui'éré hā: "Ā hā Zezusi, zudezu

norī nhib'apito." ³⁸ Zezusihi me ma tō aibâ norī hā dasiwi sasōmri zahuré ni, ūsiré dâ'â zahuré da. Danhibrob zô dapârī'wa norī, aibâ norī hā. Te āma aiwa'aba zahuré ūsimire niwī, duré ūsimile niwīmhā.

³⁹ ūwa'wai baba, da te nasi ūro'rahâri za'ra norī hā te nasi āma tawa'ē za'ra ni, Zezusihi āma. Nasi āma da'râsiwanarī za'ra sina, te nasi āma wasétē za'ra ni. ⁴⁰ Āma dawa'ē sina, te duré nasi āne tâma nhari za'ra ni:

— Oro a hā asima roti za, 'ri 'râihâ hā sâmra da, 'Re ūhâimana u'âsi mono āma 're ūdawata za'ra mono zé hā, duré apâ 'ri da, si'ubdatō bâdâ hā ai'âma si'utôrī ū ré. A hā tō sena 'Re ūhâimana u'âsi mono 'ra wamhā, ma'âpé asisō'reptu na. Wedepo'o nhonhi'râmi hawi we si'ra na, atâ'â tō da. — Āne te nasi āma dawa'ē za'ra sina 'mahârâ za'ra ni.

⁴¹ Sasedoti ūpire norī zama te duré nasi āma tiwa'ē za'ra, 'Re ūhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rôwahutu'wa norī zama, dama roti'wa norī zama. Āne te nasi ta norī hā āma tiwa'ē za'ra:

⁴² — Oro ū hā Izarazéhé nhihudu norī nhib'apito za. E niha hā bêté, tinhimiromhôsi na te te 're da'anho'reptui mono nherë, 'râwi sisō'reptu waihu'u ū di bêté oto. Āhâna wedepo'o nhonhi'râmi hawi, we te te si'ra pé, wa te wasina ū'umnhasi za'ra zéb da hā. ⁴³ Ū hâ ma tō 'Re ūhâimana u'âsi mono hâ te te sina 're umnhasi, ūsiré 'râwi 're ūmorî u'âsi na. Ma tō duré dama 're siwasu'u, 'Re ūhâimana u'âsi mono 'ra na. Ma'âpé āhâna 'Re ūhâimana u'âsi mono te te sô'reptu oto, wanho'a. — Āne te nasi āma tiwa'ē za'ra, zudezu norī ma ūpire za'ra norī hā.

44 Tawamhā danhibrob zô dapārī'wa norī hā ma tō duré nasi dasiré ãma tiwa'ẽ zahuré, īsiré dâ'â zahuré da, da te dasiwi īsasõmri zahuré hā.

Zezusihî dâ'âzé wasu'u

Marcusi 15.33-41; Rucasi 23.44-49; Zuwā 19.28-

30

45 Tawamhā ma tō ti'abzuma oto. Abzuma wamhā, ma tō tirobra, daro mono bâ. Bâdâ siprazéb u, te oto robra si nomro. **46** Tawamhā bâdâ sipra wi, te Zezusi hā Timama hā sa'ëtē sina 'mahâ:

— Eri, Eri, rema sabatani. Āne wamremezém na hā: “Īnhib'apito, īnhib'apito, e marī da, ma tō oto īrē.”

47 Tawamhā ni'wam norī hā ī'rata īsimasam norī hā Zezusihî hârâ te te wapari za'ra wamhā, ma tō sima rowasu'u za'ra, āne:

— Ōhōta Eriasihi zô te hâ, te te we pawaptob da.
— Āne te sima ãma romnomri za'ra.

48 Tawamhā ni'wa hā ī'rata īsimasam norī siré hā si'aba're na ma tō piza 're upsõzém ne hā 'mai'â, uwa 'ru 'râi wa'u īsé na te te tâma ãma di'i da, Zezusihî ma, īwa'âbâ syry na. Tawamhā wedewaré 'râsutu na ma tō ãma sapu'u, Zezusihî ma, te te wē da, te te upsõmri da. **49** Tane nherē, īsiré īsimasam norī hā ma tō ãma sipa'uwaiti za'ra, āne:

— A'â pé, wanhimipari za'ra wa'aba a'â, Eriasi we ītēme morī ð'umnhasite, te te sõ'reptu da, dâ'â tō da. — Āne te a'â siwi ãma pa'uwaiti, te te tâma sõmri tō da, te te ī'upsõmri da hā.

50 Tawamhā Zezusi hā ma tō duré tihârâ 'râihâ na ãma sahu, īrēme ma. Taha pari ma pē'ẽ hai'utō.

51 Dâ'â wi, zazahâ īhâpa hā 'ri 're wa'wa nhito-bzé hā ma uihâ na hâihaipo'o aiwa, hâimo hawi

pi'reba, 'Re īhāimana u'āsi mono nhorōwa āma hā. Ti'a hā te duré sāsā'ā. Sāsā'ā wamhā, ētē tōmo wawē hā ti'a 're īsimi'wara mono zama ma tōmo sipo'o. ⁵²⁻⁵³ Taha wa, ma tō duré adâ'ā 'ru hā si'ridawa za'ra. Si'ridawa za'ra wamhā, 'Re īhāimana u'āsi mono nhib'a'uwe norī hā aré 're īdā'ā za'ra mono hā ma tō apâ ahāiwa'utu ahā uptabi na, 'Re īhāimana u'āsi mono hā. Ta norī hā, Zezusi hā ab're hawi za hāiwa'utu parimhā, te za ab're hawi wairé. Tawamhā Zeruzarē u te za asisi, 'ri nho'u īwē uptabi u, dama sihāi'rē za'ra da. Tawamhā da'ahā uptabi na te za āma tanhopré ni, tame.

⁵⁴ Tawamhā Zezusi te te dawi ī'madâ'ā za'ra norī hā da'wapéi'wa norī hā, duré da'wapéi'wa norī wada'uri'wai me, ti'a īsāsā īwatobro hā te te 'madâ'ā za'ra wamhā, duré uburé ropipa īwairébē mono te te 'madâ'ā za'ra wamhā, ma tō sa'ētē uptabi tipē'ēwara za'ra. Tawamhā āne te sima nharī za'ra:

— Nare ū hā, 'Re īhāimana u'āsi mono 'ra. — Āne ma tō ta norī hā āma titob'uzu za'ra, da'wapéi'wa norī hā.

⁵⁵ Tawamhā pi'ō norī hā ahâ na te 'madâ'ā za'ra romhâ na, Zezusi hā hāiwi sa'o ré. Ta norī hā ma tō īsiré 're nomro Darireza hawi, Zeruzarē u, te te siwi 're pawaptob za'ra mono da. ⁵⁶ Ta norī me, te Mariza Madarena hā dame za. Marizaha hāiba amo zama te dame za. Taha 'ra hā Ti'adu, Zuzé duré. Zebedehe mro zama te duré pi'ō norī me za.

*Zezusi dâ'ā pari, da te dasiwi īsērēzé wasu'u
Marcusi 15.42-47; Rucasi 23.50-56; Zuwa 19.38-*

42

⁵⁷ Tawamhā ma tō bâdâ hā aipra pese oto. Taha wa, aibâ īsibro pe hā ma tō mo Piratuhu u, Zuzé

na ūsisi hā. Ta hā Arimateza na 'ri nho'ōmo nhisi ūma're ūsāmrā mono. Ta hā Zezusihi nhimiroti si te te 're ū'madâ'ā pese mono. ⁵⁸ Tawamhā, Piratuhu u oto morī wamhā, ma tō Zezusihi hāiba hā tiwi waptē, ab're 're, te te sērē da. Tawamhā apito Piratu ma tō dama ti'ru, Zezusihi hāiba hā da te tāma 'ru da. ⁵⁹ Tawamhā Zuzé hā Zezusihi hāiba, ma tō ti'ā. Taha pari ma tō ubu, zazahā ūhāirā na. ⁶⁰ Te te hāiba ubu pari, ma oto tite ab're sirōmo wa tisē Zuzé hā, sa'a zahāpā da te aré tāma ū'ab're sirōmo wa. Taha pari ma tō ētē tōmo zapodo hā te te pizari, ab're te te ūma ūré sitob da. Te te sito pari, te oto mo, ūne haré. ⁶¹ Zuzé hā Zezusihi hāiba te te sērē ré, te pi'ō norī hā ab're nho'ōmoi baba aimasisi zahuré, Mariza Madarena norī hā duré Mariza ūhāiba amoi me. 'Rāwi te te ūma 'madâ'ā zahuré da, te ū'rata aimasisi zahuré.

Da'wapéi'wa norī hā, ab're nhitobzé te te siwi ū'madâ'ā za'ra zé wasu'u

⁶² Tawamhā oto ūma awē wamhā, sasedoti ūpire norī hā, duré parisezu norī hā ma tō Piratuhu nhorōwa u si'rā'ōtō, sabadu na romhuri zahārizém na. ⁶³ Ítēme si'rā'ōtō wamhā, ūne te tāma nharī za'ra:

— Apito, ō hā ūsadawa nhipe hā zahadu 're morī ré, dama 're ūsiwasu'u mono zém na wa tō ūma wapo're pu'u za'ra ni, ūhāna hā. Ūne te dama 're siwasu'u: "Bâdâ si'ubdatō ū'ama si'utōrī ō ré, wa za apā hāiwa'udu." Ūne dama 're ūsiwasu'u mono zé hā. ⁶⁴ Taha wa, ūté ūsiré 're ūnomro mono norī hā te za apā siwi waze ūhāiba hā, pi'uriwi. Tawamhā ūté sadawa nhipse ne na te za duré dama wasu'u za'ra, apā ab're hawi ūhāiba'utu na hā. Zezusi hā 're morī

ré, sadawa nhipeſe na te tō dama 're siwasu'u. Tane nherē, ūſiré 're ūnomro mono norī hā ãne na te te dama wasu'u za'ra wamhā, taha nhipai u te za duré dama sadawa hapese za'ra. Taha wa, te za dama ū'ru, sa'a zahâpâ ab're nhitobzé hā da te ūré dasiwi 'madâ'â pese da, si'ubdatō bâdâ, âma ūſi"utōrūzéb u hā, ūhâiba hā te te siwi wazere za'ra ū'umnhasite, pi'uriwi. — Æne ma tō parisezu norī hā tiwi rowaptērē za'ra, 'Re ūhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norī nhib'apito norī me.

65 Tawamhā Piratu te asa tāma nharī za'ra:

— Tane tō. Da'wapéi'wa norī hā wa za tō pisutu za'ra, asiré si'aba'rēi wa'aba da, ab're u. Mo oto ūtēme ai'aba'rēi wa'aba pé, da'wapéi'wa norī ma, 'ru za'ra wa'aba da, ab're nhitobzé hā te te siwi 'madâ'â pese za'ra da, dawi. — Æne te ūtēme tāma rob'ru za'ra, apito Piratu hā.

66 Tawamhā ab're u te oto ai'aba'rē, da'wapéi'wa norī siré. Tawamhā ētē tōmo zapodo hā, ab're nhitobzé hā marī na ma tō siwi upto, sitop tete na ūré sab da, da te dasiwi sa'retō da. Da'wapéi'wa norī ma, ma tō duré roti za'ra, ab're nhitobzéb 'rata simasab da, te te siwi 'madâ'â u'âsi za'ra da, sōtō za'ra ãna.

28

Zezusi ūhâiwa'utuzé wasu'u

Marcusi 16.1-8; Rucasi 24.1-12; Zuwā 20.1-10

1 Sabadu parimhā rowa'a wi, dumidu na ma tō Mariza Madarena norī hā sisaprōni zahuré Marizaha me, sa'a zahâpâ ab're u, Zezusi da te ūsērēzéb u. **2** Tawamhā simiza'rese ū ré, ma tō

ti'a hā ūré 're tiwara zahuré, hāiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hā ūtēme wisi zahuré wamhā. Tawamhā hāiwa āma romhuri'wa hā ma tō ab're nhitobzé hā sa're, ētē tōmo wawē hā. Te te sa'rei wamhā, ma tō īsisiwi nhamra. ³ Tā si'ubuzi ne īhāiba hā. ū'za hā rā uptabi di. ⁴ Tawamhā ab're 'madâ'â'wa norī hā ma tō tipahi za'ra. Pahi uptabi za'ra wa, ma tō tirērē'ē za'ra. Tawamhā ti'ai u ma tō tāma ana. Dadâ'â wa, darési āna 're īdanhimi'wara mono ne, ma tō rési āna daba'wara. ⁵ Tawamhā hāiwa āma romhuri'wa hā ma tō tāma nharī zahuré, pi'ō norī ma, āne:

— īma aipahi wa'aba tō. Zezusi hā da te dasiwi wīrī wa, wedepo'o nhonhi'rāmi na da te dasiwi īsasōmri zō robzabui wa'aba da, te we ane wa'wa. Wa hā wa tō aiwaihu'u 'wa, we sō ūrobzabui wa'aba zém na hā. ⁶ Tane nherē, āme hāimana õ di. Te te sina ūrotizéb zarina ma tō hāiwa'udu. We ane wa'aba pé, īnomrozé hā sabui wa'aba da. ⁷ Taha parip si, te za sa'ētē ane wa'wa, īsiré 're īnomro mono norī ma, wasu'u za'ra wa'aba da. Āne te za tāma īwasu'u za'ra wa'wa: "Ma tō hāiwa'udu. Darireza u ma tō asōwa timorī za'ra wa'wa. Tamep si te za īsabu za'ra wa'wa." Āne na īmreme na āma aipo're simrami aba tō. — Āne ma tō hāiwa āma romhuri'wa hā pi'ō norī ma waihu'u zahuré.

⁸ Taha wa, te sa'ētē oto asamro zahuré ab're hawi, pahi te. Pahi zahuré nherē, tāma rowē zahuré di, pi'ō norī ma hā. Zezusih i siré 're īwanomro mono norī ma, te te rowasu'u zahuré da, te asamro zahuré. ⁹ Sisamroi ré, ma tō Zezusi hā sōpētē zahuré, pi'ō norī hā. Simiza'rese āna sisamroi ré, ma sōpētē zahuré. Tawamhā Zezusi hā ma tō sawi zahuré, āne:

— Rowē na 're aihâimana aba mono. — Āne te sawi zahuré, Zezusi hā.

Tawamhā pi'ō norī hā ma tō oto 'râwi ūtēme aima'wara zahuré. Tinhib'rata na te te para zawi zahuré sina, ma tō āma tiwata zahuré, tāma pire zahuré wa.

¹⁰ Tawamhā Zezusi te tāma nharī zahuré:

— Aipahi wa'aba tō. Mo oto ane wa'aba, ūsisānawā norī ma, ūwasu'u wa'aba da, Darireza u ūzarina āma si'aba're da. Tamep si te za ūzabu za'ra.

*Ab're 'madâ'â'wa norī, Zezusihî zô ab're baba wa,
ri tême oto ūsi'aba'rezé wasu'u*

¹¹ Tawamhā Mariza Madarena norī hā zahadu neb zahuré ré, ma tō ab're 'madâ'â'wa norī hā ni'wam norī hā ai'aba're, Zeruzarē u. Zahadu te duré ni'wam norī hā asimro, ab're 'rata. Tawamhā Zeruzarē u ūsi'aba're norī hā, sase-doti ūpire norī ma, ma tō rowasu'u za'ra, uburé ūromhâimana mono zém na hā. ¹² Tawamhā sase-doti ūpire norī hā ma tō duré si'râ'ōtō, zudezu norī ma roti'wa norī me, te te sima āma roti za'ra da. Tawamhā ma tō rob'uiprazé hā sa'etē na tāma sōmri za'ra, da'wapéi'wa norī ma, ab're 'madâ'â'wa norī ma, dama 're sadawa nhipeze za'ra mono da, Zezusihî wasu'u na. ¹³ Te te tāma sōmri za'ra sina, te āne nasi tāma nharī za'ra:

— Āne te za dama ūrowasu'u za'ra wa'wa, Zezusihî hâiba na hā: “Ūsiré 're ūnomro mono norī hā barana ma we sô aihu. Wanhotō ré ma tō siwi waze.” Āne te za dama ūrowasu'u za'ra wa'wa. ¹⁴ Tawamhā Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma danhib'apito hā āne hā te te wapari wamhā, wa za tāma aiwasu'u wē za'ra wa'aba ni, asada sahi za'ra wa'aba tō da, marī ūupa za'ra wa'aba õ na hā, niha

te te aima rob'manhari za'ra wa'aba tō da. — Āne ma tō tāma roti za'ra, da'wapéi'wa norī ma.

¹⁵ Tawamhā ab're 'madâ'â'wa norī hā ma tō rob'uiprazé hā waibu, da'wapéi'wa norī hā. Te te sima waibui wamhā, 'Re īhāimana u'âsi mono ma da'āma romhuri'wa norī nhib'apito norī, te te tāma īroti za'ra zéb zarina, ma tō 'manhari za'ra, īmreme hā. Āne ma tō Zezusihi hāiba na rowasu'u zadawa nhipe hā te te ropé, zudezu norī nhipti'ai 'remhā. Ta hawim haré te zahadu rowasu'u zadawa nhipe hā 're hāimana, Zezusihi hāiba na hā.

*Zežusi hā tisiré 're īnomro mono norī ma,
īsihā'i'rēzé wasu'u*

Marcusi 16.14-18; Rucasi 24.36-49; Zuwā 20.19-23; Atusi 1.6-8

¹⁶ Tawamhā wa norī hā Zezusihi siré 're īwanomro mono norī hā wa tō ai'aba'rē ni Darireza u, 11 na wahāiba za'ra hā. Ētē 'rāihā u wa ai'aba'rē ni, Zezusi te te wama īpisutu za'ra zéb u. ¹⁷ Tawamhā Zezusi hā wa te wasiwi sāmri wamhā, wa tō āma wawata za'ra ni. Tane nherē, nima norī hā wa tō wawā za'ra ni, õ hāi õ newa.

¹⁸ Tawamhā Zezusi hā ma tō 'rāwi watēme timorī za'ra oto. Ma tō wama nharī za'ra, āne:

— īmama hā ma tō īma pisutu, īsadawa para dama īpire na 're īhāimana mono da, ti'ai āma, hāiwa āma zama. ¹⁹ Taha wa, te za 're īropéi wa'aba mo a'uwe mono bā, dama 're īzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, a'uwe mono bā da te 're īzaze za'ra mono da, taha zarina īnhimiroti 'madâ'â'wa 're dahāimana za'ra mono dā oto. Da te 're īzaze za'ra mono sidāpāsi, te za â dawabzuri hā dama 're ī'manhari za'ra wa'aba mo, īmama nhisi na, duré īnhisi na, duré īmama pē'ēzani nhisi

na, ta nor̄i zadawa para. **20** Te za duré dama 're ūroti za'ra wa'aba mo, uburé te aimá 're ūroti za'ra wa'aba mono zéb zarina, ūnhimiroti si da te 're 'madâ'â u'âsi za'ra mono da. Õne u'âsi, wa za asiré 're ūmor̄i u'âsi za'ra wa'wa, ro ūsi'utõrûzéb u hã. Ane na aipo're si'âri za'ra wa'aba õ di za. — Ane ma tô Zezusi hã wama siwaihu'u za'ra sisa'u, ūsiré 're ūwanomro mono nor̄i ma.

**'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u
New Testament in Xavânte (BR:xav:Xavânte)**

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Xavânte

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Xavânte [xav], Brazil

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 1882536746

The New Testament

in Xavânte

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

744f0b3a-210f-53c7-b3a1-39b62617ba0c